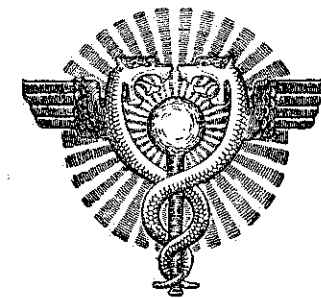

KAUPPA- KORKEAKOULU

1965 — 1966

HELSINGISSÄ 1966

KAUPPAKORKEAKOULU 1965 — 1966

KAUPPA- KORKEAKOULU

KERTOMUS LUKUVUODESTA
1965 - 1966

TOIMITTANUT
KORKEAKOULUN REHTORI

Oy Weilin+Göös Ab
HELSINKI 1966

HELSINGISSÄ 1966

PROFESSORI MIKKO KUSTAA TAMMINEN

Kauppakorkeakoulun työ oli tuskin ehtinyt alkaakaan, kun syyskuun 14 p:nä yllättäen saapui tieto opettajakunnan näkyvimpiin hahmoihin kuuluvan jäsenen, professori Mikko Tamminsen maisen matkan päättymisestä. Opettajaneuvoston kokouksessa kolme päivää myöhemmin saatoimme vain todeta hänen paikkansa, joka vielä kaksi viikkoa aikaisemmin oli ollut miehitettynä, jääneen peruuttamattomasti tyhjäksi. Mutta tyhjäksi oli jäänyt paikka myös hänen työpöytänsä äärellä, jossa valmistumisvaiheessa oleva oppikirja ja tutkimukset odottivat tekijäänsä. Hänen elämäntyönsä oli tavoittanut täyttymyksensä.

Syyskuun 21 p:nä professori Tamminsen omaiset, ystävät, työtoverit ja oppilaat täyttivät Helsingin Vanhan kirkon, jossa vietetty siunaustilaisuus muodostui hänen elämäntaipaleensa kauniiksi päätökseksi.

Siunauksen toimitti rovasti Erkki Niinivaara ja professori Fedi Vaivio lausui muistopuheessaan entisestä opettajastaan seuraavaa:

Tiedemiehen, akateemisen opettajan, ystävän ja ihmisen, professori Mikko Kustaa Tammisen elämäntaistelu on päättynyt. Viime viikon tiistai-iltana hän kävi kovimman kamppailunsa kohtaloaan vastaan, kamppailun jo uupunein voimin. Hänen voimansa ehtyivät juuri kun tavoite oli näköpiirissä ja tynnempi, onnellisempi elämänvaihe olisi alkanut. Hän kaatui ratkaisevassa taistelussa.

Varmasti kysytään, mikä aiheutti hänen herkeämättömän elämäntaistelunsa. Mikko Tammisen kohdalla oli kohtalo asettanut ihanteet korkealle, suorastaan inhimillisen kyvyn äärimmäisille rajoille ja myös niiden yli. Hänen elämänsä ohjasivat nämä kategoriset vaatimukset, hänen oli ne lunastettava, jollei muuten niin oman henkensä hinnalla. Niin hän nyt on edesämme paareilla kuten ne hänen ystävänsä ja toverinsa, joiden osaksi tuli sodissamme sankari-kuolema ja joiden havuilla peitetyt kangistuneet ruumiit olivat lähtemättömästi syöpyneet Mikko Tammisen mieleen. Hän halusi täyttää olemassaolonsa ankarat ehdot, katsoa niitä pelottomasti suoraan, ei kaihtaa, vaan taistella ja jos niin oli käyvä, antaa kaikkensa, henkensä.

Tämä hänen elämänsä järkyttävä perusongelma ei kuitenkaan synkistänyt hänen persoonallisuuttaan, vaan jalosti sitä, korosti hänen korkeaa eettistä ja moraalista tasoaan. Hänen laajakatseisuutensa, humanisuutensa ja syvä inhimillisyytensä kumpusivat näin todella hänen sielunsa syvyydestä ja tekivät hänestä aidon, lämpimästi ja voimakkaasti tuntevan ihmisen. Hänen persoonallisuutensa oli monipuolinen, hän tunsi syvän tuskan, mutta myös kepeän ja ilkamoivankin ilon. Hän oli tunneihminen, herkkä, hän eli.

Professori Mikko Tammisen varsinaisen elämäntyö tapahtui merkittävältä osalta Kauppakorkeakoulun piirissä, johon hän ehkä sattumalta joutui. Mutta tartuttuaan tehtäviinsä korkeakoulussa hän hoiti ne sillä velvollisuudentunnolla ja antaumuksella, minkä hänen perusuonteensa saneli. Opintonsa hän oli suorittanut Helsingin yliopiston piirissä, hän valmistui filosofian kandidaatiksi vuonna 1935 ja tuli vuotta myöhemmin maisteriksi. Alunpitäen ei kansantaloustiede näyttänyt vetävän häntä voimakkaimmin puoleensa, vaan humanismi yleensä muodosti hänen kiinnostuksensa kohteen. Hänen avara näkemyksensä vei hänet ylioppilaselämässä rohkeasti vastustamaan 1930-luvun äärimmäisyyksien. Tämän liberaalin näkemyksensä hän säilytti koko elämänsä ajan.

Vuosi 1936 muodostui ilmeisesti professori Mikko Tammiselle ratkaisevaksi taitekohdaksi, josta lähtien hän omistautui kansantaloustieteelle. Tänä vuonna hän tuli Suomen Pankin palvelukseen ja antautui tutkimustyöhön erityisesti pankin Taloustieteellisen Tutkimuslaitoksen piirissä. Filosofian tohtoriksi hän väitteli vuonna 1946 asuntotuotannossa esiintyviä vaihteluja koskevalla tutkimuksellaan ja laajensi sen jälkeen pätevyytensä kenttää valtuuttakursseja ja kansainvälisiä taloudellisia kysymyksiä koskevilla julkaisuillaan. Vuonna 1948 hänet nimitettiin Suomen Pankin Taloustieteellisen Tutkimuslaitoksen osastopäälliköksi.

Professori Mikko Tamminen ei liene alunpitäen ajatellut akateemisen opettajan uraa. Vuonna 1945 korkeakoulun silloinen kansantaloustieteen professori ja rehtori O. W. Louhi-vuori kuitenkin onnistui saamaan hänet kansantaloustieteen ylimääräiseksi opettajaksi ja kahta vuotta myöhemmin hänestä myös tuli Kauppakorkeakoulun dosentti. Vaikka hän tähän aikaan ei voinut täydellä voimallaan paneutua opetustyöhön, hänen säkenöivät luentonsa kansantaloustieteestä sähköistivät ja kiehtoivat mieliä. Kaikki ymmärsivät, että kysymyksessä oli jotakin merkittävää, raikasta, uutta. Kun professori Tamminen Harvardin ja Cambridgen yliopistoihin tehdyn opintomatkan jälkeen vuonna 1950 nimitettiin kansantaloustieteen varsinaiseksi professoriksi Kauppakorkeakouluun tervehdittiin tätä tietoa opiskelijoiden keskuudessa innolla ja tyydytyksellä.

Kauppakorkeakoulu sai näin piiriinsä miehen, joka täydestä sydämestään antautui akate-

miseen työhön. Kansantaloustieteen opetus uudistettiin hänen taitavalla johdolla, hän innoitti nuoria opiskelijoita tieteelliselle uralle, hän osoitti akateemisen opiskelun merkityksen ja opetti erityisesti ymmärtämään myös sen syvän henkisen tyydytyksen, jonka opinnot voivat antaa. Myös koko korkeakoulun kehittäminen yhä paremmaksi ja mittavammaksi akateemiseksi laitokseksi oli hänen jatkuvan ja valppaan mielenkiintonsa kohteena. Varsin monet uudistukset Kauppakorkeakoulun piirissä juontavat tarkkaan analysoituina alkunsa Mikko Tammisen esittämistä ajatuksista. Hän asetti laajat tietonsa ja kypsyytensä korkeakoulun käyttöön ja oli tehtävilleen uskollinen. Hän oli professori sanan parhaassa merkityksessä.

Mikko Tamminen oli tunneihminen. Tämä on myös nähtävissä hänen lukuisista kirjoituksistaan. Niille on ominaista loistava tyyli, tyyli, jonka itse asiassa vain taitelija pystyy saavuttamaan. Ja kuitenkin nimenomaan ne kirjoitukset, jotka ovat luonteeltaan tieteellisiä, noudattavat äärimmäisen tarkasti tieteellisen työn periaatteita. Hän ulotti ankarat ehtonsa juuri tieteelliseen työhönsä, hänen kurinalaisuutensa ei tässä kohden koskaan horjunut. Mutta hän näki myös selvästi inhimillisen tiedon mahdollisuudet ja rajat. Mikko Tammisessa yhtyi taitelija ja tiedemies; yhdistelmä, joka on harvoille mahdollinen. Äärimmäisen tarkoin punnittu ajatuksensa hän näin pystyi esittämään elegantissa, ehkä toisinaan arrogantissa, mutta aina vaikuttavassa muodossa. Sanonnan sujuvuus, räiskyvät käänteet, kipinöivät lauseet peittivät kuitenkin alleen syvän vakavuuden, harkitun asian, vakaumuksen. Hän antoi itseään — ja hän kirjoitti sydänverellään.

Sisimmän minänsä hän paljasti äärimmäisen harvoin. Hänen inhimillisiä perusongelmia koskevan elämäntaistelunsa kovuuden ja sen lopullisen ratkaisemattomuuden tunsivat vain harvat. Mutta hänen persoonallisuutensa värikyys, sen inhimillisyytensä ja lämpö toivat hänelle harvinaisen paljon aitoja ystäviä, jotka tänään tuntevat, että jotakin ainutkertaista ja korvaamatonta on peruuttamattomasti menetetty. On vaikea käsittää, että Mikko Tamminen on poissa; joka hetki ikäänkuin odottaa hänet jälleen näkevänsä, tuntevansa. Niin kiinteästi hän kuului ystäviensä sydämiin.

Tiedän, että tämä sama tunne on laajalle levinnyt myös hänen lukuisten oppilaittensa keskuudessa. Harvoin saavuttaa akateeminen opettaja sellaisen kunnioituksen ja kiintymyksen kuin professori Mikko Tamminen. Hän tuskin itsekään tiesi kuinka suuri ja pysyvä merkitys hänen opettajatoiminnallaan on. Hän kykeni ei ainoastaan selvittämään kansantaloustieteen kysymyksiä, vaan myös innoittamaan ja kannustamaan hyviin oppilisiin suorituksiin ja tieteellisen työn jatkamiseen. Jo tällä tavoin hänen työnsä tulee kantamaan jatkuvasti hedelmää ja vaikuttaa suomalaisen kansantaloustieteen kehitykseen. Mutta hän antoi oppilailleen vielä paljon enemmän kuin pelkästään tiedon. Viime päivinä ovat useat professori Mikko Tammisen oppilaat liikkuneina kertoneet, että kansantaloustieteen laudatur-arvosana ”erinomaisin tiedoin” juuri hänen kädestään saatuna, on merkinnyt heille heidän oman elämänsä suurinta saavutusta, saavutusta, jolla on arvo sinänsä. Voiko akateeminen opettaja saada tätä suurempaa ja kiitollisempaa tunnustusta.

Mikko Tamminen asetti korkeat vaatimukset; kaikkein ankarimmat kuitenkin itselleen. Hän ei koskaan tyytynyt välttävään suoritukseen, hän tahtoi perusuonteensa mukaisesti antaa vain parastaan. Mikko Tamminen oli idealisti; kaikki puolinen, näennäinen, ulkoisesti vaikuttava, mutta sisäisesti halpa, oli hänelle vierasta. Hän ei hyväksynyt ”tervettä realismia”, ei helppoja voittoja. Hänen ihanteensa olivat korkealla, hänen elämänarvojensa järjestys peräti toisenlainen. Hän uhrautui, hän otti kantaakseen vaikeimmat tehtävät. Viimeinen tehtävä, modernin suomalaisen kansantaloustieteen oppikirjan kirjoittaminen, oli osoitus hänen velvollisuudentunnostaan, hänen idealismistaan. Hän keskitti siihen kaiken kykynsä ja kaiken voimansa; tuntiessaan voimiensa vähenevän hän ei hellittänyt, vaan terästi taisteluaan ja kaatui työnsä ääreen tavoite jo aivan käden ulottuvilla.

KANSLIANEUVOS ONNI RANNIKKO

Tämän vuoden helmikuun 12 p:nä päättyi Kauppakorkeakoulun valtuuskunnan jäsenen, kanslianeuvos Onni Rannikon lähes 63 vuotta kestänyt elämäntaival. Hän kuului niihin lukuisiin korkeakoulumme entisiin opiskelijoihin, joille heidän opinahjonsa menestys muodosti elämänsisältöä rikastuttavan tavoitteen ja jotka tämän takia ovat olleet valmiit moniin epätavallisiin tekoihin.

Kanslianeuvos Rannikko asetti suuren kiinteistöasioiden asiantunteuksensa auliisti korkeakoulun käytettäväksi. Niinpä hän vuosina 1952—53 kuului ns. Stenrothin talon rakennustoimikuntaan ja monesti myöhemminkin hän oli sanomassa painavan sanansa kiinteistöasioita pohdittaessa. Tämä hänen asiantunteuksensa pohjautui lähinnä hänen pitkäaikaiseen toimintaansa Suomen Kiinteistöliiton palveluksessa. Se oli alkanut jo v. 1924 — ekonomiksi hän oli valmistunut vuotta aikaisemmin — ja jatkui eri tehtävissä, mm. johtokunnan ja hallintoneuvoston jäsenenä, hänen poismenoonsa saakka. Korkeakoulun hyväksi koitui

hänen toimintansa paitsi valtuuskunnassa, johon hänet valittiin v. 1959, myös, ja ennen kaikkea Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunnassa, jossa hän suoritti todella mittavan työn sekä puheenjohtajana että lukuisissa muissa KY:n oman talon rakennusvaiheen aikaisissa ja myöhemmissä tehtävissä. Tunnustukseksi hänen suurista ansioistaan KY:n hyväksi ylioppilaskunta kutsui hänet v. 1961 kunniajäsenekseen. Kaupallisten ja Teknillisten Tieteiden Tukisäätiön hallituksen jäsenenä ja puheenjohtajana hän oli ohjaamassa huomattavia apurahoja Kauppakorkeakoulun opiskelijoiden käyttöön.

Ne, joilla oli ilo työskennellä yhdessä kanslianeuvos Onni Rannikon kanssa opiskelevan nuorison parissa, muistavat hyvin hänen joviaalisen, miellyttävän tapansa suhtautua ylioppilaitten elämäniloa, intoa, joskus jopa hillittömyyttä uhkuviin otteisiin. Hänellä oli ihmeellinen taito olla samanaikaisesti sekä isällinen että veljellinen.

Kauppakorkeakoulu muistaa suurta kaipausta ja kiitollisuutta tuttujen poismennyttä aitoa ystäväänsä.

I Hallinto, opettajat sekä viran- ja toimenhaltijat 31. 5. 1966

Hallinto

Kauppakorkeakoulun kansleri

SUVIRANTA, BRUNO KAARLE, FT, Professori. 93; 53.

Valtuuskunta

Puheenjohtaja: WALDEN, JUUSO WALFRID, Ekon., Vuorineuvos. Liikesivistysrahaston valitsema. 07; 50.

Varapuheenjohtaja: VIIMA, EERO JALMARI, KTM, Vuorineuvos, Helsingin kauppakamarin valitsema. 07: 57.

AHLQVIST, ARMAS, VT, Ekon., Pankinjohtaja, Jyväskylän kauppakamarin valitsema. 97; 50.

AHLSTRÖM, BÖRJE BERTEL, Ekon., Apulaisjohtaja, Kotkan kauppakamarin valitsema. 11; 58.

AHLSTRÖM, KAUKO KALERVO, Ekon., Kauppaneuvos, Liikesivistysrahaston valitsema. 14; 63.

ANGERO, TAUNO PIETARI, LaL, VT, Toimitusjohtaja, Liikesivistysrahaston valitsema. 08; 60.

ARO, EINO JOHANNES, MH, Kauppaneuvos, Pohjois-Karjalan kauppakamarin valitsema. 09; 59.

CALONIUS, OLLI SAKARI, Ekon., Teollisuusneuvos, Liikesivistysrahaston valitsema. 11; 53.

HEIKKILÄ, PENTTI REINO, Ekon., Vuorineuvos, Liikesivistysrahaston valitsema. 15; 66.

HEINÄNEN, BERNHARD (PEKKA), FT, Professori, Kauppakorkeakoulun rehtori. 04; 57.

HIRVONEN, EINO, KTK, KTT h.c., Liikesivistysrahaston valitsema. 02; (48) 51.

HONKAJUURI, PAAVO MIKKO, Dipl.ins., Vuorineuvos, Liikesivistysrahaston valitsema. 14; 66.

HONKO, JAAKKO OLAVI, KTT, Professori, Kauppakorkeakoulun vararehtori. 22; 63.

HULKKO, VIHTORI OLAVI, Ekon., Toimitusjohtaja, Oulun kauppakamarin valitsema. 04; 64.

HÄYRINEN, ENSIO, Ekon., Kaupunginjohtaja, Mikkelin kauppakamarin valitsema. 11; 59.

KAUPPINEN, AULIS PIETARI, KTM, Kauppaneuvos, Liikesivistysrahaston valitsema. 03; 50.

KEMPPAINEN, ONNI VEIKKO, Ekon., Toimitusjohtaja, Kemin kauppakamarin valitsema. 06; 56.

KOSKELO, AARNE KAARLO, KTM, Pääkonsuli, Liikesivistysrahaston valitsema. 00; 61.

KOSKINEN, URHO VIHTORI, Ekon., Konttoripäällikkö, Riihimäen-Hyvinkään kauppakamarin valitsema. 09; 64.

KURIKKA, HEIKKI OLAVI, Ekon., Toimitusjohtaja, Etelä-Pohjanmaan kauppakamarin valitsema. 19; 61.

KUUSINEN, KALLE JUHO PETTER, Kauppakorkeakoulun kunniajäsen, Kauppaneuvos, Liikesivistysrahaston valitsema. 89; 56.

KUUSTERÄ, ANDERS GUSTAF, Ekon., Toimitusjohtaja, Kanta-Hämeen kauppakamarin valitsema. 05; 59.

LAPPALAINEN, ESKO, KTM, Toimitusjohtaja, Liikesivistysrahaston valitsema. 20; 63.

LIPSANEN, ERKKI AUGUST, Ekon., Kauppaneuvos, Porin kauppakamarin valitsema. 11; 50.

MÄLKÄ, AARNE, Toimitusjohtaja, Länsi-Uudenmaan kauppakamarin valitsema. 00; 53.

NIKLANDER, KARL ALWAR, KTT h. c., Kauppakorkeakoulun kunniajäsen, Kauppaneuvos, Liikesivistysrahaston valitsema. 75; (16) 50.

PENTTILÄ, ONNI ANTERO, Ekon., VT, Toimitusjohtaja, Lahden kauppakamarin valitsema. 15; 62.

RAADE, TAUNO UOLEVI, Ekon., Dipl.ins., Vuorineuvos, Turun kauppakamarin valitsema. 12; 61.

RAIKKALA, ARMAS ARVI WILHO, Ekon., Kauppaneuvos, Liikesivistysrahaston valitsema. 96; 50.

SWANLJUNG, KAJ TORSTEN, KTM, Toimitusjohtaja, Vaasan kauppakamarin valitsema. 16; 65.

TAKKI, UUNO KRISTIAN, KTK, LaL, KTT h.c., Vuorineuvos, Toimitusjohtaja, Liikesivistysrahaston valitsema. 01; (47) 50.

TOIKKA, OSMO AKSELI, FM, KTK, Pohjoismaiden Yhdyspankin toimitusjohtaja, Liikesivistysrahaston valitsema. 00; 56.

VAINIO, EERO RAIMO, Ekon., Toimitusjohtaja, Keski-Pohjanmaan kauppakamarin valitsema. 29; 65.

VAINIO, VALDE ANTON, KTM, Toimitusjohtaja, Liikesivistysrahaston valitsema. 01; 59.

VARANKO, ERKKI VILHO PERTTELI, KTM, Kauppaneuvos, Liikesivistysrahaston valitsema. 04; 54.

VARTIAINEN, OSMO JOHANNES, Ekon., Kauppaneuvos, Kuopion kauppakamarin valitsema. 10; 50.

VIRKKUNEN, LAURI VEIKKO, Dipl.ins., Konsuli, Toimitusjohtaja, Tampereen kauppakamarin valitsema. 20; 65.

VIRKKUNEN, MATTI SAMULI, VT, FT h.c., KTT h.c., Kansallis-Osake-Pankin pääjohtaja, Turun Yliopiston kunniajäsen, Liikesivistysrahaston valitsema. 08; 50.

WIRO, PAULI JULIUS, KTM, Toimitusjohtaja, Liikesivistysrahaston valitsema. 07; 64.

VÄYRYNEN, TAUNO VEIKKO, Kauppaneuvos, Liikesivistysrahaston valitsema. 11; 59.

YLIJOKI, YRJÖ ENSIO, Dipl.ins., Toimitusjohtaja, Kaakkois-Suomen kauppakamarin valitsema. 15; 63.

YRJÖNEN, KAARLO SAKARI, VT., Toimitusjohtaja, Keskuskauppakamarin valitsema. 23; 66.

Hallitus

Puheenjohtaja: VIRKKUNEN, MATTI SAMULI, VT, FT h.c., KTT h.c., Kansallis-Osake-Pankin pääjohtaja. 08; 50.

Varapuheenjohtaja: KIRVES, LAURI KALERVO, KTM, Toimitusjohtaja. 14; 50.

CALONIUS, OLLI SAKARI, Ekon., Teollisuusneuvos. 11; 50.

HEINÄNEN, BERNHARD (PEKKA), FT, Professori, Kauppakorkeakoulun rehtori. 04; 57.

HIRVONEN, EINO, KTK, KTT h.c. 02; (46) 50.

HONKO, JAAKKO OLAVI, KTT, Professori, Kauppakorkeakoulun vararehtori. 22; 63.

NURMELA, ILMO OLAVI, KTM, Vuorineuvos, Toimitusjohtaja. 03; 54.

SAARINEN, SEVERI MIKAEL, Ekon., Kauppaneuvos, Toimitusjohtaja. 05; 50.

SOHLBERG, JORMA OLAVI, VT, Vuorineuvos, Toimitusjohtaja. 08; 60.

Rehtori

HEINÄNEN, BERNHARD (PEKKA)

Professori

Opettajaneuvoston, Laajennetun opettajaneuvoston ja Opettajakunnan puheenjohtaja.
Rehtori kesäkuun 1 p:stä 1963.

Vararehtori

HONKO, JAAKKO OLAVI

Professori

Vararehtori kesäkuun 1 p:stä 1963.

Kauppakorkeakoulun Kannatusosakeyhtiö**Johtokunta**

Puheenjohtaja Alvar Niklander, jäsenet herrat Eino Hirvonen, Matti Virkkunen, Lauri Kirves, Olli Calonius, Severi Saarinen, Ilmo Nurmela, Pekka Heinänen ja Jaakko Honko.

Opettajakunta**Varsinaiset professorit**

RANINEN, HUUGO VALTTER, KTL, LaT, (Liiketaloustiede II) 99; 39.
SAARIO, MARTTI KAARLO, KTT, (Liiketaloustiede I). 06; 48.

HEINÄNEN, BERNHARD (PEKKA), FT, Helsingin yliopiston dosentti. (Tavaraoppi ja teknologia). 04; 50.

KASKIMIES, MAURI MIKA KULLERVO, KTT, (Liiketaloustiede, opetus-alana markkinointi ja jakelutalous). 19; 59. Virasta vapaa 1. 1.—31. 5. 66.

HONKO, JAAKKO OLAVI, KTT, (Liiketaloustiede, opetus-alana laskenta-toimi). 22; 60.

MATTILA, KAARLO SAKARI, FT, (Talousmatematiikka ja tilastotiede). 15; 60.

TELARANTA, KAARLO ARMAS, LaT, Helsingin yliopiston dosentti. (Oikeustiede). 15; 62.

JAATINEN, STIG TYRGIL HJALMARSSON, FT, Helsingin yliopiston dosentti. (Talousmaantiede). 18; 63.

VAIVIO, FEDI LENNART, KTT, (Kansantaloustiede). 27; 63.

PAAKKANEN, JOUKO SAKARI, KTT, (Kansantaloustiede). 28; 63.

MUUKKONEN, PERTTI JUHANI, LaT, (Oikeustiede). 27; 63.

Liiketaloustieteen professorin virka on täyttämättä. Sitä on hoitanut oman virkansa ohella HONKO, JAAKKO OLAVI, KTT, professori.

Kansantaloustieteen professorin virka on täyttämättä. Sitä ovat yhdessä hoitaneet omien virkojensa ohella VAIVIO, FEDI LENNART, KTT, professori ja PAAKKANEN, JOUKO SAKARI, KTT, professori.

Perustutkimuksen osaston johtajana toimivan professorin virka on täyttämättä. Sitä on hoitanut PAUNIO, JOUKO JUHANI KYÖSTI, VTT, Helsingin yliopiston professori, 28; 65.

Henkilökohtainen ylimääräinen professori

TARKIAINEN, TUTTU VILJO, FT, (Valtio-oppi). 12; 65.

Vieraileva professori

LITTLE, WALLACE IRWIN, Ph. D. (Marketing and Transportation); lukuvuosi 1965—66; Fulbright stipendiaatti: University of Washington, Seattle, Washington, U.S.A.

Apulaisprofessorit

PENTTILÄ, ERKKI AULIS, FT, Helsingin yliopiston dosentti. (Englannin kieli). 08; 64.

KUNZE, ERICH EMANUEL, FT, Professori, (Saksan kieli). 05; 65.

Talousmatematiikan ja tilastotieteen apulaisprofessorin virka on täyttämättä. Sitä on hoitanut oman virkansa ohella MATTILA, KAARLO SAKARI, FT, professori, avustajanaan MANNINEN, JOUKO JUHA, FT.

Liiketaloustieteen apulaisprofessorin virka on täyttämättä. Sitä on hoitanut oman virkansa ohella RANINEN, HUUGO VALTTER, KTL, LaT, professori, avustajanaan AHLSTEDT, KARL LEO, KTL, lehtori.

Sosiologian apulaisprofessorin virka on täyttämättä. Sitä on hoitanut PIHA, KALLIS KALEVI, FT, Turun yliopiston dosentti. 19; 65.

Liiketaloustiede I:n apulaisprofessorin virka on täyttämättä.

Suomen kielen ja tyyliopin apulaisprofessorin virka on täyttämättä. Sitä on hoitanut LOUHIJA, JARL ALBIN, FT, dosentti.

Dosentit

KAITILA, ESA HEIKKI, FT, (Liiketaloustiede I). 09; 46. Vapautettuna luennoimisvelvollisuudesta.

- ROSSI, TARU REINO KAI, FT, (Kansantaloustiede). 19; 58.
 HAKAMIES, REINO SEVERI, FT, Lehtori, (Romaaninen filologia). 17; 58.
 LINDGREN, KAJ BRYNOLF, FT, Helsingin yliopiston professori, (Saksan kieli ja kirjallisuus). 22; 58.
 AALTONEN, AIMO OLAVI, KTL, LaT, Turun Kauppakorkeakoulun professori, (Oikeustiede). 19; 58. Vapautettuna luennoimisvelvollisuudesta.
 LOUHIJA, JARL ALBIN, FT, Lehtori, (Suomen kieli ja tyylioppi). 08; 60.
 ERÄMETSÄ, ERIK HARALD, FT, Jyväskylän Kasvatusopillisen korkeakoulun professori, (Saksan kieli ja kirjallisuus). 19; 62.
 ALHO, KEIJO OLAVI, FT, (Taloushistoria). 07; 64.
 AALTIO, ERKKI AULIS TeT, (Tavaraoppi ja teknologia). 22; 65.

Lehtorit

- LOUHIJA JARL ALBIN, FT, Dosentti. (Kotimaiset kielet). 08; 48. Virasta vapaa. Virkaa on viransijaisena hoitanut TEVAJÄRVI, TUOMO MATIAS, FM.
 TERÄS, JALMARI JOHANNES (HANNU), FM. (Saksan kieli). 07; 49.
 HAKAMIES, REINO SEVERI, FT, Dosentti. (Ranskan kieli). 17; 50.
 VON WILLEBRAND, CARL-AUGUST JOSEPH CURTSON, FK. (Saksan kieli). 23; 53.
 BINHAM, PHILIP FRANK, MA. (Englannin kieli). 24; 53.
 SEVELIUS, MARTIN, FM. (Ruotsin kieli). 13; 55.
 VIERIKKO, ERKKI, FK. (Espanjan kieli). 24; 56.
 JUTILA, JUKKA HELJO, FM. (Tavaraoppi ja teknologia). 23; 57.
 KALLIONIEMI, SOLMU OUTERI, FM. (Pikakirjoitus). 13; (36) 57.
 AHLSTEDT, KARL LEO, KTL. (Liiketaloustiede II). 29; 61. Virasta vapaa.
 SAARSALMI, MEERI MARJATTA, KTK, D.B.A. (Liiketaloustiede II). 23; 61.
 VON VOLBORTH, DOROTHEA, FK. (Venäjän kieli). 25; 62.
 ARTTO, EERO VEIKKO, KTL. (Liiketaloustiede I). 30; 63.
 HOMI, MARTTA ELISABETH, FM. (Ruotsin kieli). 07; 63.
 HAVUKKALA, JAAKKO MARTTI, FL. (Talousmaantiede). 23; 64.
 LAUTSILA, ERKKI ILMARI, FM. (Saksan kieli). 30; 64.
 NORKO-TURJA, ELVI SIRKKA-LIISA, FM. (Englannin kieli). 11; 64.
 VUORINEN, ELSA MARIA, FM. (Englannin kieli). 08; 64.
 SÄRKISILTA, MARTTI SAKARI, KTL. (Liiketaloustiede II). 28; 65.
 RIISTAMA, VEIJO OLAVI, KTL. (Liiketaloustiede I). 32; 66.

- Englannin kielen neljäs lehtorin virka on täyttämättä. Sitä on hoitanut MURRAY, JAMES, MA. 36; 62.
 Liiketaloustiede II:n neljäs lehtorin virka on täyttämättä. Sitä on hoitanut PUUKARI, ARVO LAURI JOHANNES, KTL. 12; 66.
 Liiketaloustiede I:n kolmas lehtorin virka on täyttämättä. Sitä on hoitanut LEHTOVUORI, JOUKO TUOMAS, KTL. 33; 65.

Opettajat

- HANGASJÄRVI, RUTH ANNA KATARIINA, (Konekirjoitus). 99; 45.
 PEITSO, JUKKA TAPANI, FM, MA. (Portugalin kieli). 17; 51.
 NENONEN, AARRE VILHO, FL. (Ruotsin kieli). 17; 53.
 LAINE, NAIMI, FM. (Saksan kieli). 04; 55.
 PULKKINEN, KYÖSTI JOHANNES, KTM. (Konttoritekniikka). 21; 57.
 MÄRTENSON, OTTO BÖRJE, FM. (Ruotsin kieli). 07; 57.
 NIKOLOWSKI, FERODORO MAX OTTO, FT. (Saksan kieli). Helsingin yliopiston saksan kielen lehtori. 19; 57.
 NURMINEN, LAILA MARIA, FM. (Englannin kieli). 11; 59.
 KAREOJA, SIRKKA-LIISA, FM. (Ranskan kieli). 28; 59.
 SARIO, HILKKA MIRJA INKERI, FM. (Englannin kieli). 20; 61.
 SAVINEN, SEPPO TAPIO, Ekon. (Suomenkieli ja kaupparienvaihto). 33; 61.
 GOLDTHWAIT-VÄÄNÄNEN, HELEN MARY, BA. (Englannin kieli). 05; (49) 62.
 JAKOWLEFF, TUULA SYLVIA, Kirjeenvaihtaja. (Espanjan kieli). 40; 62.
 FIELDS, DONALD, MA. (Talousmaantiede ja englannin kieli). 37; 63.
 VENTO, REINO RAIKAS, KTM. (Liiketaloustiede I). 19; 63.
 SUONIEMI, RAIMO JUSSI, KTM. (Liiketaloustiede). 31; 63.
 PENTTI, LAURI JOHANNES, FM. (Liiketaloustiede II). 31; 62.
 KYLÄKALLIO, REINO JUHANI, OTT. (Oikeustiede). 30; 63.
 TEVAJÄRVI, TUOMO MATIAS, FM. (Ruotsin kieli). 27; 63.
 EK, MARIA DEL AMOR, LF. (Espanjan kieli). 35; 63.
 KOUSA, ASKO EDVIN, KTM, (ATK-tekniikka). 30; 64.
 SALO, EIJA, FM. (Englannin kieli). 28; 64.
 PORKO, LEENA, FM, ekon. (Liiketaloustiede II). 23; 65.
 JÄÄSKELÄINEN, VEIKKO, KTL. (Liiketaloustiede I). 31; 65.
 MOISIO, TEUVO, YTM. (Liiketaloustiede II). 28; 65.
 KETTUNEN, RAUHA RAAKEL, FK. (Ruotsin kieli). 31; 65.
 VUORISTO, KARI VEIKKO, FL. (Talousmaantiede). 33; 66.

Assistentit

- SARAKONTU, MATTI VELI, KTM. (Kansantaloustiede). 33; (58) 60.
 GRANFELT, JARMO ALLAN, KTM. (Liiketaloustiede II). 32; 60.
 KETTUNEN, PERTTI EEMIL, KTL. (Liiketaloustiede I). 35; 62.
 WOIVALIN, PENTTI KALEVI, FK. (Talousmatematiikka ja tilastotiede).
 38; 64.
 KORPELA, ASKO JUHANI, KTM. (Kansantaloustiede). 37; 62.
 KOSKIMIES, ERKKI JAAKKO EINARI, VT. (Oikeustiede). 34; 63.
 LAULAJAINEN, RISTO ILMARI, KTL. (Tavaraoppi ja teknologia). 37; 64.
 UOTILA, OLLI PERTTI JOHANNES, FK. (Talousmatematiikka ja tilasto-
 tiede). 39; 64.
 RUUHELA, REIJO TUOMAS, KTM. (Liiketaloustiede I). 35; 64.
 OJANEN, LASSE ILMARI, OTK, HuK. (Oikeustiede). 40; 65.
 GUSTAFSSON, KAJ MAURITZ, KTM. (Liiketaloustiede II). 37; 61.
 LARMOLA, EERO ANTERO, KTM. (Liiketaloustiede I). 37; 61.
 JAHNUKAINEN, IIRO AUGUST, KTM. (Liiketaloustiede II). 38; 62.
 LINDHOLM, HARRY PAAVO, KTM. (Liiketaloustiede II). 39; 63.
 Vt. HAKALA, PIIRKKO SINIKKA, Ekon. (Liiketaloustiede I). 36; 60.
 Vt. CHYDENIUS, SEIJA LEENA MARJATTA, Ekon. (Liiketaloustiede II).
 41; 64.
 Vt. KALLIONIEMI, KARI MARKKU OLAVI, Ekon. (Liiketaloustiede II).
 42; 64.
 Vt. URRILA, MATTI OLAVI, Ekon. (Liiketaloustiede II). 41; 65.
 Vt. LUOSTARINEN, REIJO KALEVI, Ekon. (Kansantaloustiede). 39; 65.
 Vt. VISAPÄÄ, MARKKU TAPANI, Ekon. (Talousmaantiede). 41; 65.
 Vt. LEHTINEN, UOLEVI VALDEMAR, Ekon. (Liiketaloustiede II). 41; 65.
 Vt. HAAVISTO, KARI, Ekon. (Kansantaloustiede). 41; 66.
 Vt. HALME, ANNA-LEENA, Ekon. (Liiketaloustiede I). 40; 66.

Perustutkimuksen osaston tutkijat

- JÄRVINEN, RISTO ANTERO, KTM. 34; 66.
 CASTRÉN, KARI ZACHRIS, KTM. 29; 66.
 VIHERSAARI, JUKKA KUSTAA, KTM. 29; 66.

Eläkkeellä olevat opettajat

- FORSBERG, NAIMA VIKTORIA, englannin kielen lehtori. 84; täysin-
 palv. 48.
 HILDÉN, BROR ERIK, FM, saksan kielen lehtori. 84; täysinpalv. 54.

KIVIKOSKI, ERNST ENSIO, talousmatematiikan professori. 91; täysin-
 palv. 58.

Virkailijat ja toimenhaltijat**Korkeakoulun sihteeri ja taloudenhoitaja**

TARPILA, OLLI PERTTI, VT. 19; 51.

Apulaissihteeri, tiedotussihteeri

LINDHOLM, HARRY PAAVO, KTM. 39; 65.

Opintosihteeri

SIERLA, ANTTI ELIAS, Ekon. 43; 66.

Kanslerin sihteeri

SARAKONTU, MATTI VELI, KTM. 33; 64.

Kanslia

TASKINEN, ELLI MARIA, VTM. Kamreeri. 06; 50.
 MÄKIPÄÄ, SYLVI ANNA-KRISTINA, Kanslisti. 05; 50.
 BORG, TAIMI ELINA, Kanslisti. 25; 50.
 KAARTOTIE, ARJA AINIKKI, Kanslisti. 19; 52.
 LUUKKANEN, LISA MARITA SOFIA, Kanslisti. 20; 59.
 KAINULAINEN, HELKA TUULIKKI, Kanslisti. 15; 61.
 HALME, KERTTU TELLERVO, Kassanhoitaja. 22; 62.
 LAHONEN, LEA REGINA, Kanslisti. 24; 65.

Kirjasto

NURKKALA, AINO LEMPI LAHJA, VTM. Kirjastonhoitaja. 04; (27) 60.
 WEGELIUS, PIIRKKO ONERVA, FK, Kirjaston amanuenssi. 29; (51) 60.
 TAMMINEN, KAISA KYLLIKKI, FM, Kirjaston amanuenssi. 22; 60.
 RUOKONEN, KYLLIKKI AINO ANNELI, FM, Kirjaston amanuenssi.
 33; 60.

VAISTO, ERKKI YRJÖ, HOK, Kirjaston amanuenssi. 35; 61.
 ETELÄPÄÄ, LEENA, Kirjastoavustaja. 42; 65.
 KEMPPINEN, TYYPNE, Konekirjoittaja. 03; 63.
 SIMONEN, SEIJA KAARINA, Kirjastoapulainen. 47; 65.

Laboratorio

KAINULAINEN, YRJÖ, Laboratoriomestari. 16; 53.
 MYLLYRINNE, SULO KULLERVO, Laboratorioapulainen. 36; 51.

Talousmaantieteen laitos

KALLIONIEMI, Eeva ESTERI, Kartografi. 26; 61.

Vahtimestarit

LAINEN, NILO ORVO, Ylivahtimestari. 17; 65.
 SUNDSTRÖM, JOHAN EDVIN, Vahtimestari. 15; 53.
 LAUKKANEN, KEIJO TAPIO, Vahtimestari. 44; 62.
 HELMINEN, LEO, Vahtimestari. 19; 65.
 SUNDHOLM, ROLF GUNNAR, Lähetti. 47; 66.

Puhelinkeskus

TÖTTERMAN, KAARINA ELISABETH, Keskuksenhoitaja. 19; 50.

Konemestari ja talonmies

TÖTTERMAN, JOHAN GUNNAR, Konemestari. 16; 50.
 LINDSTRÖM, KNUT VILHELM, Talonmies. 31; 62.

Eläkkeellä olevat virkailijat ja toimenhaltijat

VIRTANEN, NILO PAAVO, FM. Kirjastonhoitaja. 05; sai eläkkeen 56.
 NURMI, AARNE ANSHELM, Ylivahtimestari. 96; täysinpalv. 65.

II Yleisiä tietoja

Kanslerin ja rehtorin toimet

Kanslerina on koko lukuvuoden ajan toiminut prof. *Bruno Suviranta*. Hänen ollessaan sairasloman takia 16.—31. 5. 1966 välisen ajan estynyt virkaansa hoitamasta, rehtori on perussääntöjen 11 §:n mukaisesti toiminut hänen sijaisenaan.

Sen johdosta, että rehtorin ja vararehtorin toimikaudet päättyivät toukokuun 31 p:nä 1966, laajennettu opettajaneuvosto perussääntöjen 22 §:n mukaisesti kokoontui huhtikuun 14 p:nä 1966 toimittamaan ehdollepanoa rehtorin ja vararehtorin toimien täyttämiseksi 3-vuotiskaudeksi 1966—1969. Toimitetussa äänestyksessä laajennettu opettajaneuvosto asetti ensimmäiselle sijalle nykyisen rehtorin, prof. *Pekka Heinäsen*, toiselle sijalle nykyisen vararehtorin, prof. *Jaakko Hongon* ja kolmannelle sijalle prof. *K. A. Telarannan*.

Huhtikuun 21 p:nä 1966 antamallaan päätöksellä kansleri nimitti rehtoriksi kesäkuun 1 p:nä 1966 alkavaksi 3-vuotiskaudeksi prof. *Pekka Heinäsen* ja vararehtoriksi samaksi toimikaudeksi prof. *Jaakko Hongon*.

Kauppakorkeakoulun hallintoa koskevia tapahtumia

Valtuuskunta

Korkeakoulun valtuuskunta on kertomusvuoden aikana kokoontunut kaksi kertaa.

Syyskokouksessaan marraskuun 24 p:nä valtuuskunta hyväksyi talousarvion vuodeksi 1966. Hallituksen jäseneksi tammikuun 1 p:nä 1966 alkavaksi kolmivuotiskaudeksi se valitsi uudelleen erovuorossa olevat toimitusjohtaja *Lauri Kirveksen*, vuorineuvos *Olavi Sohlbergin* ja pääjohtaja

Matti Virkkusen. Virallisten asiain käsittelyn päätyttyä rehtori kertoi valtuuskunnan edellisen kokouksen jälkeen tapahtuneista virkanimityksistä ja erinäisistä muista korkeakoulua koskevista seikoista. Välittömästi kokouksen päätyttyä vt. apulaisprofessori *Kalevi Piha* esitelmöi sosiologian opetuksesta Kauppakorkeakoulussa.

Vuosikokouksessaan maaliskuun 25 p:nä 1966 valtuuskunta valitsi puheenjohtajakseen v:ksi 1966 uudelleen vuorineuvos *J. W. Waldenin* ja varapuheenjohtajakseen samoin uudelleen vuorineuvos *Eero Viiman*. Hallituksen vuosikertomus hyväksyttiin, korkeakoulun tilinpäätös vahvistettiin ja hallitukselle myönnettiin yksimielisesti vastuuvapaus. Vuoden 1966 tilejä tarkastamaan valittiin uudelleen entiset tilintarkastajat: professori *Martti Saario*, johtaja, KTM, KHT *Tyko Vanhala* sekä KTM, KHT *Olle V. Salmi*, jonka viimeksimainitun tehtävänä on toimia myös valvontatarkastajana. Varatilintarkastajiksi valittiin samoin entiset, nimittäin kauppaneuvos *Aulis Kauppinen* ja kauppaneuvos *Arvi Raikkala*. Rehtori *Heinänen* esitti selonteon korkeakoulun toiminnasta syyskokouksen jälkeiseltä ajalta. Välittömästi kokouksen päätyttyä dosentti *Keijo Alho* esitelmöi taloushistorian opetuksesta ja tutkimuksesta Kauppakorkeakoulussa.

Valtuuskunnan kokoonpanossa on tapahtunut toimintavuoden aikana seuraavat muutokset. Niistä jäsenistä, jotka tammikuun 1 p:nä joutuivat erovuoroon, ovat asianomaiset järjestöt välinneet uudelleen valtuuskunnan jäseniksi kolmivuotiskaudeksi 1966—1968 seuraavat: varatuomari *Armas Ahlqvist* (Keski-Suomen kauppakamari), toimitusjohtaja *Tauno Angervo* (Liikesivistysrahasto), kauppat. tri *Eino Hirvonen* (Liikesivistysrahasto), kauppaneuvos *Kalle Kuusinen* (Liikesivistysrahasto), toimitusjohtaja *Esko Lappalainen* (Liikesivistysrahasto), toimitusjohtaja *Onni Penttilä* (Lahden kauppakamari), kauppaneuvos *Osmo Vartiainen* (Kuopion kauppakamari), toimitusjohtaja *Yrjö Ylijoki* (Kaakkois-Suomen kauppakamari). Keskuskauppakamari on valinnut jäseneksi ministeri *T. A. Wiherheimon* tilalle toimitusjohtaja *Sakari Yrjösen*. Lisäksi Liikesivistysrahasto on valinnut helmikuun 12 p:nä 1966 kuolleen kanslianeuvos *Onni Rannikon* tilalle hänen jäljellä olevaksi toimikaudekseen eli vuoden 1967 loppuun vuorineuvos *Pentti Heikkilän* ja valtuuskunnan jäsenyydestä sairauden vuoksi eronneen kauppaneuvos *Artturi Virtasen* tilalle vuoden 1966 loppuun kestäväksi toimikaudeksi vuorineuvos *Paavo Honkajuuren*.

Hallitus

Hallitus on kertomusvuoden aikana kokoontunut 6 kertaa. Perusäntöjen 20 §:n mukaisesti se on käsitellyt pääasiallisesti korkeakoulun

hallintoon kuuluvia taloudellisia asioita. Kokouksessaan tammikuun 26 p:nä hallitus valitsi puheenjohtajakseen v:ksi 1966 pääjohtaja VT, FT h.c. *Matti Virkkusen* ja varapuheenjohtajaksi toimitusjohtaja, KTM *Lauri Kirveksen*. Hallituksen tähän astinen puheenjohtaja KTK, KTT h.c. *Eino Hirvonen* oli ennen puheenjohtajan vaalia pyytänyt, ettei häntä enää valittaisi puheenjohtajaksi. Niistä asioista, joita hallituksen kokouksissa on käsitelty, kerrotaan eri yhteyksissä tässä kertomuksessa.

Opettajaneuvosto

Opettajaneuvosto on lukukausien aikana kokoontunut eräitä poikkeuksia lukuunottamatta joka toinen perjantai. Lisäksi on pidetty tarvittaessa muina aikoina kokouksia, mm. elokuussa uusien oppilaiden valisemista varten. Päätökset, joita on kokouksissa tehty, ja toimenpiteet, joita on suoritettu, tulevat suurelta osalta selostetuiksi eri asiain yhteydessä tässä kertomuksessa.

Virat ja toimet

Professorin virat

Kuten edellisessä vuosikertomuksessa mainittiin peruutti avoinna olevan liiketaloustieteen professorin viran ainoa hakija MMT *Jouko Einola* hakemuksensa toukokuun 26 p:nä 1965. Opettajaneuvoston esityksestä kansleri syyskuun 29 p:nä 1965 antamallaan päätöksellä antoi suostumuksensa siihen, että viran haettavaksi julistaminen saadaan siirtää syyslukukauden 1965 loppuun. Virka julistettiin haettavaksi joulukuun 10 p:nä 1965. Seuraavan tammikuun 10 p:nä päättyneen määräajan kuluessa virkaa hakivat lehtori KTL *Eero Artto*, KTT *Reginald Jägerhorn*, TeL *Veikko Leivo* ja henkilö, joka ei halua nimeään julkisuuteen. Hakijoista kolme ensiksi mainittua pyysi vuoden lisäaikaa pätevyytensä täydentämistä varten. Kokouksessaan tammikuun 14 p:nä 1966 opettajaneuvosto myönsi kaikille hakijoille pätevyysaikaan tammikuun 10 p:ään 1967. Virkaa on hoitanut lukuvuoden 1965—66 professori *Jaakko Honko* oman virkansa ohessa siinä laajuudessa, kuin se annettavan opetuksen vuoksi on ollut välttämätöntä. Opettajaneuvoston toukokuun 27 p:nä 1966 tekemällä päätöksellä määrättiin professori *Honko* hoitamaan virkaa elokuun 1 p:stä 1966 lukien toistaiseksi avustajinaan lehtori *Eero Artto* ja KTL *Veikko Jääskeläinen*. Samalla vapautettiin

lehtori *Artto* toistaiseksi hoitamasta puolta lehtorinvirkaansa ja määrättiin KTL *Jääskeläinen* hoitamaan tätä osaa lehtorin virasta.

Professori *Mikko Tammisen* kuoltua syyskuun 14 p:nä 1965 tuli kansantaloustieteen professorin virka avoimeksi. Kokouksessaan lokakuun 1 p:nä 1965 opettajaneuvosto määräsi professorit *Fedi Vaivion* ja *Jouko Paakkasen* omien virkojensa ohella toistaiseksi yhdessä hoitamaan virkaa. Kokouksessaan saman kuun 29 p:nä opettajaneuvosto päätti esittää kanslerille, että viran haettavaksi julistaminen saataisiin siirtää vuoden 1966 alkuun. Tähän kansleri antoi suostumuksensa päätöksellään 11 p:nä seuraavaa marraskuuta. Virka julistettiin haettavaksi tammikuun 14 p:nä 1966. Seuraavan helmikuun 14 p:nä päättyneen määräajan kuluessa sitä haki VTL *Arvi Leponiemi*, joka pyysi vuoden lisäaikaa pätevyytensä täydentämistä varten. Kokouksessaan helmikuun 18 p:nä 1966 opettajaneuvosto myönsi hänelle pätevyymisaikaa helmikuun 14 p:ään 1967.

Kuten edellisessä vuosikertomuksessa mainittiin opettajaneuvosto oli kesäkuun 10 p:nä 1965 myöntänyt perustutkimuksen osaston johtajana toimivan varsinaisen professorin virkaa hakeneille VTT *Timo Helelälle* ja dosentti VTT *J. J. Pauniole* lisäaikaa pätevyytensä täydentämistä varten toukokuun 24 p:ään 1966. Kokouksessaan syyskuun 3 p:nä 1965 opettajaneuvosto määräsi dosentti *J. J. Pauniole* osittaisesti hoitamaan virkaan kuuluvia tehtäviä marraskuun 1 p:stä 1965 lukien toistaiseksi. Ennen lisäpätevyymisaajan päättymistä molemmat hakijat peruuttivat hakemuksensa. Kokouksessaan toukokuun 13 p:nä 1966 opettajaneuvosto päätti pyytää, että viran uudelleen haettavaksi julistaminen saataisiin siirtää syyslukukaudella 1966 tapahtuvaksi. Kesäkuun 8 p:nä antamallaan päätöksellä kansleri antoi tähän suostumuksensa.

Päätöksellään elokuun 18 p:nä 1965 kansleri myönsi professori *K. A. Telarannalle* julkisessa tehtävässä toimimisen vuoksi virkavapauden syyslukukauksi 1965 sekä päätöksellään joulukuun 17 p:nä 1965 professori *Mika Kaskimiehelle* virkavapauden tieteellistä tutkimustyötä varten keuhkukauksi 1966. Prof. *Pertti Muukkonen* oman virkansa ohella ja OTT *Juhani Kyläkallio* yhdessä puoliksi kumpikin on määrätty hoitamaan prof. *Telarannan* virkaan kuuluvia tehtäviä hänen virkavapautensa aikana.

Päätöksellään huhtikuun 21 p:nä 1966 kansleri myönsi prof. *Paakkaselle* U.S.A.:han tehtävää opintomatkaa varten virkavapauden 1. 9. 1966—31. 5. 1967 väliseksi ajaksi. Prof. *Vaivio* on opettajaneuvoston toukokuun 27 p:nä tekemällä päätöksellä määrätty oman virkansa ohella hoitamaan prof. *Paakkasen* virkaa tämän virkavapauden aikana. Kansleri on maaliskuun 11 p:nä 1966 antamallaan päätöksellä jatkanut prof. *Huugo Ranisen*, joka täyttää syyskuun 21 p:nä 1966 67 vuotta, virassapysymisoikeutta heinäkuun 31 p:ään 1967 saakka.

Prof. *Martti Saarion* saatua pyynnöstään vapautuksen promoottorin tehtävistä vuoden 1966 alusta lukien opettajaneuvosto valitsi tammikuun 14 p:nä 1966 pitämässään kokouksessa prof. *Pekka Heinäsen* promoottoriksi kolmivuotiskaudeksi 1966—1968.

Apulaisprofessorin virat

Avoinna olevan talousmatematiikan ja tilastotieteen apulaisprofessorin viran hakijalle FT *Jouko Manniselle* myönnetty lisäpätevyymisaika päättyi tammikuun 4 p:nä 1966. Kokouksessaan tammikuun 14 p:nä opettajaneuvosto päätti pyytää asiantuntijoiksi antamaan lausuntonsa hakijan tieteellisestä pätevyystä virkaan professorit *Olli Lokin* ja *Bertil Qvistin*. Asiantuntijoiden annettua lausuntonsa hakija piti näyteluennon toukokuun 13 p:nä 1966. Samana päivänä pitämässään kokouksessa opettajaneuvosto julisti hänet kelpoiseksi talousmatematiikan ja tilastotieteen apulaisprofessorin virkaan ja asetti siihen ehdolle. Päätöksellään kesäkuun 13 p:nä 1966 kansleri nimitti FT *Jouko Mannisen* talousmatematiikan ja tilastotieteen apulaisprofessoriksi.

Liiketaloustiede II:n apulaisprofessorin virka, jonka uudelleen haettavaksi julistaminen oli kanslerin maaliskuun 11 p:nä 1965 tekemällä päätöksellä siirretty syyslukukaudelle 1965, julistettiin haettavaksi tammikuun 28 p:nä 1966. Seuraavan helmikuun 28 p:nä päättyneen määräajan kuluessa virkaa hakivat lehtori KTL *Leo Ahlstedt*, KTL *Kyösti Pulkkinen* sekä kaksi henkilöä, jotka eivät halunneet nimeään julkisuuteen. Hakijat *Ahlstedt*, *Pulkkinen* ja toinen niistä, jotka eivät halunneet nimeään julkisuuteen, pyysivät vuoden lisäaikaa pätevyytensä täydentämistä varten. Kokouksessaan maaliskuun 4 p:nä opettajaneuvosto myönsi kaikille hakijoille lisäpätevyymisaikaa helmikuun 28 p:ään 1967. Virkaa hoitamaan on määrätty oman virkansa ohella prof. *Huugo Raninen* apunaan lehtori *Ahlstedt*, joka täksi ajaksi on vapautettu oman virkansa hoitamisesta.

Kuten edellisessä vuosikertomuksessa mainittiin oli avoinna ollut liiketaloustiede I:n apulaisprofessorin virkaa hakeneille lehtori KTL *Eero Artolle* ja KTL *Veikko Jääskeläiselle* myönnetty lisäaikaa pätevyytensä täydentämistä varten toukokuun 24 p:ään 1966 saakka. Ennen mainitun ajan päättymistä molemmat hakijat peruuttivat hakemuksensa. Kokouksessaan toukokuun 27 p:nä 1966 opettajaneuvosto päätti pyytää, että viran uudelleen haettavaksi julistaminen saataisiin siirtää syyslukukaudella 1966 tapahtuvaksi. Päätöksellään kesäkuun 8 p:nä kansleri antoi tähän suostumuksensa. Opettajaneuvoston kokouksessa

toukokuun 27 p:nä 1966 määrättiin prof. *Martti Saario*, elokuun 1 p:stä 1966 lukien toistaiseksi hoitamaan virkaa oman virkansa ohella avustajinaan lehtori *Veijo Riistama* ja KTL *Jouko Lehtovuori*. Samalla vapautettiin lehtori *Riistama* toistaiseksi hoitamasta puolta lehtorin virkaansa ja muutettiin KTL *Lehtovuoren* määräys hoitaa vt:nä liiketaloustiede I:n lehtorin virkaa käsittämään vain puolen viran hoidon.

Avoimna olevan sosiologian apulaisprofessorin viran hakijoille dosentti FT *Väinö Luomalle*, dosentti FT *Kalevi Pihalle*, VTT *Oiva Laakoselle*, VTT *Paavo Piepposelle* sekä VTT *Paavo Seppäselle* myönnetty lisäpätevyymisaika päättyi toukokuun 24 p:nä 1966. Kokouksessaan toukokuun 27 p:nä 1966 opettajaneuvosto pyysi asiantuntijoiksi antamaan lausuntonsa hakijoiden tieteellisestä pätevyydestä virkaan professorit *Erik Allardt*n ja *Jouko Siiven*. Virkaa on määrätty toistaiseksi hoitamaan dosentti *Kalevi Piha*.

Avoimna olevan suomen kielen ja tyyliopin apulaisprofessorin viran hakijoille dosentti FT *Terho Itkoselle*, dosentti FT *Jarl Louhijalle*, FL *Paavo Pulkkiselle* ja FL *Pauli Saukkoselle* myönnetty lisäpätevyymisaika päättyi toukokuun 24 p:nä 1966. Tämän lisäajan kuluessa hakija *Itkonen* tultuaan nimitetyksi Helsingin yliopiston suomen kielen professoriksi peruutti hakemuksensa. Kokouksessaan toukokuun 27 p:nä 1966 opettajaneuvosto pyysi asiantuntijaksi antamaan lausuntonsa hakijoiden tieteellisestä pätevyydestä prof. *Aarni Penttilän*. Toisen asiantuntijan nimeäminen siirtyi syyslukukaudelle 1966. Virkaa on määrätty toistaiseksi hoitamaan dosentti *Jarl Louhija*.

Korkeakoulun kehittämissuunnitelman mukaisesti uusiin perustettaviin opettajanvirkeihin kuului myös ranskan kielen apulaisprofessorin virka. Kokouksessaan maaliskuun 4 p:nä 1966 opettajaneuvosto kuitenkin katsoi tarkoituksenmukaiseksi, ettei uutta opettajan virkaa oppiaineessa nyt perusteta vaan että nykyinen ranskan kielen lehtorin virka muutetaan saman aineen apulaisprofessorin viraksi. Sittenkun korkeakoulun hallitus omalta osaltaan oli maaliskuun 9 p:nä 1966 antanut suostumuksensa suunniteltuun muutokseen, opettajaneuvosto pyysi asiantuntijoiksi antamaan lausuntonsa ranskan kielen lehtorin dosentti *Reino Hakamiehen* tieteellisestä pätevyydestä näin perustettavaan apulaisprofessorin virkaan professorit *Tauno Nurmela*n ja *Veikko Väinäsen*. Sittenkun asiantuntijat olivat antaneet lausuntonsa opettajaneuvosto kokouksessaan toukokuun 13 p:nä 1966 julisti dosentti, lehtori *Hakamiehen* kelpoiseksi ranskan kielen apulaisprofessorin virkaan ja päätti esittää kanslerille että ranskan kielen lehtorin virka muutettaisiin saman aineen apulaisprofessorin viraksi sekä että dosentti, lehtori *Hakamies* oman suostumuksensa mukaisesti siirrettäisiin ja nimitettäisiin tähän muutet-

tuun virkaan. Päätöksellään toukokuun 14 p:nä 1966 kansleri muutti ranskan kielen lehtorin viran saman aineen apulaisprofessorin viraksi syyskuun 1 p:stä lukien ja nimitti mainitusta päivästä lukien virkaan dosentti, lehtori *Hakamiehen*.

Dosentin toimet

Kuten viime vuosikertomuksessa mainittiin oli opettajaneuvoston kokouksessa toukokuun 26 p:nä 1965 esitetty TeT *Erkki Aaltion* anomus, että hänet nimitettäisiin tavaraopin ja teknologian dosentiksi. Hakijan tieteellistä pätevyyttä arvestelemaan oli pyydetty professorit *Waldemar Jensen* ja *Jaakko Murto*. Sittenkun asiantuntijain lausunnot olivat saapuneet ja hakija lokakuun 15 p:nä oli pitänyt näyteluentonsa, opettajaneuvosto kokouksessaan lokakuun 29 p:nä julisti tri *Aaltion* kelpoiseksi tavaraopin ja teknologian dosentin toimeen. Päätöksellään marraskuun 11 p:nä 1965 kansleri nimitti tri *Aaltion* tavaraopin ja teknologian dosentiksi.

Opettajaneuvoston kokouksessa huhtikuun 15 p:nä 1966 esitettiin KTT *Jaakko Lassilan* anomus, että hänet nimitettäisiin kansantaloustieteen dosentiksi. Hakijan tieteellistä pätevyyttä arvestelemaan pyydettiin prof. *Fedi Vaivio* ja dosentti *Reino Rossi*.

Dosentit *Erik Erämetsä* ja *Kaj B. Lindgren* ovat saaneet vapautuksen puolesta dosentin opetusvelvollisuudesta lukuvuodeksi 1965—66 sekä dosentti *Erämetsä* lisäksi vapautuksen luennoimisvelvollisuudesta lukuvuodeksi 1966—67.

Lehtorin virat, muut opettajan tehtävät ja assistentin toimet

Kuten edellisessä vuosikertomuksessa selostettiin oli avoimna olevan neljännen liiketaloustiede II:n lehtorin viran hakijoille myönnetty lisäpätevyymisaikaa lokakuun 12 p:ään 1965 saakka. Ennen sanottua ajankohtaa hakija KTM *Jukka Vihersaari* peruutti hakemuksensa ja hakija KTM *Kyösti Pulkkinen* jätti lisäselvityksiä hakemukseensa. Kokouksessaan helmikuun 18 p:nä 1966 opettajaneuvosto pyysi asiantuntijoiksi antamaan lausuntonsa hakijan kelpoisuudesta virkaan vt. apulaisprofessori *Kalevi Pihan* ja KTT *Sven Kockin*. Sittenkun hakija *Pulkkinen* oli huhtikuun 1 p:nä 1966 pitänyt näyteluennon ja asiantuntijat olivat antaneet lausuntonsa, opettajaneuvosto kokouksessaan toukokuun 27 p:nä 1966 julisti hänet kelpoiseksi liiketaloustiede II:n lehtorin virkaan

ja asetti hänet siihen ehdolle. Kanslerin päätöstä nimitysasiassa ei ole vielä annettu. Virkaa on hoitanut vt:nä joulukuun 31 p:ään 1965 saakka assistentti *Jukka Viheraari*. Tammikuun 1 p:stä 1966 lukien on virkaa määrätty hoitamaan KTL *Arvo Puukari*. Hänen määräyksensä päättyy elokuun 1 p:nä 1966, josta lähtien virkaa on määrätty hoitamaan KTL *Kyösti Pulkkinen*.

Edellisestä vuosikertomuksesta käy ilmi, että avoinna olevan toisen liiketaloustiede I:n lehtorin viran hakijoille myönnetty lisäpätevytymisaika päättyi marraskuun 9 p:nä 1965. Ennen mainittua ajankohtaa KTL *Veijo Riistama* jätti lisäselvityksiä hakemuksensa ja muut hakijat KTK *Risto Järvinen*, KTL *Veikko Jääskeläinen*, KTK *Pertti Kettunen* ja KTK *Jouko Lehtovuori* peruuttivat hakemuksensa. Kokouksessaan marraskuun 12 p:nä 1965 opettajaneuvosto pyysi asiantuntijoiksi antamaan lausuntonsa hakija *Riistaman* kelpoisuudesta prof. *Axel Grandellin* ja KTT *Reginald Jägerhornin*. Sittenkun hakija *Riistama* joulukuun 10 p:nä 1965 oli pitänyt näyteluentonsa ja asiantuntijat olivat antaneet lausuntonsa, opettajaneuvosto kokouksessaan tammikuun 28 p:nä julisti hänet kelpoiseksi liiketaloustiede I:n lehtorin virkaan ja asetti siihen ehdolle. Päätöksellään helmikuun 28 p:nä 1966 kansleri nimitti KTL *Veijo Riistaman* liiketaloustiede I:n lehtoriksi maaliskuun 1 p:stä 1966 lukien. Virkaa oli vt:nä hoitanut 31. 12. 1965 saakka KTM *Risto Järvinen* sekä tammikuun 1 p:stä 1966 lukien KTL *Veijo Riistama*.

Kuten edellisessä vuosikertomuksessa selostettiin, oli avoinna olevan kolmannen liiketaloustiede I:n lehtorinviran hakijoille myönnetty lisäpätevytymisaikaa toukokuun 24 p:ään 1966 saakka. Ennen sanotun ajankohdan päättymistä hakijat KTL *Pertti Kettunen* ja KTL *Jouko Lehtovuori* jättivät lisäselvityksiä hakemuksiinsa sekä hakijat KTM *Risto Järvinen* ja KTL *Veikko Jääskeläinen* peruuttivat hakemuksensa. Asiantuntijaksi on suostunut opettajaneuvoston pyynnöstä professori *Axel Grandell* toisen asiantuntijan nimeämisen siirtyessä syksyyn 1966. Virkaa on hoitanut vt:nä KTL *Jouko Lehtovuori*, jonka määräys on muutettu elokuun 1 p:stä 1966 lukien käsittämään vain puolen viran hoidon.

KTL *Aarno Kuosa* on määrätty elokuun 1 p:stä 1966 lukien toistaiseksi hoitamaan puolta liiketaloustiede I:n lehtorin virkaan kuuluvasta opetusvelvollisuudesta.

Avoinna olevan neljännen englannin kielen lehtorin viran haettavaksi julistaminen oli kanslerin tammikuun 25 p:nä 1965 antamalla päätöksellä siirretty vuoden 1965 loppuun. Kokouksessaan joulukuun 12 p:nä 1965 opettajaneuvosto päätti esittää kanslerille, että viran haettavaksi julistaminen saataisiin siirtää toistaiseksi ja virkaan kuuluvat opetustehtävät tänä aikana hoitaa ulkomaalaisin vt. lehtorivoimin. Pää-

töksellään tammikuun 10 p:nä 1966 antoi kansleri suostumuksensa siihen, että viran haettavaksi julistaminen saadaan siirtää viimeistään syyslukukauden 1967 lopussa tapahtuvaksi. Virkaa hoitamaan toistaiseksi on määrätty Mr. *James Murray*, M.A.

Opettajaneuvoston esityksestä ja korkeakoulun hallituksen annettua maaliskuun 9 p:nä 1966 omalta osaltaan suostumuksensa kansleri vahvisti maaliskuun 30 p:nä antamallaan päätöksellä korkeakouluun perustettavaksi 1. 9. 1966 lukien viidennen englannin kielen lehtorin viran. Mainittu virka julistettiin haettavaksi huhtikuun 1 p:nä 1966. Seuranneen toukokuun 2 p:nä päättyneen hakuajan kuluessa virkaa hakivat FK *Mirja-Liisa Attila*, *Marja-Leena Bergqvist*, fil.lis. ekon. *Hilkka Kivimaa*, FK *Terttu Kuitunen*, lehtori FM *Anna-Liisa Lahdensuo*, FK *Pierre-Yves Muller*, lehtori FL *Lea Hannele Nisonen*, FM *Hilkka Sario*, FK *Kaarina Vaheri*, FM *Seija Riitta Vihma*, lehtori FM *Marja Wuoreneimo* sekä henkilö joka ei halua nimeään julkisuuteen. FL *Kivimaa* peruutti sittemmin hakemuksensa. Kokouksessa toukokuun 13 p:nä 1966 opettajaneuvosto päätti pyytää asiantuntijoiksi antamaan lausuntonsa hakijain kelpoisuudesta virkaan professorit *Y. M. Biesen* ja *Erik Erämetsän*.

Päätöksellään toukokuun 6 p:nä 1966 kansleri myönsi lehtori *Martti Särkisillalle* väitöskirjatyötä varten virkavapautta syyslukukaudeksi 1966.

Helsingin yliopiston professorit *Kaj B. Lindgren* ja *Tauno Mustanoja* on määrätty syksystä 1965 lukien hoitamaan edellinen saksan kielen ja jälkimmäinen englannin kielen laudatur-arvosanoihin sisältyvän opetuksen ja kuulustelujen ohjauksen ja valvonnan.

Oikeustieteen assistentti LaL *Raimo Pekkanen* on pyynnöstään saanut elokuun 31 p:stä 1965 lukien vapautuksen assistentin toimestaan. Oikeustieteen assistentiksi on syyskuun 1 p:nä 1965 alkavaksi 3-vuotiskaudeksi määrätty OTK, HuK *Ilmari Ojanen*.

Ekonomi *Matti Urrila* on määrätty liiketaloustiede II:n vt. assistentiksi 1. 8. 1965 lukien toistaiseksi sekä ekonomi *Reijo Luostarinen* kansantaloustieteen ja ekonomi *Markku Visapää* talousmaantieteen vt. assistentiksi 1. 9. 1965 lukien toistaiseksi. Ekonomi *Kari Aaltola* on pyynnöstään saanut vapautuksen liiketaloustiede II:n vt. assistentin tehtävistä 30. 9. 1965 lukien. Ekonomi *Uolevi Lehtinen* on määrätty liiketaloustiede II:n vt. assistentiksi 1. 10. 1965 lukien toistaiseksi. Ekonomi *Kari Haavisto* on määrätty 1. 1. 1966 lukien toistaiseksi kansantaloustieteen vt. assistentiksi.

Perustutkimuksen osaston tutkijan toimiin on määrätty KTK *Risto Järvinen* 3-vuotiskaudeksi 1. 1. 1966—31. 12. 1968, KTM dipl.ins. *Raimo Keloharju* toimikaudeksi 1. 7. 1966—31. 12. 1968, KTM *Jukka Viher-*

saari toimikaudeksi 1. 1. 1966—30. 6. 1967 sekä KTM *Kari Castrén* toimikaudeksi 1. 1. 1966—30. 6. 1967.

Konekirjoituksen opettaja *Ruth Hangasjärvi*, joka täytti tammikuun 18 p:nä 1966 67 vuotta, on kanslerin tammikuun 17 p:nä antamalla päätöksellä saanut oikeuden pysyä virassaan heinäkuun 31 p:ään 1966 saakka. Sihteerin tehtävien ja konekirjoituksen ylimääräiseksi opettajaksi on syyskuun 1 p:stä 1966 lukien toistaiseksi määrätty FM ekonomi *Leena Porko*.

FL *Kari Veikko Vuoristo* on määrätty tammikuun 1 p:stä 1966 lukien toistaiseksi talousmaantieteen ylimääräiseksi opettajaksi.

HuK *Kirsti Poutanen* on määrätty ranskan kielen ylimääräiseksi opettajaksi 14. 3.—24. 4. 1966 väliseksi ajaksi, joksi ajaksi ylimääräinen opettaja FM *Sirkka-Liisa Kareoja* on saanut vapautuksen tehtävistään.

VTT *Reijo Vilenius* on määrätty filosofian (logiikka ja tietoteoria), KTM *Eero Pitkänen* liiketaloustiede I:n, KTM *Kalevi Kailasvuori* ja KTM *Reino Airikkala* kansantaloustieteen, hallintoneuvos LaT *Lassi Kilpi* oikeustieteen ja HuK *Kirsti Poutanen* ranskan kielen ylimääräiseksi opettajaksi, kaikki 1. 9. 1966 lukien toistaiseksi.

Liiketaloustiede I:n vt. assistentti *Pirkko Hakalalle* on myönnetty äitiysloma 1. 4.—31. 5. 1966 väliseksi ajaksi sekä pyynnöstä vapautus vt. assistentin tehtävistä 1. 7. 1966 lukien. Ekonomi *Anna-Leena Halme* on määrätty liiketaloustiede I:n vt. assistentiksi 1. 4. 1966 lukien toistaiseksi.

Ekonomit *Kalervo Virtanen* ja *Timo Hallamaa* on 1. 8. 1966 lukien toistaiseksi määrätty liiketaloustiede I:n vt. assistenteiksi sekä vt. assistentti KTM *Eero Larmola* 1. 6. 1966 alkavaksi 3-vuotiskaudeksi liiketaloustiede I:n assistentiksi.

Virkailijat

Ekonomi *Antti Sierla* on määrätty 15. 3. 1966 lukien toistaiseksi hoitamaan opintosihteerin tehtäviä.

HuK *Helly Kiviholma-Haikara* on toiminut kirjastoharjoittelijana 15. 9. 1965— 15. 3. 1966 välisen ajan sekä tuntiapulaisena 16. 3. 1966 lukien. Ylioppilas *Leena Eteläpää* on toiminut kirjastoavustajana 1. 10. 1965 lukien toistaiseksi sekä *Carita Schulman* tuntiapulaisena 28. 2. 1966 saakka ja HuK *Pirkko Päysälä* ylimääräisenä virkailijana 31. 8. 1965 saakka. Merkonomi *Kirsti Nikulainen* on toiminut tuntiapulaisena 1. 10. 1965— 6. 6. 1966 välisen ajan sekä ylioppilas *Gunilla Mörn* harjoittelijana 3. 5.

1966 lähtien. Kirjastoapulainen *Ritva Lehtonen* on saanut pyynnöstään eron 30. 9. 1965, hänen tilalleen on määrätty 21. 9. 1965 lukien *Seija Simonen*.

Ylivahtimestari *Aarne Nurmi* on siirtynyt eläkkeelle 30. 9. 1965. Ylivahtimestariksi on nimitetty 1. 10. 1965 lukien vahtimestari *Niilo Laine*. Tilapäisenä vahtimestarina ovat toimineet 1. 6.—31. 8. 1965 *Teuvo Kalliomäki*, 6. 9. 1965—6. 2. 1966 *Tapio Tepponen*, 7. 2.—10. 5. 1966 *Kaj Blomberg* sekä 11. 5. 1966 lukien *Rolf Sundholm*.

Valtion apurahat tieteenharjoittajille

Nuoria tieteenharjoittajia varten osoitettiin korkeakoululle vuodeksi 1966 kolme apurahaa. Hakemusten perusteella kansleri opettajaneuvoston ehdotuksen mukaisesti antoi apurahat assistenteille KTM *Pertti Kettuselle*, KTL *Risto Laulajaiselle* ja KTK *Asko Korpelalle*.

Valtion opintotakaukset ja Ylioppilaiden opintolainarahaston lainat

Lukuvuonna 1965—66 on 16. 1. 1959 korkeakouluissa opiskelevien ja niissä loppututkinnon suorittaneiden henkilöiden opintolainojen valtion takauksesta annettun lain mukaisesti myönnetty valtion takauksia opintolainoille.

Korkeakoulun opintotakauslautakunnassa, joka käsittelee sekä valtion opintotakauslautakunnalle osoitetut takausanomukset että ylioppilaiden opintolainarahastolle osoitetut laina-anomukset, ovat opettajakunnan edustajina lukuvuoden 1965—66 aikana toimineet prof. *Jouko Paakkanen* puheenjohtajana sekä leht. *Jaakko Havukkala* ja leht. *Sirkka-Liisa Norko-Turja* jäsenenä. Ylioppilaskunnan edustajina ovat olleet kauppat.yöt *Antti Wuorenjuuri* ja *Erkki Tikkanen*, varalla *Seppo Tiitola*. Lautakunnan sihteerinä on toiminut ass. *Asko Korpela*.

Ylioppilaiden opintolainarahaston neuvottelukunnassa on Kauppa-korkeakoulua edustanut prof. *Pekka Heinänen*. Hänen varamiehenään on ollut prof. *Fedi Vaivio*.

Suomen yliopistojen ja korkeakoulujen rehtorien neuvottelukokous

Kutsun otsikossa mainittuun kokoukseen oli esittänyt Svenska Handelshögskolan, joka huolehti kokouksen järjestelyistä. Kokous pidettiin huhtikuun 1 p:nä 1966 isäntäkorkeakoulun rehtorin, prof. *Curt Olssonin* toimiessa puheenjohtana. Hänen lisäksi olivat läsnä rehtorit *Erkki Kivinen* Helsingin yliopistosta, *Einar Stenij* Teknillisestä korkeakoulusta, *Tavio Nurmela* Turun yliopistosta, *Oscar Nikula* Åbo Akademiasta, *Erkki Koi-o-Kanttila* Oulun yliopistosta, *Martti Takala* Jyväskylän kasvatustieteellisestä korkeakoulusta, *Paavo Koli* Tampereen yliopistosta, *Lars Reinius* Eläinlääketieteellisestä korkeakoulusta, *Auvo Sänntti* Turun Kauppakorkeakoulusta, *Erkki Wänninen* Handelshögskolan vid Åbo Akademiasta ja *Pekka Heinänen* Kauppakorkeakoulusta sekä isäntäkorkeakoulun vara-rehtori *Ilmari Hustich*.

Aamupäivän keskustelut käytiin kahden alustuksen pohjalta. Toinen näistä koski palkka-, eläke- ja stipendiasioita, toinen taas kysymystä, miten voitaisiin yliopistojen ja korkeakoulujen keskeistä informaatiota parantaa nykyisestään. Iltapäivällä keskustelujen aiheina olivat: Opiskeluajan lyhentäminen ja siihen tähtäävät toimenpiteet, yliopistojen ja korkeakoulujen sisäänpääsykarsinnassa noudatettavat periaatteet sekä tähän liittyen psykoteknilliset karsintamenetelmät.

Kauppa- ja teollisuusministeri *T. A. Wiherheimo* tarjosi kokouksen osanottajille Valtioneuvoston juhlahuoneistossa lounaan, johon myös opetusministeri *Jussi Saukkonen* osallistui. Kokouspäivän iltana oli yhteinen päivällinen höyrylaiva Ariadnessa, Suomen Höyrylaiva Osakeyhtiön toimiessa isäntänä.

Kauppakorkeakoulujen rehtorien kokous

Kauppakorkeakoulujen rehtorien kokous pidettiin helmikuun 14 p:nä 1966 Kauppakorkeakoulussa. Kokouksessa olivat läsnä Turun Kauppakorkeakoulun rehtori prof. *Auvo Sänntti*, Svenska Handelshögskolanin rehtori prof. *Curt Olsson*, Handelshögskolan vid Åbo Akademin rehtori vt. prof. *Erkki Wänninen*, Kauppakorkeakoulun rehtori prof. *Pekka Heinänen*, joka toimi kokouksen puheenjohtajana, sekä isäntäkorkeakoulun vara-rehtori prof. *Jaakko Honko*. Kokoukseen osallistuivat myös kauppa- ja teollisuusministeri *T. A. Wiherheimo* sekä kansliapäällikkö *Jaakko Rahola*, hallitusneuvos *Hakon Guvenius* ja hallitussihteeri *Matti Nuutila* kauppa- ja teollisuusministeriöstä.

Käsiteltäviin asioihin kuuluivat mm. eräät edellisen kokouksen päätösten aiheuttamat toimenpiteet, valtionapuprosentin korotus- ym. val-

tionapukysymyksiä, kysymys kauppakorkeakouluissa ja kauppaoppilaitoksissa annettavan koulutuksen ja näiden laitosten välisen yhteistöinnän kehittämistä, selostus Svenska Handelshögskolanin opiskelijavalinnassa käytetyistä karsintakokeista ja niissä saavutetuista kokemuksista, kysymys kauppakorkeakoulujen laajennusohjelmasta ja kysymys eri tutkintojen ja niiden arvosanojen nimityksien yhtenäistämistä.

Kokouksen ohjelmaan sisältyi myös kauppa- ja teollisuusministerin tarjoama lounas ja Kauppakorkeakoulun tarjoama illallinen.

KAUPPAKORKEAKOULUN PROMOOTIO 1966

Lehvänsitojaiset

Kauppakorkeakoulun viidennen virallisen promootion juhlallisuudet alkoivat toukokuun 16 päivän iltana klo 18, jolloin vihittävät kandidaatit lehvänsitojattarineen ja officiantteineen, vihittävät tohtorit *Jaakko Lassila* ja *Jouko Paakkanen* sekä vihittävistä kunniatohtoreista professori *Eino Jutikkala* kokoontuivat lehvänsitojaisiin Kauppakorkeakoulun ravintolaan. Tilaisuudessa olivat läsnä lisäksi promoottori, professori *Pekka Heinänen*, juhlamenojen ohjaaja, professori *K. A. Telaranta* ja kaikki ne henkilöt, joilla oli tehtäviä promootiojuhlallisuuksissa, sekä kutsuvieraina Kauppakorkeakoulun hallintoelimien johtohenkilöt ja Kauppatieteiden Kandidaattiyhdistyksen puheenjohtaja, kaikki puolisoineen, sekä entiset Mercurius-neidot. Lehvänsitojaisten emäntänä oli Mercurius-neidon *Inkeri Virkkusen* äiti, rouva *Lüsa Virkkunen*.

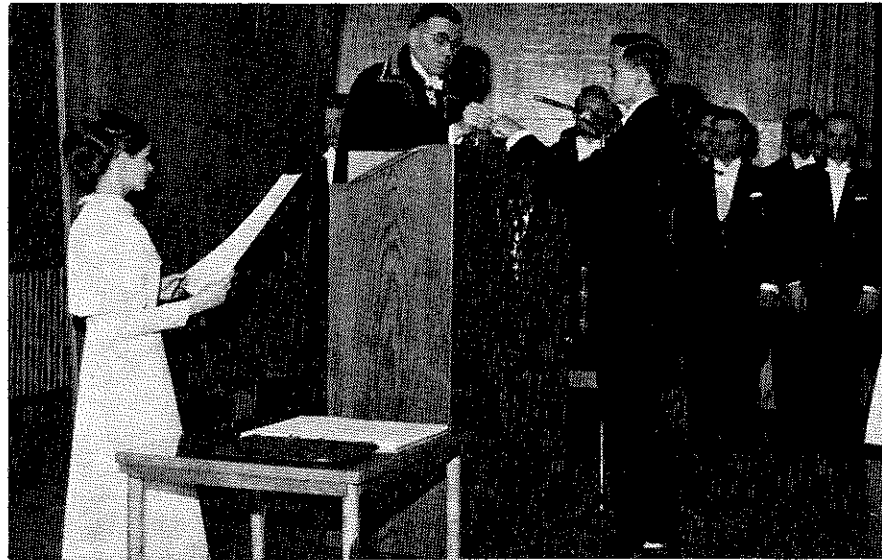
Tervehdyspuheessaan rouva *Lüsa Virkkunen* onnitteli vihittäviä tavoitteen saavuttamisesta ja kohotti lopuksi maljansa tieteelliselle tutkimustyölle — elämän totuuksien etsimiselle.

Lehvien sitomisen aikana tohtori *Lassila* kiitti vieraiden puolesta emäntää lämpimin sanoin tilaisuuden järjestämisestä ja tervehdyspuheessa esitetyistä kauniista ajatuksista. Lehvänsitojaisten ohjelmassa oli vielä Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunnan Laulajien esitysten lisäksi promootioaktin ja juhlapoloneesin harjoitukset.

Kauppa- ja teollisuusministeri *T. A. Wiherheimo* tarjosi tiistaina 17. 5. valtioneuvoston juhlahuoneistossa illallisen Kauppakorkeakoulun kunniatohtoreiksi promovoitavien ja promoottorin kunniaksi.

Promootio

Kauppakorkeakoulun viidennen virallisen promootion pääjuhlallisuudet olivat toukokuun 18 päivänä, helatorstain aattona. Ennen pro-

Promoottori, rehtori Pekka Heinänen ojentaa promovendille maisterin sormuksen. Vieressä Mercurius-neito Inkeri Virkkunen.

Promootiokulkue astumassa kohti Vanhaa kirkkoa. Ensimmäisenä juhlamenojen ohjaaja, professori K. A. Telaranta ja hänen jälkeensä promoottori sekä kunniatohtoreiksi, tohtoreiksi ja maistereiksi vihityt.

Lehviä sidontaa Mercurius-neidon Inkeri Virkkusen opastamana.

Kauppätieteiden kunniatohtori (oik.) Tasavallan Presidentti Urho Kekkonen, rehtori Dag Coward, professori Eino Jutikkala ja pääjohtaja Matti Virkkunen.

mootioaktin alkamista kävivät promovendien edustajat, kauppat.kandidaatit *Kaj Gustafsson*, *Taisto Hautakangas*, *Paavo Lindholm* ja *Asko Korpela* sekä kauppat.maisteri *Timo Mauranen* laskemassa seppeleen Hietaniemen sankarihaudoille.

Kauppakorkeakoulun juhlasalissa tapahtuva promootioakti alkoi klo 12.15. Jo hyvissä ajoin ennen sitä alkoi juhlayleisö asettua paikoilleen juhlamenojen ohjaajan ja airueiden opastamana. Perinteeksi tulleen tavan mukaan kiinnitti Merkuriusneito lehvänsitojattarien avustamana aikaisemmin promovoitujen kauppatieteiden maisterien rintaan öljyvuon lehvät.

Arvovaltaisen kutsuvierasyleisön joukossa oli mm. valtiovallan, elinkeinoelämän, yliopistojen ja korkeakoulujen sekä julkisen sanan edustajia ja promovoitavien omaisia ja ystäviä. Tasavallan Presidentti ja rouva *Kekkosen* saapuessa Kauppakorkeakoululle juhlamenojen ohjaaja, professori *K. A. Telaranta* otti heidät vastaan ulko-ovella ja saattoi heidät sisälle, jossa promoottori, rehtori *Pekka Heinänen* ja vararehtori, professori *Jaakko Honko* tervehtivät heitä. Sitten promoottori ohjasi Tasavallan Presidentin toisen kerroksen aulaan järjestäytyneeseen promovoitavien juhla-kulkueseen muiden kunniatohtoreiksi vihittävien seuraan ja juhlamenojen ohjaaja sekä yliairut, dosentti *Jarl Louhija* saattoivat rouva *Kekkosen* juhlasaliin kunniapaikalle, missä Kauppakorkeakoulun valtuuskunnan puheenjohtaja, vuorineuvos ja rouva *Juuso Walden* ottivat hänet vastaan.

Helsingin Kaupunginorkesterin esittäessä prof. *Tauno Hannikaisen* johtamana Erkki Melartinin juhlarssia näytelmästä Prinsessa Ruusunen saapui saliin lehvänsitojattarien kulkue yliairuen johtamana. Kulkueen kärjessä oli Merkurius-neito *Inkeri Virkkunen* ja aikaisempien promootioiden Merkurius-neidot, rouvat *Hilkka Lamminen*, *Kaisu Louhivuori-Erich*, *Karin Lehto*, *Marja Salminen* ja *Kaiju Karppinen* sekä heidän jälkeensä lehvänsitojattaret ja officiantit.

Seuraavana saapui Kauppakorkeakoulun opettajien ja virkailijoiden kulkue vararehtori, professori *Jaakko Hongon* johtamana. Kulkueessa olivat korkeakoulun professorit, apulaisprofessorit, dosentit, lehtorit ja kukin virkailijaryhmän vanhimmat, kaikki virkaikäjärjestyksessä.

Viimeisenä saapui promovendien kulkue promoottorin, rehtori *Pekka Heinänen* johtamana. Kulkueessa olivat ensin vihittävät kandidaatit aakkojärjestyksessä, sitten tohtoreiksi vihittävät lisensiaatit ja viimeisinä kunniatohtoreiksi vihittävät.

Kulkueiden asetuttua paikoilleen Helsingin Kaupunginorkesteri ja kuoro Akateeminen Laulu esittivät prof. *Tauno Hannikaisen* johtamina akateemikko *Uuno Klamin* säveltämän Kauppakorkeakoulun promootio-

kantaatin "Kultasauvallinen", solisteina olivat oopperalaulajat *Marja Eskola* ja *Usko Viitanen*.

Tämän jälkeen seurasi maisteriksi promovoitavan kauppatieteiden kandidaatti *Reijo Ruuhelan* promootioesitelmä aiheesta:

Eräitä liiketaloustieteen ajankohtaisia ongelmia ja niiden taustaa

Herra Tasavallan Presidentti ja rouva Kekkonen, herra ministeri, herra rehtori, hyvät naiset ja herrat.

Liiketaloustieteen opiskelijaa ja tutkijaa saattaa joskus vaivata alemmuuden tunne verratessaan omaa tiedettään luonnontieteisiin, humanistisiin tieteisiin ja vieläpä kansantaloustieteeseenkin. Luonnontieteillä ja humanistisilla tieteillä on varsin kunnoitettavat perinteet. Niiden juuret ulottuvat yleensä länsimaisen kulttuurin alkulähteille, antiikin kreikkaan ja usein vieläkin kauemmaksi. Luonnontieteissä liiketaloustieteilijä saattaa kadehtia vielä niiden valtavaa kehitystä viimeksi kulluneen vuosisadan aikana. Tutkija saattaa erikoisesti ihaila luonnontieteiden hienoa tieteellistä metodologiaa, joka tuntuu takaavan kehityksen kaaren kohonemisen yhä edelleenkin. Näyttää myös siltä, että suurelta osaltaan luonnontieteiden onni ovat ihmisen jokapäiväistä elämää helpottavat keksinnöt, jotka ulottavat vaikutuksensa vapaa-ajan käytöstä työntekoon ja sairauksien hoitoon. Jokainen ymmärtää antaa arvoa luonnontieteille ja niiden tutkimustyölle.

Vaikka kansantaloustiedettä saatetaan perinteiltään pitää edellä mainittuja filosofisia tieteitä huomattavasti nuorempana, on sen merkitys yhteiskunnalle ja ihmiselle yleensä melko kiistaton. Voidaanhan sen saavutukseksi ainakin osittain lukea esimerkiksi taloudellisen liberalismien läpimurto 1700-luvun lopussa ja 1800-luvun alussa, joka haittavaikutuksistaan huolimatta monin tavoin vapautti hyvinvointia luovaa taloudellista yritteliäisyyttä. Aivan viime vuosikymmeniltä voidaan löytää kansantaloustieteen välittömiä yhteiskunnallisia ansioita, kuten talouspolitiikan tehostaminen siten, ettei suuria lamakausia ole enää esiintynyt. Avainasemassa ovat tällöin sellaiset käsitteet kuin kansantulo ja investoinnit. Kansantaloustieteen yhteiskunnallista merkitystä on suuresti lisännyt John Maynard Keynesin 30 vuotta sitten esittämä yleinen teoria, joka teki mahdolliseksi tieteen ja talouspolitiikan hedelmällisen yhteistyön. Voidaanpa sanoa, että jo nykyään Keynesin teorian pääpiirteet ovat tunkeutuneet monien poliittisten johtajien ajatusmaailmaan, että he jo ehkä huomaamattaankin tulevat ajatelleeksi yleisen teorian termein ja heidän talouspoliittiset ratkaisunsa ovat siten todistuksena kansantaloustieteen vaikutuksesta yhteiskuntaan.

Historiallisilta piirteiltään kansantaloustiede sensijaan jää yleensä huomattavasti vaatimattomammaksi kuin esimerkiksi luonnontieteet. Vaikka kansantaloustieteen oppihistoriassa usein viittauksenomaisesti mainitaan sellaiset nimet kuin Hammurabi, Platon ja Aristoteles, katsotaan yleensä aiheelliseksi aloittaa käsittely aikaisintaan merkantilismista eli 1500-luvulta. Varsinaisesti kansantaloustieteen luojina pidetään François Quesnay'tä ja Adam Smith'iä, jolloin kansantaloustieteen synty ajoittuu 1700-luvun lopulle. Tämä siirtää kansantaloustieteen hieman nousukasmaiseen asemaan länsimaisen kulttuurin klassisessa seurapiirissä.

Tämäntyyppisessä tarkastelussa liiketaloustieteelle jäänee kaksi mahdollisuutta tulkita sukutauluaan. Se voi katsoa olevansa kansantaloustieteen haara, joka tutkii yrityksen taloustiedettä. Tällöin se voi pitää perinteitään samanarvoisina kansantaloustieteen kanssa. Toisena mahdollisuutena on julistautua itsenäiseksi tieteenä, mikä merkinnee puolestaan perinteiden alkamista vasta tämän vuosisadan alusta. Näin ymmärrettynä liiketaloustieteellä on siis valit-

tavanaan joko epäitsenäinen asema ja vuosisataiset perinteet tai itsenäinen asema ja vuosikymmenien perinteet.

Vertailtaessa eri tieteitä toisiinsa niiden yhteiskunnallisen ja yleisinhimillisen merkityksen kannalta, saattaa liiketaloustieteen asema olla vaikeammin puohustettavissa, koska sen merkitys ei ole niin konkreettinen ja välitön kuin luonnontieteiden ja kansantaloustieteen. Liiketaloustiedettä voidaan suurelta osalta pitää tutkimuksena, jonka tarkoituksena on kehittää ja löytää keinoja yrityksen kannattavuuden ja talouden ohjaamiseksi siten, että asetettu päämäärä, jona usein mainitaan voiton maksimointi, parhaimmalla mahdollisella tavalla saavutetaan. Näin ymmärrettynä liiketaloustieteestä helposti tulee suppeaa yhteiskunnallista ryhmää, yritysten omistajia palveleva tiede. Tosin tähän voidaan heti huomauttaa, että tehokkaasti toimivassa markkinataloudessa yritysten kannattavuuden edellytysten parantaminen koituu koko yhteiskunnan hyväksi, koska entisillä taloudellisilla resursseilla näin saadaan aikaan entistä enemmän tavaroita ja palveluksia. Sitäpaitsi yhteiskunta lienee nykyään voimakkain yritysten voiton jakoon osallistuvista ryhmistä. Tämä näkyy meillä Suomessa esimerkiksi siinä, että verolait voittavat kirjanpitolainsäädännön, mikäli ne johtavat ristiriitaa yrityksen tilinpäätöstä laadittaessa. Voidaanhan verolakien nimittäin katsoa osoittavan yhteiskunnan käsitystä sille kuuluvasta voitto-osuudesta, kun taas kirjanpitolait muodostavat pelin säännöt omistajiin ja velkoihin nähden.

Tämäntapaiset pohdiskelut liiketaloustieteen perinteistä ja yhteiskuntakelpoisuudesta eivät tosin enää viime vuosina ole olleet yhtä ajankohtaisia kuin vuosisadan alkupuoliskolla, mutta haluan väittää, että pian on tuleva aika, jolloin liiketaloustieteen suhde menneisyyteen ja tulevaisuuden yhteiskuntaan arvioidaan kokonaan uudelta pohjalta.

Viimeksi kuluneella vuosikymmenellä on liiketaloustieteen välittömään läheisyyteen ilmestynyt kaksi uutta, merkittävää tekijää, joiden kanssa liittoutuminen tuntuu lupaavan liiketaloustieteelle toisaalta mahdollisuutta huomattaviin edistysaskeliin ja uuteen kukoistuskautteen, mutta jotka toisaalta antavat aiheita pysähtyä miettimään eräitä laajakantoisia ja perustavaa laatua olevia ongelmia. Ongelmia, jotka panevat lähestymään liiketaloustieteen suhteita menneisyyteen, yhteiskuntaan ja muihin tieteisiin kokonaan eri suunnasta kuin edellä.

Uusilla merkittävillä liittolaisilla tarkoitan operaatiotutkimusta ja tietokonetta. Edellinen tarjoaa liiketaloustieteelle mahdollisuuden käyttää aluperin toisen maailmansodan aikana taktillisiin tarkoituksiin kehitettyjä matemaattisia malleja yrityksen johdon päätöksenteon tueksi. Tietokone puolestaan tarjoaa mahdollisuuden entistä suuremman ja monipuolisemman informaation keräämiseen ja käsittelemiseen tuohon samaan tarkoitukseen.

Tarkastelen hieman lähemmin liiketaloustieteen suhdetta tietokoneeseen. Tuo suhde on hyvin monivivahteinen ja kehittyä jatkuvasti, mutta siihen sisältyy kuitenkin suuri joukko piirteitä, jotka eivät ole omiaan jouduttamaan yhteistyön tehostumista. Liiketaloustieteen piirissä saattaa nimittäin esiintyä sellaisiakin mielipiteitä, että liiketaloustiede on kokonaan pidettävä erillään tietokoneista. Kone on pelkästään teknillinen apuneuvo, eikä sinänsä millään tavoin vaikuta taloustieteen perimmäisiin kysymyksenasetteluihin. Tuolta pohjalta syntyy suhdetta voisi ehkä luonnehtia siten, että tietokoneelle annettiin kynä käteen ja pantiin se tekemään samoja töitä, joita ennen teetettiin kauluksella ja kalvosimella varustetulla ihmiskoneella. Tämä kehitys oli tietysti sinänsä hyvä, sillä ainutlaatuista ihmisen luovaa kykyä ei ole syytä tarpeettomasti tuhlaata täysin mekaaniseen työhön. Silti pidän kuvattua ratkaisua edelleenkin kykyjen tuhlausena. En tarkoita sitä, että aikaisemmin sähköäivoksi kutsuttu tietokone olisi liian ainutlaatuinen kyky käytettäväksi mekaaniseen työhön, vaan sitä, että mekaanisen tietojen käsittelyn suorittajana se on niin paljon ihmistä etevämpi, että pelkästään ihmiskäsiltä perityn työn suorittaminen on puolestaan sille alentavaa. Tietojen tarve ja käsittely päätöksenteon tueksi täytyisi nähdäkseni alusta loppuun suunnitella uudestaan muuttu-

neita olosuhteita vastaavaksi. Tämä puolestaan ei voine olla vaikuttamatta liiketaloustieteen eräisiin keskeisiin kysymyksenasetteluihin.

Liiketaloustieteen tähänastiset suhteet operaatiotutkimukseen ja tietokoneeseen sekä yhteistyön tehostaminen tulevaisuudessa antanevat aiheita pariin kysymykseen. Ensinnäkin mistä johtuu, ettei yhteistyö vielä runsaan kymmenen vuoden kuluessa tunnu löytäneen täysin kitkattomia kokonaistuneita muotoja. Ja toiseksi, onko mitään merkkejä tai lupauksia siitä, että nuo syyt olisivat poistettavissa tai poistumassa.

Tällöin lienee aiheellista kiinnittää huomio toisaalta liiketaloustieteen ja toisaalta uusien liittolaisten alkuperään ja asemaan tieteiden joukossa. Liiketaloustieteen voi keskeisiltä osiltaan katsoa olevan joko inhimillistä käyttäytymistä tutkivaa tiedettä tai olevan ainakin hyvin läheisessä suhteessa sellaiseen tieteeseen. Molempien uusien liittolaisten juuret sensijaan ovat vahvasti kiinni logiikan ja matematiikan kiinteässä maaperässä. Edelleen on syytä panna merkille, että niinsanottujen eksaktien menetelmien soveltaminen yleensä ihmistä tutkiviin tieteisiin on oleellisesti riippuvainen eräiden filosofisten tutkimussuuntien edistymisestä ja niiden saavuttamista tuloksista. Kysymyksessä on ennenkaikkea juuri logiikan soveltaminen niin sanotun käytännöllisen filosofian alueella.

Liiketaloustieteen kannalta tämä merkitsee nähdäkseni ainakin sitä, että sen on syytä tarkastella varhaisempia yhteyksiään filosofiaan ja kiinnittää tällöin erikoista huomiota mihin filosofian alueisiin sillä on perinteellisiä yhteyksiä ja minkälaisia kehitysilmioitä juuri niillä filosofian alueilla on havaittavissa.

Ensimmäiset kosketukset filosofiassa on ollut taloudellisiin ongelmiin antiikin Kreikassa, jolta ajalta on peräisin taloustieteen nimi ekonomia. Oikonomia tarkoitti silloin talon isännöimisessä tarvittavia tietoja ja johtuu sanasta oikos, joka on suomeksi talo, lähinnä merkityksessä perhe, talous. Yhteiskunnan ja taloustieteen suhteen kannalta on mielenkiintoista panna merkille, että esimerkiksi Aristotéleen ajattelussa talo kuuluu yhteiskuntaan ja taloustiede valtiotieteeseen aivan samoin kuin atomi kuuluu materiaan. Molemmissa tapauksissa on kysymys samasta kreikkalaisen filosofian periaatteesta, että kokonaisuuden tutkiminen on parasta suorittaa jakamalla se ensiksi pienimpiin osiinsa. Talo eli perhe on siten valtion atomi.

Oikonomian Aristotéles jakaa edelleen sen mukaan, mistä osista talo koostuu. Niinpä hän tarkastelee erikseen isännän eli siis oikonomian suhdetta orjiin, vaimoon ja lapsiin. Oikonomian neljäntenä osana hän mainitsee kuitenkin chrematistiikan eli omaisuuden hankintaopin, jota hän sanoo monien pitävän oikonomian tärkeimpänä osana. Katsoivatpa jotkut, että koko taloustiede on pelkkä chrematistiikka.

Aristotéles itse jakaa kuitenkin omaisuuden hankintaopin kahtia: luonnon mukaiseen hankintaoppiin eli ktetiikkaan ja luonnon vastaiseen eli chrematistiikkaan.

Ktetiikalla eli luonnon mukaisella hankintaopilla hän tarkoittaa kaikkien sellaisten seikkojen tuntemista, joiden avulla voidaan luonnollisten elinkeinojen kuten karjanhoidon ja maatalouden tuottoisuutta lisätä. Tähän kuuluu myös se, että osaa valita kullekin alueelle ja paikalle sopivan elinkeinon sopivine lajikkeineen.

Kuriositeettina on mielenkiintoista todeta, että Aristotéles katsoo myös sotataidon kuuluvan luonnon mukaiseen omaisuuden hankintaoppiin. Tämä on oireellista, koska juuri operaatiotutkimus on nykyään sekä sotatieteen että liike-taloustieteen yhteinen apuneuvo.

Chrematistiikkaan eli luonnon vastaiseen hankintaoppiin Aristotéles lukee nimenomaan kaupan ja pankkitoiminnan. Luonnon vastaisena hän pitää edelleen sekä ammattitaitoisen käsityöläisen että sekatyömiehen pelkkään ruuminvoimaan perustuvaa palkkatyötä.

Osittain luonnonmukaisina ja osittain luonnon-vastaisina Aristotéles pitää puunjalostusta ja vuorityötä, koska niiden tuotteet osittain saadaan luonnosta, mutta eivät ole sellaisinaan valmiita nautittavaksi, vaan vaativat lisäksi luonnonvastaista jalostusta.

Vaikka jako luonnonmukaiseen ja luonnonvastaiseen hankintaoppiin hieman häiritsee nyky-

aikaista lukijaa, lienee jo edellä esitetynkin nojalla selvää, että Aristotéleen kletiikka ja chrematistiikka yhdessä ovat juuri se osa oikonomiaa, joka varsin tarkasti vastaa eri aloilla tarvittavaa teknillistä tietämystä ja lisäksi kaikilla aloilla tarvittavaa yhteistä tietämystä eli liiketaloustiedettä.

Samoin lienee jo edellä esitetyn nojalla ymmärrettävissä, miksi kansantaloustiede ei olekaan ollut kovin halukas pitämään antiikin kreikkaa synnyinkehtonaan ja oikonomiaa varsinaisena esi-isänä.

Nyt varmaan monien mielessä herää kysymys: Onko Aristotéleella kuitenkaan mitään tekemistä liiketaloustieteen nykyisten ongelmien kanssa? Aristotéleen oikonomialla, kletiikalla ja chrematistiikalla ei ehkä välittömästi olekaan, mutta hänen ajattelustaan alkaa muutamia kaaria, jotka oireellisesti johtavat juuri meidän aikaamme ja juuri niihin kysymyksiin, joista nähdäkseni riippuu liiketaloustieteen yhteistyö operaatiotutkimuksen ja tietokoneen kanssa.

Paitsi valtiotiedettä ja sen yhteydessä taloustiedettä käsittelevät Aristotéleen kirjoitukset melkein koko antiikin tietämystä, jota kaikkea hän kutsui, kuten siihen aikaan oli tapana, filosofiaksi. Tämän esityksen kannalta on merkittävää, että hän suoritti jaon teoreettiseen, käytännölliseen ja poeettiseen filosofiaan. Teoreettiseen filosofiaan hän katsoi kuuluvaksi matematiikan, fysiikan ja psykologian. Käytännölliseen filosofiaan hän katsoi kuuluvan etiikan, politiikan ja oikonomian, ja poeettiseen filosofiaan tekniikan, estetiikan, retoriikan ja pedagogiikan. Jako teoreettiseen ja käytännölliseen filosofiaan on säilynyt meidän päivimme saakka ja on yhä edelleen nähtävissä esimerkiksi yliopiston filosofian oppitulojen nimissä. Haluan kiinnittää huomiota tuohon jakoon, koska taloustiede jo aivan alkuvaiheessa näin tuli kuulumaan eri filosofian alueelle kuin matematiikka ja fysiikka.

Jo aikaisemmin viittasin siihen, että niin sanottujen eksaktien menetelmien soveltaminen liiketaloustieteeseen on ratkaisevasti riippuvainen logiikan soveltumisesta yleensä käytännöllisen filosofian alueelle. Aristotéleen merkittävä avainasema tässä ongelmanvyyhdissä tulee yhä ilmeisemmäksi. Paitsi, että häntä voidaan pitää logiikan tutkimuksen perustajana, hän saattoi sen niin suureen täydellisyyteen, että sillä alueella ei hänen jälkeensä ole ollut suurta kehitystä ennenkuin kaikkein uusimpana aikana. Näin logiikan historia osoittaa, että on olemassa eräitä kaikelle inhimilliselle ajattelulle merkittäviä tutkimusalueita, joiden ensimmäinen kehityskaari ulottuu antiikista suunnilleen meidän aikaamme ilman mainittavampia välipilareita.

Aiheeni kannalta vielä tärkeämpää kuin logiikan historia sinänsä on se, että kun sitä vihdoin viime vuosisadan lopulla alettiin merkittävästi kehittää ensimmäisen kerran sitten Aristotéleen päivien, sitä sovellettiin pitkään yksinomaan niin sanotun teoreettisen filosofian alueilla. Vasta paljon myöhemmin, voisi sanoa aivan viime vuosina, on logiikkaa ruvettu soveltamaan niin sanotun käytännöllisen filosofian alueella, jolle siis taloustiedekin on alunperin sijoitettu. Näin voidaan nähdä toisen merkittävän kaaren ulottuvan antiikin Kreikasta ja erikoisesti Aristotéleen ajattelusta aivan meidän vuosikymmenellemme, voisi sanoa juuri tähän hetkeen, jota nyt juuri elämme. Tuo kaari on logiikan elävä suhde ja vaikutus käyttäytymis- ja yhteiskuntatieteisiin ja koskee siten nähdäkseni eräitä keskeisimmistä liiketaloustieteen alueista.

Edellä suorittamani tarkastelu sai alkunsa liiketaloustieteen ja sen uusien liittolaisten, operaatiotutkimuksen ja tietokoneen, yhteistyön tehostamisesta. Tarkastelu johti huomiomme eräiden käsitteiden ja tieteiden toisaalta hyvin varhaisiin ja toisaalta aivan nykyisiin vaiheisiin. Tällöin paljastui nähtäväksemme liiketaloustieteen oireelliset ja merkittävät yhteydet toisaalta käytännöllisen filosofian alueeseen ja toisaalta logiikkaan. Esitykseni suppeudesta huolimatta rohkenen yhteenvetona tuoda julki seuraavan näkemyksen.

Koska logiikan ja matematiikan tunkeutuminen käytännöllisen filosofian alueelle on vasta aivan tuore ilmiö, jonka hedelmät eivät vielä ole edes kypsyneet korjattaviksi, voidaan liike-

taloustieteessäkin lähiainoina odottaa merkittävää parannusta yhteistyöhön uusien ja tehokkaiden liittolaisten kanssa. Ymmärtääkseni liiketaloustieteen on syytä huolellisesti tarkkailla tilannetta ja jatkuvasti ottaa vaarin kaikista logiikan ja matematiikan edistysaskelista ihmistä ja yhteiskuntaa tutkivien tieteiden alueella, jotta se hedelmien kypsyydessä olisi omalla sarallaan valmis korjaamaan satoa. Liiketaloustieteen onnistumisella tässä tehtävässä saattaa olla entistä huomattavasti laajakantoisempi ja ratkaisevan tärkeitä vaikutuksia koko yhteiskuntaan ja jopa ihmiskuntaankin, jonka eräät ajankohtaiset ja polttavat ongelmat liittyvät juuri taloudelliseen hyvinvointiin.

Esitelmän aikana kaupunginorkesteri oli siirtynyt eteisaulaan, missä se esitelmän päätyttyä soitti Sibeliuksen Kevätlaulun.

Tämän jälkeen promoottori, Kauppakorkeakoulun rehtori, professori Pekka Heinänen nousi puhujakorokkeelle ja hänen kanssaan samanaikaisesti Merkurius-neito Inkeri Virkkunen asettui puhujakorokkeen vasemmalle puolelle asetetun pöydän ääreen. Promovoitavat kandidaatit nousivat parnassolle asettuen aakkosjärjestyksessä puhujakorokkeen oikealle puolelle.

Promoottori lausui promootiopuheessaan:

Herra Tasavallan Presidentti ja Rouva Kekkonen, Herra Kauppa- ja teollisuusministeri Excellences, Yliopistojen ja korkeakoulujen Herrat Kanslerit, Rehtorit ja muut edustajat Arvoisat kutsuvieraat, Promovendit, Hyvät naiset ja herrat, Mesdames, Messieurs.

”Elämä ilman juhlaa on kuin pitkä taival ilman majataloa”. Nämä suuren kreikkalaisen filosofin, atomiopin aavistajan, Demokritoksen sanat ovat kuin kaukainen lupakirja tämänpäiväisen juhlamme viettoon. Tänäpäivä katkeaa hetkeksi arkinen vaelluksemme, pysähdymme majataloon aloittaaksemme kuitenkin kenties jo huomenna — juhlamme muistojen saattamana uuden vaelluksen.

Akateemisessa promootiossa on pitkäaikaisen perinteen sävyttämää suuren juhlan tuntua. Niin kauan kuin vanha Turun akademia tai sen toiminnan jatkaja Helsingin yliopisto oli maan ainoa korkeakoulu, tuon, jo 1643 alkaneen perinteen vaaliminen oli sen vastuulla. Yliopisto on merkinnyt Suomen kansalle, joka aina on arvostanut korkeaksi sanan mahtia, tiedon ja oikeudenmukaisuuden symbolia tai linnoitusta, jonka turviin on vetäydytty vaikeina aikoina. Sen vuoksi yliopiston promootiolla on ollut myös suuren kansallisen juhlan tuntua. Sen muodot ovat vuosisatojen kuluessa jonkin verran muuttuneet, mutta sen aatesisältö on kyetty säilyttämään ihmeteltävän tuoreena ja herkkään ihmismieleen vetoavana.

Kun Helsingin yliopiston rinnalle on syntynyt uusia yliopistoja ja korkeakouluja, joiden lukumäärä jo nousee toiselle kymmenelle, promootioiden perinne on siirtynyt myös niiden uusien tulokkaiden vaalittavaksi. Useimmissa tapauksissa ne ovat omaksuneet vanhan Alma Materin kiteyttämät juhlamenojen muodot laakeriseppeleinen, tohtorihattuinen, maisteri- ja tohtorikysymyksinen ja vastauksinen.

Kauppakorkeakoulun promootiot ovat saaneet ns. sormusjuhlista, joista ensimmäinen vietettiin helmikuun 4 p:nä 1928, yleisesti noudatetuista muodoista osittain poikkeavia piirteitä. Mutta pääasia, so. juhlan henki on sama. Tämä juhla merkitsee tunnustusta niille, jotka opiskelun ja tieteellisen tutkimuksen vainiolla ovat työnsä saattaneet voitolliseen päätökseen tai ovat erityisesti ansioituneet siellä tapahtuvan viljelyn edistämisessä.

Hyvät naiset ja herrat. Tässä Kauppakorkeakoulun viidennessä varsinaisessa promootiossa vihitään 61 nuorta kauppatieteiden kandidaattia kauppatieteiden maistereiksi, kaksi kauppatieteiden lisensiaattia kauppatieteiden tohtoreiksi sekä neljä varttuneempaa, ansioitunutta henkilöä kauppatieteiden kunnia-tohtoreiksi. Tähän yhteen ainoaan virkkeeseen olen mahdollistanut — tautofoniaa mitenkään kaihtamatta — kuudesti sanan kauppa ja viidesti se on yhdys-sanan ”kauppatieteiden” osana.

Mitä oikeastaan merkitsee sana kauppa ja mitä ovat kauppatieteet? Jos emme välitä tutustua oppi- tai tietokirjan antamaan tarkkaan, kenties kuivan asialliseen määritelmään, voimme joka tapauksessa todeta, että kauppa, siinä merkityksessä kuin se esiintyy äsken mainitsemis-sani sanayhteyksissä, kuuluu talouselämän alkuperäisimpiin funktioihin.

Me voimme kuvitella, että ensimmäinen kaupanteko on syntynyt silloin, kun kymmenien tuhansien, kenties satojen tuhansien vuosien takainen kantaisämme halusi saada omakseen lähimmäiselleen kuuluvan esineen. Hän ei ottanut sitä väkivalloin, vaan tarjosi vastineeksi toisen itse omistamansa. Esineet vaihtoivat omistajaa ja niin oli tapahtunut tuo kuvittelemamme ensimmäinen vaihtokauppa.

Tänään me voimme suorittaa ostoksemme, so. tehdä kaupparamme valintamyymälässä, jossa tavaroista vain näytekappalet ovat esillä. Poimimme niiden viereltä reikäkortin, toisen, kolmannen jne. mielemme mukaan sekä jätämme lopuksi korttikokoelmamme myymälän henkilökunnalle. Hetken kuluttua varastosta tulevat — lasku mukanaan — näytteiden mukaiset tavaramme, jotka vaihtavat omistajaa niin pian kuin olemme antaneet riittävän määrän maksuvälineitä, rahaa tai käyttötilin sekkejä.

Näiden kahden ekstreemin väliin mahtuu lukematon määrä kaupanteon vaihtelua ja värikäs, mieliä kiehtova tapahtumien sarja, kaupan historia. Kaupan kohteena on alunperin ollut vain tavara, so. luonnosta saadut tai keinotekoisesti valmistetut irtaimet esineet. Kauppatavaroiden lajitelmät ovat aikojen kuluessa lisääntyneet, aluksi hitaasti, sittemmin huimaavan nopeasti, ja kaupan piiriin ovat siirtyneet myös kiinteä omaisuus, arvopaperit ja energia.

Kaupan historia on erottamaton osa ihmisen historiaa. Se alkaa kaukaa aikojen aamuhämärästä, joskus puolisen miljoonaa vuotta sitten, jolloin ihmisen arvioidaan ilmestyneen maapallollemme, ja jatkuu katkeamattomana sarjana meidän päiviemme mainosvalojen loisteseen saakka. Se kertoo kaupan voimallisesta vaikutuksesta maailmanpolitiikkaan, mutta siihen sisältyy myös kirjavia kuvia yksityisen ihmisen kohtaloista.

Niin pian kuin kauppa lakkasi olemasta vain kahden naapurin välistä tavaroiden vaihtoa, siihen liittyi kuljetusfunktio. Kauppa ja merenkulku tai kauppa ja karavaani kytkeytyivät toisiinsa. Ne maat ja kansat, jotka hyvin hallitsivat nämä talouselämän molemmat funktiot, menestyivät ja keräsivät itselleen rikkauksia. Hyvin hoidettu kansainvälinen kauppa ja rikkaus ovat kautta aikojen kulkenet käsi kädessä.

Mutta kauppia ei ole ollut vain tavaroiden välittäjä ja varallisuuden kerääjä, hänen maailmanhistoriallinen tehtävänsä on ollut eri kulttuuripiirien välisen kosketuksen ja vuorovaikutuksen aikaansaaminen ja ylläpitäminen. Me muistamme foinikialaiset, vanhan ajan mainehikkaan kauppia- ja merenkulkijakansan, joka usean vuosisadan ajan hallitsi Välimeren kauppaa ja välitti idän rikkaan kulttuurin länteen, tai Italian kaupunkivaltiot, jotka pari vuosituhatta myöhemmin samoilla markkina-alueilla loivat itselleen taloudellisen ja sivistyksellisen mahtiasemansa.

Tuo taloudellinen mahtiasema syntyi kauppavoitoista, jotka, kuten Eino Jutikkala teoksestaan ”Uudenajan taloushistoria” mainitsee, ”näyttävät meidän silmissämme korkeilta, mutta kun vähennetään kalliit rahtauskustannukset ja monet tullit, kun jaetaan onnistuneiden retkien kesken ne menetykset, joita rosvoit ja haaksirikot aiheuttivat siepatessaan tai tuhottaessaan muutamilla retkillä kuljetetun tavarankokonaan, kun otetaan huomioon, että varasto vaihtui vain kerran vuodessa ja muistetaan, että tiliveloistakin oli maksettava ankara korko, ei edes

tärkeimpien kauppakeskusten suurporvarien kohdalla päästä jättäiläistuloihin.” Joka tapauksessa noista kauppavoitoista kertyi menestyville liikemiehille merkittäviä omaisuuksia, eräissä poikkeustapauksissa suorastaan jättäiläismäisiäkin. Tällaisia suuromaisuuksia voitiin käyttää taitavasti, jopa maailmanpolitiikan pelipankkina, kuten esim augsburgilaisten Fuggerien kohdalla on ollut asianlaita. Heidän aikalaisensa Klement Sender kirjoittaa joskus 1500-luvulla mm.: ”Jakob Fuggerin ja hänen veljenpoikainsa nimi on tullut tunnetuksi kaikissa kuningaskunnissa ja maissa, vieläpä pakanainkin keskuudessa. Keisarit, kuninkaas, prinssit ja maaherrat ovat lähettäneet hänen luokseen lähettiläitään; paavi on häntä tervehtinyt rakkaana poikanaan ja syleillyt häntä; kardinaalit ovat nousseet seisomaan hänen edessään. Kaikki maailman kauppiaat ovat kiittäneet häntä valistuneeksi mieheksi ja pakanat ihmettelevät häntä.”

Pysähtyessämme Ateneumissa Eero Järnefeltin ”Maalaispuodissa”-nimisen maalauksen äärelle edessämme on kaupan historian kuvakirjaan kuuluva, hyvin kotoisen tuntuinen lehti. Ihailemme taiteilijan herkästi tavoittamaa tunnelmaa, maalaispuodin miljöötä ja sitä kiireetöntä kaupantekoa ja elämänmenoa, mikä kuvastuu ihmisten olemuksesta. Olemme taipuiset romantisoimaan tuon maalauksen kertoman tarinan ja vähät välitämme niistä puhtauden ja hygieniasyyden vaatimuksista, jotka kuvassa näyttävät vajavaisesti tyydytyiltä ja joiden tunteissa nykyhetken maalaiskauppiaas jääkaappeineen, kylmäpöytineen ja ennen kaikkea valmiine kuluttajapakkauksineen kamppailee. Epäloogisuus arvioinnissamme tuntuu siihen sisältyvän esteettisen aistimuksen takia ihmeen miellyttävältä.

Edellä esitetyt hajamietteet eivät ole tarkoitettuja piirtämään kaupan olemuksesta kokonaiskuvaa. Ne ovat vain ikäänkuin amatöörin sieltä täältä ottamia kameranlaukauksia, jotka kenties välähdysnomaisesti ovat antaneet aavistuksen siitä mielenkiintoisuuden rikkaudesta, mikä kaupan historiaan kätkeytyy.

Talouselämän kasvu ei ilman tieteen ja siihen pohjautuvan tekniikan apua olisi voinut koskaan saavuttaa niitä valtavia mittasuhteita, joihin se meidän päivinämme on yltänyt. 1800-luvulla maapallon väestö lisääntyi 71 %, se ei ehtinyt siis edes kaksinkertaistua, kun taas maailmankaupan arvo samanaikaisesti kasvoi 12-kertaiseksi, ja sen kasvuvauhti meidän vuosisadallamme on, maailmansodista huolimatta, ollut vieläkin voimakkaampi. Mutta viimeksi kuluneet puolitoista vuosisataa ovatkin olleet tieteiden, ennen kaikkea eksaktisten luonnontieteiden, ja tekniikan mahtavaa voittokulkua.

Tälle ajanjaksolle on ominaista myös se, että talouselämässä kaupan rinnalle nousee toinen, nim. tuotannon funktio, joka imee elinvoimansa juuri tieteen ja tekniikan viljelysvainoilta. Oikeastaan jo 1700-luvulla ja sitä ennenkin oli saavutettu sellaisia tuloksia, jotka veivät nimenomaan fysiikkaa ja kemiaa antiikin kreikkalaisten kehittämältä ja keskiajan ”syväjäädyttämältä” tasolta nykyistä kukoistusta kohti. Väheksymättä lainkaan muiden tuon ajan fyysikkojen tai kemistien aikaansaannoksia mainitsen vain teoreettisen tutkimuksen nerokkaimpiin edustajiin kuuluvan Isaac Newtonin, joka pitkästi yli yksityistapausten ulottuvan kokonaisnäkemyksensä kautta loi kestävän, matemaattis-fysikaalisen pohjan seuraavien vuosikymmenien, jopa vuosisatojen tutkimukselle, sekä Antoine Laurent Lavoisier'n, jonka reaktioiden kvantitatiivisia suhteita koskevat tutkimukset johdattivat taas kemian tieteenä alkemistisistä ja flogistonteoreettisista sokkeloista nykyisin oikeaksi tunnustetulle tielle.

1800-luvun fyysikkojen ja kemistien nimigalleria on niin mittava, että sen summittamiseen selailuun ei nyt ole aikaa eikä tässä yhteydessä aihettakaan. Heidän suorittamansa tutkimus sekä siitä versonut tekniikka ja teollisuus ovat pohjimmaltaan kohdistuneet kahden olevaisen, aineen ja energian, selvittelyyn, jalostamiseen ja hyväksikäyttöön.

Kemistin koulutuksen saaneena minun sallittaneen muutamin harvoin vedoin hahmottaa ainetta jalostavan, so. kemian teollisuuden eräitä tyypillisiä piirteitä. Tämän teollisuuden merkitys on niin hyvin meidän maassamme kuin muuallakin jatkuvasti kasvanut. Vielä 1800-

luvun ensimmäisellä puoliskolla valmistettiin sangen harvoja teollisuus-kemikaleja ja kaikkialla lähes yhtenäisin menetelmin. Näihin kuului, yhden esimerkin mainitakseni, sooda, jonka teollinen valmistus aikanaan toi ratkaisevan huojennuksen saippua- ja lasiteollisuuksien raaka-aineprobleemaan ja siten edesauttoi ihmisen asumisstandardin ja hygienian kohentumista.

Niin tärkeä kuin tämän kemiallisen yhdisteen, soodan, merkitys teknillisessä mielessä onkin, ja sitähan todistaa sen tuotannon valtava kasvu — 100 vuodessa yli 100-kertaiseksi — se ei tutkimuksen kannalta kuulu eturivin aineisiin. Sen kokoomus ilmaistaan sangen yksinkertaisen kaavan avulla, joka kertoo tämän aineen sisältävän mm. hiiltä. Aivan toisin on asianlaita ns. orgaanisten yhdisteiden kohdalla, jotka myös sisältävät hiiltä, orgaanisen luonnon peruselementtiä.

Orgaanisen kemian, so. hiiliyhdisteiden kemian omalaatuinen maailma kytkeytyy ns. rakenneoppiin, joka perustuu tiettyihin hiiliatomia koskeviin postulaatteihin. Tämän teorian luoja, saks. August Kekulé'n henkilössä yhtyi hyvän koulutuksen saaneeseen kemistiin voimakas viihtymys arkkitehtonisten probleemien ratkaisuun. Hänen näkemyksensä on kestänyt ajan paineen, ja vielä nykyisinkin, 100 vuotta hänen jälkeensä, orgaanikko piirtää bentseenimolekyylin rakennekaavan Kekulé'n mallin mukaan.

Kuluneet sata vuotta eivät ole merkinneet vain tieteen suunnatonta rikastumista ja orgaanisen luonnon tuntemuksemme kasvua, vaan myös kemian teollisuuden valtavaa monipuolistumista. Lääketeollisuus on mullistanut apteekkilaitoksen, se on yksinkertaistanut lääkeiden reseptit ja muuttanut apteekit pillereiden, uutteen ja voiteiden valmistuslaitoksista lähes kokonaisuudessaan suuressa mitassa tehdasmaisesti tuotettujen kemiallisten aineyksilöiden tai näiden kompositioiden vähittäiskaupoiksi. Mutta ennen kaikkea se on tiedemies-armeijoihin valmistanut synteettisesti uusia ja taas uusia lääkkeitä, jotka ovat siirtäneet eräät tuhoisat sairaudet muistojen joukkoon ja tuoneet parannuksen tai lievennyksen monelle tautivuoteelle.

Teollisuuden ja kaupan valtataistelun symboliksi voisi kenties luonnehtia kuvaa synteettisten väriaineiden tunkeutumisesta luonnontuotteiden sijaan. Indigoa, ”väriaineiden kuningasta” saatiin aikanaan eräästä pajulajista, jota viljeltiin Euroopassakin. Sen jälkeen kun merittie Itä-Intiaan oli löydetty, Indigoferakasvista saatu, pajun indigoa parempi ja halvempi väriaine valtasi markkinat kaikista pajunviljelijöiden tueksi keksityistä toimenpiteistä huolimatta. 1800-luvun loppupuolella synteettinen indigo astui näyttämölle ja lyhyen taistelun jälkeen karkoitti tieltään kaupan suosikin, muka ainoan aidon indigon. Saman tien menivät tai olivat jo menneet menojaan muutkin luonnon väriaineet ja uusi, mitä monipuolisin värien maailma siirtyi kemistien laboratorioista tehtaisiin ja niistä edelleen markkinoille.

Ja vielä loistava kuva kemian teollisuuden erään sektorin voittokulusta, joka alkoi lähes sata vuotta sitten. Tuolloin Amerikassa vallitsi puute biljardipallojen materiaalista, norsunluusta. Sen tilalle onnistuttiin 1869 kilpailun avulla löytämään uusi aine 10 000 dollarin palkinnon siivittämänä. Voittajina selviytyivät Hyatt-veljekset keksimällään aineella, jota nykyisin sanomme selluloidiksi. Tästä muoviteollisuus lähti makromolekyylin maailmaa valloittamaan, luomaan uusia keinotekoisesti valmistettuja aineita sellaisella voimalla, että meidän aikaamme on joskus nimetty, tosin selvästi yli ampuen, muovien aikakaudeksi. Tuotannon graafinen kuvaaja, joka muuten on tyypillinen monelle muullekin teollisuuden uudelle materiaalille, on aluksi vain hyvin hitaasti nouseva, mutta kaartui tietyn induktio-periodin jälkeen erittäin jyrkästi nousevaksi käyräksi. Viimeksi kuluneiden 50 vuoden aikana muovien tuotannon määrä on kasvanut yli 100-kertaiseksi eikä ole tarpeellista selvittää, mihin tuo tuotanto oppoa. Se kohtaa meidät joka päivä ja joka paikassa, ei vähiten nykyaikaisen valintamyymälän tai maalaispuodin hyllyillä olevien käyttöesineiden tai kuluttajapakkausten päällysmateriaalin muodossa.

Niin pian kuin teollisuus jätti taakseen manufaktuuriasteen, se alkoi alati kasvavin määrin käyttää muutakin kuin ihmisenenergiaa. Eräissä aikaisemmissa yhteyksissä on mm. tältä paikalta viitattu James Watt'in parisataa vuotta sitten tekemään höyrykoneen keksintöön, jota on pidetty teollisen vallankumouksen lähtösignaalina ja joka fyysikaalis-kemiallisessa mielessä merkitsi hiilen kemiallisen energian muuttamista liike-energiaksi. Tänään meitä kenties hymyilyttää katsellessamme Wattin alkeellisen höyrykoneen kuvaa, mutta hänen ideansa suuruutta osaamme tuskin kylliksi arvostaa. Se mitä tällä energiantuoton sektorilla sen jälkeen on keksitty, on merkinnyt lähinnä saman perusprosessin hyväksi käytön tehostumista.

V. 1859 suoritettu ensimmäinen öljynporausta toi maaöljyn energian lähteenä hiilen rinnalle, ja sen jälkeen se on lisännyt prosentista osuuttaan siinä määrin, että se nyt vastaa jo noin puolta maailman energian kokonaistuotosta. Tasan 100 vuotta sitten merkittiin aikakirjoihin saksalaisen Werner von Siemensin dynamon periaatetta koskeva keksintö, mikä merkitsi sähkötekniikan varsinaista liikkeellelähtöä ja energiatalouden tehostumista kahdessa suhteessa. Ensinnäkin vesivoima eli veden potentiaali- ja liike-energia voitiin nyt muuttaa muunlaiseksi, so. sähköenergiaksi, ja toiseksi energian siirto kauaksi syntymäsjoiltaan voitiin verraten vähin häviöin toteuttaa. Tuotantolaitosta ei enää tarvinnut viedä korpeen vesivoiman äärelle.

Aivan uutta, tekisi mieli sanoa, käsittämättömän uutta vaihetta merkitsi atomienergian astuminen energiatalouden näyttämölle. Käsittämättömästä se oli 1800-luvun näkökulmasta katsottuna, horjuttihan se kouriintuntuvasti ja makroskaalassa aineen ja energian häviämättömyyden lakeja, aksiomeja, joihin tieteellinen tutkimus oli nojannut. Uusi perusta oli kuitenkin laskettu jo meidän vuosisatamme alussa, v. 1905, jolloin Albert Einstein oli esittänyt aineen ja energian ekvivalenssia koskevan selvityksensä. Ensimmäinen ydinreaktori, jossa siis aine muuttuu energiaksi, alkoi toimia Yhdysvalloissa toisen maailmansodan aikana v. 1942 ja ensimmäinen jatkuvaan käyttöön tarkoitettu tehoreaktori Neuvostoliitossa 12 vuotta myöhemmin. Tällä hetkellä ydinvoimaloita on eri puolilla maailmaa jo useita kymmeniä ja me odotamme omaamme joskus ensi vuosikymmenen alkupuolella.

Mitä pitemmälle teollistuminen edistyy, sitä runsaammin kulutamme energiaa. Tämä on usein kuultu toteamus. On laskettu maailman energiankulutuksen kaksinkertaistuvan nykyisin n. 25 vuodessa. Huolestuneina tällöin kysytään, riittävätkö tai kuinka pitkäksi ajaksi maapallon energiavarat riittävät. Tyhjästä ei energiaa synny, ikiliikkuja on mahdoton, sen tiedämme, sitä koskevia esityksiä Ranskan tiedeakatemia kieltäytyi käsittelemästä jo 1775.

Maapallon inventoidut öljyvarat riittävät nykyisellä kulutuksella viimeisimpien laskelmien mukaan vain 33 vuodeksi, mutta lisättäköön kuitenkin, että tehostuneen prospektauksen ansiosta tunnettujen öljyvarojen määrä on valtavasta kulutuksesta huolimatta vuosi vuodelta vain kasvanut. Kivihiilen kohdalla laskelmat päättyvät vähintään 700—800 vuoden kesto-aikaan. Ydinvoimaloitten polttoaineesta, luonnonuraanista, tehdyt arviot ovat vielä hyvin epätarkkoja. Joka tapauksessa huokaisemme tässä kohdin helpotuksesta, ja luotamme myös siihen, että tulevat sukupolvet keksivät esim. uusia, energiantuottoon soveltuvia ydinreaktioita tai peräti keinoja auringon suunnattoman säteilyenergian vangitsemiseksi tai ainakin energiaa kuluttavien koneiden hyötysuhteen parantamiseksi.

Teollisuuden hahmottamista voisi jatkaa vielä monin mielenkiintoisin selvityksin, mutta toisaalta kuulijoidenkaan mielenkiinnon säilymistä ei saa asettaa liian kovalle koetukselle. Tyydynkin vain toteamaan teollisuuden jatkuvasti kasvavan merkityksen hyvinvointivaltioon pyrkiessämme. Mutta teollinen valmistusprosessi ei suinkaan ole tämän hetken talouselämässä ainoa tuotannon funktion osaelementti. Emme voi kuvitellaakaan suurta nykyaikaista tuotantolaitosta ilman tehokasta kaupallista tai markkinointiosastoa, tutkimus- ja käyttölaboratorioita, laskentakeskusta jne. Tutkimustyö, tuotekehittäminen, valmistusprosessi, laskentatoimi ja tarkkailu sekä markkinointi muodostavat kokonaisuuden, joka vain kaikilta osiltaan moitteettomasti toimien takaa yritykselle todellisen ja jatkuvan menestyksen.

Tämä edellyttää liikkeen johdolta tehtäväkentästä muodostettua kokonaisnäkemystä ja sen dynaamista seuraamista. Vain aniharvat ovat saaneet synnyinlahjakseen kyvyn nähdä talouselämän suuria linjoja, oikein analysoida sen monimutkaisia probleemakomplekseja ja suorittaa lopulta eri elementeistä synteesi, päätöksen teko. Useimmat tarvitsevat tähän kovan koulutuksen, korkeakoulussa saadun peruskoulutuksen, jatko- ja täydennyskoulutuksen sekä lopuksi elämäkoulussa hankitun kokemuksen. Kauppakorkeakoulujen pedagogisena tehtävänä on tuon koulutuksen antaminen, opiskelijoiden varustaminen sellaisin hengen ase-in, joilla talouselämän kokonaisuutta hallitaan.

Korkeakoulun oleellisin tehtävä on kuitenkin tutkimus. On arvioitu koko maailman teollisuusmaiden uhraavan nykyisin vuosittain noin 150 miljardia nykymarkkaa pelkästään tutkimukseen ja tuotteiden kehittelyyn. Uhraushan tämä sanan varsinaisessa merkityksessä ei ole. Tiedetään varsin varmasti, että sen kautta ikäänkuin automaattisesti teollisuuden tuotanto lisääntyy, tämän kasvu vuorostaan taas mahdollistaa yhä laajenevan tutkimuksen suorittamisen jne. Intensiivinen tutkimustyö laajentaa tuotevalikoimaa, kehittää uusia ja entistä tehokkaampia valmistusmenetelmiä, luo sivutuotteille ja jätteille hyödyllistä käyttöä ja yhdessä pitkälle viedyn automaation kanssa alentaa tuotannon sektorissa tuoteyksikköä kohti laskettuja kustannuksia. Tällainen hinnan kehitys on kuitenkin sidottu juuri tuotannon samanaikaiseen kasvuun, mikä vuorostaan edellyttää menekin laajentumista. Kokonaiskuva muodostuu siis syy- ja seuraussuhteiltaan hyvin monitahoiseksi. Se vaatii sellaisenaan tieteellistä tutkimusta, jonka tulokset voidaan vuorostaan asettaa palvelemaan tai suorastaan edistämään kokonaisprosessia, vaikka tutkimukselle alunperin ei olisikaan asetettu mitään hyötyyn tähtäävää tavoitetta. Näkisin kauppakorkeakoulujen piirissä suoritettavan tutkimustyön kohdistuvan tämän tai vastaavanlaisen muun talouselämän tapahtuman tieteelliseen selvittelyyn.

Palatkaamme vihdoin alussa esittämäni kysymykseen; mitä ovat kauppatieteet. Edellä esittämäni kuvailujen avulla toivon voineeni osoittaa, että olisi verraten epämieliekästä alistaa pelkästään kauppa jonkin korkeakoulun tutkimuksen ja opetuksen kohteeksi. Nimi "kauppatieteet" on harhaanjohtaja ja vanhentunut. Tuleeko tämän korkeakoulun ja siinä suoritettavien tutkintojen nimet lähitulevaisuudessa oikaistaviksi kenties taloustiede-sanana johdannaisiksi, se ei ole tämän päivän ongelma. Tänäpäin suoritamme promootion vanhan nimen merkeissä, nimen, joka on jo ehtinyt saada itselleen vuosikymmenien patinan ja suuren yleisönkin keskuudessa arvostetun aseman.

Puheen päätyttyä promoottori siirtyi varsinaiseen vihkitoimitukseen:

Kauppakorkeakoulun opettajaneuvoston määräämänä promoottorina ryhdyn nyt suorittamaan juhlallisen aktin oleellisinta tehtävää, promovendien vihkimistä maistereiksi ja tohtoreiksi.

Arvoisat kauppatieteiden kandidaatit.

Te olette suorittaneet tutkinnon, joka luo edellytykset kauppatieteiden maisterin arvon saamiseksi. Te olette saattaneet opintonne voitolliseen päätökseen ja olette oikeutetut saamaan Apollon voitonseppelleen symbolina öljypuun lehvän, jonka kiinnittää rintaanne Teidän valitsemanne Mercurius-neito, diplomini, jossa Teidän uusi oppiarvonne vahvistetaan, ja sormuksen tieteelle vihkiytymisen merkiksi.

Ja nyt: Ego Pekka Heinänen, ipse promotus Magister Philosophiae, promotor legitime constitutus, Magistros Oeconomiae, creo et omnibus huius dignitatis insignibus iuribus privilegiis munio vos Candidatos Oeconomiae, quorum nomina litterarum ordine enumerabo.

Kehoitin Teitä aakkosjärjestyksessä saapumaan vihittäviksi.

Kauppatieteiden maistereiksi vihittyjen nimet on lueteltu sivulla 102.

Vihittävät astuivat kukin vuorollansa vastaanottamaan promoottorin kädestä sormuksen ja maisterindiplomin, jonka jälkeen Mercurius-neito kiinnitti kunkin maisteriksi vihityn rintaan öljypuun lehvän. Vihityt maisterit siirtyivät parnasson vasemmalle reunalle odottamaan toimituksen päättymistä.

Promoottori onnitteli vastavihittyjä maistereita seuraavin sanoin:

Vastavihityt maisterit, Te olette kauppatieteiden kandidaatit, jotkut jopa lisensiaatin tutkinnon suorittaessanne saaneet kiinteän tuntuman tieteseen. Se on houkuttellut Teitä kulkemaan polkujaan, osittain niitä, jotka valmiiksi tallattuina ikäänkuin valtavylien tavoin halkovat tieteen aarniometsää, osittain niitä, jotka lähes läpipääsemättöminä edellyttävät kulkijalta aktiivista raivaajan otetta. Uskon, että nimenomaan viimeksi mainittu tehtävä, tien raivaaminen, on voimallisimmin tuonut tekijälleen aitoa työn iloa. Suorittamanne tutkinnon palkkana on nyt näissä juhlavissa puitteissa vastaanottamanne uusi oppiarvo.

Äsken esitettyssä promootiokantaatissa kuulimme runoilijan kysymyksen:

Kelpaisiko tuore lehvä tästä
viisaudenpuusta vihreästä?

Ja hän jatkoi:

Lehvä sykkii syvää elämää —.

Te olette tänään saaneet ikivihreän lehvän viisaudenpuusta. Pysähtykää kuuntelemaan sen sykettä, ei vain tänään, vaan myöhemminkin, kun tämän promootiojuhlan keväiset riemut ja auvoiset hetket ovat jo siirtyneet muistojen joukkoon.

Esitän Teille korkeakoulun ja meidän kaikkien juhlassa läsnä olevien sydämelliset onnitte-lumme uuden oppiarvonne johdosta ja toivotan Teille runsasta onnea ja menestystä siirtyes-sänne taas arkipäivän tultua palvelemaan talouselämäämme ja koko isänmaatamme.

Tämän jälkeen promoottori kääntyi eturivissä istuvien lisensiaattien puoleen ja kehoitti heitä nousemaan parnassolle ottamaan vastaan kauppatieteiden tohtorin arvon ja siihen kuuluvat tunnukset.

Professori *Fedi Vaivio* johdatti tohtoriksi vihittävät lisensiaatit *Jouko Sakari Paakkasen* ja *Jaakko Sakari Lassilan* puhujakorokkeen oikealle puolelle asettuen itse oikealla olevan pöydän taakse ojentaaakseen promoottorille pöydälle asetetut tohtorien hatut ja diplomit. Promoottori lausui:

Te, hyvät herrat, olette suorittaneet tohtorin arvoon oikeuttavat opinnäytteet, joihin tässä korkeakoulussa kuuluvat lisensiaatin tutkinto ja julkisesti tarkastettu väitöskirja. Etenkin viimeksi mainitun kohdalla ylitettävä kynnyks on saattanut tuntua tuskallisen korkealta. Te olette joka tapauksessa menestyksellisesti selviytyneet noista vaatimuksista ja saavutuksenne palkitaan tänään uudella oppiarvolla. Te olette molemmat ikäänkuin kirjaimellisesti käsittä-neet latinankielisen sanan *doctor* merkityksen, sehän tarkoittaa opettaajaa, ja niinpä toinen Teistä on jo ehtinyt kohota korkeakoulumme varsinaiseksi professoriksi ja toisen dosentti-hakemus on opettajaneuvostossa par'aukaa käsittelyvaiheessa. Korkeakoulumme on ylpeä tällaisista suorituksista.

Ryhdy nyt suorittamaan tohtoreiden promovointia:

Ego Pekka Heinänen, ipse promotus Doctor Philosophiae, promotor legitime constitutus, Doctores Oeconomiae creo et omnibus huius dignitatis insignibus iuribus privilegiis munio vos Licentiatos Oeconomiae, quorum nomina litterarum ordine enumerabo.

Opettajaneuvoston määräämänä promoottorina julistan Teidät, arvoisat lisensiaatit, kauppateiden tohtoreiksi ja annan Teille tähän arvoon kuuluvat oikeudet ja arvonmerkit, hatun ajatuksen ja tutkimuksen vapauden symbolina sekä diplomin, jossa Teidän uusi oppiarvonne vahvistetaan.

Vihittävät tohtorit astuivat tämän jälkeen promoottorin eteen, joka asetti heidän päähänsä tohtorin hatun ja antoi heille tohtorin diplomin.

Vihityt tohtorit siirtyivät arvomerkinsä saatuaan puhujakorokkeen vasemmalle puolelle maistereiden eteen, ja promoottori onnitteli heitä seuraavin sanoin:

Herrat vastapromovoidut tohtorit. Te olette jo ehtineet raivata oman tienne tieteen aarniometsään. Sitä tehdessänne — niin uskon — Te olette tunteneet saman tuskan ja saman riemun, jonka tuhannet tiedemiehet ennen Teitä ovat tunteneet, kun he ovat etsineet, uskoneet ja vihdoin löytäneet ongelmalleen ratkaisun. "Ihmisen täytyy pysyä siinä uskossa, että käsittämätön on käsitettävissä: muuten hän ei suorittaisi tutkimusta", sanoo Goethe. Suuren ajattelijan näkemys pätee yhä tänäkin päivänä. Onnittelten Teitä, herrat tohtorit, siitä, että olette säilyttäneet uskonne tieteesen ja saavuttaneet siinä tuloksia, jotka ovat oikeuttaneet Teidät saamaan uuden oppiarvonne. Toivotan Teille, en helppoa, vaan tuloksellista jatkoa tienraivaajan työlle.

Viimeisinä olivat vuorossa kunniatohtoreiksi vihittävät. Promoottori kohdisti sanansa kullekin heistä erikseen seuraavasti:

Kauppakorkeakoulun perussääntöjen 56. pykälän mukaan opettajaneuvostolla on oikeus antaa kauppateiden kunniatohtorin arvo sellaisille kotimaisille tai ulkomaisille henkilöille, jotka tieteellisen toimintansa tai taloustieteellisen viljelyn edistämiseksi saavuttamiensa muiden ansioiden perusteella katsotaan tällaisen kunnianosoituksen arvoiseksi. Opettajaneuvosto on päättänyt promovoida tänään, saatuaan siihen asianomaisten suostumuksen, kolme kotimaista ja yhden ulkomaisen henkilön kauppateiden kunniatohtoriksi.

Te, Herra Tasavallan Presidentti, lakitieteen tohtori, Urho Kaleva Kekkonen, olette luvannut ottaa vastaan tämän korkeakoulumme korkeimman kunnianosoituksen. Me olemme panneet tämän suurella tyydytyksellä merkille ja rohjenneet tulkita sen taholtanne tulleeksi tunnustukseksi sitä työtä kohtaan, jota tässä korkeakoulussa tehdään opiskelevan nuorisomme kasvattamiseksi kykeneväksi maamme talouselämän palvelukseen.

Me, Teidän aikalaisenne, tunnemme hyvin Teidän elämäntyönne. Valtiollisessa elämässämme Te, Herra Tasavallan Presidentti, olette jo kauan ollut niillä pyramidien huipulla, joista näkee kauaksi ja jotka näkyvät kauaksi. Olen äsken tutkistellut jälleen 60-vuotispäiväkseenne ilmestynyttä teosta, jonka nimenä on pelkistetysti: Urho Kekkonen. Kun minun tässä tilaisuudessa olisi ikäänkuin puristettava pähkinänkuoreen tuon teoksen runsas sanoma, tunnen selvääkin selvemmin tehtävän ylivoimaisuuden. Tyydyn aluksi siteeraamaan koulutoveriani Matti Kurjensaarta näin: "Urho Kekkonen on ensimmäinen niistä huomattavista suomalaisista valtiomiehistä, joiden toiminta vasta alkoi itsenäisyyden saavuttamisen jälkeen.

Hän oli Suomen itsenäistyessä 17-vuotias ja seurasi kehitysiässä niitä vaikeuksia, joiden parissa edellinen sukupolvi kamppaili".

Presidentti Kekkonen elämänsä linja on ollut selkeä, johdonmukainen ja voimakkaasti kohoava. Se ohjautuu opiskeluvaiheessa oikeustieteellisiin opintoihin ja etenee juuri selkeästi ja johdonmukaisesti lakipisteeseensä, väitöskirjaan ja lakitieteen tohtorin arvoon saakka. Tämän rinnalle muotoutuu toinen, ulospäin paljon näkyvämpi, poliittinen linja, joka alkaa ylioppilaspoliitikkona ja päättyy ministerin, pääministerin ja eduskunnan puhemiehen rastiasemien kautta huimaavaan korkeuteen, tasavallan päämiehen paikalle. Näitä molempia linjoja nivoo toisiinsa mittava ja monipuolinen kirjallinen toiminta, johon sisältyy tieteellisen tutkimuksen tuloksia, pakinoita, poliittisia puheita, yhteiskunnallisia ja taloudellisia tutkielmia. Mainitsen tässä kohden vain yhden ainoan teoksen, v. 1952 ilmestyneen, "Onko maallamme malttia vaurastua". Siinä silloinen pääministeri Kekkonen perusteellisesti ja omalla, asian ytimeen iskevällä tyylillään esittää näkemyksensä Pohjois-Suomen teollistamisen välttämättömyydestä. Teos on korkean tason poliittikon talouspoliittinen ohjelmaajulistus ja sellaisena alan kirjallisuutemme harvinaisuuksia.

Me täältä Kauppakorkeakoulun kapeasta sektorista katsellen näemme Teissä, Herra Tasavallan presidentti, voimakastahtoisen valtiollisen johtajan, joka on kiteyttänyt ulkopoliittikkamme selkeän johdonmukaiseksi ja joka on täysin oivaltanut korkeimman tutkimus- ja opetustyön fundamentaalisen merkityksen. Edellisen seuraamuksena on mm. ollut Suomen mahdollisuus osallistua laajamittaiseen kansainväliseen taloudelliseen kanssakäymiseen ja ajallemme ominaiseen taloudelliseen integraatioon kaikkine siihen liittyvine kerrannaisvaikutuksineen. Jälkimmäisen oivalluksen voimakas korostaminen tapahtui tasavallan presidentin uudenvuoden puheessa 1960 ja se sai varsin kursailemattoman ja väkevän ilmauksen siinä tapahtumien vyöryssä, joka alkoi viime vuonna tutkimustyön ja korkeakouluopetuksen tehostamista suunnittelemaan asetetun työryhmän nimeämisellä ja joka on johtanut mm. korkeakoululaitoksen kehittämistä koskevan lain säätämiseen. — Tiedän että kollegoillani opettajaneuvostossa on ollut edellä hahmotellun kaltaisia ajatuksia mielessään kunniatohtorikysymystä käsitellessämme. Pyydän nyt Teitä, Herra Tasavallan Presidentti, vastaanottamaan kunnianosoituksemme.

Tasavallan presidentin astuessa vastaanottamaan tohtorinarvoon kuuluvia arvonerkkejä juhlayleisö seurasi tapahtumaa seisomaan nousten Porilaisten marssin kaikuessa.

Ego Pekka Heinänen, ipse promotus Doctor Philosophiae, promotor legitime constitutus, Te Urho Kaleva Kekkonen, Praesidentem Rei Publicae, Iuris Utriusque Doctorem, Oeconomiae Doctorem honoris causa creo et omnibus huius dignitatis insignibus iuribus privilegiis munio.

Ni, Herr Rektor, professor, filosofie doktor Dag Coward befinner Er inte för första gången i denna festsal. Vid vår högskolas 50-års jubileum för fem år sedan representerade Ni er egen högskola, Norges Handelshøyskole. I dag har vi glädjen att se Er som promovendus här i vår krets.

Professor Coward avlade statsekonomisk examen vid Oslo Universitet och uppnådde sedermera filosofie doktors grad. Han har kompletterat sina studier vid Handelshögskolan i Göteborg och som Rockefellerstipendiat vid Harvard University. När företagsekonomi år 1937 blev införd som läroämne vid Oslo Universitet, blev han förordnad till första föreläsare i detta ämne. Två år senare ledde hans bana till hans nuvarande befattning vid Norges Handelshøyskole i Bergen, där han gjort en vackert stigande karriär. Den började som stipendiat och lärare i företagsekonomi och resulterade för tre år sedan i rektorsämbetet. Denna period

inrymmer även sådana tjänsteuppdrag som docent, tjänstförrättande professor och fr. o. m. 1954 ordinarie professor och som föreståndare för den företagsekonomiska institutionen vid Norges Handelshøyskole.

Professor Coward har publicerat talrika studier över omsättnings- och kostnadsförhållanden inom norsk handel samt ett antal artiklar och institutrappporter huvudsakligen om företags-ekonomiska spörsmål. Bland hans större forskningsarbeten må nämnas "Industrielt Skjema-register" och "Ökonomisk Risiko". Dessutom har han utgivit läroböckerna "Kostnadsregning" och "Almindelig Bedriftsøkonomi". Han har även deltagit i flere kommittéer som representant för sitt eget fack.

Särskilt är det skäl att nämna hans aktiva insats i den familjekrets, som bildas av de nordiska handelshögskolorna. I början av senaste sommar fungerade han som värd då rektorerna för dessa högskolor samlades till gemensam konferens, men framför allt må nämnas hans ordförandeskap i företagsekonomernas s.k. huvudkommitté.

Som erkänsla för Edra stora förtjänster inom den företagsekonomiska forskningen samt för Edra betydande insatser för att befärma samarbetet mellan de nordiska handelshögskolorna, förlänar Kauppakorkeakoulu Er, Herr Rektor, ekonomie hedersdoktors grad.

Jag ber Er, Herr Rektor, mottaga vår hedersbetygelse.

Ego Pekka Heinänen, ipse promotus Doctor Philosophiae, promotor legitime constitutus, Te Dag Coward, Rectorem, Professorem, Doctorem Philosophiae, Oeconomiae Doctorem honoris causa creo et omnibus huius dignitatis insignibus iuribus privilegiis munio.

Te, Herra Professori, filosofian tohtori Eino Kaarlo Ilmari Jutikkala, olette tämän korkeakoulun entisiä opettajia. Kahdeksan lukuvuoden ajan Te 1940-luvulla hoiditte silloisissa vaatimattomissa oloissa taloushistorian opetusta. Se, että tänään näemme Teidät keskuudessamme promovendina, ei tietenkään ole myöhästynyt palkkio äsken mainitusta toiminnastanne. Päätöksään antaa Teille, Herra Professori, kauppatieteiden kunniatohtorin arvon opettajaneuvosto on kriteerinä pitänyt Teidän oloissamme harvinaisen runsasta ja painavaa tieteellistä tuotantoanne.

Jos haluaa poimia muutamia kiinnekohtia professori Jutikkalan elämäntaipaalelta, voisi kenties mainita, että hän ylioppilastutkinnon jälkeen 2½ lukuvuodessa ehti akateemiseen loppu-tutkintoon saakka, filosofian kandidaatiksi, ja tästä edelleen 3½ vuoden kuluttua hänet jo promovotiitiin sekä filosofian maisteriksi että tohtoriksi. 26-vuotiaana hänet nimitettiin Helsingin yliopiston dosentiksi. Hän ehti toimia seitsemän vuotta henkilökohtaisena ylimääräisenä professorina, osan ajasta taloushistorian professorina, kunnes hänet 1954 kutsuttiin nykyiseen virkaansa, Suomen historian varsinaiseksi professoriksi.

Näihin puitteisiin mahtuu monia asiantuntija- ja luottamustehtäviä, luennoitsijavierailuja useihin ulkomaisiin yliopistoihin, kongressiesitelmiä ja kunnianosoituksia, mutta ennen kaikkea tuloksiltaan harvinaisen rikas tutkijan työ. Jo pelkkä julkaisujen luettelo on kunnioitusta herättävä. Sitä silmäillessään ulkopuolinen tarkkailija on panevinaan merkille professori Jutikkalan rakkauden kotimaakuntaansa, Hämeeseen, mutta myös sen, että tutkimuksiin jo varhaisesta vaiheesta alkaen sisältyy taloudellinen aspekti, joka eräissä myöhemmissä julkaisuissa muuttuu selvemmin dominoivaksi. Professori Jutikkalan suuri ansio on taloustieteen ja historian näkemysten välisen synteessin suorittaminen ja tämän esittäminen kirjallisuudessamme.

Kehoitan Teitä, Herra Professori, ottamaan vastaan kunnianosoituksemme.

Ego Pekka Heinänen, ipse promotus Doctor Philosophiae, promotor legitime constitutus, Te Eino Kaarlo Ilmari Jutikkala, Professorem, Doctorem Philosophiae, Oeconomiae Doctorem honoris causa creo et omnibus huius dignitatis insignibus iuribus privilegiis munio.

Te, Herra Pääjohtaja, varatuomari Matti Samuli Virkkunen, olette Kauppakorkeakoulun hallituksen puheenjohtajana tavallaan oman talon väkeä. Tänään konstellaatio on kuitenkin tavallisesta hallituksen kokouksesta huomattavasti poikkeava.

Pääjohtaja Virkkusen opiskeluaian jälkeisessä elämänskaressa on havaittavissa kaksi toisistaan selvästi erottuvaa vaihetta. Suoritettuaan ylemmän oikeustutkinnon hän tuli maamme ulkoasiain hallinnon palvelukseen, oli Lontoon lähetystön varakonsulina, sittemmin täällä jaostosihteerinä ja osastopäällikkönä. Vuosi 1947 muodostui vedenjakajaksi äskenmainittujen vaiheiden välille. Silloin nim. hänet kutsuttiin Kansallis-Osake-Pankin johtokunnan jäseneksi ja vuotta myöhemmin sen pääjohtajaksi. Tällainen virka, johon vain suurten mittojen mies kelpuutetaan, tuo lähes automaattisesti mukanaan joukon muita tehtäviä: suurten yritysten johtokuntien ja hallintoneuvostojen sekä alan ammatillisten ja aatteellisten yhdistysten jäsenyyden tai puheenjohtajan paikan. Silmäys johonkin tietoteokseen riittää vakuuttamaan, että näin on asianlaita tässäkin tapauksessa.

Mutta pääjohtaja Virkkusen kaltaisia persoonallisuuksia tarvitaan myös sivistyselämän työsaralla. Kun Kauppakorkeakoulun hallinto-organisaatio v. 1950 uusittiin, pääjohtaja Virkkunen valittiin valtuuskuntamme ja hallituksemme jäseneksi, kolme vuotta myöhemmin viimeksi mainitun varapuheenjohtajaksi ja tänä vuonna sen puheenjohtajaksi. Täten hän on sangen kiinteästi ja aktiivisesti ollut tukemassa täällä suoritettavaa taloustieteellistä viljelyä. Samaa päämäärään tähtää myös hänen toimintansa Suomalaisen Liikesivistysrahaston hallituksen jäsenenä ja puheenjohtajana, tämä rahastohan on perustettu nimenomaan juuri Kauppakorkeakoulun tukemiseksi. Vastaavasti hän on ollut mukana myös Jenny ja Antti Wihurin rahaston työssä, joka sekkin on koitunut runsaana tämänkin korkeakoulun osaksi. Jotta minua ei moitittaisi puolueelliseksi, mainitsen lisäksi pääjohtaja Virkkusen suuret ansiot Turun Yliopiston valtuuskunnan puheenjohtajana. — Olen monesti kuullut pääjohtaja Virkkusen eri tilaisuuksissa pitämiä puheita ja tällöin todennut hänen ajatusmaailmansa suuren rikkauden. Kun nyt Kauppakorkeakoulu antaa Teille, Herra Pääjohtaja, kauppatieteiden kunniatohtorin arvon, se näkee Teissä henkilön, joka on antanut vahvan panoksen maamme taloustieteellisen viljelyn edistämiseksi ja koko kulttuurimme hyväksi.

Pyydän Teitä ottamaan vastaan kunnianosoituksemme.

Ego Pekka Heinänen, ipse promotus Doctor Philosophiae, promotor legitime constitutus, Te Matti Samuli Virkkunen, Administratorem Generalem, Vice-iudicem, Oeconomiae Doctorem honoris causa creo et omnibus huius dignitatis insignibus iuribus privilegiis munio.

Lopuksi promoottori kohdisti sanansa kaikille promovoiduille:

Herrat kunniatohtorit, herrat tohtorit, arvoisat maisterit.

Juhlamme on lähestymässä loppuaan. Tänään jaetut öljyjuun leivät, sormukset, hatut ja diplomit ovat työn ja hengen aateluuden symboleja. Ne jäävät muistuttamaan Teitä vielä myöhemminkin tästä päivästä, joka pyhitettiin tieteen ja tutkimuksen vapaudelle. Matkustaessani muutama vuosi sitten Länsi-Saksassa eräs pysähdyspaikkani oli Reinin laaksossa sijaitseva Freiburgin kaupunki. Tieni kulki tuon kaupungin vanhan, kunnia-arvoisan yliopiston editse ja luin sen otsikosta sanat: Die Wahrheit wird euch frei machen. Tämä Raamatusta otettu lause tuohon yhteyteen sijoitettuna jäi askarruttamaan mieltäni. Onko todellakin totuus aina johtanut ihmisen vapautteen? Eikö Galileo Galilein täytyntä kieltää totuus säilyttääkseen henkilökohtaisen vapautensa ja vain kuulumattomin sanoin vakuuttaa itselleen: "Se pyörii sittenkin". Uskalsiko Nikolaus Kopernikus, aurinkokeskisen maailmanjärjestelmän keksijä, tunnustautua oman oppinsa kannattajaksi. Hänen vallankumouksellinen pääteoksensa ilmestyi hänen kuolemansa jälkeen ja pääsi katoisen kirkon kiellettyjen kirjojen luettelosta vasta 1757. Totuuden esittäminen olisi vienyt vankilaan tai polttoroviolle. Mutta paljon

läheisemmältäkin ajanjaksolta tunnemme tapauksia, jolloin on kuviteltu, että muka autoritäärinen mahti voi sanella tieteellisen totuuden, ja jolloin tutkimus on alentunut kvasitieteeksi. Oikea totuus paljastuu kuitenkin vastustamattomasti aikanaan ja korkeakoulun ylevä tehtävä on edesauttaa tämän tapahtumista.

Hyvät naiset ja herrat, pyrkikäämme rehellisin keinoin siihen, että hengen vapaus, arvostelun vapaus ja tieteen, so. totuuden esittämisen vapaus säilyy. Silloin totuus on meidät vapaiksi tekevä.

Promovoitujen kauppatieteiden maistereiden ja tohtoreiden seisoessa parnassolla ja kunniatohtoreiden omilla paikoillaan sen edessä koko salintäyteinen juhlayleisö yhtyi Maamme-lauluun. Sen sävelten vaiettua juhlamenojen ohjaaja johdatti promootiokulkueen salista Runeberginkatua ja Arkadiankatua pitkin Lapuankadulla odottaviin linja-autoihin, joilla siirryttiin promootiojumalanpalvelukseen Vanhaan kirkkoon.

Promootiojumalanpalvelus

Vanhan kirkon Bulevardilla sijaitsevan portin edessä juhlakulkue järjestyi uudelleen. Kirkon ovella olivat kulkuetta vastaanottamassa Tampereen Hiippakunnan piispa teol. tri *Erkki Kansanaho* ja korkeakoulupastori teol. lis. *Leino Hassinen*. Jumalanpalvelukseen hiljennettiin urkuri *Asko Rautioahon* soittaessa Jean-Francois Dandrieun sävellyksen Magnificat. Yhteisesti laulettu virren 213 jälkeen liturgian toimitti pastori Hassinen. Saarnavirren 405 jälkeen piti promootiosaarnan piispa Kansanaho.

Saarnan jälkeen kuultiin Akateemisen Laulun esittämänä Halleluja-osa Georg Friedrich Händelin Messias-oratoriosta. Loppuliturgian päätteeksi veisattiin kolme säkeistöä virrestä 459. Jumalanpalvelus päättyi uruilla esitettyyn Johan Sebastian Bachin C-duuri-Fantasiaan.

Promootioillalliset

Promootiojuhllaisuudet jatkuivat illalla klo 19.00 ravintola Adlonissa, jonne Kauppatieteiden Kandidaattiyhdistys oli kutsunut vieraat perinteelliseen promootiobankettiin.

Kunniatohtoriksi promovoitu *Tasavallan Presidentti* ja rouva *Sylvi Kekkonen* saapuivat juhlaan promovendien ja heidän seuralaistensa linnanpihalle muodostamaa kunniakujaa myöten. Banketissa oli mukana kunniatohtoreiden, tohtoreiden ja maistereiden lisäksi useita edellä mainituista kutsuvieraista, aikaisemmin promovoituja maistereita ja tohtoreita sekä korkeakoulun opettaja- ja virkailijakuntaa.

Kauppatieteiden Kandidaattiyhdistyksen puheenjohtaja, maist. *Olavi Eskelä* lausui tervehdyssanat. Alkupalojen jälkeen promootion gratisti,

maist. *Taisto Hautakangas* piti puheen Kauppakorkeakoululle, johon vararehtori *Jaakko Honko* vastasi. Maist. *Pertti Tuomala* kohdisti sanansa promootorille, rehtori *Pekka Heinäselle*, johon viimeksi mainittu vastasi lämpimän sanoin. Paistin jälkeen professori *Jouko Paakkanen* piti puheen kunniatohtoreille, johon professori *Eino Jutikkala* kunniatohtoreiden puolesta vastasi. Puheiden sarjan päätti perinteellinen puhe naiselle maist. *Martti Pesosen* pitämänä. Vieraiden puolesta kiitti Helsingin yliopiston rehtori *Erkki Kivinen*.

Illallisen jälkeen aloitettiin vanhat tanssit juhlapoloneesilla varuskuntasoittokunnan myötäilemänä. Poloneesin päätyttyä gratisti ja Merkurius-neito tanssivat valssikierroksen, johon muut yhtyivät. Valkopukuiset lehvänsitojattaret muodostivat valssin jälkeen kunniakujan linnanpihan portaille ja promootori, prof. *Pekka Heinänen* astui ensimmäiselle tasanteelle. Täällä Merkurius-neito ojensi hänelle kimpun punaisia neilikoita läsnäolijoiden laulaessa yhteisesti "O Alte Burschenherrlichkeit". Tämän jälkeen promovoidut tohtorit ja maisterit ryhmityivät perinteelliseen maisterifranseesiin tanssimestarin komennuksella. Franseesia seurasivat muut vanhat tanssit, joihin myös yleisö otti osaa. Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunnan Laulajat viihdytti vanhojen tanssien jälkeen juhlayleisöä pienoiskonsertilla ja juhla jatkui hilpeissä tunnelmissa aamuun asti.

Ulkomaisia luennoitsijoita

Kauppakorkeakoulun kutsumina ovat seuraavat ulkomaiset luennoitsijat pitäneet julkisia luentoja:

20. 9. 65 prof. *Hector Anton*, Kalifornian yliopisto, seminaarituloisuus, "Information and measurement"

25. 11. 65 prof. *Folke Kristensson*, Tukholman kauppakorkeakoulu, seminaarituloisuus, "Konkurrens och strukturanpassning"

8. 12. 65 prof. *Børge Barfod*, "Marketing och Markov-Matriser"

14. 12. 65 vuori-ins. *Yngve Roloff* Ruotsista, "Ekonomisk lagerkontroll" sekä "Sortimentbegränsning"

21. 3. 66 prof. *Wieslaw Sadowski*, Szkola Glowna Planowania i Statystyki, Varsova, "The Economics of Organization and Planning"

1. 4. 66 prof. *Sune Carlson*, Uppsalan yliopiston liiketaloustieteen laitoksesta "Det internationella företagens problematik"

21. 4. 66 prof. *Thomas Thorburn*, Tukholman kauppakorkeakoulu, "Budjetering inom offentlig förvaltning"

21. 4. 66 dosentti *Ivan Denisenko*, Leningrad, "Sosialistisen yhteiskunnan yhteiskunnalliset käyttörahastot"

23. 4. 66 prof. *Gunnar Alexandersson*, Tukholman kauppakorkeakoulu, ”Huvuddragen i Brasiliens ekonomiska geografi”

11. 5. 66 Inz. Dr. *Jaroslav Habr*, Prahasta, ”System programming”

Lahjoitukset

Oy Wulff Ab 5.000:—, *Grolier of Sweden Ab* 622:09, *Osuusliike Elanto* 600:—, *Kauppateiden Kandidaattiyhdistys ry.* 230:—, *Eevi ja Eemil Tannisen säätiö* 2.000:—, *Outokumpu Oy* 5.000:—, *Naisekonomien Kerho* 100:—, *Sirkka ja Jussi Monosen säätiö* 16.000:—, *Mainos Junior* 100:—, *Liikeyhdistysrahasto* 95.000:—, *Jenny ja Antti Wihurin rahasto* 60.000:—, *Oy Weilin + Göös Ab* 10.000:—.

Kauppakorkeakoulu kiittää kunnioittavasti kaikkia lahjoittajia.

Stipendit

Seuraavassa esitetään rahastojen pääomat 1. 1. 1966 siihen saakka kertyneine korkoineen. Miten korkovaroja on stipendinä jaettu vuonna 1966, selostetaan jäljempänä, luvussa VII.

Professori W. Bonsdorffin rahaston pääoma oli 82.847:08 ja korot 7.877:83. Rahastosta julistettiin haettavaksi 3.900:— ja jaettiin 3938:—.

Vakuutusosakeyhtiö Fennian rahaston pääoma oli 10.000:— ja korot 3.246:50.

Herman Otto Geselliuksen stipendirahaston pääoma oli 498:55 ja korot 58:88, josta julistettiin haettavaksi ja jaettiin 120:—.

Rudolf Geselliuksen stipendirahaston pääoma oli 340:11 ja korkovarat 53:45.

Hanna ja Eino Haapalan lahjoitusrahaston pääoma oli 136.571:62 ja korot 11.098:57, josta julistettiin haettavaksi 11.000:— ja jaettiin 10.700:—.

Helsingin Yleisen Ravintoyhdistyksen rahaston pääoma oli 1.020:40 ja kertyneet korot 105:77, josta julistettiin haettavaksi 105:— ja jaettiin 105:—.

Donovan Hjelmmannin stipendirahasto oli vuoden vaihteessa 114:84.

Kauppaneuvos Osk. Huttusen stipendirahaston pääoma oli 1.681:03 ja kertyneet korot 178:—. Rahastosta julistettiin tänä keväänä stipendinä haettavaksi 190:—, mikä jaettiin.

Kansallis-Osake-Pankin 40-vuotismuistorahaston pääoma oli 62.140:—. Rahaston korkovarat olivat 6.700:99, joista julistettiin haettavaksi ja jaettiin 6.700:—.

Kalle Kaupin muistorahasto, pääoma 17.885:45 ja korko 1.790:58, josta julistettiin haettavaksi ja jaettiin 1.790:—. Tunteamattoman tälle rahastolle lahjoittama pääoma korkoineen 33.812:25, josta annettiin apurahoja 6.637:—.

Kauppakorkeakoulun keräyksen Naistoimikunnan stipendirahasto, pääoma 20.000:—. Rahaston korkovarat olivat 2.176:33, josta julistettiin haettavaksi ja jaettiin 2.170:—.

Kauppakorkeakoulun opettajien stipendirahaston pääoma oli 1.097:60 ja korkovarat olivat 109:47. Näistä julistettiin tänä keväänä korkeakoulun opettajien haettavaksi ja jaettiin 90:—.

Kauppateiden Kandidaattiyhdistys r.y. Stipendirahasto, pääoma oli 8.784:97 ja korko 619:90, mistä julistettiin haettavaksi ja jaettiin 620:—.

Kilpiä Oy:n rahaston pääoma 11.609:52 ja korot 997:57, josta julistettiin haettavaksi ja jaettiin 990:—.

Aleksanteri Konkosen lahjoitusrahaston pääoma oli 1.500:—. Rahaston korot olivat 60:64, joista julistettiin haettavaksi ja jaettiin 60:—.

Konttoriteknikan palkintorahaston pääoma oli 170:23 ja kertyneet korot 16:61.

Maanviljelysneuvos Alfred Kordelinin stipendirahaston pääoma oli 3.611:76 ja korot olivat 294:70, joista tänä keväänä julistettiin haettavaksi ja jaettiin 290:—.

Kauppaneuvos Juho Lallukan muistorahaston pääoma oli vuoden vaihteessa 990:16 ja stipendeiksi käytettävät korot 99:90. Korkovaroista julistettiin tänä keväänä stipendinä haettavaksi ja jaettiin 100:—.

Kauppaneuvos K. H. Lehtisen stipendirahaston pääoma oli 2.470:92 ja korot 369:56. Rahastosta julistettiin tänä keväänä stipendinä haettavaksi ja jaettiin 360:—.

Kauppaneuvos I. Lindforsin rahasto, pääoma 20.000:— ja korot 2.183:— josta julistettiin haettavaksi ja jaettiin 2.180:—.

Luentosarjan rahaston pääoma oli 1.655:77. Rahastosta annettiin stipendinä 980:—.

Kauppaneuvos P. A. Luostarisen stipendirahaston pääoma oli 5.226:66 ja korkovarat 505:02, joista tänä keväänä julistettiin stipendinä haettavaksi ja jaettiin 500:—.

Opintoyhtiö Mainos-Juniorin lahjoitus 100:— annettiin palkintona.

Kauppaneuvos Otto A. Malmin stipendirahaston pääoma oli vuoden vaihteessa 309:73 ja korot 25:13

Oy Mars Ab:n stipendirahaston pääoma oli 2.502:77. Rahaston korot olivat 265:94, joista tänä keväänä julistettiin stipendinä haettavaksi ja jaettiin 265:—.

Sirkka ja Jussi Monosen säätiön lahjoitus 16.000:— jaettiin stipendinä.

Tukkukauppias S. Mäntynen rahaston pääoma oli 12.681:16 ja korkovarat 1.088:45, joista julistettiin haettavaksi ja jaettiin 1.080:—.

Naisekonomit r.y:n lahjoitus 100:— annettiin palkintona.

Maija ja Lauri Niinöjan rahastosta jaettiin stipendinä 3.000:—.

Olga ja J. Nissisen stipendirahto oli vuoden vaihteessa 860:16.

V. P. Nurmilahden muistorahaston pääoma oli 10.453:32 ja korot 1.003:17, josta julistettiin haettavaksi ja jaettiin 1.000:—.

Anni ja Samuli Pajarisen rahaston pääoma oli vuoden vaihteessa 639:16 ja korot 65:44.

Gustav Pauligin stipendirahton pääoma oli 10.976:— ja korot 1.059:28. Julistettiin stipendinä haettavaksi ja jaettiin 1.000:—.

Pohjolan stipendirahton pääoma oli 2.437:33 ja korot 239:44, joista tänä keväänä julistettiin haettavaksi 230:—, mikä jaettiin.

Ekonomi L. Y. Sailerin rahaston pääoma oli vuoden lopussa korkoineen 180.532:93.

Kauppaneuvos Juhani Santaholman rahaston pääoma oli vuoden vaihteessa 682:71 ja korkovarot 66:05, joista tänä keväänä julistettiin stipendinä haettavaksi ja jaettiin 65:—.

Elin ja Evert Viktor Sellgrenin stipendirahton pääoma oli 1.621:46 ja kertyneet korot 161:75, josta julistettiin haettavaksi ja jaettiin 160:—.

Kauppaneuvos A. Sergejeffin stipendirahton pääoma korkoineen oli 38.487:55.

Oy G. W. Sohlberg Ab:n stipendirahton pääoma oli 3.132:10 ja korkovarot 303:35, josta julistettiin haettavaksi 300:—, mikä jaettiin.

Senaattori Otto Stenrothin rahaston pääoma oli 225.000:— ja stipendeinä käytettävät voittovarot 60.844:—. Hakemusten perusteella jaettiin 43.000:—.

Oy Stockmann Ab:n 100-vuotisrahaston pääoma oli 66.383:05 ja korot 5.718:22, josta julistettiin haettavaksi ja jaettiin 5.700:—.

Suomen Yhdyspankin Riemujuhlarahaston pääoma oli 30.963:53 ja korkovarot 2.764:18. Rahastosta julistettiin tänä keväänä matkastipendinä haettavaksi ja jaettiin 2.760:—.

Talous-Osakekaupan stipendirahton pääoma oli 5.185:93 ja käytettävissä olevat korot 381:05. Koroista julistettiin haettavaksi 380:—, mikä summa jaettiin.

Eevi ja Eemil Tannisen Säätiön lahjoitus 2.000:— julistettiin haettavaksi ja jaettiin.

Knut Wallinin stipendirahton pääoma oli vuoden vaihteessa 257:11 ja korot 58:69.

Pankinjohtaja Birger Wegeliuksen rahasto oli vuoden vaihteessa 1.353:96 ja korot 94:86, josta julistettiin haettavaksi ja jaettiin 90:—.

Weilin+Göösin stipendirahto oli vuoden vaihteessa 67.773:44 ja korkovarot 6.128:05. Rahastosta jaettiin palkintoina seminaarikirjoituksista ja laudaturtutkielmista 6.100:—.

Professori Henrik Virkkusen muistorahaston pääoma oli 51.545:— ja korot 5.327:02, mistä julistettiin haettavaksi 2.000:— ja jaettiin 5.000:—.

Kirjasto

(v. 1965)

Kirjaston kokoelmat lisääntyivät vuoden kuluessa 3.887 nidoksella, joista ostamalla saatiin 2.384 ja lahjoituksina tai vaihtoina 890 nidosta. Näiden lisäksi vietiin hankintakirjaan 613 nidosta aikakauslehtiä. Vuoden lopussa kirjaston nidosmäärä oli 60.759.

Vuoden 1965 aikana kirjasto sai jälleen vastaanottaa huomattavia lahjoituksia. ASLA-varoista kirjastolle myönnettiin 100 dollaria. Lahjoittajista mainittakoon lisäksi seuraavat:

Akateeminen Kirjakauppa, Oy Alkoholiliike Ab, Ambassade de France, Eduskunnan Kirjasto, Ekonomiliitto, Företagsekonomiska Forskningsinstitutet vid Handelshögskolan i Stockholm, Geologinen Tutkimuslaitos, Göteborgs Universitet, Handelshögskolan i Göteborg, Handelshögskolan i Stockholm, Handelshögskolan vid Åbo Akademi, Handelshøjskolen i København, Helsingin Yliopiston eri laitokset ja Yliopiston Kirjasto, Hitotsubashi University, Tokyo, Hochschule für Welthandel in Wien, Hochschule für Wirtschafts- und Sozialwissenschaften, Nürnberg, Oy International Business Machines Ab, The Institute of Bankers, International Finance Corporation, Jyväskylän Kasvatustieteellinen Korkeakoulu, kauppakamarit, Kungl. Universitetet i Uppsala, Kymenlaakson Seutukaavayhdistys, Liiketaloustieteellinen Tutkimuslaitos, The London School of Economics and Political Science, Lunds Universitet, eversti Arvo Lyytinen, Metsäntutkimuslaitos, Neuvostoliittoinstituutti, Norges Handelshøyskole, Osuuskassojen Keskus Oy, Polska Akademia Nauk, Princeton University, Rand Corporation, Regional Plan Ass., N.Y., Schweizerischer Bankverein, Spiegel-Verlag, Suomen Metsätieteellinen Seura, Suomen Pankin Taloustieteellinen Tutkimuslaitos, Suomen Ulkomaankauppaliitto, kansleri Bruno Suviranta, Svenska Bankföreningen, Svenska Handelshögskolan, Szkoły Główniej Planowania i Statystyki, Warszawa, Taloudellinen Tutkimuskeskus, lehtori Maisi Tamminen, Tampereen Yliopisto, Tilastollinen Päätoimisto, Turun Yliopisto, Universitetet i Oslo, Universität Bonn, Universität Erlangen Nürnberg, Universität Wien, Universität zu Köln, Valtakunnansuunnittelutoimisto, Valtion Julkaisutoimisto, Valtion Teknillinen Tutkimuslaitos, Wirtschaftshochschule Mannheim, Åbo Akademi, Österreichische Botschaft.

Useat koti- ja ulkomaiset koulut, järjestöt, liikelaitokset ja pankit lahjoittivat kirjastolle vuosikertomuksensa sekä muita julkaisujaan. Kirjasto esittää tässäkin yhteydessä kaikille lahjoittajille parhaat kiitoksensa.

V. 1965 huhtikuussa kirjasto tarjoi toimittamaan luokittelemistaan ja luetteloimistaan kotimaisten yhteiskuntatieteellisten aikakauslehtien artikkeleista tiedot Pariisissa sijaitsevalle International Committee for Social Sciences Documentation nimiselle järjestölle. Tarjouksen tultua hyväksytyksi kirjasto lähettää kolme kertaa vuodessa artikkelikortit englanninkielisin käännöksin varustettuina mainitulle järjestölle, joka ottaa ne toimittamaansa bibliografiaan International Bibliography of the Social Sciences: Economics.

Kirjaston käyttö on edelleenkin kasvanut. Kotilainoja annettiin 26.557, näistä lyhytaikaisia käsikirjastolainoja 3.479. Lisäksi lainattiin 13.541 nidosta lukusaliin. Kaukolainoja lähetettiin 414 nidosta ja saatiin 19. Vuoden aikana oli päiväkirjaan merkittyjä lukusalikäyntejä 15.741. Aikakauslehtikierrossa, johon osallistui 52 korkeakoulun opettajaa ja toimihenkilöä, oli 96 kotimaista ja 322 ulkomaista lehteä sekä 19 eri kirjaston uutuustiedotukset. Kaikkiaan tuli kirjastoon 553 aikakauslehteä, joista 411 ulkomaista.

Kirjaston hankinnoista ilmestyi vuoden aikana 10 uutuustiedotusta, jotka lähetettiin 290 laitokselle tai yksityiselle henkilölle. Lisäksi laadittiin asiakkaitten käyttöön useita eri alojen kirjallisuusluetteloja. Kirjastoa on useissa yhteyksissä esitelty vierailijoille ja eri aineiden seminaariryhmille on annettu opetusta kortistojen ja hakuteosten käytössä.

V. 1965 aikana oli kirjastossa 2 harjoittelijaa, ylioppilas Kristiina Hämäläinen ja hum.tiet.kand. Pirkko Pöysälä. Molemmat hyväksyttiin Yhteiskunnallisen Korkeakoulun kirjastokursseille. Syyskuusta 1965 lähtien on kirjastossa ollut harjoittelijana hum.tiet.kand. Helly Kivi-holma-Haikara.

Kirjasto ja lukusali olivat avoinna klo 9—20, lauantaisin 9—14. Kesä- ja elokuussa klo 15—20 (lauantaisin ja heinäkuussa kiinni).

III Luennot ja harjoitukset kertomuskautena 1965—66

A. KAUPPATIETEIDEN LISENSIAATIN JA KANDIDAATIN TUTKINTOJA VARTEN OPISKELEVILLE PIDETYT LUENNOT JA HARJOITUKSET

Liiketaloustiede I

Seminaariharjoituksissa, joita ovat johtaneet professorit *Martti Saario* ja *Jaakko Honko*, on pidetty seuraavat esitelmät:

Ekonomi *Pirkko Hakala*, Toimialarationalisointitutkimuksista; ekonomi *Anna-Leena Halme*, Osakeyhtiön kaksinkertainen verotus; ekonomi *Antero Kuikka*, Yrityksen arvosta; kauppat. iis. *Aarno Kuosa*, Yrityksen optimaalinen erikoistumisaste; ekonomi *Eero Larmola*, Sisäisten suoritteiden arvostus; kauppat. kand. *Reijo Ruuhela*, Yrityksen kasvun mittaamisesta; kauppat. kand. *Jouko Sivander*, Suomalaisten yritysten ulkomaisesta kilpailukyvyvystä; ekonomi *Seppo Sulkakoski*, Integroitu kannattavuuden valvonta; ekonomi *Veikko Suutarinen*, Yrityksen rahoituksesta lähinnä verotusta silmälläpitäen; ekonomi *Olavi Vakio*, Vakuuksien käyttämisestä työntekijäin eläkelain mukaisessa takaisinlainauksessa; ekonomi *Kalervo Virtanen*, Käyttöomaisuusinvestoinnit ja inflaatio.

Liiketaloustiede II

Professori *Mika Kaskimies* on luennoinut ja johtanut case-harjoituksia syyslukukauden aikana joka toinen viikko 2 t. kauppatieteiden kandidaatin tutkinnon arvosanoja liiketaloustiede II:ssa suorittaville. Harjoituksista on laadittu raportteja ja keskusteltu ryhmässä.

Kansantaloustiede

Professori *Fedi Vaivio* luennoi syyslukukaudella 3 vt. kansainvälisen talouden kysymyksistä.

Professori *Jouko Paakkanen* luennoi kevätlukukaudella 3 vt. taloudellisesta kehityksestä ja kehitysmaiden ongelmista.

Seminaariharjoituksissa, joita professorit *Fedi Vaivio* ja *Jouko Paakkanen* ovat johtaneet, on pidetty seuraavat esitelmät:

Ekonomi *Martti K. Pesonen*, Japanin taloudellinen kehitys toisen maailmansodan jälkeen; ekonomi *Asko Saviaho*, Valtion budjettijärjestelmä ja sen kehittäminen; ekonomi *Reino Airikkala*, Maksutaseen rahtitulojen selitysmalli vuosina 1949-64.

Oikeustiede

Professori *K. A. Telaranta* on kevätlukukaudella luennoinut 2 vt. valituista kauppaoikeudellisista kysymyksistä oikeustapausten valossa.

Professori *P. J. Muukkonen* on luennoinut syyslukukaudella 2 vt. ja kevätlukukaudella 1 vt. valituista perhe- ja perintöoikeudellisista kysymyksistä.

Sosiologia

Vt. apulaisprofessori *Kalevi Piha* on lukuvuoden aikana johtanut kauppat. kand. tutkintoa suorittaville tarkoitettua metodiseminaaria, jonka yhteydessä on pidetty seuraavat esitelmät:

Capomaccio, Jean, Näkökohtia otannan suorittamisessa; *Eronen, Jarmo*, Yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen tietojen kerääminen; *Haapala, Panu*, Kenttätutkimuksen kyselylomakkeen laatiminen; *Hytti, Jussi*, Tulosten luotettavuudesta; *Jokinen, Jouko*, Sisällöntutkimus; *Laukkanen, Mauri*, Erilaisten analyysimenetelmien käyttö sosiaalitutkimuksessa; *Saarinen, Ari*, Kontrolliryhmän kokoonpano ja käyttö sosiologisessa tutkimuksessa; *Viitala, Maire*, Teorian osuus empiirisessä tutkimuksessa.

Talousmaantiede

Lukuvuonna 1965-66 on talousmaantieteen kauppatieteiden kandidaattiovetusta annettu seuraavasti. Professori *Jaatinen* luennoi syyslukukaudella 2 vt. liikennemaantiedettä, kevätlukukaudella 2 vt. alue- ja maantieteen perusteista ja FL *Kai-Veikko Vuoristo* 2 vt. kaupunki- ja vaikutusalueantiedettä. Professori *Jaatinen* on johtanut kandidaattiseminaariharjoituksia koko lukuvuoden ajan 2 vt.

Tilastotiede

Professori *Sakari Mattila* on luennoinut kevätlukukaudella 1 vt. taloudellisten aikasarjojen analyysia.

Kieliopinnot yleensä

Professori *Ake Granlund* on luennoinut syyslukukaudella yleistä foneetiikkaa ja kevätlukukaudella yleistä kielitiedettä 2 vt. kaikkien kielten arvosanoja varten.

Englannin kieli

Apul.prof. *Erkki Penttilä* on lukuvuoden aikana luennoinut peruskurssin englanninkielen kehityksestä (1 vt.), latinan vaikutuksesta englanninkieleen (1 vt.), laudatur-kurssin vanhempien kielikausien tekstejä (1 vt.), semantiikan kurssin (1 vt.); johtanut proseminaariharjoituksia cum laude approbatur-arvosanaa varten (2 vt.) sekä seminaariharjoituksia laudatur-arvosanaa varten (2 vt. joka toinen viikko).

Lehtori *Philip Binham* on luennoinut englannin kirjallisuuden historiaa (1 vt.), Shakespearen draamoja (1 vt.), opettanut puhekielen käyttöä (1 vt.) sekä johtanut käännösharjoituksia korkeampia arvosanoja varten (1 vt.).

Lehtori *Philip Binham* on johtanut englannin kirjallisuuden seminaaria (3 vt.).

Espanjan kieli

Lehtori *Erkki Vierikko* on luennoinut syyslukukaudella espanjan kielen fonetiikasta ja sen kehityksestä 2 vt. ja kevätlukukaudella arki-espanjalle ominaisista ilmaisutyypeistä 2 vt.

Ranskan kieli

Dosentti *Reino Hakamies* on luennoinut syyslukukaudella 2 vt. ranskan fonetiikkaa ja kevätlukukaudella 2 vt. ranskan kielen merkitysooppia.

Ruotsin kieli

Professori *Ake Granlund* on luennoinut syyslukukaudella ja kevätlukukaudella 2 vt. aiheesta "Ruotsia ja suomea" ruotsin kielen arvosanoja varten.

Lehtori *Martin Sevelius* on pitänyt suullisia käännösharjoituksia 2 vt. ja kirjallisia käännösharjoituksia 2 vt. sekä pitänyt oikeakielisyysseikkoihin liittyviä harjoituksia 1 vt.

Saksan kieli

Professori *Kaj B. Lindgren* on luennoinut keskiyläsaksaa syys- ja kevätlukukaudella 2 vt. vuoroviikkoina.

Professori *Erik Erämetsä* on johtanut kielihistoriallisia proseminaariharjoituksia 2 t. joka toinen viikko.

Professori *Erich Kunze* on lukuvuoden aikana luennoinut peruskurssin saksan kielen kehityksestä (1 vt.), lauseopin cum laude approbaturkurssin (syyslukukaudella 1 vt., kevätlukukaudella 2 vt.) sekä tyyliopin laudaturkurssin (syyslukukaudella 2 vt., kevätlukukaudella 1 vt.); johtanut proseminaariharjoituksia cum laude approbatur-arvosanaa varten (1 vt.) ja seminaariharjoituksia (1 vt.).

Suomen kieli ja tyylioppi

Dosentti *Jarl Louhija* on syys- ja kevätlukukaudella luennoinut suomen kielen kehityksestä 1 vt. ja tyylioppia 1 vt.

B. EKONOMIN, AKATEEMISTA SIHTEERIN JA KIRJEENVAIHTAJAN TUTKINTOA VARTEN OPISKELEVILLE PIDE- TYT LUENNOT JA HARJOITUKSET

Koska pidetyt luennot ja harjoitukset on yksityiskohtaisesti selostettu lukuvuoden 1965—66 opetusohjelmassa, on tässä vuosikertomuksessa mainittu vain oleelliset poikkeukset vahvistetusta opetusohjelmasta sekä eri oppiaineissa pidetyt seminaariharjoitukset.

Liiketaloustiede I

Lukuvuoden 1965—66 opetusohjelmasta on poikettu siten, että lehtori *Veijo Rüstama* on KTK *Risto Järvisen* ja assistentti *Pertti Kettusen* asemasta pitänyt kirjanpidon harjoituksia kevätlukukaudella lyhyttä oppijaksoa opiskeleville kahdessa ryhmässä 4 vt. ja assistentti *Pertti Kettunen* on lehtori *Veijo Rüstaman* asemasta avustanut lehtori *Eero Arttoa* tämän luentoisiin liittyvien harjoitusten hoitamisessa kevätlukukaudella.

Professori *Martti Saarion* johtamissa ja assistentti *Pertti Kettusen* avustamissa seminaaritalaisuuksissa on pidetty seuraavat esitelmät:

Antskog, Anita, Maatilatalouden verotuksen uudistamisesta; *Eskola, Aulis*, Tukku- vai vähittäisverovelvolliseksi? Tarkastelua rahoitusnäkökulmasta; *Jääskeläinen, Simo*, Kirjanpitosysteemin sisään rakennetut kontrollit koneellisessa kirjanpidossa; *Koppinen, Kaiju*, Talousteorian tulokäsite ja verotettava tulo; *Linnainmaa, Pekka*, Pääoman kustannukset ja verot; *Mäkelä, Antti*, Tulolähteen loukkaamattomuus; *Mäkelä, Esko*, Kuluvarastosta; *Rapia, Satu*, Yrityksen arvosta ja sen jakautumisesta tuotannontekijöille; *Sarento, Kalevi*, Verotuksen neutraliteetti ja rahoitus; *Siniharju, Hannu*, Inflaatio-odotus ja investointilaskelmat; *Takaloeskola, Kirsti*, Fuusio;

Tamminen, Irmeli, Myynnin rahoitus; *Tapanainen, Kaija*, Sisäinen rahoitus ja verot; *Toivonen, Seppo*, Keinoja osakeyhtiön kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi.

Professori *Jaakko Hongon* johtamissa ja lehtori *Veijo Rüstaman* avustamissa seminaaritalaisuuksissa on pidetty seuraavat esitelmät:

Finnilä, Antti, Pankin sisäisestä tarkkailusta; *Harri, Matti*, Valtionrautateiden kustannuslaskennan suunnittelu; *Hartikainen, Liisa*, Toimialojen rationalisointia koskevista tutkimuksista; *Häkli, Pekka*, Yrityksen tulosbudjetti; *Koivonen, Mirjam*, Avoin tulostasaus verotuksessa; *Lagus, Risto*, Budjetointi Kone Oy:ssä; *Pellonperä, Tuula*, Laskentatoimen raporttien esittäminen yrityksen johdolle; *Prepula, Eero*, Investointivaihtoehdon edullisuuden riippuminen eri osatekijöistä; *Rauhala, Heikki*, Keskeytysvakuutus ja laskentatoimi; *Rissanen, Erkki*, Sortimentti-funktion merkitys itsenäiselle tukkukaupalle; *Romppainen, Aune*, Myyntitoiminnan kustannus-tarkkailu; *Räikkönen, Leena-Maija*, Virheongelma ATK:ssa; *Sillberg, Olavi*, Voitonmaksimointi vs. muut oletukset yrityksen teorian lähtökohtana; *Viitala, Esko*, Pitkän tähtäyksen suunnittelun järjestämisestä yrityksessä; *Viklund, Pauli*, Kirjan hinna- ja muutoskustannuksiin vaikuttavista tekijöistä.

Professori *Martti Saarion* ja professori *Jaakko Hongon* johtamissa ja assistentti *Reijo Ruuhelan* ja vt. assistentti *Pirkko Hakalan* avustamissa seminaaritalaisuuksissa on pidetty seuraavat esitelmät:

Aittoniemi, Eeva, Teollisuusyrityksen sijaintipaikan valinta; *Alanko, Jorma*, Tarvitaanko avointa tappiontasausa?; *Jänis, Teppo*, Yrityksen tulos ja osingonjako; *Kaattari, Esa*, Tavoite-tason ajatus ja sen soveltaminen päätöksenteossa; *Kare, Marjatta*, Suomalaisten yritysten investoinneista ulkomaille; *Kivinen, Jorma*, Vastaavuusperiaate verotuksessa; *Korpimies, Kari*, Koneellinen ennakkoveropidätys; *Kurtto, Sinikka*, Hurviczin kriteeri ja sen sovellutukset; *Lismola, Leena*, Käyttöomaisuuden poistojen tehtävät; *Paananen, Anni*, Kirjanpidon suunnittelu ja tositteiden esikäsittely; *Paljakka, Taimi*, Lyhytkautinen tuloslaskenta vähittäiskaupassa; *Pesälä, Juhani*, Käyttöeron laskeminen eräässä teollisuuslaitoksessa; *Ruutu, Hanno*, Marginaalivero ja sen riippuvuus laskentatilanteesta; *Sipola, Seppo*, Sisäisten suoritteiden arvostus; *Tavaststjerna, Reijo*, Poikkeamiin perustuva liikkeenjohdon periaate ja sen eräitä sovellutuksia; *Valtonen, Kyösti*, Varovaisuus raportoinnissa ja päätöksenteossa.

Vt. lehtorien *Risto Järvisen* ja *Jouko Lehtovuoren* johtamissa seminaaritalaisuuksissa on pidetty seuraavat esitelmät:

Ilkka, Pirjo, Valtion Rautateiden muuttuvat kustannukset — ongelma vai ei?; *Immonen, Seppo*, Ravintolayksikön hinnoittelusta ja tarkkailusta; *Juonon, Kalervo*, Paperiteollisuuden korjauskustannukset; *Kantola, Kari*, Kirjanpidon ”arvot” päätöksenteon perustana; *Koivula, Taina*, Uuden yrityksen verotusongelmat; *Laurén, Marita*, Kirjanpidon entity-teoria; *Lehtonen, Eila*, Kirjanpidon rahastoteoria; *Nieminen, Paula*, Lääkealan yritysten hinnoitteluongelmista; *Peuhkurinen, Hilikka*, Yksityisen henkilön varojen sijoituksen edullisuus erilaisissa vaihtoehtoisissa vuosina 1955—1964; *Prihti, Aalto*, Yritysverotuksen uudistuspyrkimykset; *Taitto, Essi*, Yritysverotuksen kansainvälistä vertailua; *Tattari, Matti*, Tilaukset kirjanpidossa; *Tilus, Markku*, Investointirahastomenettely; *Torvinen, Sakari*, Kansallistetun yrityksen johto-ongelmia;

Vainio, Eino, Yrittäjän päämääräfunktio; *Vesterback, Erkki*, Maatalouden laskentatoimesta Suomessa; *Virkkunen, Toivo*, "Eläkeläisten" yrityksille antama "rahoitusapu".

KTL *Veikko Jääskeläisen* johtamissa ja vt. assistentti *Eero Larmolan* avustamissa seminaaritulaisuuksissa on pidetty seuraavat esitelmät:

Avela, Arto, ATK-koneiden toiminta, rakenne ja varmistukset; *Hallamaa, Timo*, Yrityksessä tarvittava valistustoiminta ATK:hon siirryttäessä; *Kallio, Eero*, ATK markkinoinnin apuvälineenä; *Kangasharju, Matti*, ATK-systeemi välittömässä verotuksessa; *Karkkila, Olli*, Rahoitusbudjetti ja ATK sen apuna eräässä sähköalan teollisuusyrityksessä; *Karonen, Pertti*, Tukku liikkeen varastokirjanpito ja ATK; *Karstinen, Teuvo*, Teollisen yrityksen palkkalaskenta ja ATK; *Komulainen, Jouko*, ATK-toiminnan toteuttaminen ja kannattavuus; *Koskinen, Lauri*, PERT ja ATK-ratkaisu projektiongelmiin; *Lindfors, Tapio*, Yrityksen toiminta ja ATK-systeemin suunnittelun perusteet; *Luhtanen, Mikko*, Erään valmisvaatetehtaan reikäkorttimenetelmä ja sen esitutkimus; *Mäkinen, Oiva*, ATK ja tilintarkastus, erityisesti tietojen luotettavuus; *Reijonen, Pauli*, Lineaarinen ohjelmointi suunnittelun apuna; *Uotila, Ilkka*, Liikekirjanpito ja ATK; *Urrila, Pekka*, Esitutkimus ja siihen liittyvät kannattavuuslaskelmat.

Liiketaloustiede II

Seminaaritulaisuuksissa, joita on johtanut professori *Huugo Raninen*, syyslukukaudella lehtori *Leo Ahlstedt*, vt. assistentti *Iiro Jahnkaisen* avustamana, on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat kirjoittaneet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

Ahonen, Liisa, Yrityksen sisäinen informointijärjestelmä konfliktiteorian pohjalta tarkasteltuna; *Ahti, Alvar*, Talousdynamiikan käsitteestä; *Akkanen, Ulla*, Arkistointi liikkeenjohdollisena ongelmana; *Alhava, Markku*, Keskusliikkeen asemasta osuustoimintansa kehitystyössä; *Ekola, Heikki*, Komiteatyöskentelystä liikeyrityksissä; *Janhunen, Riitta*, Vapaa-ajan ongelma; *Järvinen, Taito*, Päätösten teosta yrityksessä; *Kalliola, Matti*, Budjetointi liikkeenjohdon apuvälineenä; *Kantola, Kari*, Henkilökunnan vaihtumiseen vaikuttavat tekijät empiirisen tutkimuksen valossa; *Koivunen, Ossi*, Delegointi liikkeenjohdollisena ongelmana; *Mannuksela, Osmo*, Konsultti liikkeenjohdon apuna; *Mäkinen, Kari*, KOP-PYP "Meidän pankki koko kansan parhaaksi"; *Nakari, Kalervo*, Raakapuun kaukokuljetus Suomessa; *Partanen, Veli-Pekka*, Toimien kuvauksista yrityksissä; *Puska, Reijo*, Rahoituksen suunnittelusta yrityksessä; *Pätiälä, Ilkka*, Yrityksen pitkän tähtäyksen suunnittelu; *Raikamo, Marja*, Yrityksen henkilösuunnittelu; *Sammalkorpi, Juhani*, Alus varustamon organisaatiossa; *Takala, Liisa*, Liikkeenjohdon koulutuksessa käytettävät opetusmenetelmät; *Tammisto, Katriina*, Yrityksen sisäinen suhdetoiminta; *Timonen, Heikki*, Erään yrityksen organisaatio ja sen arvostelu.

Seminaariharjoituksissa, joita professori *Mika Kaskimies* on johtanut assistentti *Kaj Gustafssonin* avustamana, on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat kirjoittaneet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

Aalto, Pertti, Heräteostot vähittäiskaupassa; *Granroth, Seppo*, Markkina-analyysi viennissä; *Halminen, Sirkka*, Kilpailu lääketieteellisyydessä; *Hilkku, Anna-Maija*, Mainonnan vastuu; *Ingelin,*

Maija, Mainonnasta vientitoiminnassa; *Kaski, Jussi*, Uuden tuotteen kysynnän ennakoinnin menetelmistä; *Katve, Timo*, Palvelu- vai valintamyymälä; *Kovanen, Marja*, Tuotekehittelystä; *Kyttälä, Ensio*, Kaupan sijaintiin kaupungissa vaikuttavista tekijöistä; *Kärkkäinen, Mikko*, Kauppiaskoulutuksesta; *Läämätäinen, Eero*, Tuotantotavaroiden markkinointi erityisesti tarkasteltuna KER-ryhmäpitimen kannalta; *Linko, Ilpo*, Union Carbide Corporationin vientimarkkinoinnista vv. 1962—1964; *Linnainmaa, Pekka*, Suunnitellun elintarvikeliikkeen kannattavuuden ennakointi; *Niskanen, Juhani*, Hintaparametrin käyttö kestokulutustavaroiden markkinoinnissa erityisesti tarkasteltuna jääkaappimarkkinoiden kannalta; *Peuhkurinen, Hilikka*, Operating Leasing Suomessa; *Piutunen, Tuulikki*, Henkilöautojen kysyntä Suomessa vuosina 1922—1965; *Savolainen, Jorma*, Vähittäiskauppa ja palkkaus; *Simmäst, Orvo*, Operations Research markkinoinnin palveluksessa; *Sinnemaa, Heinz*, Vientiponnisteluista; *Varjonen, Matti*, Kuluttajan hintatietoisuudesta; *Virta, Irmeli*, Mistä ja miten suomalainen viejä hankkii tietoja ulkomaan markkinoista.

Seminaariharjoituksissa, joita Fulbright-professori *Wallace Little* on johtanut assistentti *Kaj Gustafssonin* avustamana, on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat kirjoittaneet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

Aaltonen, Irmeli, The advertising agency and sales promotion; *Eskola, Aulis*, Queueing applications in economics and business; *Heikkinen, Juhani*, On physical distribution, a case study of carrier selection; *Hytinen, Ritva*, The optimum product mix, a pre-production product problem; *Kauppinen, Matti*, The location problem; *Kettunen, Jorma*, EDP in a Finnish wholesaler; *Laakso, Rauno*, The problem of long-run — short-run forecasting in business planning; *Lummaa, Arne*, Own or hired trucks in the distribution transportation of a forwarding agency; *Malinen, Seppo*, Factors that affect prices; *Mänty, Pekka*, Air cargo at the service of the commercial and industrial life in Finland; *Piironen, Esko*, Highway and sea transportation by van containers in Finnish foreign traffic and reasons that influenced the selection from the buyer's point of view; *Pöllänen, Kari*, Advertising — through well-defined goals to proper measurement of its performance; *Ravilo, Kari*, Some theory and a case study on selection and pre-testing of media for a large retailer; *Schakir, Ildar*, Selecting a channel of distribution; *Vainio, Eino*, Foreign freight forwarder and customs clearance in Finnish import trade; *Vlehtinen, Matti*, On the dividend on purchases in the retail consumers' cooperative.

Lehtori *Leo Ahlstedtin* johtamissa seminaariharjoituksissa on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat laatineet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

Ahonen, Yrjö, Vakuutusmarkkinoinnin ongelmista; *Hakala, Risto*, Alihankintasuhde; *Hellsten, Juha*, Uuden tuotteen suunnittelu ja markkinointi; *Juhola, Matti*, Markkinoinnin erikoisongelmista hotellialalla; *Koivisto, Pentti*, Mainostoimiston organisaation rakenne ja toiminta; *Lahti-Nuutila, Jorma*, Synteettisten pesuaineiden markkinoinnin erikoisongelmia; *Lantto, Ilkka*, Cash and carry — itsepalvelua tukkuliikkeessä; *Lipsanen, Antero*, Yksityisen elintarviketukku liikkeen jakelukeskus; *Matikainen, Kai*, Kilpailuvälineet kenkien markkinoinnissa; *Ojala, Jukka*, Järjestelyosasto liikepankin organisaatiossa; *Oksiala, Esko*, Materiaalin tilauksen ja vastaanoton organisaatio teollisuusyrityksessä; *Parkkari, Eeva-Liisa*, Käsi- ja pien-

teollisuus ja sen yhteistoimintapyrkimykset markkinoinnissa; *Purasjoki, Matti*, Raakaraudan markkinoinnin erikoisongelmista; *Rahikainen, Seija*, Kansainvälistyvän liiketoiminnan henkilö-ongelmista; *Salomaa, Tapio*, Panimoteollisuuden markkinoinnin erikoisongelmia; *Seppälä, Arja*, Sairaalan organisaatio; *Tulikainen, Jukka*, Teollisuuslaitoksen ostotehtävään liittyvät toimintaperiaatteet; *Uhrman, Elina*, Markkinoinnin ongelmista pankkialalla; *Urrila, Pekka*, Kenkätehtaiden tuotepoliittika ja siihen vaikuttavat tekijät.

Lehtori *Meeri Saarsalmen* johtamissa seminaariharjoituksissa on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat laatineet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

Alanko, Reino, Autonrenkaiden markkinointi Suomessa käsitellen erikoisesti Suomen Kumi-tehdas Osakeyhtiön autonrengasmarkkinointia; *Anttikoski, Sirkka*, Kirjakauppa-alan yhteis-mainonnasta Suomessa; *Haapasalmi, Kalervo*, Kuluttajan tulot kulutukseen vaikuttavana tekijänä; *Heinonen, Erkki*, Vientituotoista, vientitakuista ja erityisesti suomalaisen viejän mahdollisuuksista saada niitä; *Huvinen, Hannele*, Julistemainonta mainosmuotona; *Isaho, Eero*, Moottoripyörien tuonnin kehitys vuosina 1950–1964; *Järvi, Risto*, Vientiyhteistyöstä, lähinnä keski-suuren ja pienen teollisuuden kannalta tarkasteltuna; *Kivijärvi, Satu*, Mainonnan ajoituksen probleemi; *Korpinen, Heikki*, Suomessa laskettavista indeksisarjoista ja niiden käytöstä; *Laine, Pertti*, Postilähetyksen käyttämistä markkinointiparametreista; *Linnermo, Raija*, Markkinointiparametreista ja niiden valinnasta; *Manninen, Erkki*, Tuotteen kysyntä aikatekijän valossa; *Miuro, Erkki*, Tekstiilien jakeluteista Suomessa; *Määttänen, Liisa*, Kuluttajan kestotavarahankintoihin liittyvästä päätöksenteosta; *Niilola, Kari*, Kuluttajavalituksesta ja sitä harjoittavista laitoksista ja toimintamuodoista Suomessa; *Olkku, Pekka*, Liikemoraalista; *Oukari, Tytti*, Suomalaisten pukimien viennistä; *Ore, Risto*, Yhteistyöryhmistä tukku- ja vähittäiskaupassa; *Paakkanen, Ilpo*, Värien käyttö ilmoittelussa; *Paljakka, Taimi*, Kuluttajaneliin käyttö markkinatutkimuksessa; *Pihlajaniemi, Olavi*, Suomen kaupasta kehitysmaiden kanssa keskittyen erikoisesti Latinalaiseen Amerikkaan; *Pitkänen, Martti*, Myyntimiehen työsuorituksen analysointia; *Ritola, Erkki*, Merkkitarvauksellisuus; *Romppainen, Aune*, ”Suosi kotimaista”; *Ruuth, Mirja*, Kuluttajan sosioekonomisen aseman vaikutuksesta kulutusmenoihin; *Riutu, Hanno*, Väestön alueellinen liikkuvuus Suomessa, sen tekijät ja merkitys; *Saarinen, Osmo*, Kuormituksen vaihtelut elintarvikealan vähittäiskaupassa; *Savolainen, Nina*, Taidesalonkien suorittama kuvataideteosten markkinointi Suomessa; *Soikkeli, Sirkka-Liisa*, Parametrien käytön vaikutuksesta radioiden ja televisioiden markkinoinnissa; *Suikkanen, Marja-Leena*, Lajitelmäkysymys kemikalialan vähittäiskaupassa; *Sulosaari, Jaakko*, Tuotedifferointi; *Tapanainen, Kaija*, Inflaation vaikutuksesta kotitalouden säästämiseen; *Tiitola, Seppo*, Elintarvikealan kuljetuspakkausten standardisoinnista; *Tuunanen, Reijo*, Erään rautakauppa-alan tukkuliikkeen asiakasrakenteen analyysi; *Valtonen, Kyösti*, Minkkituotteiden viejän probleemeista; *Viklund, Pauli*, Suomen kauppasopimusjärjestelmästä; *Vikström, Maj-Lis*, Vientiperittävä tavarakaupassa; *Virkkunen, Toivo*, Elintaso ja sen mittaaminen.

Lehtori *Martti Särkisillan* johtamissa seminaariharjoituksissa on lukuvouden aikana käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat kirjoittaneet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

Aittola, Eero, Lukijatutkimuksien muodot ja laajuus Suomessa; *Ek, Anne-Maj*, Mainonnan esteettisyys ja tehokkuus; *Hairedin, Ferid*, Mediatutkimukset ja niiden hyväksikäyttö ilmoitus-

välineen valinnassa; *Hirschovits-Gerz, Roni*, Image ja sen hyväksikäyttö mainonnassa; *Holopainen, Veli-Pekka*, Juuston mainonnan vaikutuksista ja niiden mittaamisesta; *Hukkataival, Tarja*, Julistemainonnan edut ja rajoitukset; *Immonen, Arla*, Maamme markkinatutkimuslaitokset ja niiden tarjoamat palvelukset; *Inkiläinen, Raimo*, Värit mainonnassa; *Koivisto, Arto*, Mainontaa rajoittavat institutionaaliset tekijät; *Koivula, Taina*, Suhdetoinnin sisältö, tavoitteet ja keinot; *Korpiranta, Heljä*, Kuormituksen jakaantumisesta vähittäiskaupassa; *Koskinen, Pertti*, Pankkimainonnasta ja sen erikoispiirteistä; *Laiho, Olli*, Savukeilmoittelun kausivaihtelut ja niiden syyt; *Lampinen, Kaarina*, Toisto mainonnan ongelmana; *Lehto, Kirsti*, Mainosbudjetin laadintaperusteista; *Melander, Kaarlo*, Alennustyypeistä ja alennusten myöntämisperusteista markkinoinnin kannalta; *Nojonen, Raija*, Innovaatioiden omaksumisprosessi ja sen merkitys mainonnan suunnittelussa; *Rafia, Satu*, Suunnittelevan ja luovan työn yhteensopeuttamisesta mainostoimistotyöskentelyssä; *Rauma, Orvo*, Tietojen kokoamisen menetelmistä markkinointitutkimuksissa; *Rotko, Raija*, Erään mainoskampanjan suunnittelu ja toteuttaminen; *Ruuskanen, Jaakko*, Mielipiteenmuodostajat ja heidän hyväksikäyttämisenä mainonnassa; *Sallinen, Anna-Maija*, Sanomalehti mainosvälineenä; *Sarpola, Terhi*, Mainonnan tavoitteen asettaminen; *Saukko, Jorma*, Mainospäällikön tehtäväkenttä yrityksessä; *Silvennoinen, Jukka*, Vientimainonnan erikoispiirteistä; *Sohlberg, Kari*, Muovikoncon investointisuunnitelma ja siihen liittyvät markkinaselvitykset; *Syrjänen, Lauri*, Asenne- ja motivaatiotutkimukset ja niiden käyttö markkinoinnin apuvälineenä; *Talkamo, Vesa*, Pakkauksen merkitys kulutustavaroiden markkinoinnissa; *Toivonen, Raili*, Vähittäiskaupan ketjuuntuminen elintarvikealalla; *Vepsä, Pirkko*, Markkinointiteiden rakennemuutosten aiheuttamat ongelmat tuottajan kannalta; *Virta, Timo*, Tutkimus kuluttajien pesujauhetuntemuksesta; *Vuorenjuuri, Antti*, Mainonnan vaikutusten mittaamisesta; *Vuorinen, Jaakko*, ATK:n mahdollisuudet markkinoinnissa.

Vt. lehtori *Jukka Viheraaren* johtamissa seminaariharjoituksissa on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat laatineet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

Ahltroos, Paul, ATK tuotannosuunnittelun avuksi; *Anttila, Tuula*, Ostotoiminta teollisuusyrityksessä; *Blomster, Harry*, Study Organization Plan — tehokkaampaa systeemisuunnittelua; *Hannula, Ilkka*, Huhu liikkeenjohton ongelmana; *Immonen, Seppo*, Tuotteen ikä ja sen merkitys markkinointitehtävänä; *Lindfors, Tapio*, ATK:n hyväksikäyttöön liittyvästä problematiikasta; *Niemi, Pertti*, Oy Alkoholiliike Ab:n jakeluverkoston henkilökunnan rakenne ja koulutus; *Nieminen, Esa*, ATK varastoinnin apuna; *Norkamo, Kirsti*, Vientimarkkinoinnin henkilöongelmista; *Palmroos, Tauno*, Markkinoinnin ja valmistuksen koordinoimisen ongelmista; *Räikkönen, Leena-Maija*, Simulointi ja sen liikkeenjohtollisia sovellutuksia; *Salovaara, Seppo*, ATK:n aiheuttamat henkilömuutokset yrityksessä; *Torvinen, Sakari*, Päätöksenteko ja sen viimeaikainen kehitys; *Uoti, Helena*, Automaation vaikutus tuottavuuteen yrityksessä; *Vanhanen, Pekka*, Autokuljetus ulkomaisessa tavaravaihdossa.

Vt. lehtori *Jukka Viheraaren* syyslukukaudella ja KTL *Arvo Puukarin* kevätlukukaudella johtamissa seminaariharjoituksissa on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat laatineet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

Alanne, Torsti, Suomi ja Efta; *Hirvelä, Raili*, Management Thought in a Dynamic Economy; *Immonen, Pirjo*, Organisaatio — ryhmä — yksilö; *Kahila, Erkki*, Organisaatoriset muutokset

yrityksen koon kasvaessa; *Kajomeri, Heikki*, Liikeyrityksen toiminta-ajatus ja toimintaperiaatteet; *Kehusmaa, Saara*, Fuusio; *Lindfors, Juhani*, Kaupallisen lentoliikenteen viimeaikaisista vaikeuksista; *Luomarinta, Riitta*, Suomen metalliteollisuuden nykyongelmista; *Mallat, Eeva*, Valtion harjoittama vientinäyttelytoiminta; *Nieminen, Arja*, Suomen idänkauppa; *Pesälä, Juhani*, ATK prosessiteollisuudessa; *Rautiainen, Seppo*, Milloin liikeyritys on kypsä siirtymään ATK:n hyväksikäyttöön; *Ursin, Matti*, ATK-osaston toiminnan suunnittelusta ja tarkkailusta; *Vilander, Eeva-Maija*, Tuotesuunnittelusta ja -tutkimuksesta yrityksessä; *Wager, Harri*, Säästöpankki, kehityspankki?

KTL *Kyösti Pulkkinen* johtamissa seminaariharjoituksissa on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat laatineet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

Haukainen, Heikki, Arkiston ja konttorin suhteesta; *Hiilamo, Pirkko*, Lomake konttoriteknikassa; *Jääsalo, Esko*, Liikepankin arvopaperiosasto; *Kare, Jorma*, Ajan riittämättömyys ja liikkeenjohtaja; *Kotiranta, Markku*, Luottotiedot ja niiden välittäminen; *Lahti, Tuure*, Erään organisaation analysointia; *Lindström, Maj-Britt*, Pankin arkistosta; *Luoma, Tapani*, Virallinen ja epävirallinen organisaatio; *Paaso, Marja*, Eräitä mahdollisuuksia soveltaa puhelinta konttorin käyttöön; *Raitsalo, Raimo*, Koneella kirjoittamisen tekniikka; *Reunama, Hannele*, Vahas- ja offsetmonistumenetelmistä; *Saarimäki, Annikki*, Shekki ulkomaisessa maksuliikkeessä; *Salonvaara, Seppo*, Organisaation jännitystiloiosta; *Sidhl, Marja-Liisa*, Pääyksikköjako; *Tattari, Matti*, Yhteistyöryhmät organisaatiossa; *Tiainen, Anja*, Sihteerin asemasta organisaatiossa; *Uuksulainen, Pertti*, Sanelukoneista.

Kansantaloustiede

Professori *Mikko Tamminen* poismenon johdosta poikettiin opetusohjelmasta siten, että professori *Jouko Paakkanen* piti syyslukukaudella professori *Tammiselle* merkityt luennot.

Seminaariharjoituksissa, joita professori *Fedi Vaivio* avustajanaan assistentti *Asko Korpela* on johtanut, on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat kirjoittaneet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

(Aihepiiri: Euroopan Talousyhteisö): *Aalto, Pertti*, Missä on talousyhteisön voimakas; *Alanne, Torsti*, Euroopan Talousyhteisön tähänastinen kehitys; *Hiilamo, Pirkko*, Miten Talousyhteisön verojärjestelmä tulee kehittymään?; *Jääsalo, Esko*, Yhdysvallat ja Talousyhteisö; *Kallio, Eero*, Englanti, EEC ja EFTA; *Koskinen, Lauri*, Suomi ja EEC; *Maunuksela, Osmo*, Assosioituminen Euroopan Talousyhteisöön; *Oksiala, Esko*, Integraatioteoria ja sen alueellisia sovellutuksia; *Palmroos, Tauno*, Onko Talousyhteisö edistänyt taloudellista kasvua; *Pihlajaniemi, Olavi*, Talousyhteisön politiikka kolmansia maita kohtaan; *Pivronen, Esko*, EEC:n kuljetuspolitiikan kehitys; *Rännäri, Osmo*, EEC:n ja Comeconin väliset kauppasuhteet; *Takala, Liisa*, Talousyhteisön kehitystä jarruttavat tekijät; *Tiitola, Seppo*, Talousyhteisön perustamisopimus ja pankkisektori; *Ursin, Matti*, Kehitysmaat ja Euroopan Talousyhteisö; *Wager, Harri*, Skandinavian maiden asenne Talousyhteisöön; *Virta, Irmeli*, Euroopan Hiili- ja Teräsyhteisön syntyminen ja kehitys.

Seminaariharjoituksissa, joita professori *Fedi Vaivio* avustajinaan assistentit *Asko Korpela* (syyslukukaudella) ja *Kari Haavisto* (kevätlukukaudella) on johtanut, on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat kirjoittaneet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

(Aihepiiri: Julkisen talouden ongelmat): *Antskog, Anita*, Budjetin automaattinen vasta-vaikutusefekti; *Hakala, Risto*, Ns. "Finanssiopin" ongelmat ja kohtalo; *Holopainen, Veli-Pekka*, Panos-tuotos-menetelmästä ja julkisen talouden suhteesta siihen; *Iisaho, Eero*, Pitkän tähtäimen finanssisuunnitelmat; *Kahila, Erkki*, Verorasituksen vertaamisen ongelmia; *Karkkila, Olli*, Keskitason perheen verorasituksen ja julkiselta taloudelta saamien etujen määrittäminen; *Koppinen, Kaiju*, Liikevaihtoverotuksen kokonaistaloudelliset ongelmat; *Lahti-Nuutila, Jorma*, Mitä menoja budjetissa todella voidaan supistaa; *Mäkelä, Esko*, Pohjoismaiden verotusjärjestelmien vertailua; *Mäkinen, Anneli*, Budjetin rakenteen uudistaminen; *Pitkänen, Seppo*, Miten Suomen valtion budjetti syntyy: prosessikuvaus; *Prihti, Aatto*, Ns. finanssisuunnitelmakomitean ehdotukset; *Purasjoki, Matti*, Taloudellinen kasvu ja julkinen talous; *Ravilo, Kari*, Julkinen talous kansantulolaskelmissa; *Silvenmoinen, Jukka*, Valtion velan enimmäisrajat; *Tilus, Markku*, Millainen olisi tarkoituksenmukainen yhtiöverotus?

Seminaariharjoituksissa, joita professori *Jouko Paakkanen* on assistenttien *Matti Sarakonnun* ja *Kari Haaviston* avustamana johtanut, on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat kirjoittaneet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

(Aihepiiri: Taloudellisen kehityksen teoria): *Alanko, Jorma*, Schumpeterin teoria; *Granroth, Seppo*, Kuuban ulkomaankauppa; *Heinonen, Erkki*, Julkinen talous kehitysmaissa; *Hirschovits-Gerz, Roni*, Alityöllisyys kehitysmaissa; *Hyttinen, Ritva*, Kehityssuunnitelmat; *Lagus, Risto*, Taloudellisen takapajuisuuden käsite; *Lismola, Leena*, Inflaatio ja taloudellinen kehitys; *Niilola, Kari*, Prioriteettiongelma; *Nojonen, Raija*, Dualismi kehitysmaiden ongelmana; *Pesälä, Juhani*, Taloudellisen kehityksen suunnittelusta Turkissa; *Pitkänen, Martti*, Teollistumisen merkityksestä kehitysmaalle; *Rauhala, Heikki*, Taloudellinen kehitys ja maksutase; *Rissanen, Erkki*, The Poverty of Historicism; *Saarinen, Osmo*, Tuotantotekijöiden suhteet ja tuotantofunktiot kehitysmaissa; *Salonvaara, Seppo*, Taloudellisen kehityksen klassillinen teoria; *Seppälä, Arja*, Tasapainoisen kasvun teoria; *Sillberg, Olavi*, Liikkeellelähtö ja "suuren tyrkkäyksen" teoria; *Syrjänen, Lauri*, External economies; *Virta, Timo*, Marxin taloudellisen kasvun teoria.

Seminaariharjoituksissa, joita dosentti *Reino Rossi* on assistentti *Matti Sarakonnun* avustamana johtanut, on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat kirjoittaneet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

(Aihepiiri: Raha- ja pankkikysymykset): *Hallamaa, Timo*, Valtio luotonantajana Suomessa; *Haukainen, Heikki*, Pohjoismaiden liikepankit; *Immonen, Arla*, Suomen luottojärjestelmä; *Juhola, Matti*, Suomen ulkomaankaupan rahoitus; *Manninen, Erkki*, Kansainvälisen likviditeetin ongelmia; *Matikainen, Kai*, Radcliffe Report; *Mitro, Erkki*, Punnan asema kansainvälisessä maksuliikenteessä; *Mäkinen, Kari*, Kansainvälisiä luottoja myöntävät instituutiot; *Ore, Risto*, Suomen ulkomainen luotonotto; *Pätiälä, Ilkka*, Vientiluotto ja vientitakuu; *Ruuth, Mirja*, Säästöpankit Pohjoismaissa; *Sohlberg, Kari*, Kultakantajärjestelmä ja sen perusteet; *Takamo, Vesa*, Obligaatiomarkkinat Pohjoismaissa; *Toivonen, Raili*, Kiinnitysluottolaitokset Pohjoismaissa.

Seminaariharjoituksissa, joita assistentit *Kari Castrén* (syyslukukaudella) ja *Matti Sarakontu* (kevätlukukaudella) ovat johtaneet, on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat kirjoittaneet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

(Aihepiiri: Hinta- ja kilpailuteorian ongelmia): *Hukkataival, Tarja*, Hintateorian puolustus; *Jakkola, Leena*, Yrittäjänvoiton käsite ja sisältö; *Kangasharju, Matti*, Cobweb-teorian pääpiirteet; *Prepula, Eero*, Pelien teoria ja oligopolinen käyttäytyminen; *Rauma, Orvo*, Baumolin valankumous — menekin maksimointihypoteesi; *Reijonen, Pauli*, Lineaarista ohjelmoinnista ja sen olettamusten käyttökelpoisuudesta yrityksen puitteissa; *Tammisto, Katriina*, Lyhyen tähtäimen kulutusfunktio; *Vainio, Eino*, Suhteellisen voiton maksimointi; *Vesto, Aune*, Selostus Edith Penrosen kirjasta "The Theory of the Growth of the Firm"; *Viitala, Esko*, Dumping hintojen porrastuksen muotona; *Vuorinen, Jaakko*, Hinnanmuodostuksesta oligopolissa; *Yltyinen, Matti*, Bilateraalin monopoli työmarkkinoilla.

Oikeustiede

Professori *K. A. Telarannan* johtamissa seminaariharjoituksissa on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat kirjoittaneet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

Alhava, Markku, Ns. tyyppisopimuskaavakkeista; *Heikkinen, Juhani*, Tarjouksen sitovuuden periaate; *Hilkku, Anna-Maija*, Kohtuuttomuus oikeustoimen pätemättömyysperusteena; *Korpinen, Heikki*, Kunnian vastainen ja arvoton vetoaminen oikeustoimeen; *Laiho, Olli*, Vahvistuskirje; *Laine, Pertti*, Tarjouksen peruuttaminen; *Laurén, Marita*, Olosuhteiden muutoksen merkityksestä sopimuksen sitovuuteen; *Liimatainen, Eero*, Prokuran peruuttaminen; *Luostarinen, Reijo*, Prokurasta; *Linnainmaa, Pekka*, Asemavaltuus; *Melander, Kaarlo*, Vajaavaltainen sopimuskumppanina; *Niskanen, Juhani*, Prokuran antaminen; *Partanen, Veli-Pekka*, Prokuristin toimivalta; *Tonteri, Veikko*, Määräalan kauppa.

Professori *Pertti Muukkosen* johtamissa seminaariharjoituksissa on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat kirjoittaneet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

Ek, Anne-Maj, Kiinteistökaupan valtuutus; *Aittoniemi, Eva-Liisa*, Ehdot kiinteistökaupassa; *Siniharju, Hannu*, Kiinteistökaupan muoto; *Sarento, Kalevi*, Ns. mustasta kauppahinnasta; *Immonen, Pirjo*, Ns. maksamattoman kauppahinnan etuoikeus; *Huvinen, Hannele*, Lainhuudatusvelvollisuuden alkamisaika; *Kaattari, Esa*, Määräalan kauppa; *Kyttälä, Ensio*, Osakeyhtiön osakkeiden kauppa; *Jänis, Toppo*, Satunnaisen myyntivoiton verotus; *Finnilä, Antti*, Omistusoikeuden siirtymisestä irtaimen kaupassa; *Knuutinen, Pentti*, Omistusoikeuden siirtymisestä kiinteistökaupassa; *Koivunen, Ossi*, Ostajan oikeus purkaa irtaimen kauppa virheen vuoksi; *Lipsanen, Antero*, Ostajan oikeus purkaa kiinteistökauppa virheen vuoksi; *Nurmi, Kalevi*, Kiinteistön osto omilla nimillä toisen lukuun.

Oikeustieteen tohtori *Juhani Kyläkallion* johtamissa seminaariharjoituksissa on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat kirjoittaneet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

Laaksonen, Sinikka, Osakeyhtiön, osuuskunnan ja kommandiittiyhtiön perustaminen toisiinsa verrattuna; *Pöllänen, Kari*, Osakkaan velvollisuus maksaa osakemaksunsa; *Salomaa, Tapio*, Osakeyhtiön oikeudesta ja velvollisuudesta hankkia omia osakkeita; *Salovaara, Seppo*, Osakeyhtiön osakkeen, osuuskunnan jäsenyyden ja avoimen yhtiön yhtiöosuuden luovuttaminen toisiinsa verrattuna; *Saukko, Jorma*, Osakeyhtiön elinten pöytäkirjat; *Siimestö, Orvo*, OYL 23 §:ssä tarkoitettu kaikkien osakkaiden kokous; *Sulosaari, Jaakko*, Toimitusjohtajan kelpoisuus edustaa osakeyhtiötä; *Taitto, Esvi*, Osakeyhtiön kaupparekisteri-ilmoituksista silmälläpitäen niiden oikeudellisia vaikutuksia; *Tavaststjerna, Reijo*, Osakkeenomistajan oikeussuoja osakeyhtiössä ja vastaava jäsenen oikeussuoja kommandiittiyhtiössä; *Uhrman, Elina*, Osakeyhtiön ja kommandiittiyhtiön edullisuus toisiinsa verrattuna tulo- ja omaisuusverotuksessa; *Uoti, Helena*, Avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön ja osakeyhtiön vertailua toisiinsa siviilioikeudelliselta kannalta katsottuna; *Vilander, Eeva-Maija*, Osakeyhtiön purkautumis-perusteet.

Sosiologia

Esikurssi

Vt. apulaisprofessori *Kalevi Piha* on syyslukukaudella luennoinut 4 vt. sosiologian peruskurssia ja pitänyt 1 vt. sosiologian harjoituksia.

Lyhyt oppijakso

Vt. apulaisprofessori *Kalevi Piha* on kevätlukukaudella luennoinut 4 vt. sosiologian metodioppia ja pitänyt 1 vt. sosiologian harjoituksia.

Talousmaantiede

Professori *Stig Jaatisen* johtamissa seminaariharjoituksissa on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat kirjoittaneet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

Syyslukukaudella: *Aaltonen, Irmeli*, Etelä-Amerikan entiset ja nykyiset uudisasutusalueet; *Alanko, Reino*, Kalajokilaakson alueen väestö- ja elinkeinorakenne alue suunnittelun kannalta; *Blomster, Harry*, Yhdysvaltain terästeollisuuden sijainti ja omavaraisuus; *Haapasalmi, Kalervo*, Etelä-Euroopan maiden kemian teollisuus; *Harri, Matti*, Valtion rautateiden henkilöliikenne muualta tulevan kilpailun puristuksessa; *Hirvelä, Raili*, Kiinan maatalouden alueelliset piirteet ja kehityksen suunnat; *Järvinen, Taito*, Suomen vesivoiman rakentaminen maantieteellisenä ongelmana; *Lampinen, Kaarina*, Uudenmaan läänin kuntien pendleriliikenne virallisten tilastojen valossa; *Lantto, Ilkka*, Oulun kaupungin kehitys ja sisäinen erilaistuminen; *Nakari, Kalervo*, Neuvostoliiton puunjalostusteollisuuden alueelliset piirteet ja kansainvälinen merkitys; *Raikamo, Maija*, Kemin kaupungin kehitys ja sisäinen erilaistuminen; *Raitsalo, Raimo*, Euroopan alppimaiden talousmaantieteellinen merkitys Euroopassa; *Rautiainen, Seppo*, Intian niemimaan poliittinen maantiede ja tämän kulttuurimaantieteelliset seurausilmiöt; *Rotko, Raija*, Länsi-Saksan satamat ja Manner-Euroopan kauppa; *Uuksulainen, Pertti*, Suomen sisäinen ja kansainvälinen lentorahtiliikenne sijainti- ja etäisyysongelmana.

Kevätlukukaudella: *Häyrinen, Jukka*, Kainuusta ja sen alikehittyneisyydestä; *Kare, Jorma*, Espanjan hedelmien viljely ja tämän kansainvälinen merkitys; *Korpivanta, Heljä*, Helsingin seudun peltoalasta; *Koskinen, Pertti*, Afrikan talouden alueellinen organisointi ja

tämän kansainvälinen merkitys; *Lindfors, Juhani*, Ison-Britannian tekstiiliteollisuus ennen ja nyt — maantieteellinen vertailu; *Linnermo, Raija*, Central Business District'in rajoittaminen; *Mallat, Eeva*, Japanin metsäteollisuus ja tämän teollisuuden vienti; *Määttänen, Liisa*, Helsingin slummialueet ja näiden kehitys; *Oukari, Tytti*, Islannin talouselämän rakenne; *Sallinen, Anna-Maija*, Jyväskylän ja sen lähiseudun väestöllinen kehitys ja tähän liittyvät alueelliset piirteet; *Savolainen, Nina*, Puolan talouselämän talousmaantieteellinen perusta ja kansainväliset suhteet; *Ståhl, Maija*, Sodanjälkeinen asutustoiminta Suomessa.

Lehtori *Jaakko Havukkalan* johtamissa seminaariharjoituksissa on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat kirjoittaneet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

Aaltonen, Raimo, Helsingin jätevesikysymyksen ratkaiseminen; *Ahtisaari, Martti*, Suomen alikehittyneet alueet; *Ahvenainen, Ilkka*, Piirteitä Etelä-Savon talousalueen teollisuudesta sekä sen kehitysmahdollisuuksista; *Aittola, Eero*, Alppien vesivoimaresurssit Euroopan teollisuuden sijaintitekijänä; *Ekola, Heikki*, Kanadan viljan viljely; *Hairedin, Ferid*, Paperikulutuksen alueellisesta jakaantumisesta ja tähän liittyvistä tekijöistä; *Inkiläinen, Raimo*, Parana-mänty Brasilian puunjalostusteollisuudessa; *Juonen, Kalervo*, Kymenlaakson puunjalostusteollisuuden kehityksestä ja sijaintiongelmista; *Kauppinen, Matti*, Saksan entiset ja nykyiset kivihiilikentät ja niiden merkitys Euroopan taloudelle; *Kehusmaa, Saara*, Maailman sokerintuotanto; *Kettunen, Jorma*, Kotkan kehitys ja sisäinen erilaistuminen; *Koivisto, Arto*, Helsingin ranta-alueiden hyväksikäyttö; *Koivisto, Marjaleena*, Tampereen kaupungin alueellinen kasvu ja tähän vaikuttaneet tekijät; *Kotiranta, Markku*, Argentiina karjatalous; *Kärkkäinen, Mikko*, Kajaanin vaikutusalue; *Laakso, Rauno*, Intian omavaraisuus teollisuustuotteiden osalta ja siihen vaikuttavat maantieteelliset tekijät; *Lehto, Kirsti*, Porin kaupungin teollisuuden sijaintiongelmat; *Luoma, Tapani*, Maailman kahvintuotanto; *Malinen, Seppo*, Mikkelin vaikutusalue välityskaupan valossa; *Manninen, Erkki*, Alueellinen kehittyneisyys latinalaisessa Amerikassa; *Mäkelä, Antti*, Puerto Ricon kehitys vuoden 1940 jälkeen; *Nieminen, Arja*, Etelä-Amerikan viljantuotannosta; *Pulkonen, Raimo*, Puuvillan tuotanto; *Suckman, Olli*, Yhdistyneiden kansakuntien ja sen erityisjärjestöjen organisoima kehitysapu; *Suikkanen, Marja-Leena*, Yhdysvaltojen Atlantin rannikon raskas metalliteollisuus; *Timonen, Heikki*, Koneliikkeen optimisijainnista Suomessa; *Toivonen, Seppo*, Lahden kaupungin kasvu ja erilaistuminen; *Vepsä, Pirkko*, EFTA-maiden kansainvälinen kauppa; *Vesterback, Erkki*, Etelä-Pohjanmaan teollisuus ja maatalous; *Vikström, Maj-Lis*, Maassamuutto ja työvoiman tarjonta — alueellinen vertailu (Suomi); *Vuorenuuri, Antti*, Ison-Britannian kansainvälisen kaupan ja tämän kehityksen alueelliset piirteet.

Talousmatematiikka

Professori *Sakari Mattilan* johtamissa seminaariharjoituksissa on pidetty seuraavat esitelmät:

Ahroos, Paul, Median valinta lineaarisen suunnittelun avulla; *Ahonen, Kalevi*, Salkunkoostumusongelma; *Ahti, Alvar*, Taloustieteiden arvostusmalleista; *Karstinen, Teuvo*, Lukujärjestyksen suunnittelu tietokoneella; *Mäkinen, Oiva*, Populaation optimaalinen luokittelu; *Nyman, Lars*, n-asteisen yhtälön likimääräinen ratkaiseminen; *Rämö, Kari*, Diskonttofunktio ja verotuksen vaikutus investointeihin; *Takaloeskola, Kirsti*, Auton optimaalinen pitoaika; *Turunen, Matti*, Dynaamisesta varaston tarkkailusta ja sen menetelmistä.

Tavaraoppi ja teknologia

Dosentti *Erkki Aaltion* johtamissa seminaariharjoituksissa on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat kirjoittaneet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

Ahonen, Liisa, Sellun valkaisu; *Halminen, Sirkka*, Jätevesien puhdistuksesta; *Hannula, Ilkka*, Polttoöljyjen laadun tutkiminen; *Huhtala, Anne-Marie*, Kloorin valmistus; *Kajomeri, Heikki*, Käytettyjen voiteluöljyjen puhdistus; *Kivinen, Jorma*, Kovan kuitulevyn valmistus; *Koivisto, Pentti*, Nahan valmistuksesta; *Komulainen, Jouko*, Kivihiilen lajit ja käyttöalat; *Nieminen, Paula*, Tekstiilien pesusta; *Paakkanen, Ilpo*, Höylätavara; *Pesälä, Juhani*, Sahajätteiden hyväksikäyttö; *Puska, Reijo*, Viljaväkiiviina; *Ritola, Erkki*, Tapetti; *Ruuskanen, Jaakko*, Kraftliner-kartonki; *Sammalkorpi, Juhani*, Nestekaasu; *Savolainen, Jorma*, Kartongin valmistus; *Schakir, Ildar*, Kautpunkikaasu; *Soikkeli, Sirkka-Liisa*, Poltettu kalkki; *Tiilikainen, Jukka*, Koivu kuitupuuna.

Lehtori *Jukka Jutilan* johtamissa seminaariharjoituksissa on käsitelty seuraavia aiheita, joista osanottajat ovat kirjoittaneet tutkielman ja pitäneet esitelmän:

Karonen, P. J., Viljankuivatus; *Katve, T. L. K.*, Lihasäilykkeet; *Kivijärvi, Satu*, Hapan ruisleipä; *Koivonen, Mirjam*, Kotimaisen kauppaviljan laatuvaatimukset; *Korpimies, K. T.*, Makeiden virvoitusjuomien raaka-aineista; *Kovanen, Marja-Liisa*, Kosmeettiset voiteet; *Lintula, A. J. A.*, Kumin lisäaineet; *Luomarinta, Riitta*, Rikkihappo, kemian teollisuuden avainaine; *Mäkinen, Anneli*, Silli; *Nieminen, E. P.*, Jäätelön valmistus; *Paananen, Anni*, Kotimainen omena; *Saari-mäki, Annikki*, Margariini; *Saarinen, Kyllikki*, Tavaraselosteista; *Sikiö, Tuulikki*, Emmentaljuusto; *Takala, Liisa*, Polyesterikuitu; *Tamminen, Irmeli*, Kahvin paahittomokäsittely; *Uitto, Merja*, Naisten nailonsukkien valmistus; *Varjonen, M. T.*, Ikkunalasin valmistus.

Tilastotiede

Professori *Sakari Mattilan* johtamissa seminaariharjoituksissa on pidetty seuraavat esitelmät:

Hartikainen, Liisa, Esikurssin valinnan riippuvuus ylioppilastutkinnon äänimäärästä ja matematiikan arvosanasta; *Häkli, Pekka*, Monte-Carlo menetelmän käytöstä taloustieteellisessä tutkimuksessa; *Ilkka, Pirjo*, Taloudellisen kasvun mittaaminen; *Kurtto, Sinikka*, Semanttisen differentiaalisen käytöstä asenteiden mittaamisessa; *Lehtonen, Eila*, Nonresponse-probleema tilastollisessa tutkimuksessa; *Luhänen, Mikko*, Eksponentiaalisesta tasoitusmenetelmästä; *Lummaa, Aarne*, Lyhyen tähtäyksen taloudellisesta ennakoinnista ja sen yhteydessä käytettävistä tilastollisista menetelmistä; *Pellonperä, Tuula*, Tulojakautuman mallit ja niiden estimointi.

C. LIIKKEENJOHDOLLINEN TÄYDENNYSKOULUTUS

Liikkeenjohdollinen Täydennyskoulutuskurssi järjestettiin kuluneena lukuvuotena kahdeksannen kerran. Kurssin järjestäjänä toimi tämän alan koulutusta varten perustettu Liikkeenjohdon Instituutti, jonka kannatusyhdistyksen varsinaiseksi jäseneksi Kauppakorkeakoulu liittyi välittömästi yhdistyksen perustamisen jälkeen, syyskuussa 1964.

Kahdeksan viikon pituinen internaattikurssi oli jaettu kolmeen jaksoon. Kurseille osallistui 28 käytännön liike-elämässä johtajakokemusta saanutta henkilöä, joilla useimmilla oli jokin akateeminen loppututkinto takanaan.

Kurssien tavoitteena on:

- osanottajien ohjaaminen liikkeenjohdolliseen ajatteluun ja pulmien käsittelyyn yrityksen kokonaisuuden kannalta,
- osanottajien johtamismenetelmien tuntemuksen lisääminen,
- yrityksen toiminnan eri osien ja näiden yhteistoiminnan selvittäminen osanottajille,
- yrityksen ulkopuolisten taloudellisten ja sosiaalisten tekijöiden merkityksen selvittäminen sekä näiden tekijöiden tarkastelu yrityksen johtamisen kannalta.

Opetusohjelma sisälsi jaksoiden puitteissa seuraavat osat:

I jakso

1. Liikkeenjohdon tehtävät ja yrityksen tavoitteet
2. Yrityksen organisaatio
3. Henkilöhallinto

II jakso

4. Markkinoinnin johto

III jakso

5. Tuotannon johto
6. Taloudellinen suunnittelu ja valvonta
7. Liikkeenjohto ja muuttuva yhteiskunta

Kurssin opettajina toimi helsinkiläisten kauppakorkeakoulujen opettajien lisäksi useita käytännön liike-elämän johtohenkilöitä ja liikkeenjohdon asiantuntijoita.

Kurssi järjestetään samaan tapaan lukuvuonna 1966—67.

D. LIKETALOUSTIETEELLINEN TUTKIMUSLAITOS (LTT) (v. 1965)

Korkeakoulun piirissä harjoitettu instituuttimuotoinen liiketaloustieteellinen tutkimus on kuluneenakin vuonna pääosiltaan tapahtunut korkeakoulun yhteydessä toimivassa Liiketaloustieteellisessä Tutkimus-

laitoksessa. Kaikkiaan on vuoden aikana tutkimusohjelmaan sisällynyt 31 erillistä tutkimusta, joista huomattava osa on ollut varsin laajamittaisia. Teoreettisluontoisten perustutkimuksien ohella on tutkimusohjelmaan kuulunut talouselämää välittömästi palvelevia sovellettuja tutkimuksia.

Tutkimusvuoden ohjelmaan sisällyneistä, perustutkimuksen piiriin kuuluvista projekteista mainittakoon yritysten investointiratkaisuja sekä yritysten investointien suunnittelua ja tarkkailua koskeva tutkimus, tutkimus informaation lähteistä ja informaation käyttämisestä päätöstilanteissa, tutkimus vähittäiskaupan dimensioihin vaikuttavista tekijöistä, tutkimus kuljetusten taloudellisesta merkityksestä ja kuljetusmuodon valintaan vaikuttavista tekijöistä sekä kauppasopimuspolitiikkaa koskeva tutkimus.

Sovelletun tutkimuksen kohteista voidaan mainita eräiden kaupan alojen kannattavuustutkimukset, joilla tutkimuslaitoksen toiminnassa on jo vakiintunut asema. Laitoksen ohjelmaan on myös vuonna 1965 sisällynyt lukuisia alueellista suunnittelua palvelevia tutkimustehtäviä, jotka selvittelevät maan eri osien talouselämän rakennetta ja kehitystä, liikenneoloja sekä markkinaolosuhteita. Mainonnan vaikutuksia selvittävää koesarjaa on laitoksen toimesta jatkettu vuonna 1965. Uutena tutkimustyyppinä on tutkimusohjelmaan sisällytetty kaupan eri portaiden suoritteita koskeva tutkimus.

Tutkimuslautakuntaan ovat kertomusvuonna kuuluneet professori Huugo Raninen puheenjohtajana sekä jäseninä professorit Jaakko Honko, Mika Kaskimies, Martti Saario ja Mikko Tamminen kuolemaansa saakka.

Tutkimuslaitoksen johtajana on edelleen toiminut professori Huugo Raninen ja hallinnollisena johtajana KTL Martti Särkisilta.

Laitoksen eri osastojen johtajina ovat toimineet:

A-osasto, organisaatio- ja henkilökuntakysymykset: KTL *Leo Ahlstedt*

C-osasto, kannattavuus- ja kustannuskysymykset: Professori *Jaakko Honko*

D-osasto, kotimaan jakelutaloudelliset kysymykset: Professori *Mika Kaskimies*

E-osasto, ulkomaankaupan kysymykset: Professori *Fedi Vaivio*

S-osasto, menekinedistämiskysymykset: KTL *Martti Särkisilta*

Laitoksen organisaatiota ja toimintaa selostetaan lähemmin sen omassa toimintakertomuksessa.

IV Opettajain ja virkailijain kirjallinen tuotanto sekä toiminta korkeakoulun ulkopuolella

Toiminnastaan korkeakoulun ulkopuolella, luottamustehtävistään, saamistaan huomion- ja kunnianosoituksista ja kirjallisesta tuotannosta ovat opettajat antaneet vuosikertomusta varten seuraavat tiedot:

AALTIO, ERKKI A:

Lohjan kauppalan vesilautakunnan varapuheenjohtaja. Puukemian v.t. professori Teknillisessä korkeakoulussa. Tutkimuspäällikkö Lohja-Kotka Oy:ssä.

Julkaisu:

Paperin ja muovien kilpailu pakkausmateriaalina. TKY:n Puunjalostajakillan Vuosijulkaisu 66.

AHLSTEDT, LEO:

Liikkeenjohdon Instituutin sivutoiminen johtaja. Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen A-osaston johtaja. Ekonomiliitto r.y:n koulutuksen johtoryhmän jäsen. Ekonomia-lehden toimituskunnan jäsen.

Osallistunut CECIOS-järjestön V liikkeenjohdon kongressiin Münchenissä kesäkuussa 1965 sekä International University Contact for Management Education-nimisen järjestön XII konferenssiin Nürnbergissä 17.—21.6. 65.

Luennoinut ja johtanut case-harjoituksia Liikkeenjohdon Instituutin, eri järjestöjen ja yritysten erilaisissa koulutustilaisuuksissa. Toiminut lisäksi koulutukseen liittyvissä konsultointitehtävissä.

Julkaisu:

Koulutusprosessi ja yrityksen henkilöresurssit. Ekonomia 2/1966.

ALHO, KEIJO:

Toiminut Aamulehden ja Teknillisen Aikakauslehden talouspoliittisena avustajana. Kirjoittanut arvostelun Jorma Pohjanpalon teoksesta "Suomi ja merenkulku" Kansantaloudellisen aikakauskirjan niteessä 3/1965.

Kustannusosakeyhtiö Otavan tilauksesta valmisteilla tutkimus Suomen talouselämän teollistumisesta. Sen ensimmäisen osan käsikirjoitus, joka käsittää vv. 1830—55, valmistui kesäkuun alussa 1966.

Saanut tehtäväkseen kirjoittaa Suomen Sokeri Oy:n 50-vuotishistorian.

Toiminut Therapie-säätiön asiamiehenä v:sta 1962. Os.-avd. Alho/SFK:n puheenjohtaja v:sta 1965 lähtien.

ARTTO, EERO:

Teknillisen Korkeakoulun Teollisuustalous IV:n erikoisopettaja. Ekonomia-lehden erikoistoimittaja.

Tehnyt opintomatkan 21.4.—13.5. 65 Lausanneen (IMEDE) ja saksalaisiin korkeakouluhin (Mannheim, Saarbrücken, Bonn ja Hampuri).

Vuosilintarkastajana, valvontatarkastajana ja neuvottelevana asiantuntijana eräissä yhteisöissä.

Esitelmöinty:

Vientikoulutuksen Erikoisrahaston Vientipäällikköseminaarissa syksyllä 1965 aiheista: Katetuottoajattelun periaatteet; Katetuottoajattelu ja kannattavuustarkkailu ja Katetuottoajattelun sovellutuksia vientiin. Vientikoulutuksen Erikoisrahaston Vientiteknillisellä kurssilla syksyllä 1965 ja keväällä 1966 aiheista: Kannattavuuslaskelmat ja vientihinnoittelu. Tilinpäätäjän päivillä 7. ja 13.12. 1965 aiheista: Kassavirta-analyysi suomalaisesta taseesta.

Julkaisu:

Tasearvostelu ja kassavirta-analyysit. Talouselämä 5/1966. 4 s. — Yrityksen kuluihin ja käyttöomaisuuden poistot. Artikkelit kokoomateoksessa Suomalaista liiketaloustiedettä 1966. Hki 1966.

BINHAM, PHILIP:

Tehnyt opintomatkan Englantiin 6.6. 65—10.7. 65

Osallistunut IX Fédération Internationale des Professeurs de Langues Vivantes kongressiin Uppsalassa 15.9.—19.9. 65.

Julkaisu:

"How to say it," A handbook of English conversation, 94 s. nauhoineen. Hki 1965.

CASTRÉN, KARI:

Esitelmöinty pohjoismaisten taloustieteilijäin kongressissa Marstrandissa 28.5. 65 Kilpailun tehokkuuden kriteereistä.

Julkaisu:

Hintakilpailu viennissä. Liiketalous 9/1965. — Yrityksen hintapolitiikka. Liiketalous 2/1966. — Mainonta ja kuluttajain valistus. Talouselämä 42/1965. — Kasvupolitiikka markkinataloudessa. Talouselämä 10/1966.

Kirjaesittelyjä:

Albinsson, Göran—Tengelin, Sten—Wärnerud, Karl-Erik: Reklam och konsumentupplysning. Liiketaloudellinen Aikakauskirja 3/1965. — *Albinsson, Göran—Tengelin, T.—Wärnerud, Karl-Erik:* Reklamens ekonomiska roll. Liiketaloudellinen Aikakauskirja 3/1965. — *Bates, James & Parkinson, J.R.:* Business Economics. Liiketaloudellinen Aikakauskirja 1/1966. — *Clark, John Maurice:* Competition as a Dynamic Process. Liiketaloudellinen Aikakauskirja 2/1965. — *Edwards, Corwin D.:* Maintaining competition. Liiketaloudellinen Aikakauskirja 4/1965. —

Heuss, Ernst: Allgemeine Markttheorie. Liiketaloudellinen Aikakauskirja 2/1965. — *Hicks, John*: Capital and Growth. Liiketaloudellinen Aikakauskirja 4/1965. — *Oxenfeld, Alfred*—*Holybnychy, Ysevolod*: Economic Systems in Action. Liiketaloudellinen Aikakauskirja 1/1966.

CHYDENIUS, LEENA:

Liiketaloustieteellinen Tutkimuslaitos, nuorempi tutkija.

ERÄMETSÄ, ERIK:

Jyväskylän Kasvatustieteellisen Korkeakoulun saksan kielen professori. Helsingin yliopiston germaamisen filologian dosentti. JKK:n studia generalia-toimikunnan puheenjohtaja. Jyväskylän Suomalais-saksalaisen yhdistyksen puheenjohtaja. Jyväskylän Finnish-British Societyn puheenjohtaja. Jyväskylän kielitieteellisen yhdistyksen varapuheenjohtaja.

Toiminut JKK:n filosofisen tiedekunnan määräämään vastaväittäjänä FL Kalevi Tarvaisen väitöstilaisuudessa 12.2. 66. (Studien zum Wortschatz der Österreichischen Chronik Jacob Unrests).

Osallistunut Institut für deutsche Sprache'n vuosikokoukseen Mannheimissa lokakuussa 1965.

Esitelmöinyt Keski-Suomen Oppikoulunopettajien vuosikokouksessa helmikuussa 1966 aiheesta Parempia kieltenopettajia.

Julkaisuut:

Saksan nykykielen tutkimus ja sen uusi organisaatio. 7 s. Keski-suomalainen 13.3 1966. Avustanut Otavan ison tietosanakirjan toimitusta kirjoittamalla osiin IX ja X noin 70 hakusanaa Saksan ja Hollannin kirjallisuuden sekä germanistiikan alalta.

GRANFELT, JARMO:

Liiketaloustieteellinen Tutkimuslaitos, vanhempi tutkija, v.t. hallinnollinen johtaja 1.2. 1966 alkaen. Lapin teollisuustoimikunnan sihteeri vasta 1959 alkaen. Vuoriteollisuuden kuljetuskomitean jäsen. Työaikakomitean jäsen.

GUSTAFSSON, KAJ:

Teknillisen Korkeakoulun teollisuustalouden assistentti. Hakalehdon Yhteiskoulun taloudenhoitaja ja rakennustoimikunnan jäsen.

Tilintarkastajana muutamassa yhteisössä.

HAKAMIES, REINO:

Edelleen Romanistisches Jahrbuchin toimituskunnan jäsen.

Julkaisuut:

Nykypäivien Ranskan uskonnollinen historia. Mietteitä erään kirjan johdosta. Valvoja 3/1965, ss. 130—137. — Venäjä ja Ranska; Lev Tarassov — Henri Troyat. Valvoja 3/1965, ss. 165—170.

Suomentanut: *L.W. Wells*; Jobin poika.

HANGASJÄRVI, RUTH:

Toiminut Helsingin kaupungin Kotitalouslautakunnan laulunopettajana ja kethonohjaajana.

HAVUKKALA, JAAKKO:

Julkaisuut:

Etiopia. Öljyposti 2/1965. 4 s. — Tiesittekö tämän merestä. Öljyposti 3/1965. 3 s. — Mek-siko. Öljyposti 4/1965. 4 s.

HEINÄNEN, PEKKA:

Helsingin yliopiston dosentti. Lääkintöhallituksen tieteellisen neuvoston jäsen, Valtion kielitutkintolautakunnan apujäsen, Matemaattisten aineiden aikakauskirjan toimituskunnan ja Suomen Kemistiliiton neuvottelukunnan jäsen, Suomalais-itävaltalaisen yhdistyksen puheenjohtaja, Lvv-tavaratoimikunnan puheenjohtaja.

Suomalaisen Liikesivistysrahaston hallituksen jäsen, Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen Säätiön hallintoneuvoston ja tutkimuslautakunnan jäsen, Niilo Helanderin Säätiön hallituksen jäsen, Tavaraselosteliiton ja sen hallituksen puheenjohtaja, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kalevan hallintoneuvoston jäsen, Noiro Oy:n johtokunnan jäsen.

Osallistunut Norges Handelshøyskole'ssa Bergenissä 1.—3.6. 1965 pidettyyn pohjoismaisten kauppakorkeakoulujen rehtorien kokoukseen.

Toiminut Kauppakorkeakoulussa 14.2. 1966 pidetyyn Suomen kauppakorkeakoulujen rehtorien kokouksen puheenjohtajana.

Osallistunut Svenska Handelshögskolanissa 1.4. 1966 pidettyyn maamme yliopistojen ja korkeakoulujen rehtorien kokoukseen.

Varsovan taloustieteellisen korkeakoulun (Szkoła Główna Planowania i Statystyki) kutsumana tutustunut sanotun korkeakoulun ja Krakovassa sijaitsevan vastaavan laitoksen toimintaan 10.11.—17.11. 1965 välisenä aikana sekä pitänyt ensiksi mainitussa korkeakoulussa esitelmän aiheesta "Über die chemische Industrie Finnlands".

Suorittanut 21.10 1965 Myyntijohdon XVIII luentopäivien ja 28.10. 1965 Pohjoismaiden tavaraselosteliittojen neuvottelupäivien avauksen.

Saanut 9.10. 1965 Suomen Myyntimiesten Keskusjärjestöjen hopeisen plaketin.

Julkaisuut:

Ylioppilas korkeakouluinstituution jäsenenä. Kauppakorkeakoulun lukuvuoden avajaisissa 11.9. 1965 pidetty puhe. Eripainos tämän vuosikertomuksen liitteestä. 14 s. Hki 1965.

Promoottorina 18.5. 1966 pidetty puhe (julkaistuna tässä vuosikertomuksessa).

Toimittanut: Kauppakorkeakoulu. Kertomus lukuvuodesta 1965—1966.

HONKO, JAAKKO:

Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen tutkimuslautakunnan jäsen ja C-osaston johtaja.

International University Contact for Management Education'in neuvoston (Council) jäsen. Suomen Kulttuurirahaston kulttuurihallinnon neuvottelukunnan jäsen. Samoin Suomen Kuljetustaloudellisen Yhdistyksen kuljetustaloudellisen asiantuntijalautakunnan jäsen. Liikkeenjohdon Instituutin kannatusyhdistys r.y:n hallituksen puheenjohtaja. Tuottavuusmiesten Killan tutkintolautakunnan puheenjohtaja. Suomalais-amerikkalaisen stipenditoimikunnan kauppakorkeakouluja edustava jäsen. Liiketaloudellisen Aikakauskirjan toimituskunnan jäsen. Maansiirto-lehden toimituskunnan jäsen. Korkeakouluneuvoston varajäsen ja pysyvä asiantuntija.

Valittu lukuvuoden aikana Suomalaisen Tiedeakatemian jäseneksi.

Eräiden yhteisöjen tilintarkastaja.

Antanut asiantuntijalausannon ekon.dr. Reginald Jägerhorn'in kelpoisuudesta Svenska Handelshögskolanin dosentin toimeen.

Osallistunut pohjoismaisten kauppakorkeakoulujen rehtorien kokoukseen Bergenissä 1.—3.6. 1965. Samoin osallistunut liikkeenjohdon kansainväliseen CECIOS-kongressiin Münchenissä 13.—16.6. 1965 ja International University Contact for Management Education'in kongressiin Nürnbergissä 17.—21.6. 1965.

Kotimaassa osallistunut kauppakorkeakoulujen rehtorien kokoukseen Helsingissä 14.2. 1966.

Edellä mainitussa kokouksessa Bergenissä pitänyt alustuksen aiheesta "Långfristig planering av en handelshögskola med speciellt hänsyntagande till den framtida ekonomutbild-

ningen" 1.6.1965. Luennoinut Svenska Civilekonomföreningens Institut för Vidareutbildning (SCIV) nimisen instituutin kursseilla Ronnebyssä aiheista "Investeringsplanering och dess samordning med finansiell planering" ja "Värderingsteori — teoretiska modeller och deras praktiska betydelse" 27.—28.9.1965 sekä ensiksi mainitusta aihepiiristä uudestaan 1.—2.11.1965, yhteensä n. 15 luentoa.

Kotimaassa esitelmöinyt tai toiminut alustajana mm. edellä mainitussa kauppakorkeakoulujen rehtorien kokouksessa ja eräiden yhteisöjen tilaisuuksissa, joista mainittakoon Liikkeenjohtajan Päivälehti-tilaisuuden esitelmä "Liikkeenjohto, sen tehtävät ja mahdollisuudet muuttuvassa maailmassa" 28.10.1965. Samoin luennoinut mm. Liikkeenjohdon Instituutin täydennyskoulutuskursseilla, Vientikoulutuksen Erikoisrahaston vientipäällikköseminaarissa sekä eräiden yritysten järjestämällä kursseilla.

Saanut Suomen Leijonan ritarikunnan komentajamerkin 6.12.1965.

Julkaisut:

Ekonomikoulutuksen tulevaisuus. 8 p. *Ekonomia* 3/1965.

Über einige Probleme bei der Ermittlung des Jahresgewinns der Unternehmung. Ein Versuch die Ökonomische Theorie in das Realisationsprinzip einzubauen. 31 s. *Zeitschrift für Betriebswirtschaft* 10/1965. Wiesbaden.

Framtidsperspektiv på ekonomutbildningen. 10 p. *Ekonomien* 2/1966. Stockholm.

Investointipäätöksistä Suomen teollisuudessa. Empiirinen tutkimus investointien suunnittelu- ja tarkkailuprosessin hallinnosta sekä investointien ajankohdista ja syistä erällä teollisuudenaloilla Suomessa. 160 s. Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen moniste. Hki 1966.

(— & Jouko Lehtovuori, toimittajat) Suomalaista liiketaloustiedettä 1966. 245 s. Hki 1966.

JAATINEN, STIG:

Helsingin yliopiston dosentti: ollut virkavapaa. Suomen Maantieteellisen Seuran hallituksen jäsen ja saman seuran julkaisusarjojen toimittaja. Suomen Maantieteellisen Seuran kirjastonhoitaja ja varajäsen Tieteellisten seurain valtuuskunnassa. Nordenskiöld-samfundet i Finland'in puheenjohtaja.

Opintomatka Lontooseen (London School of Economics and Political Sciences), 24.2.—3.4.1966.

American Council of Learned Societies -nimisen säätiön stipendiaattivalintatoimikunnan jäsen, osallistunut karsintakokoukseen Lontoossa 25.2.1966.

Esitelmöinyt mm.: Kauppatieteiden Kandidaattiyhdistyksen vuosikokouksessa 16.2.1966 aiheesta: Talousmaantieteen taustaa ja nykynäkymiä, University College, London, luento 28.2.1966 aiheesta: The agricultural population of Finland, Suomen Arkkitehtiliiton järjestämällä neuvottelupäivillä 4.3.1966 alustus aiheesta: Talousmaantiede ja seutusunnittelu, Suomen Tiedeseurassa 21.3.1966 aiheesta: Landsbygdens överskottsbe-folkning i vårt land sekä Suomen Maantieteellisen Seuran järjestämässä symposiossa 15.4.1966 alustus aiheesta: Nykyisten tilastollisten alueyksikköjen käyttömahdollisuuksista talousmaantieteellisissä tutkimuksissa.

JAHNUKAINEN, IIRO:

Julkaisut:

Yrityspeli opetus- ja tutkimusmenetelmänä. Liiketaloudellinen Aikakauskirja 3/1965 ss. 294—322.

JÄRVINEN, RISTO:

Tilintarkastajana eräissä yhteisöissä. Esitelmiä eräiden yritysten ja yhdistysten tilaisuuksissa.

Julkaisut:

Yritysverotuksen uudistaminen. *Liiketalous* 8/1965. 6 s.

Kulujen verovaikutuksista. Artikkelikokoelmassa "Liiketalous ja verotus" (toimittanut Martti Saario). Hki 1965. 5 s.

Yrityksen veronmaksutilanteiden kartoitusta. Artikkeliteoksessa "Suomalaista liiketaloustiedettä 1966" (toimittaneet Jaakko Honko ja Jouko Lehtovuori). Hki 1966. 26 s.

Yritysverotuksesta. Suomen Liikemies-yhdistyksen vuosikirja 1965. Hki 1966. 8 s.

KALLIONIEMI, KARI:

KKK:n ja KY:n välisen opintoyhteistyökomitean jäsen. KY:n edustajiston jäsen sekä KY:n Autokerhon Mercuriusajon kilpailunjohtaja.

KAREOJA, SIRKKA-LIISA:

Italian kielen alkeisopetusta Istituto di Cultura Italianan kursseilla 4 vt. Opintomatka Ranskaan kesäk.—elok. Ranskan opetusministeriön järjestämä audiovisuaalisen opetuksen kurssi Montpellier'ssä, josta diplomi.

KASKIMIES, MIKA:

Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen tutkimuslautakunnan jäsen ja D-osaston johtaja. Kauppa- ja teollisuusministeriön asettaman pienteollisuusneuvottelukunnan markkinointijaoston puheenjohtaja. Helsingin Kauppakamarin aluesuunnitteluvaliokunnan puheenjohtaja. Liiketyöntajain Keskusliiton koulutusvaliokunnan neuvotteleva jäsen. Vientikoulussäätiön hallituksen puheenjohtaja ja valtuuskunnan jäsen. Liiketaloudellisen Aikakauskirjan toimitusvaliokunnan jäsen ja toimitussihteeri. Sinisen Kirjan toimituskunnan puheenjohtaja. Uuden Tietosanakirjan avustaja. Radioliikkeiden TVX-tarkkailulautakunnan jäsen. Svenska Telegrambyrån AB:n johtokunnan puheenjohtaja. Markkinointiseura ry:n puheenjohtaja. International Marketing Federation'in (IMF) Suomen edustaja. Kauppatieteellinen Yhdistys r.y:n johtokunnan varajäsen.

Osallistunut IMF:n yleiskokoukseen Suomen edustajana Tokiossa 8.—11.5.1966.

Luennoinut Liikkeenjohdon täydennyskoulutuskursseilla, Vientikoulutuksen Erikoisrahaston vientipäällikköseminareissa ja Liiketyöntajain Keskusliiton johtajapäivillä.

Antanut asiantuntijalausannon Helsingin yliopiston metsätieteellisen tiedekunnan puumarkkinatieteen professorin viran hakijoiden tieteellisestä pätevyydestä syksyllä 1965.

Toiminut vastaväittäjänä Teknillisessä Korkeakoulussa tekn.lis. Veikko Leivon väitöskirjan "Optimization of Location and Size of Automobile Dealerships" julkisessa tarkastuksessa 29. 1. 1966.

KETTUNEN, PERTTI:

Teknillisen Korkeakoulun teollisuustalous IV:n assistentti. Valvonta- ja vuosilintarkastajana eräissä yhteisöissä.

Esitelmöinyt muutamien yhteisöjen järjestämällä kursseilla alan kysymyksistä.

Julkaisut:

Tuoteinvestoinnin elinikä. Liiketaloustiede In liseniaattitutkimus Kauppakorkeakoulussa. Hki 1965. (Moniste) 139 s. — Vähittäiskaupan taloudellisen suunnittelun perusteista I—II. *Merkonomi* 9—10/1965, 6 s. — Tuoteinvestointien suunnittelun teoriaa. Teok-

sessä *Jaakko Honko — Jouko Lehtovuori* (toim.) Suomalaista liiketaloustiedettä 1966. Hki 1966, 11 s. — Yrityksen tuoteinvestoinnit ja sen suunnitelmat. Liiketaloudellinen Aikakauskirja 1/1966, 20 s. — Tasearvostelua *Talouselämä*-lehdessä 1965—1966.

KORPELA, ASKO:

Promootiotoimikunnan sihteeri KKK:n promootiossa 1966.

Osallistunut World Association of World Federalists'n konferenssiin "Shaping the World Economy" Haagissa 12.—16.4. 1966.

KOSKIMIES, JAAKKO:

Suomen Kenttätystön Säätiön hallintoneuvoston jäsen. Pohjoismaisen kesäakatemian presidiumin jäsen ja Suomen osaston sihteeri.

Nordisk forum — Tidsskrift for universitets- og forskningspolitikk -lehden suomalainen toimittaja toimitustyön alkamisesta 1.10. 1965 lukien. Kansainvälisen kauppakamarin kansainvälistä kauppakäytäntöä käsittelevän valiokunnan jäsen.

Osallistunut Pohjoismaisen kesäakatemian 15. istuntoon Kiirunassa 26.7.—7.8. 1965. Alustanut oikeusosiologisessa ryhmässä keskustelun kauppaoikeudellisen tutkimuksen metodeista. Osallistunut Pohjoismaisen kesäakatemian ryhmänjohtajien kokoukseen Hässelbyn linnassa Tukholmassa 6—7.11. 1965 ja presidiumin kokoukseen Turussa 30.4.—1.5. 1966. Suomen edustajana Nordisk forum-lehden toimitusneuvoston ensimmäisessä kokouksessa Oslolla 9.10. 1965.

Julkaisuut:

Muuttuva maailmankauppa. Teollisuuslehti 5/1966. — Kirjoituksia päivälehdissä.

KOUSA, ASKO:

Päätöksi: Oy International Business Machines Ab:n talousjohtaja. Tilintarkastajana eräissä yhteisöissä.

Luennoinut Tampereen Yliopistossa verohallinnon ATK-kursseilla 31.3. 1966 aiheesta Tilintarkastaja ja tietokone sekä johtanut case-harjoituksen aiheesta ATK:lla hoidetun laskentatoimen verotarkastus 1.4. 1966.

KUNZE, ERICH:

Helsingin yliopiston saksalaisen ja vertailevan kirjallisuudenhistorian dosentti.

Julkaisuut:

Finnisches bei Rückert? Wahrheit und Dichtung, Babel. Revue internationale de la traduction Vol. XII:2, 1966, 3 s.

KYLÄKALLIO, JUHANI:

Helsingin yliopiston vt. siviilioikeuden apulaisprofessori.

Siviili- ja kauppaoikeuden kurssi Helsingin yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa.

Hoitanut 1.1. 1966 alkaen puolta siviilioikeuden professorinvirasta Turun yliopistossa.

Esitelmöinyt Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen Kymenlaakson osaston kokouksessa 25.3. 1966 ja Turun osaston kokouksessa 6.5. 1966 aiheesta Uusi osamaksukauppalaki.

Julkaisuut:

Vakuutus oikeutta koskeva oikeustapauskommentaari Defensor Legis'ssa. Kirja-arvostelu Lakimiehessä.

LAINI, NAIMI:

Myynti- ja Mainoskoulun saksan ja englannin kielen opettaja.

LARMOLA, EERO:

Toiminut apulaistilintarkastajana. Helsingin Ekonomien Laskentatoimen kerhon puheenjohtaja. Helsingin Ekonomien johtokunnan ja kerhoneuvoston jäsen. Kauppätieteellisen Yhdistyksen johtokunnan jäsen ja rahastonhoitaja.

Esitelmöinyt Merkonomiliiton jatkokoulutuspäivillä joulukuussa 1965.

Julkaisuut:

Sisäisten suoritteiden ongelmista ja niiden matemaattisista käsitteilytavoista. Artikkeliteoksessa Suomalaista liiketaloustiedettä 1966. Hki 1966. 12 s. Artikkeliteoksessa Merkonomilehdessä 2/1966.

LAULAJAINEN, RISTO:

Antanut lausunnon Kauppa- ja teollisuusministeriön ammattikasvatusosastolle oppikirjasta *Hilkka S. Leino*, Yleinen talousmaantieto.

LAUTSILA, ERKKI:

Toiminut opettajana Lübeckissä 3.6.—3.7. 1965 Valtion opintoretkeilylautakunnan ja Pädagogischer Austauschdienstin järjestämällä saksan kielen stipendiaattikursseilla.

Osallistunut Keskuskauppakamarin toimesta Hampurissa ja Essenissä 24.4.—30.4. 1966 järjestettyyn Marketing in der Bundesrepublik Deutschland-seminaariin.

LEHTOVUORI, JOUKO:

Taloustieteellinen Seura r.y.:n johtokunnan jäsen.

Esitelmä Taloustieteellisen Seuran työkonferenssissa 27.11. 1965 Yrityksen päätösten materiaalisesta taustasta.

Valmisteltu puheenvuoro Kansantaloudellisen Yhdistyksen kokouksessa 23.3. 1966 Millaisia ovat aikamme talusjärjestelmät?

Julkaisuut:

Maksuperusteinen kustannuskäsite. Teoksessa Suomalaista liiketaloustiedettä 1966 (toim. *Jaakko Honko—Jouko Lehtovuori*); Weilin + Göös, Helsinki 1966. 13 s.

Kirja-arvostelua Kansantaloudellisessa Aikakauskirjassa.

LINDGREN, KAJ B.:

Helsingin yliopiston germaanisen filologian professori. Aikakauslehti Germanistik (Tübingen) avustaja. Saksan kielen tutkimuslaitoksen (Mannheim) tieteellisen neuvoston kirjenvaihtajajäsen.

Julkaisuut:

Saksan kielen kansainvälinen merkitys, Suomen uusien kielten opettajain liiton vuosikirja 1965, 5 s.

Arvostelua Neuphilologische Mitteilungenissa ja Germanistik'ssa (Tübingen).

LOUHIJA, JARL:

Turun Kauppakorkeakoulun suomen kielen ja tyyliopin vt. professori lukuvuonna 1965—66. Kirjallisuuden tutkijain Seuran työntekijä. Suomen Näytelmäkirjailijaliiton puheenjohtaja. Valtion Näyttämötaidelahtakunnan jäsen. Teatterijärjestöjen Keskusliiton hallituksen jäsen. Niittahon Jussin Seuran puheenjohtaja. Tiedotusmiehet r.y.:n jäsen. KY:n lehdistökerhon kuraattori. Kauppakorkeakoulun Opintokollegion jäsen.

Toiminut Suomen Kulttuurirahaston julistaman näytelmänkirjoituskilpailun arvostelautakunnan jäsenenä maaliskuussa 1966.

Luennoin VII Konsulenttipäivillä 4. 1. 1966 aiheesta Asiaproosa; Ekonomiliiton järjestämällä sihteerikursseilla 5. 11. 1965 aiheesta Tehokasta kieltä; Mainoshoitajain Yhdistys r.y:n järjestämällä 'teksti-päivillä' 18. 2. 1966 aiheesta Mainoskielen tyyli; Liikkeenjohdon Valmennus Oyn järjestämällä kursseilla 22. 3. 1966 aiheesta Oikeakielisyyden ja tyylin merkitys vaikuttavassa kirjallisessa esityksessä; Yrityskonsultit Oyn järjestämällä kursseilla 28. 4. 1966 aiheesta Liikekirjeen tyyliin vaikuttavat tekijät.

Julkaisut:

Lehtimainontamme kielen ja tyylin hahmottuminen, II osa. Hki 1966. 165 s. — Iskulauseitten hahmottumistendenssejä, *Ekonomia* 6/1965, 4 s. — Tehokasta kieltä. *Ekonomia* 7—8/1965. 2 1/2 s.

MANNINEN, JOUKO:

Hoitanut puolta Teknillisen Korkeakoulun matematiikan apulaisprofessorin opetusvelvollisuudesta 10.2.—31.5. 1966.

Osallistunut TIMS:n (The Institute of Management Sciences) kansainväliseen kongressiin Wienissä 8—10.9. 1965.

Toiminut luennoitsijana Helsingin Ekonomit r.y:n Liiketeknillisen kerhon järjestämällä matematiikan kursseilla syyslukukaudella 1965.

Julkaisut:

Eräät valintamallit diversifoinnin kannalta tarkasteltuna. Liiketaloudellinen aikakauskirja 3/1965. 12 s.

MATTILA, SAKARI:

Matematiikan ja tilastotieteen opettaja Helsingin yliopiston maatalous-metsätiet. tiedekunnassa. Tietojenkäsittelyalan kansallisen komitean jäsen. Länsi-Suomen korkeakoulu yhdistys r.y:n hallituksen jäsen.

Toiminut asiantuntijana Turun Kauppakorkeakoulussa talousmatematiikan lehtorin virkaa täytettävässä. Toiminut asiantuntijana Turun Kauppakorkeakoulussa talousmatematiikan ja tilastotieteen professorin virkaa täytettävässä.

Pitänyt Länsi-Suomen kesäyliopiston avajaisissa 8.6. 1965 esitelmän aiheesta Tieteellinen koulutus yhteiskunnan kehitystekijänä. Esitelmänyt 16.12. 1965 Rauman Killan kokouksessa maamme korkeakouluopetuksen kehittämissuunnitelmista.

MOISIO, TEUVO:

Myynti- ja Mainoskoulun suullisen esittämisen, neuvottelutaidon ja sosiologian opettaja, sekä kaupan ja teollisuuden konsulenttikurssin johtaja. Nuorisoseura Pihka r.y:n puheenjohtaja. Logonomiyhdistys r.y:n sihteeri.

Luennoin neuvottelutaidosta ja johtanut case-harjoituksia Suomen Puheopiston neuvottelutaidon kurssilla loka-marraskuussa, Faktorikoulussa marraskuussa ja Ammattienedistämislaitoksen esimieskursseilla joulu-, helmi-, ja huhtikuussa.

Esitelmänyt Neuvottelutaidon perusteista Rautakaupan esimiespäivillä Vierumäellä 11. 11. 1965 ja aiheesta Hyvällä ilmaisukyvyllä myyt enemmän Valtakunnallisilla myyntimiespäivillä Kauppakorkeakoululla 5. 4. 1966. Lisäksi luennoin suullisesta esittämisestä ja neuvottelutapahumasta eräiden likeyritysten järjestämällä kursseilla.

Julkaisut:

Neuvottelutaidosta ja neuvottelun puheenjohtajan toiminnasta, Kauppateknikkojen matrikkeli 1966.

MUUKKONEN, PERTTI:

Hoitanut puolta Turun yliopiston toisen siviilioikeuden professorin virasta. Siviilioikeuden dosentti Helsingin yliopistossa.

Suomen lakimiesliiton koulutustoimikunnan jäsen. Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen esitelmien välittäjä paikallisosastoille. KOP:n Keski-Töölön konttorin valvoja. "Maaliskuun 25 päivän rahasto" nimisen säätiön hallituksen jäsen.

Antanut asiantuntijanlausunnon Turun yliopiston lainopilliselle tiedekunnalle professori Aimo O. Aaltosen pätevydestä kauppa-oikeuden dosenttin toimeen.

Osallistunut 6—8.3. 1966 pohjoismaiseen kauppa-oikeudelliseen konferenssiin Århusissa.

Pitänyt seuraavat esitelmät: 16.10. 1965 Suomen lakimiesliiton rakentamispäivillä aiheesta Rakentamiseen liittyvät vakuudet. Ekonomiliiton toimeksiannosta 21.10. 1965 Jyväskylässä, 28.10. 1965 Rovaniemellä ja 25.11. 1965 Lahdessa aiheesta Vilpillisestä kilpailusta käytännön valossa sekä 5.11. 1965 Helsingissä aiheesta Sihteerin oikeusasemaan liittyviä kysymyksiä; Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen Mikkelin paikallisosaston 30-vuotisjuhla-kokouksessa 27.11. 1965 aiheesta Osakkeenmerkitsijain oikeusasemasta ns. gründer-yhtiössä; 29.11. 1965 Rastor Oyn neuvottelupäivillä aiheesta Tyyppisopimuskavakkeista ja niiden käytöstä saatuja kokemuksia; 15.12. 1965 vientipäällikköseminaarissa aiheesta Tyyppisopimuksista käytännön valossa; 25.2. 1966 Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen Vaasan paikallisosastossa aiheesta Osakkeen ostajan oikeusasemasta ns. gründer-yhtiössä; 22.4. 1966 Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen Tampereen paikallisosastossa aiheesta Eräitä kirjaamislainsäädäntöön liittyviä 'knoppeja'.

Julkaisut:

Varmennettu shekki ei käy oikeuskäytäntömme mukaan käteissuorituksesta osakkeita lunastettaessa. *Ekonomia* 4/1965. 2 s. — Ennen uuden perintökaaren voimaantumista. *Ekonomia* 6/1965. 1 s. — Laitoskiinnityksestä erityisesti silmällä pitäen ns. yhtymystapausta. Säästöpankki 7—8/1965 4 s. — Rakentamiseen liittyvät vakuudet. Suomen Lakimiesliiton 16.10. 1965 järjestämän Rakentamispäivän pöytäkirja. Vammala 1965. 18 s. — Käytännön asiakirjakaavoja. Porvoo 1965. 331 s. (Yhdessä Ilmari Caseliuksen kanssa). — "Oikeuden jakamisesta". *Lakimies* 1966. 4 s.

MÄRTENSON, BÖRJE:

Helsingin Kauppakorkeakoulun ruotsin ja suomen kielen lehtori. Suomen kielen tuntiopettajana Helsingfors svenska arbetarinstitutissa. Svenska Litteratur sällskapet Folkkultursarkivnämndin jäsen. Viransijaisena Hufvudstadsbladetissa heinä—elokuussa 1965, joulukuussa 1965, tammikuussa 1966. Föreningen för Nordisk Filologin sihteeri. Folkmålsstudier-nimisen julkaisusarjan toimituksen jäsen. "Delegationen för den svenska litteraturens främjande"-nimisen toimikunnan sihteeri. Finlands Biodlarföreningin puheenjohtaja.

Kirja-arvosteluja Hufvudstadsbladetissa. Meddelanden från Finlands Biodlarförening-nimisen aikakauslehden avustaja.

NENONEN, A. V.:

Suomen Pankin ulkomaan kirjeenvaihto-osaston päällikkö.

Tenniksen taito, suomennos A. Trengoven englaninkielisestä teoksesta *The Art of Tennis*.

NIKOLOWSKI, FERODORO:

Helsingin yliopiston saksan kielen lehtori.

NORKO-TURJA, SIRKKA-LIISA:

Helsingin Väestönsuojeluyhdistys r.y:n neuvottelukunnan jäsen. Suomen Kulttuurirahaston Naistoimikunnan opetusjaoston jäsen.

Opintomatka Englantiin heinäkuussa 1965.

NURMINEN, LAILA:

Toimii Sotilaskotiliiton varapuheenjohtajana. Helsingin Akateemisten Naisten johtokunnan jäsen.

Osallistunut Baltic and International Maritime Conference'in kongressiin Madridissa 7.6. — 12.6. 1965.

PAAKKANEN, JOUKO:

KY:n inspektori 1965 lähtien.

Myynti- ja Mainoskoulun johtokunnan puheenjohtaja. Taloustieto r.y:n hallituksen jäsen. Suomen Liikemiesyhdistyksen varapuheenjohtaja. Suomen Tukkukauppiain Liiton taloudellinen neuvonantaja. Uuden Suomen hallintoneuvoston jäsen. Tullitariffilautakunnan jäsen. Ulkomaankaupan neuvottelukunnan tulliteknillisen jaoston jäsen. Elinkeinovapausneuvoston jäsen. Vilpillisen kilpailun lainsäädäntökomitean jäsen. Hintaneuvottelukunnan jäsen. Keskuskauppakamarin liikekilpailun valvontakunnan jäsen. Liikeverotuksen uudistustoimikunta. Vientipääällikköseminaari. Liikkeenjohdollinen täydennyskoulutus. Mont Pelerin Society Stresa. Esitelmiä eri yhteisöjen kokouksissa ja kirjoituksia sanoma- ym. lehdissä.

Julkaisut:

Finns det ett tak för konsumtionen? Mainostaja 1/1966. — Increasing competition on a growing market. Finland Grows. — Millaisia ovat aikamme talousjärjestelmät? Kansantaloudellinen aikakauskirja 3/1966. — Yrityksen pitkän tähtäimen suunnittelusta. Ekonomia 2/1966. — Kooperation in der Finnischen Wirtschaft. Die Wirtschaft im Ostseeraum 1966.

PEITSO, JUKKA:

PYP:n ulkomaanosaston prokuristi. Suomalais-amerikkalaisen stipenditoimikunnan jäsen.

Antanut portugalin kielen opetusta Suomen Ibero-amerikkalaisen Instituutin järjestämällä kielikursseilla.

PENTTI, LAURI:

Teollisuuden Työnjohto-opiston psykologisen osaston osastopäällikkö.

Helsingin Yliopiston psykologian laitoksen vt. I. laitosassistentti 1. 9. 1965 — 31. 5. 1966.

Opettanut työn psykologiaa ja johtamistaitoa Helsingfors svenska sjuksköterskeinstitutin jatkokoulutuskursseilla ja kadettikoulussa.

Psykologiliiton liittovaltuuston jäsen. Psykologernas nordiska samarbetskommittén jäsen, Suomen sotilaspsykologisen seuran varapuheenjohtaja.

Henkisen maanpuolustuksen suunnittelukunnan tutkimusjaoston jäsen.

Osallistunut Pohjoismaiseen psykologikongressiin Jyväskylässä 2. — 5. 8. 1965, esitelmä aiheesta Valideringsproblem vid arbetsledareurval.

Luennoinut Kuopion kesäyliopistossa, Liikkeenjohdon Instituutin kursseilla, Sotakorkeakoulussa sekä valtion laitosten, eri järjestöjen ja yritysten koulutustilaisuuksissa.

PENTTILÄ, ERKKI:

Helsingin yliopiston englantilaisen filologian dosentti. Ylioppilastutkintolautakunnan apujäsen. Keskuskauppakamarin kielenkääntäjälautakunnan jäsen ja puheenjohtaja.

PIHA, KALEVI:

Hoitanut sosiologian varsinaisen professorin virkaa Turun yliopistossa 30.9. 1965 saakka. Turun yliopiston sosiologian dosentti.

Turun yliopiston Humanistisen tiedekunnan määräämänä väitöskirjan esitarkastajana antanut lausunnon fil.lisensiaatti Olli Vuoren taloustieteellisestä tutkimuksesta, joka ilmestyi väitöskirjana nimellä Kesähuvilanomistus Suomessa.

Karjalaisen kulttuurin Edistämisseuran Sosiaalitutkimuksen jaoston puheenjohtaja. Suomen Myynti- ja Mainosyhdistyksen tutkimustoimikunnan jäsen. Turun yliopiston Varsinais-suomalaisen Osakunnan tutkimusneuvoston jäsen. Kansanvalistusseuran Kirjeiston kaupallisten aineiden neuvottelukunnan jäsen. Kululaitosten ja yleisten töiden ministeriön määräämä jäsen ja valittu sihteeri Turun asuntotutkimustoimikunnassa. Matkailun taloudellista merkitystä Turun kaupungille tutkivan työryhmän johtaja. Turun Sanomien kulttuuritoimikunnan jäsen. Vanhalinnan museon ystävät r.y:n rahastonhoitaja. Turun yliopiston Dosenttiyhdistyksen rahastonhoitaja.

Pohjoismaiden Yhdyspankin Turku-Hämeenkadun konttorin valvoja. Sininen Kirja Oy:n hallituksen jäsen. Asunto Oy Kiinantornin hallituksen puheenjohtaja. Ollut neuvotteluyhteydessä eräisiin liikeyrityksiin mainontaa, markkinatutkimusta ja toiminnan suunnittelua koskeissa kysymyksissä.

Osallistunut 11. Pohjoismaiseen myynti- ja mainoskongressiin Helsingissä 13. — 16.6. 1965 ja pitänyt siellä esitelmän 14.6. 1965 aiheesta Televisiomainonnan psykologiset vaikutusalueet. Osallistunut Pohjoismaiseen kaavoituskongressiin Helsingissä 24. — 26.8. 1965 Westermarck-seuran edustajana.

Esitelmöinyt Suomen Kirkon Pappisliiton järjestämässä kirkollista journalismia käsittelevässä seminaarissa Turussa 4. 1. 1966 aiheesta Kirkollisen tiedotustoiminnan tehokkuudesta, Kauppateieteellisen Yhdistyksen kokouksessa Helsingissä 28. 4. 1966 aiheesta Sanomalehti-ilmoitusten luottavuudesta, sekä Karjalaisen Kulttuurin Edistämisseuran keskustelu- ja neuvottelutilaisuudessa Helsingissä 11. 5. 1966 sosiologisen tutkimuksen tehtävistä karjalaisen keskuudessa.

Luennoinut Turun Kesäyliopistossa 1965 sosiaalisen analyysin ongelmista ja yhdyskuntasuunnittelun metodeista, Liikkeenjohdon Instituutin Helsingin kaupungin johdolle järjestämässä valmennusseminaarissa Hangossa 4.12. 1965 aiheesta Sosiaalinen organisoituminen — organisaation suhtautuminen muutoksiin, sekä pitänyt Monsieur Robert-koulussa 12 t. käsittävän luentokurssin psykologiasta.

Julkaisut:

(Yhteistyössä Olli Kultalahti) Ylioppilaiden liikunnanharrastuksen sosiaalisia funktioita, Publication No. 15 of the Institute of Sociology, University of Turku, 1965, 15 s. — Johtajuus karjalaisessa suurperheessä, Publication No. 17 of the Institute of Sociology, University of Turku, 1965, 10 s. — Uskonnollinen kommunikaatio ja seurakunta, Publication No. 18 of the Institute of Sociology, University of Turku, 1966, 28 s. — Kaavailuja (Kaavoituksen sosiologiaa), Sosiologia 1/1966, 2 s. — Sosiologian uusi rooli, Liiketaloustieteellinen Aikakauskirja 1/1966, 7 s. — Televisiionsreklamens psykologiska verkningsområden, Pub-

lication No. 19 of the Institute of Sociology, University of Turku, 1966, 7 s. — Television-katselun funktioista, Liiketaloustieteellinen Aikakauskirja 2/1966, 17 s.

Mitä yhteiskunnan muutosilmiöt vaikuttavat mainontaan lähivuosina, Mainosuutiset n:o 6, 1966, 1 s.

PORKKO, LEENA:

Oy Rastor Ab:n konsultti. Ekonomiliitto r.y:n hallituksen työvaliokunnan jäsen. Nais-ekonomien kerhon varapuheenjohtaja.

Luennoinut Ekonomiliiton sihteerikursseilla aiheesta Konttorietiketti.

Laatinut Oy Tietomies Ab:lle englannin kielen kauppakirjeenvaihdon oppikurssin.

PULKKINEN, KYÖSTI:

Helsingin Kauppiaitten Kauppaoppilaitoksen kauppaopin ja -oikeuden sekä liikkeenhoito-opin lehtori. Liikearkistoyhdistys r.y:n koulutustoimikunnan puheenjohtaja. Eräiden yhteisöjen tilintarkastaja.

Luennoinut Ekonomiliitto r.y:n, Merkonomiliitto-Merkonomförbundet r.y:n ja Oy Rastor Ab:n sihteerikursseilla konttoriorganisaatiokysymyksistä. Esitelmöinyt Kauppatieteellisen Yhdistyksen kokouksessa 28.1.1966 aiheesta Johtajan sihteerin asemasta yrityksessä.

Julkaisut:

Hajautus delegointina, Hajautusilmiön tarkastelua siihen liittyvän delegointitapahtuman erittelyn ja empiirisen organisaatioanalyysin avulla. Liiketaloustiede II:n lisensiaattitutkielma Kauppakorkeakoulussa, 169 s. Hki 1965. — Kommunikaatio yrityksen rakentajana. *Ekonomia* 5/1965. — Sihteerin arkistointitehtävä. *Liikearkisto* 2/1965. — Johtajan sihteerin asemasta yrityksessä. *Liiketaloudellinen Aikakauskirja* II. Hki 1966, ss. 178—186. Delegointi rakentaa ja uudistaa. *Tehostaja* 4/1966. — Johtajan sihteerin työskentely tehokkaaksi. *Liiketalous* 3/1966.

PUUKARI, ARVO:

Luennoinut kevätlukukaudella Turun Kauppakorkeakoulussa. Esitelmöinyt Tampereen, Turun ja Vaasan kauppakamareiden sekä mm. Elannon, Esson, Insinöörijärjestöjen Koulutuskeskuksen, Hyvon-Kudeneule Oy:n, Lännen Sokerin, Puhelinlaitosten Liiton, Reklamainos Oy:n ja SMMY:n mediajaoston järjestämissä tilaisuuksissa sekä Vientipäällikköseminaarissa.

Osallistunut kolmeen televisioesitykseen. Toiminut useiden yhtiöiden konsulttina.

Kutsuttu lukuvuodeksi 1966—67 Bowling Green State Universityn, Ohio, kansainvälisen markkinoinnin vierailevaksi professoriksi.

Julkaisut:

Lukuisia kirjoituksia *Liiketaloudessa*, *Talouselämässä*, *Tehostajassa* ja muissa aikakauslehdissä. — Markkinointi uudistuu ja uudistaa, 252 s., Hki 1965. — Näin Amerikassa, 448 s., Hki 1966.

RANINEN, HUUGO:

Hoitanut Turun Kauppakorkeakoulun liiketaloustiede II:n professorinvirkaa. Seurakuntien Talousneuvoston, Kauppatieteellinen Yhdistys r.y:n, Kaatuneiden Vanhemmat r.y:n, Helsingin Savonlinna Seura r.y:n ja Liikearkistoyhdistys r.y:n puheenjohtaja. Kaatuneiden Omaisten Liitto r.y:n, Sirkka ja Jussi Monosen Säätiön sekä eräiden yksityisten osakeyhtiöiden hallituksen jäsen. Ylioppilaiden Terveystuhoitosäätiön valtuuskunnan, Keskuskaupakamarin välityslautakunnan ja saman kamarin kauppaopetuslautakunnan sekä eräiden mui-

den yhtymien ja yksityisten osakeyhtiöiden hallintoneuvostojen jäsen tahi tilintarkastaja. Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen johtaja ja sen tutkimuslautakunnan puheenjohtaja sekä saman laitoksen johtokunnan ja hallintoneuvoston jäsen. Liiketaloudellisen Aikakauskirjan päätoimittaja ja toimitusvaliokunnan jäsen. Savonlinnan kesäyliopiston rehtori ja kesäyliopiston johtokunnan puheenjohtaja. Kesäyliopistojen rehtorien kollegion työvaliokunnan jäsen.

Antanut Turun Kauppakorkeakoulun opettajaneuvoston pyynnöstä asiantuntijanlausannon kauppat. tohtori Jorma Kalervo Pasasen ja vt. apulaisprofessori, dosentti, filosofian tohtori Kallis Kalevi Pihan tieteellisestä pätevyydestä liiketaloustieteen professorinvirkaan.

Osallistunut Verband der Hochschullehrer für Betriebswirtschaftslehre-nimisen yhdistyksen järjestämään konferenssiin Kölnissä 8—12 kesäkuuta 1965 ja ollut sanotun yhdistyksen hallituksen jäsen heinäkuun loppuun 1965.

Esitelmöinyt Savonlinnassa 4.6.1965 aiheesta Hyvät tavat ja suunnitelmallisuus käytännössä, 16.6.1965 Käskyt ja niiden käyttö elinkeinoelämässä ja 17.6.1965 Komiteat ja niiden merkitys käytännöllisessä toiminnassa sekä 28.10.1965 Helsingissä Suomen maksutaseongelmasta ja 3.11.1965 Itä-Suomen yliopistokysymyksestä, 29.11.1965 Hämeenlinnassa aiheesta Maksu- ja kauppatasecemme sekä kansainvälinen kilpailukykyimme, 7.1.1966 Helsingissä aiheesta Seurakuntain Talousneuvoston toiminta vuonna 1965, 22.2.1966 Riihimäellä Riihimäen-Hyvinkään Ekonomit r.y:n vuosikokouksessa Kauppakorkeakoulun opetus- ja tutkimustoiminnasta, 2.4.1966 Savonlinnassa tämän kaupungin kesäyliopistotoiminnasta vuonna 1966 ja Savonlinnasta kesäyliopistokaupunkina sekä vientiteknillisillä kursseilla syyslukukaudella 1965 ja kevätlukukaudella 1966 edustusopimuksista.

Julkaisut:

Kauppaoppi ja -oikeus. Oppikirja kauppaoppilaitoksia varten. Kuudes, korjattu painos. 462 sivua. Porvoo 1965. — Lyhyt kauppaoppi ja -oikeus. Oppikirja alempia kauppaoppilaitoksia varten. Neljäs korjattu painos. 313 sivua. Porvoo 1965. — Eräs epäkohta Suomen rahtiliikenteessä. *Liiketaloudellinen Aikakauskirja* 1965 ss. 353—365. — Professori Martti Saario 60 vuotta. *Liiketaloudellinen Aikakauskirja* 1966 ss. 5—7. — Kirjoituksia eräisiin päivälehtiin.

RIISTAMA, VEIJO:

Suorittanut KHT-tutkinnon. Eräiden yhteisöjen tilintarkastaja.

Esitelmöinyt: Liikesivistysrahaston vuosikokouksessa 18.3.1966: Toimialarationalisointi ja yrityksen investointipäätökset. — Luennoinut yrityksen talouden suunnitteluun ja tarkkailuun liittyvistä kysymyksistä eri luentopäivillä ja koulutustilaisuuksissa.

Julkaisut:

Kysyntäennusteiden laatimisesta nahkateollisuudessa suoritetun tutkimuksen valossa, *Nahka ja Kenkä* 12/1965, 3 s. — Epävarmuuden ja organisatoristen tekijän vaikutuksesta investointilaskelmiin ja niiden hyväksikäyttöön, *Liiketaloudellinen Aikakauskirja* 1/1966, 26 s. — Mikä on yrityksen näkökulma, kokoomateoksessa *Suomalaista Liiketaloustiedettä* 1966 (toim. *Jaakko Honko ja Jouko Lehtovuori*), 15 s. — Toimialarationalisointi ja yrityksen investointipäätökset, *Ekonomia* 3/1966, 3 s.

RUOKONEN, KYLLIKKI:

Toimittanut edelleen *Tietokone-lehdessä* yhteisluetteloja eri kirjastoissa olevista tietokonealan kirjoista.

Julkaisut:

Tietokonealan lehtiä ja hakemistoja. *Tietokone* 1/1965.

RUUHELA, REIJO:

Opettanut kirjanpitoa Helsingin yliopiston farmasian laitoksella proviisorin tutkintoa suorittaville. Taloustieteellisen Seuran johtokunnan jäsen.

Julkaisu:

Vaativuustaso ja laskentakorkokanta. Teoksessa Suomalaista liiketaloustiedettä 1966, jonka ovat toimittaneet *Jaakko Honko* ja *Jouko Lehtovuori*. 7 s.

Tasearvostelua Liiketalous-lehdessä.

SAARIO, MARTTI:

Hoitanut osaa Turun Kauppakorkeakoulun liiketaloustiede I:n professorinvirasta. Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen hallintoneuvoston, tutkimuslautakunnan ja johtokunnan jäsen. Viipurin Taloudellinen Korkeakouluseura r.y:n sekä Sirkka ja Jussi Monosen Säätiön hallituksen jäsen. Liiketaloudellisen Aikakauskirjan toimituskunnan ja Liiketalous-lehden toimitusvaliokunnan jäsen. Tilintarkastajana useissa yhteisöissä.

Esitelmänyt Tehokkaan Tuotannon Tutkimussäätiön tilinpäätäjän päivillä 7. ja 13.12. 1965 aiheesta Inflaatio ja investointi. Luennoinut Rastorin liikeverotusseminaarissa Ve-roista investointilaskelmissa.

Julkaisu:

Oikullinen verojärjestelmämme, Teollisuussanomien 9-10/1965 6 s. — Liiketalous ja verotus. Artikkelikokoelma (toim.). Hki 1965, 152 s. — Kirjanpidon meno-tuloteoria. Toinen tarkistettu painos. Keuruu 1965. 181 s.

SAARSALMI, MEERI:

Tutkimustyötä Valtion yhteiskuntatieteellisen toimikunnan alaisen, professori Mika Kaskimiehen johtaman työryhmän jäsenenä.

SALO, EIJA:

Toimii Oy Stockmann Ab:n palveluksessa englannin kielen opettajana.

Opintomatka Englantiin kesällä 1965.

SARAKONTU, MATTI:

Toiminut luennoitsijana Suomen Työnantajain Keskusliiton ja Historianopettajat r.y:n luento- ja neuvottelupäivillä Kirkkonummella 19-21.8. 1965.

Luennoinut Vientikoulutussäätiön vientitekniillisillä kursseilla Tampereella 17.9.1965.

SARIO, HILKKA:

Englannin kielen ja englanninkielisen kauppakirjeenvaihdon opettaja Helsingin yliopiston maat.-metsät.tiedekunnan puukaupallisella linjalla. Hoitaa edelleen maat.-metsät.tiedekunnan englannin pro-exercitiokokeet liseniaattitutkintoa varten.

Pitänyt Lappeenrannan kesäyliopistossa englannin kielen pro-exercitiokurssin harjoituksien kesäk.-heinäk. 1965.

Julkaisu:

Timber Correspondence and Market Reports, 138 sivua, ja sanaston 51 sivua (Otava), Hki 1966.

SAVINEN, SEPPO:

Maalaiskuntien Liiton liikeosaston myyntipäällikkö.

SÄRKISILTA, MARTTI:

Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen hallinnollinen johtaja 31.1.1966 saakka. Saman laitoksen S-osaston johtaja. Suomen Myynti- ja Mainosyhdistyksen hallituksen jäsen. Suomalaisen Liikesivistysrahaston stipendivaliokunnan sihteeri. Maataloustuotteiden hinnanmuodostuskomitean jäsen. Eräiden yritysten ja yhteisöjen markkinointitoimikuntien puheenjohtaja tai jäsen.

Esitelmänyt Liikkeenjohdon instituutin täydennyskoulutuksen markkinointijaksoilla, Vientikoulutussäätiön vientitekniillisillä kursseilla ja vientipäällikköseminaarissa sekä eräiden yritysten ja järjestöjen koulutustilaisuuksissa markkinointiin, markkinatutkimuksiin sekä mainontaan liittyvistä aiheista.

Julkaisu:

Mass communication serving advertising. Kokoomajulkaisussa Finland grows. Sales and Advertising Association of Finland. 4 s. Hki 1965. (*& Matti Urrila*) Tutkimus kampanjatyypin mainonnan vaikutuksista. 25 s. Hki 1965.

TAMMINEN, KAISA:

Osallistunut tarkkailijajäsenenä IFLA:n 31. kongressiin Helsingissä elokuussa 1965.

TARKIAINEN, TUTTU:

Luennoinut Yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa syyslukukaudella 1965.

Valtiotieteellisen Yhdistyksen johtokunnan jäsen. Eduskunnan historiakomitean jäsen. Valtioneuvoston historiakomitean jäsen.

Ollut asiantuntijana kuultavana eduskunnan perustuslakivaliokunnassa ja suuren valiokunnan vaalilakijaostossa eräiden vaalilainsäädännön uudistamista koskevien esitysten ja aloitteiden johdosta.

Käynyt kesäkuussa 1965 Englannissa ja Alankomaissa tutustumassa sikäläisiin vaalijärjestelmiin sekä 4.-8.10.1965 Edinburghissa sikäläisen yliopiston kutsumana.

Esitelmänyt Edinburghin yliopistossa 6.10. ja valtiotieteellisen yhdistyksen 30-vuotis-kokouksessa 25.11.1965 sekä Suomi polttopisteessä-luentopäivillä 16.4.1966.

Valtio-opillisia lausuntoja Suomen yleisradiossa ja televisiossa sekä Belgian televisiossa.

Julkaisu:

Vaalijärjestelmien tarkoituksenmukaisuudesta. Poliittikka 1/1966, 10 s. ja engl. tiivistelmä. Miten Suomea hallitaan. Contactor 13/1966). How Finland is governed. Finland in Focus 1966, 18 s. The Stability of Democratic Institutions in Post-war Finland. Parliamentary Affairs, London, Vol. XIX No. 2, Spring 1966, 10 s.

TELARANTA, K. A.:

Hoitanut 31.12.1965 saakka puolta Turun yliopiston ensimmäisen siviilioikeuden professorin virasta. Siviilioikeuden dosentti Helsingin yliopistossa. Akatemialautakunnan sihteeri. Kaupallista edustusta koskevaa yhteispohjoismaista lainsäädäntöä valmistelemaan asetetun Suomen komitean puheenjohtaja. Keskuskauppakamarin asettaman Liikekilpailun valvontakunnan varajäsen. Vakuutusalan liiketaneuvoston varajäsen. Lääkemainonnan valvontakunnan varapuheenjohtaja. KOP:n Erottajan konttorin valvoja. Pelastakaa Lapset r.y:n hallintoneuvoston puheenjohtaja. Lasten Päivän säätiön valtuuskunnan jäsen. Eteläsuomalaisen osakunnan seniorit r.y:n esimies. Eteläsuomalaisen ylioppilaiden säätiön valtuuskunnan jäsen. Genevessä kotipaikan omaavan Service social international'in hallintoneuvoston (Conseil) ja hallituksen (Comité exécutif) jäsen.

Osallistunut pohjoismaiden kauppakorkeakoulujen oikeustieteen professoreiden neuvotteluun Århusissa 6—8.3. 1966 ja Pohjoismaiden neuvoston verokonferenssiin Kööpenhaminassa 25—26.4. 1966.

Pitänyt Oikeustieteen ylioppilaiden yhdistys Pykälä r.y:n vuosijuhlassa 1.4. 1966 esitelmän Osakeyhtiön toimitusjohtajan oikeudellisesta asemasta.

TERÄS, HANNU:

Ylioppilastutkintolautakunnan jäsen.

Osallistunut Marketing in der Bundesrepublik Deutschland-seminaariin Hampurissa 24—30.4. 1966.

TEVAJÄRVI, TUOMO:

Ylioppilastutkintolautakunnan varajäsen kevästä 1965 lähtien. Helsingin yliopiston ruotsin kielen vt. lehtori. Lisäksi määrätty hoitamaan approbatur-arvosanan käänöskokeet ja kirjalliset käänösharjoitukset.

Hoitanut ruotsin opetusta Lahden, Rovaniemen ja Vaasan kesäyliopistoissa. Määrätty hoitamaan Pohjoismaisen filologian professorin virkaa Oulun yliopistossa lukuvuonna 1965—66.

Luennoinut ruotsin lauseopista Helsingin opettajakorkeakoulussa lukuvuonna 1965—66.

Oulun yliopiston pro-ex.-lautakunnan jäsen.

Osallistunut kevätlukukaudella 1966 Helsingin yliopistossa järjestettyyn korkeakoulunopettajien pedagogiseen seminaariin korkeakouluopetuksen tehostamiseksi. Osallistunut Helsingin yliopiston Pohjoismaisen filologian korkeamman seminaarin toimintaan.

UOTILA, OLLI:

Helsingin yliopiston maat.-metsät.tiedekunnan tilastotieteen approbatur-kursin assistentti syyslukukaudella 1965. Teknillisen Korkeakoulun matematiikan kurssiassistentti.

VAISTO, ERKKI:

Toimii Luotsikirjaston kirjastonhoitajana.

VAIVIO, F. L.:

Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen E-osaston johtaja. *Ekonomia*-lehden toimitusvaliokunnan jäsen. Liiketaloudellisen Aikakauskirjan toimituskunnan jäsen. Kansantaloudellisen Aikakauskirjan toimituskunnan jäsen. Vientikoulutussäätiön hoitokunnan varajäsen. Toiminut Suomen hallinnon ja talouden TA-lautakunnan asiantuntijajäsenenä.

Pitänyt ekonomipäivien avajaisesityksen Lahdessa 18.9. 1965 aiheena Yrityksen kokonaissuunnitelma — perustamistekijät ja laajenevan toiminnan ehdot. Ylioppilaiden kansainvälisen viikon puitteissa esitelmä aiheesta *Finlands Economic Life* 24.9. 1965. Pitänyt lukuisia esitelmiä Suomen talouselämästä, Euroopan Yhteismarkkinoista jne. mm. Vientikoulutussäätiön ja PYP:n kurssi- ja koulutustoiminnan yhteydessä.

Julkaisut:

Makroekonomia I ja II (2. painos, monisteita) 120 s. ja 43 s. Hki 1966 — Professori Mikko Tamminen in memoriam. Liiketaloudellinen Aikakauskirja III. Hki 1965. 2 s. — Talouspolitiikkamme ”kansainvälinen liikkumatila”. *Ekonomia* I. Hki 1966. 2 s.

WEGELIUS, PIRKKO:

Suomen Kirjallisuuspalvelun Seuran sihteeri v. 1965 loppuun. Toiminut opettajana Suomen Kirjallisuuspalvelun UDK-luokittelukursseilla 4—5.5. 1966.

Osallistunut Nordforskin järjestämään seminaariin ”Automatisk databehandling o praktisk verksamhet inom dokumentation och bibliotek” Fredensborgissa, Tanskassa 1—3.6. 1966.

VENTO, REINO:

Tilintarkastajana useissa yhteisöissä. Keskuskauppakamarin tilintarkastajatutkintovaliokunnan jäsen. PYP:n Kulosaaren konttorin valvojen puheenjohtaja.

Esitelmä: 28.6. 1965 Etelä-Pohjanmaan kesäyliopistossa laskentatoimen jatkokursseilla aiheesta Sisäinen tarkkailu ja tilintarkastus. 4.10. 1965 KHT-yhdistyksen kokouksessa Kiinteistöosakeyhtiöiden rahastointiin liittyvistä ongelmista. 5.10. 1965 Puhelinlaitosten liiton talous- ja sos.päivillä Kannattavuuden valvonnasta. 18.11. 1965 Eläkesäätiöyhdistys r.y:n neuvottelupäivillä Eläkesäätiön tilinpäätös. 1.12. 1965 Merkonomiliiton yritysten kannattavuuspäivillä Sisäiset tarkkailumenetelmät kustannustekijöinä. 7.12. ja 13.12. 1965 Tehokkaan tuotannon tutkimussäätiön tilinpäätäjämpäivillä: Sairausvakuutuslaki ja työnantaja.

Julkaisut:

Kehittyvä tilintarkastus. Liiketaloudellinen aikakauskirja 1/1955, 12 s. — *Tascoppia* vgonna 1965 — tarvitaanko sitä? *Talouselämä* 21/1965, 1 s. — Liikkeenjohto ja tilintarkastaja. *Talouselämä* 25—26/1965, 1 s. — Puhelinlaitosten vaihto- ja käyttöomaisuuskäsitteistä. *Puhelin* 2/1965, 3 s. — Tilintarkastuksen käsitteestä ja sisällöstä 17 sivua teoksessa *Suomalaisista liiketaloustiedettä* 1966. Hki 1966. — Tilintarkastus — mitä se on ja mitä se ei ole. *Tapio* 4/1965, 1 s. — Yrityksen sisäinen tarkkailu, 209 s. 1 ja 2. painos. Hki 1966.

Arviointi teoksesta: *Reginald Jägerhorn*: Informationsvärdet hos finländska aktiebolags revisionsberättelser. Liiketaloudellinen aikakauskirja 3/1965, 4 s.

VIERIKKO, ERKKI:

Toiminut edelleen Ylioppilastutkintolautakunnan apujäsenenä. Toiminut edelleen Keskuskauppakamarin kielenkääntäjälautakunnan jäsenenä. Antanut espanjan kielen opetusta Suomen Ibero-amerikkalaisen instituutin järjestämällä kielikursseilla. Toiminut Vientikoulutussäätiön toimeenpanemien espanjan kielen kaupallisten kurssien opettajana. Toiminut edelleen Suomen Ibero-amerikkalaisen instituutin johtajana. Toiminut edelleen Suomen korkeakoulujen kielten opettajat r.y:n puheenjohtajana. Valittu Suomi-Espanja-Seura r.y:n kieli- ja kirjallisuusjaoston puheenjohtajaksi.

Tehnyt kesällä 1965 Suomen Ibero-amerikkalaisen instituutin johtajana virkamatkan seuraaviin maihin: Espanja, Portugali, Brasilia, Uruguay, Argentiina, Chile, Peru, Kolumbia, Panama, Meksiko ja Venezuela. Neuvotellut matkan aikana sekä viranomaisten että kulttuurin ja kauppaa edustavien piirien kanssa Suomen ja ao. maiden välisten suhteiden kehittämistä kulttuurin ja taloudellisen informaation aloilla samoin kuin Espanjassa ja Meksikossa stipendiaattivaihdon kehittämistä.

Pitänyt Meksikon kesäyliopistossa (Universidad Nacional Autónoma de México) esitelmän ”La historia contemporánea de Finlandia” käsitellen viimeksi kuluneiden 150 vuoden jaksoa Suomen historiassa.

Esitelmä: kotimaassa eri yhteisöjen järjestämässä tilaisuudessa latinalaista Amerikkaa koskevista aiheista.

Valittu Pohjoismaiden kulttuuritoimikunnan 1. jaoston latinalaisen Amerikan asioiden yhdysmieheksi Suomea varten.

Julkaissut:

Selonteko Suomen Ibero-amerikkalaisen instituutin johtajan virkamatkasta Espanjaan, Portugaliin ja useihin latinalaisen Amerikan maihin 7.6.—19.8. 1965 (moniste), minkä lisäksi antanut ulkoasiainministeriölle lausunnon Suomen ja iberisen kieliryhmän maiden välisten suhteiden kehittämismahdollisuuksista.

VIHERSAARI, JUKKA:

Ekonomia-lehden erikoistoimittaja. Ekonomiliitto r.y:n koulutusvaliokunnan jäsen. Kauppateollisen yhdistyksen sihteeri.

Arvostelu teoksista: *Gérard Gäfgen*, Theorie der wirtschaftlichen Entscheidung, Liiketaloudellinen Aikakauskirja 3/1965; *H. Igor Ansoff*, Corporate Strategy, Liiketaloudellinen Aikakauskirja 1/1966.

VON WILLEBRAND, CARL-AUGUST:

Edelleen Valtioneuvoston asettaman Kansainvälisten kulttuurisuhteiden toimikunnan jäsen saksankielisiä maita varten. Edelleen toiminut Radio Bremenin kirjeenvaihtajana Suomessa. Hoitanut 3 vt. viransijaisuuden SHH:ssa syyslukukaudella.

Tehnyt opintomatkan Länsi-Berliiniin ja Heidelbergin kielilaboratoriokeskuksiin toukuussa 1965, josta esittänyt PM:n opetusministeriölle.

Osallistunut Upsalassa 16.—20. 8. 1965 pidettyyn uusfilologiseen kongressiin ja toiminut siellä kielilaboratorioasioita käsittelevän alaryhmän puheenjohtajana.

Tutustunut AEG-tehtaiden kielilaboratio-osastoon Hannoverissa 4.—5.1. 1966.

Pitänyt esitelmän aiheesta "Deutsche Literaturkritik der Gegenwart" Tampereen kaupunginkirjastossa 29.11. 1965. Pitänyt kurssin Heidelbergin Yliopiston kutsumana Dolmetscher Institut'issa (käännöstekniikka ja kielilaboratorio) kesälukukaudella 1966.

Julkaissut:

Useita sanomalehtikirjoituksia Saksan kirjallisuudesta.

Käännöksiä: KOP:n vuosikertomus 1965 ja useita taloustieteellisiä artikkeleita.

WOIVALIN, PENITTI:

Toiminut lukuvuoden matematiikan kurssiassistenttina Teknillisessä Korkeakoulussa.

VUORINEN, ELSA:

Opintomatka Englantiin ja Irlantiin kesällä 1965.

V Tilastollisia tietoja oppilaista

Korkeakoulun oppilaat voivat olla:

1. varsinaisia oppilaita, jotka opiskelevat suorittaakseen ekonomin tutkinnon, kirjeenvaihtajan tutkinnon tai akateemisen sihteerin tutkinnon;

2. ekonomin tutkinnon tai muiden korkeakoulujen loppututkinnon suorittaneita, jotka harjoittavat opintoja *kauppateiden kandidaatin tutkintoa* varten;

3. ylimääräisiä tai *kuuntelijaoppilaita*, jotka harjoittavat opintoja erinäisissä aineissa.

Varsinaisiksi oppilaisiksi haki 1965 1192 henkilöä, joista hyväksyttiin ekonomin tutkintoa suorittamaan 354 ja akateemista sihteerin tutkintoa suorittamaan 173. Hyväksytyistä aloitti ekonomin tutkinnon opinnot 308 ja akateemisen sihteerin tutkinnon opinnot 145 eli yhteensä 453 opiskelijaa.

Kertomusvuonna on korkeakoulussa syyslukukauden alussa ollut yhteensä 2152 opiskelijaa, joista

	I vsk. v. 1965 al.	II vsk. v. 1964 al.	III vsk. v. 1963 al.	Yht.	Aikais. aloitt.	Kaik- kiaan
Ekon. tutk. suor.	308	294	267	869	370	1239
Kirj.vaiht.tutk. suor. ...	—	127	122	249	175	424
Akat.siht.tutk. suor.	145	—	—	145	—	145
	453	421	389	1263	545	1808
Kand.tutk.suor.						344
						2152

Ekonomin, kirjeenvaihtajan ja akateemista sihteerin tutkintoa suorittavien oppilaiden lukumäärä lukuvuoden alussa

	I v. kurssi 1965		II v. kurssi 1964		III v. kurssi 1963		Yhteensä	
	Luku- määrä	%	Luku- määrä	%	Luku- määrä	%	Luku- määrä	%
Miehiä	236	52,1	223	53,0	185	47,6	644	51,0
Naisia	217	47,9	198	47,0	204	52,4	619	49,0
Yhteensä	453	100	421	100	389	100	1263	100

Ekonomin, kirjeenvaihtajan ja akateemista sihteerin tutkintoa suorittavien oppilaiden lukumäärä

	I vsk. v. 1965 al.		II vsk. v. 1964 al.		III vsk. v. 1963 al.		Aikaisemmin aloittaneet		Yhteensä
	ek	aks	ek	kv	ek	kv	ek	kv	
Syyslukukausi	308	145	294	127	267	122	370	175	1808
Keskeyttäneet./.	1	—	8	7	7	2	23	17	65
Valmistuneet./.	—	—	—	—	—	—	61	29	90
Kevätlukukausi	307	145	286	120	260	120	286	129	1653
Keskeyttäneet./.	3	3	1	1	2	—	8	1	19
Valmistuneet./.	*+5	*-5	—	—	80	32	74	45	231
Lukuv. lopussa	309	137	285	119	178	88	204	83	1403

* 5 akat.siht. tutkintoa suorittavaa siirtynyt suorittamaan ekon.tutk.

Ekonomin, kirjeenvaihtajan ja akateemista sihteerin tutkintoa suorittavien oppilaiden kotipaikka

	I v. kurssi		II v. kurssi		III v. kurssi		Yhteensä	
	Luku- määrä	%	Luku- määrä	%	Luku- määrä	%	Luku- määrä	%
	1965		1964		1963			
Helsingistä	179	39,5	151	35,9	113	29,0	443	35,1
Muualta Uudenmaan l:stä ..	71	15,7	37	8,8	53	13,6	161	12,7
Turun ja Porin l:stä	19	4,2	27	6,4	23	5,9	69	5,5
Hämeen l:stä	61	13,5	72	17,1	66	17,0	199	15,8
Kymen „	32	7,1	32	7,6	34	8,7	98	7,8
Mikkelin „	16	3,5	12	2,8	14	3,6	42	3,3
Kuopion „	22	4,9	16	3,8	18	4,6	56	4,4
Vaasan „	21	4,6	24	5,7	24	6,2	69	5,5
Oulun „	11	2,4	18	4,3	15	3,9	44	3,5
Lapin „	4	0,9	6	1,4	7	1,8	17	1,3
Keski-Suomen l:stä	11	2,4	19	4,5	16	4,1	46	3,6
Pohj.Karjalan „	6	1,3	7	1,7	6	1,6	19	1,5
Yhteensä	453	100	421	100	389	100	1263	100

Ekonomin tutkintoa suorittavat

	I vsk. v. 1965 aloittaneet				II vsk. v. 1964 aloittaneet				III vsk. v. 1963 aloittaneet				Kaikkiaan				
	P	%	T	Yht.	P	%	T	Yht.	P	%	T	Yht.	P	%	T	Yht.	
Syyslukukausi	236	76,6	72	23,4	223	75,9	71	24,1	185	69,3	82	30,7	267	74,1	225	25,9	869
Keskeyttäneet./.	1	—	—	—	4	—	4	—	7	—	—	—	8	—	4	—	16
Kevätlukukausi	235	76,5	72	23,5	219	76,6	67	23,4	178	68,5	82	31,5	260	74,1	221	25,9	853
Keskeyttäneet./.	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2	—	2	—	3	—	6
Valmistuneet 31.5.1966./.	—	—	—	—	—	—	—	—	56	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	233	75,4	76	24,6	218	76,5	67	23,4	122	83,7	24	16,3	146	77,5	167	22,5	740

*5 akat.siht. siirtynyt suorittamaan ek.tutkintoa

	Akateemista sihteerin tutkintoa suorittavat				Kirjeenvaihtajan tutkintoa suorittavat				Kaikkiaan								
	P	%	T	Yht.	P	%	T	Yht.	P	%	T	Yht.	P	%	T	Yht.	
Syyslukukausi	—	—	145	100	—	—	127	100	—	—	122	100	—	—	394	100	394
Keskeyttäneet./.	—	—	—	—	—	—	7	7	—	—	2	2	—	—	9	9	9
Kevätlukukausi	—	—	145	100	—	—	120	100	—	—	120	100	—	—	385	100	385
Keskeyttäneet./.	—	—	3	#5	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	4	#5	4
Valmistuneet 31.5.1966./.	—	—	137	100	—	—	119	100	—	—	120	100	—	—	376	100	376
Yhteensä	—	—	137	100	—	—	119	100	—	—	32	32	—	—	344	100	344

Ekonomin, kirjeenvaihtajan ja akateemista sihteerin tutkintoa suorittavien oppilaiden vanhempien ammatti

Elinkeinon mukaan

	I v. kurssi		II v. kurssi		III v. kurssi		Yhteensä	
	Luku- määrä	%	Luku- määrä	%	Luku- määrä	%	Luku- määrä	%
	1965		1964		1963			
1. Maa- ja metsätalous sivuelinkeinoineen	61	13,5	53	12,6	57	14,6	171	13,5
2. Teollisuus	123	27,1	118	28,0	91	23,4	332	26,3
3. Rakennustoiminta	22	4,9	17	4,0	19	4,9	58	4,6
4. Kauppa	93	20,5	113	26,8	96	24,7	302	23,9
5. Liikenne	52	11,5	37	8,8	41	10,5	130	10,3
6. Palvelukset	101	22,3	76	18,1	79	20,3	256	20,3
7. Sijoittamattomat ja ei ilmoitetut ammatit	1	0,2	7	1,7	6	1,6	14	1,1
Yhteensä	453	100	421	100	389	100	1263	100

Yhteiskunnallisen aseman mukaan

	I v. kurssi 1965		II v. kurssi 1964		III v. kurssi 1963		Yhteensä		
	Luku- määrä	%	Luku- määrä	%	Luku- määrä	%	Luku- määrä	%	
1. Itsenäiset yrittäjät: Tehtailijat ja tukkukauppiat... Vähittäiskauppiat ja muut liikkeenharjoittajat	10	2,2	10	2,4	13	3,3	33	2,6	
Maanviljelijät	72	15,9	56	13,3	47	12,1	175	13,8	
Yhteensä	36	7,9	26,0	11,9	27,6	11,6	27,0	131	339
2. Kaupan ja teollisuuden palveluksessa olevat: Johtavassa asemassa olevat ... Toimihenkilöt	58	12,8	68	16,1	41	10,5	167	13,2	
Työntekijät	58	12,8	58	13,8	51	13,1	167	13,2	
Yhteensä	68	15,0	40,6	14,2	44,1	16,7	40,3	193	527
3. Valtion ja kunnan palveluk- sessa olevat: Johtavassa asemassa olevat ... Virka- ja toimihenkilöt	27	6,0	34	8,1	16	4,1	77	6,1	
Työntekijät	62	13,7	35	8,3	62	16,0	159	12,6	
Yhteensä	28	6,2	25,9	6,2	20,0	4,1	24,2	59	295
4. Vapaiden ammattien harjoitta- jat ja opettajat	33	7,3	28	6,6	27	6,9	88	7,0	
5. Ei ilmoitettu ammattia	1	0,2	7	1,7	6	1,6	—	—	
Yhteensä	453	100	421	100	389	100	1263	100	

Kauppat.kand. tutkintoa suorittavat

	M	N	Yhteensä
Kirjoissa syyslukuk. alussa	256	88	344
Uusia hyväksytyt	68	30	98
Uudelleen kirjoihin	3	2	5
Yhteensä	327	120	447
Keskeyttänyt ./.	40	19	59
Valmistunut ./.	8	1	9
Yhteensä	279	100	379
Kevätlukukausi	279	100	379
Uusia hyväksytyt	29	11	40
Uudell. kirjoihin	3	2	5
Yhteensä	311	113	424
Keskeyttänyt ./.	26	6	32
Valmistunut ./.	16	4	20
Yhteensä	269	103	372

Opiskelijain lukumäärä

Heinäkuun 31 p:nä 1965 päättyneen hakuajan kuluessa korkeakoulun varsinaisiksi oppilaisiksi pyrki 1192 ylioppilasta (edellisenä vuonna 1047), joista ensisijaisesti ekonomin tutkinnon suorittajiksi 733 (miehiä 482, naisia 251) ja akateemisen sihteerin tutkinnon suorittajiksi 458, (miehiä 1, naisia 457). Hakijoista hyväksyttiin yhteensä 527 eli 44,2 %. Hyväksytyistä oli ekonomin tutkintoa opiskelevia 354, niistä miehiä 257 ja naisia 97, sekä akateemista sihteerin tutkintoa opiskelevia 173 (kaikki naisia). Hyväksytyistä aloitti opiskelun 453 henkilöä. Kertomusvuoden päättyessä oli korkeakoulussa ensimmäistä loppututkintoa varten opintoja harjoittavia oppilaita yhteensä 1404, edellisen vuoden vastaavan luvun oltua 1355.

Kauppatieteiden kandidaatin tutkinnon suorittajiksi on kertomusvuoden aikana hyväksytty 138 henkilöä, joista ekonomeja 100, kirjeenvaihtajan tutkinnon suorittaneita 20, dipl.insinöörejä 12, metsänhoitajia 1, valtiotieteen kandidaatteja 3. Lisäksi on hyväksytty kauppat. kandidaatin tutkintoa suorittamaan 1 B.A.-tutkinnon suorittanut ja 1 hovi-oikeuden auskultantti. Ekonomin, akateemista sihteerin, kirjeenvaihtajan ja kauppat.kandidaatin tutkintoa varten opiskelevia oli lukuvuoden lopussa yhteensä 1776. Lukuvuoden päättyessä oli kauppatieteiden kandidaatin tutkintoa varten opiskelevia 372, edellisen lukuvuoden päättyessä vastaava luku oli 344.

Yl määräiseksi tai kuuntelijaoppilaaksi on hyväksytty 16 henkilöä.

Kertomusvuoden aikana on ekonomin tutkinnon suorittanut 215 opiskelijaa, kirjeenvaihtajan tutkinnon 106 opiskelijaa ja kauppatieteiden kandidaatin tutkinnon 29 henkilöä.

VI Oppiarvot ja tutkinnot

Kauppätieteiden tohtorin opinnäytteet ja arvo

Kauppätieteiden tohtorin arvoon oikeuttavat opinnäytteet on 15. 4. 1966 suorittanut kauppätieteiden lisensiaatti *Jaakko Sakari Lassila*.

Kauppätieteiden tohtorin arvon ovat juhlallisessa promoottiassa saaneet kauppätieteiden lisensiaatit *Jaakko Sakari Lassila* ja *Jouko Sakari Paakkänen*.

Kauppätieteiden kunniatohtorin arvon ovat juhlallisessa promoottiassa saaneet Tasavallan Presidentti, lakitieteen tohtori *Urho Kaleva Kekkonen*, professori, filosofian tohtori *Dag Coward* Norjasta, professori, filosofian tohtori *Eino Kaarlo Ilmari Jutikkala* ja pääjohtaja, varatuomari *Matti Samuli Virkkunen*.

Kauppätieteiden lisensiaatin tutkinto

Kauppätieteiden lisensiaatin tutkinnon ovat suorittaneet kauppätieteiden kandidaatit:

Veijo Olavi Riistama, *3. 2. 32, KTL 8. 10. 65, Ltt I: "Investointipäätös. Tutkimusinvestoinnin käsitteestä ja investointivaihtoehtojen edullisuuteen vaikuttavien komponenttien määrittämisestä"; KTK 1958, kansantaloustiede; ekonomi 1955.

Pertti Eemil Kettunen, *19. 9. 35, KTL 27. 1. 66, Ltt I: "Tuoteinvestoinnin elinikä"; KTK 1961 Ltt I; ekonomi 1958.

Kyösti Johannes Pulkkinen, *7. 10. 21, KTL 1. 2. 1966, Ltt II: "Hajautus delegointina"; KTK 1949, kansantaloustiede; ekonomi 1946.

Jouko Tuomas Lehtovuori, *20. 9. 33, KTL 4. 3. 66, Ltt I: "Yrityksen teoria ja sen operatiivisuuden vaatimus kustannusten mittaamiseksi"; KTK 1959, kansantaloustiede; ekonomi 1954.

Raimo Jyrki Juhani Keloharju, *2. 6. 28, KTL 9. 5. 66, talousmatematiikka: "Talousdynamiikka taloustieteilijän työvälineenä. Perusteet ja sovellutus oligopolimalliin"; KTK 1959, kansantaloustiede; dipl. ins. 1952.

Aimo Olavi Aaltonen, *20. 9. 19, KTL 17. 5. 66, oikeustiede: "Tavaran virheistä"; KTK 1950, kauppaoikeus; ekonomi 1944; lakit.lis. 1948.

Kauppätieteiden kandidaatin tutkinto

Kauppätieteiden kandidaatin tutkinnon ovat kuluneen lukuvuoden aikana suorittaneet

Syyslukukaudella:

Veikko Sakarias Mattila, *14. 5. 34, KTK 28. 9. 65, Ltt I; ekon. tutk. 1958

Jouko Kalervo Sivander, *21. 1. 39, KTK 7. 10. 65, kansantal.; ekon. tutk. 1963

Harry Paavo Lindholm, *18. 2. 39, KTK 8. 10. 65, Ltt II; ekon. tutk. 1962

Seppo Kalevi Pyhtinen, *16. 4. 39, KTK 15. 10. 65, Ltt II; ekon. tutk. 1963

Sampsa Veijo Ilmari Kokkonen, *20. 9. 37, KTK 26. 10. 65, Ltt I; ekon. tutk. 1959

Kaj Mauritz Gustafsson, *4. 3. 37, KTK 27. 10. 65, Ltt II; ekon. tutk. 1959

Brita Armi Esteri Kosonen, s. Liina, *24. 4. 32, KTK 29. 10. 65, talousmaantiede; ekon. tutk. 1954

Lauri Olavi Viitala, *12. 9. 27, KTK 22. 12. 65, kansantaloust. ekon. tutk. 1956

Timo Ilmari Mannermaa, *1. 7. 35, KTK 28. 12. 65, Ltt II; ekon. tutk. 1958

Kevätlukukaudella:

Martti Kalervo Pesonen, *19. 3. 41, KTK 12. 1. 66, talousmaantiede; ekon. tutk. 1963

Erkki Mikael Asiala, *2. 10. 37, KTK 13. 1. 66, Ltt I; ekon. tutk. 1959

Pentti Juhani Koivisto, *25. 6. 37, KTK 25. 1. 66, kansantaloustiede; ekon. tutk. 1961

Iiro August Jahmukainen, *7. 12. 38, KTK 25. 3. 66, Ltt II; ekon. tutk. 1962

Ritva Kaarina Suokas, *17. 2. 34, KTK 25. 3. 66, Ltt II; ekon. tutk. 1959, kv. tutk. 1956

Olli Pekka Nissinen, *9. 12. 37, KTK 29. 3. 66, kansantaloustiede; ekon. tutk. 1960

Raimo Olavi Ruponen, *7. 5. 34, KTK 6. 4. 66, tavaraoppi ja teknologia; ekon. tutk. 1959

Asko Aulis Saviaho, *20. 5. 41, KTK 14. 4. 66, kansantaloustiede; ekon. tutk. 1963

Aalto Ylermi Rintala, *18. 8. 34, KTK 19. 4. 66, Ltt I; ekon. tutk. 1958

Veikko Pietari Suutarinen, *31. 7. 37, KTK 23. 4. 66, Ltt I; ekon. tutk. 1961

Arja Hellevi Lappi, *19. 8. 1942, KTK 27. 4. 66, englanti, ruotsi; ekon. tutk. Turun KKK:ssa 1963

Pertti Manu Väinämö Heikkala, *26. 3. 40, KTK 29. 4. 66, Ltt II; ekon. tutk. 1962

Risto Kaukinen, *3. 7. 37, KTK 30. 4. 66, Ltt II; ekon. tutk. 1960

Seppo Antero Ahmala, *12. 5. 32, KTK 4. 5. 66, oikeustiede; ekon. tutk. 1956

Rainer Olavi Vallittu, *20. 4. 37, KTK 5. 5. 66, oikeustiede; ekon. tutk. 1961

Reino Kalevi Airikkala, *10. 4. 40, KTK 6. 5. 66, kansantaloustiede; ekon. tutk. 1964

Eero Antero Larmola, *29. 12. 37, KTK 11. 5. 66, Ltt I; ekon. tutk. 1961

Yrjö Olavi Arajuri, *21. 11. 34, KTK 13. 5. 66, oikeustiede; ekon. tutk. 1959

Heikki Harri Juhani Hahla, *11. 7. 41, KTK 13. 5. 66, Ltt II; ekon. tutk. 1964

Salme Elisabet Raustia, *5. 8. 22, KTK 13. 5. 66, Ltt II; ekon. tutk. 1944

Kauppätieteiden maisterin arvon ovat juhlallisessa promotiossa saaneet kauppätieteiden kandidaatit

Seppo Antero Ahmala, Reino Kalevi Airikkala, Risto Kalervo Alanko, Yrjö Olavi Arajuuri, Erkki Mikael Asiala, Kaj Mauritz Gustafsson, Heikki Harri Juhani Hahla, Raimo Tapio Harlio, Taisto Johannes Hautakangas, Pertti Manu Väinämö Heikkala, Jaakko Kalevi Heikkinen, Kauppo Honka, Antti Ylermi Huhdanmäki, Sirkka Aune Marjatta Hämäläinen, Iiro August Jahnukainen, Risto Antero Järvinen, Jorma Lulu Helmer Karo, Risto Kaukinen, Heikki Raimo Juhani Kirma, Sampsa Veijo Ilmari Kokkonen, Juhani Wilhelm Korhonen, Sakari Hannu Korolainen, Asko Juhani Korpela, Arto Aulis Koskinen, Brita Armi Esteri Kosonen, Raimo Kalevi Kujanpää, Kustaa Sanfrid Lakanen, Lassi Olavi Lappalainen, Raimo Lennart Lappalainen, Arja Hellevi Lappi, Eero Antero Larmola, Risto Ilmari Laulajainen, Martti Ilari Leppänen, Harry Paavo Lindholm, Timo Ilmari Mannermaa, Yrjö Herman Niskanen, Olli-Pekka Nissinen, Martti Kalervo Pesonen, Seppo Kalevi Pyhtinen, Matias Aarno Antero Rantamäki, Esko Jalmari Rantanen, Jarmo Vesa Raulo, Salme Elisabet Raustia, Veijo Olavi Riistama, Aalto Ylermi Rintala, Raimo Olavi Ruponen, Reijo Tuomas Ruuhela, Pentti Johannes Saarenoja, Sakari Vilho Saarnio, Seppo Pentti Salo, Asko Aulis Saviaho, Reijo Martti Sakari Sirola, Jouko Kalervo Sivander, Ritva Kaarina Suokas, Raimo Jussi Suoniemi, Veikko Pietari Suutarinen, Pertti Kalevi Tuomala, Rainer Olavi Vallittu, Lauri Olavi Viitala, Leena Tellervo Willner ja Aino Leena-Kaarina Yrjölä.

Pro gradu kokeen

ovat lukuvuonna 1965—1966 suorittaneet seuraavat kauppätieteiden kandidaatin tutkintoa varten opiskelevat, jotka ovat tutkimuksissaan käsitelleet allamainittuja aiheita

Liiketaloustiede I:ssä

Ekon. *Ilkka Arvola*, Integroinnista automaattisessa tietojenkäsittelyssä; ekon. *Eero Larmola*, Sisäisten suoritteiden arvostus; erityisesti mekaanisessa puunjalostusteollisuudessa; ekon. *Veikko Mattila*, Tunnusluvuista, niiden käytöstä ja vertailukelpoisuudesta; ekon. *Veikko Suutarinen*, Osakeyhtiöiden rahoituksesta lähinnä verotusta silmällä pitäen.

Liiketaloustiede II:ssä

Ekon. *Heikki Hahla*, Merkkitarvayrityksen menekkitekijät erityisesti kotimarkkinoiden kannalta tarkasteltuina; ekon. *Pertti Heikkala*, Päätöksentekoprosessi markkinoinnissa; ekon. *Risto Kaukinen*, Piirteitä yrityksen muodollisesta ja henkilöorganisatorisesta päätösprosessista sekä näihin kohdistuvasta tutkimuksesta erityisesti päätöstekniikan uusimpien innovaatioiden valossa; ekon. *Seppo Pyhtinen*, Säästöpankkilaitoksen rahoituspolitiikasta ja -organisaatiosta; ekon. *Ritva Suokas*, Suomen paperiteollisuuden viennin rakenne ja kasvumahdollisuudet Länsi-Euroopan markkinoilla.

Kansantaloustieteessä

Ekon. *Reino Airikkala*, Maksutaseen rahtitulojen selitysmalli vuosina 1949—64; ekon. *Asko Saviaho*, Valtion budjettijärjestelmä ja sen kehittäminen; ekon. *Reijo Luostarinen*, Vientiprojektin

suunnittelu; ekon. *L. Olavi Viitala*, Verotuksen vaikutuksista reaalityloihin, valt.kand. *Ville-Juhani Juhola*, Kehitysmaiden suhdanneongelma ja sen poistaminen.

Oikeustieteessä

Ekon. *Seppo Ahmala*, Asunto-osakkeiden ostajan oikeudellisesta asemasta perustajan ja ostajan välisen osakkeiden luovutussopimuksen perusteella erityisesti silmällä pitäen grunder-toimintaa; ekon. *Matti Raatikainen*, Osakeyhtiön tilintarkastajat. Valinta, tehtävät ja vastuu; ekon. *Olavi Vallittu*, Osakemerkintä osakepääomaa korotettaessa erityisesti silmällä pitäen merkintäsitoumuksen syntymistä; ekon. *Yrjö Arajuuri*, Työntekijäin eläkelain soveltamisalasta; ekon. *Ilkka Arvola*, Integroinnista (automaattisessa) tietojenkäsittelyssä.

Talousmaantieteessä

Ekon. *Brita Kosonen*, Piirteitä Savonlinnan väestömaantieteestä ja maankäytöstä; ekon. *Martti Pesonen*, Kauppamerenkulku ja siihen liittyvät vapaajärjestelmät Suomessa.

Tilastotieteessä

Ekon. *Veikko Kempainen*, Enso-Gutzeit Osakeyhtiössä v. 1962 toimeenpannun männyn taimettumiskokeen tulosten tilastollinen analysointi.

Englannin kielessä

Ekon. *Arja Lappi*, The Vocabulary of Price Changes: Verbs.

Ekonomin tutkinto

Ekonomin tutkinnon ovat lukuvuonna 1965—1966 suorittaneet seuraavat ylioppilaat, yhteensä 214, sekä 1 merkonomi

Syyslukukaudella 22. 10. 1965:

Syntynyt Muu tutk.		Syntynyt Muu tutk.	
Pekka Juhani Aatola	1. 7. 39 merkon.	Eva Margareta	
Ermo Eemil Alanne	19. 8. 41	Heporauta	24. 10. 40
Raili Orvokki Alhainen	6. 1. 40	Tauno Huhtala	28. 8. 38 merkon.
Mertsu Johannes Alhonen	14. 10. 41	Eine Orvokki Huotari	2. 3. 41
Jaakko Sakari Aukia	28. 3. 39	Matti Ilmari Isotupa	13. 6. 41
Irma Hely Anniitta Autti		Kalle Kustaa Jalkanen	3. 2. 40
s. Vuorisalo	14. 7. 38	Tuulikki Sisko Järvinen	5. 7. 41
Erkki Kalevi Elomaa	29. 3. 31 dipl.ins.	Risto Kalevi Kari	3. 5. 40
Reino Olavi Eloranta	18. 12. 39	Eero Juhani Kaseva	8. 11. 39
Heikki Salomon Hakala	28. 10. 41	Åke Erkki Juhani Kesti-	
Markku Sakari Harjula	12. 2. 43	Helia	24. 1. 39 merkon.
Hilkka Helena Heiniö	8. 3. 36	Pirkko Irmeli Kiiskinen	15. 12. 42
Tero Kalervo Helin	7. 10. 42		

Syntynyt Muu tutk.		Syntynyt Muu tutk.	
Lea Marjatta Kiviharju s. Luoto	28. 2. 36	Heli Marjele Raatikainen	4. 4. 43
Raili Sinikka Koivunen s. Salonen	29. 3. 44	Marja Sinikka Rautio	20. 8. 42
Viljo Ilmari Koponen	14. 6. 33	Marja Leena Repo	21. 1. 41 merkon.
Pekka Tapio Kukkonen	15. 7. 40	Marjatta Roth s. Ylönen	18. 2. 37 merkon.
Tuomas Väipö Olavi Larjavaara	14. 5. 43	Raimo Pellervo Sankari	23. 1. 41
Aino Marjatta Lehto	22. 9. 36 merkon.	Ari Johannes Sarla	18. 8. 43
Risto Kalevi Leino	9. 5. 41	Vaito Johannes Sauna-aho	3. 4. 38
Jorma Antero Manninen	6. 7. 42	Tarja Hely Tuulikki Savonsaari	14. 7. 42
Ilkka Eero Mäkelä	21. 3. 40	Jussi Pekka Seppä	30. 7. 41
Osmo Toivo Tuomo Mäkinen	29. 1. 42	Antti Elias Sierla	16. 2. 43
Kimmo Kalevi Oksa	28. 12. 41	Matti Antero Siljola	20. 7. 42
Tauno Viljo Oksanen	18. 12. 41	Kari Olavi Tanner	18. 1. 42
Kari Tapani Paananen	29. 11. 42	Leena Marjatta Taurinen	23. 8. 42 merkon.
Jouko Kalevi Parantainen	25. 12. 41	Raita Ilona Teräväinen s. Raippalinna	8. 8. 38
Ritva Astrid Anneli Passi	31. 12. 37	Tuttu Anneli Tiainen s. Kultti	18. 2. 42 merkon.
Veikko Jaakko Pollari	6. 2. 41	Olavi Toivola	19. 6. 40
Harri Eino Porvali	17. 11. 43	Kari Juhani Tuomela	13. 5. 40
Lauri Juhani Puputti	16. 3. 44	Maija Kaarina Walden s. Järvinen	17. 8. 41
Eino Olavi Puusaari	14. 3. 40		

17. 12. 1965:

Jyrki Oskari Haukka 15. 3. 36
Sakari William Ernst
Uolevi Kiisto 21. 2. 39

Kevätlukukaudella 4. 3. 1966:

Syntynyt Muu tutk.		Syntynyt Muu tutk.	
Kaisa Sirkka-Liisa Aalto	19. 9. 40	Aino Mirjami Kaasalainen	11. 3. 38
Rauno Untamo Ailus	28. 4. 40	Seppo Olavi Karvonen	18. 5. 39
Mikko Martti Juhani Anttila	14. 6. 41	Liisa Marjut Kristiina Kaskimies s. Roiha	22. 2. 44
Vuokko Maria Hallamaa s. Launonen	14. 5. 39	Riitta Kaarina Kekki s. Järvenpää	11. 5. 39 merkon.
Kirsti Hanste	27. 9. 43	Eeva Marjatta Kivistö S. Kyröhonka	28. 1. 41
Riitta Kristiina Harra s. Fonsén	2. 4. 41	Tuuli Elisabeth Kukkamäki	25. 7. 43
Seppo Juhani Hartikainen	19. 12. 40		
Marja Anneli Hietakari	27. 2. 43		

Syntynyt Muu tutk.		Syntynyt Muu tutk.	
Markku Juhani Kääriäinen	5. 2. 41	Seppo Antero Ruohomäki	31. 8. 39
Eeva Marjatta Laaksonen	16. 11. 42	Jaakko Juhani Saarinen	18. 11. 41
Martti Juhani Lampinen	25. 4. 41	Risto Sakari Salmi	19. 6. 40
Jorma Veikko Lehmuskallio	28. 4. 41	Kaisa Tuulikki Salokangas s. Potila	23. 1. 44
Pertti Kalevi Lehtinen	9. 5. 39 merkon.	Reijo Jaakko Sakari Sep- pälä	3. 4. 40 merkon.
Börje Ossian Lindblom	10. 2. 41	Eero Tapio Sillfors	18. 6. 34 merkon.
Kaarlo Erkki Julius Marttila	3. 1. 39	Yrjö Kalevi Sippola	19. 9. 39
Ilkka Matti Tapio Nousiainen	3. 3. 41	Antti Ilari Soila	23. 8. 37
Raita Sisko Nuutinen s. Malinen	16. 8. 42	Mauri Kalevi Sunell	5. 9. 38
Simo Ilmari Näkki	12. 2. 40	Vesa Tapani Suonperä	3. 11. 34
Ilpo Kyösti Paakkanen	15. 7. 42	Jukka Kullervo Suvisaari	21. 7. 41
Reino Sakari Pirinen	16. 7. 36	Seppo Vilho Ilmari Tans- kanen	12. 5. 42
Ahti Niilo Pyykkönen	1. 11. 37	Juha Taneli Tavi	13. 11. 36
		Risto Arto Herman Tie- nari	3. 1. 41
		Juhani Wilkko	21. 5. 40

29. 4. 1966:

Vesa Kauko Kalervo
Heikkinen 8. 2. 40
Kirsti Hellevi Hovi 7. 3. 43
Erkki Kalevi Rinne 29. 9. 38

Pertti Edvard Salolainen 19. 10. 40
Jorma Sakari Savolainen 23. 10. 41
Juhana Antero Viljanen 1. 5. 41

31. 5. 1966:

Syntynyt Muu tutk.		Syntynyt Muu tutk.	
Terttu Liisa Ahonen	17. 9. 43 merkon.	Liisa Kaarina Harti- kainen	2. 7. 45
Alvar Sakari Ahti	3. 10. 43	Erkki Ensio Heinonen	14. 8. 44
Jorma Salomon Alanko	7. 6. 43	Kari Juhani Helenius	8. 1. 39 merkon.
Reino Aukusti Alanko	5. 11. 41	Tarja Pirkko Synnöve Hukkataival	15. 11. 43
Heikki Juhani Alinari	15. 4. 40	Britta Anneli Margareta Hyryläinen s. Kavanne	29. 2. 44
Anita Maria Antskog	21. 11. 44	Ritva Marja Hyttinen	16. 6. 43
Aila Tuulikki Arinperä	23. 7. 41	Eero Väinö Juhani Iisaho	18. 2. 42
Markku Antero Artto	9. 9. 41	Raimo Ensio Inkiläinen	6. 4. 43
Helvi Marjaana Castrén s. Järvinen	23. 2. 42	Timo Uolevi Hallamaa	31. 10. 43 oivallisesti
Aulis Tapani Eskola	22. 8. 36	Pekka Kaarlo Artturi Harkki	29. 10. 39
Seppo Ilmari Granroth	20. 10. 43	Teppo Juhani Jänis	26. 9. 43
Timo Uolevi Hallamaa	31. 10. 43 oivallisesti	Taito Tauno Järvinen	19. 7. 39
Pekka Kaarlo Artturi Harkki	29. 10. 39	Esko Antero Jääsalo	21. 3. 42

Syntynyt Muu tutk.		Syntynyt Muu tutk.	
Erkki Juhani Kahila	19. 11. 41	Tytti Tellervo Oukari	29. 7. 43
Eero Kalervo Kallio	26. 9. 43 oivallisesti	Tauno Antti Juhani	
Kari Kantola	15. 10. 42 merkon.	Palmroos	20. 5. 42 merkon.
Saara Tellervo		Tuula Irmeli Pellonperä	26. 7. 44
Kchusmaa	25. 11. 41	Eero Nestori Peritalo	10. 6. 41
Jorma Juhani Kettunen	28. 5. 42 merkon.	Esko Juhani Piironen	5. 10. 41 merkon.
Seppo Kullervo Kivelä	22. 11. 39	Eero Antti Prepula	16. 11. 43 oivallisesti
Aune Mirjam Koiranen	18. 5. 43	Aatto Eero Matias Prihti	27. 12. 39
Erkki Arto Juhani		Matti Heimo Juhani	
Koivisto	12. 4. 30	Purasjoki	15. 12. 44
Ossi Juhani Koivunen	17. 12. 42	Osmo Otto Juhani	
Keijo Juhani Kotiranta	30. 5. 41	Päivinen	28. 6. 40
Marja-Liisa Kovanen	10. 9. 44	Hannu Juhani Rassi	1. 6. 41
Lauri Aapeli Koskinen	9. 9. 44	Pauli Antero Reijonen	11. 1. 41 merkon.
Anni Helena Käyhkö		Erkki Pentti Juhani	
s. Paananen	23. 1. 45	Rissanen	11. 6. 43
Olli Eino Laiho	18. 2. 43	Mirja Marjatta Ruuth	22. 12. 44
Tapio Akseli Lindfors	13. 1. 38	Hanno Martti Antero	
Karl Göran Lindgren	20. 12. 41	Ruutu	30. 12. 40 merkon.
Veikko Juhani Lindfors	29. 8. 42	Kai Juhani Rydman	26. 11. 40
Pekka Tapio		Leena-Maija Räikkönen	15. 2. 44
Linnainmaa	26. 5. 44	Klaus Heikki Antero	
Leena Inkeri Lismola	14. 1. 42 merkon.	Saarimaa	6. 8. 41
Mikko Juhani Luhtanen	6. 11. 42	Annikki Maria Liisa	
Sirkku Marjatta Lumme		Saarimäki	6. 4. 44
s. Lehos	10. 4. 38	Osmo Olavi Saarinen	20. 6. 44
Riitta Kaarina Luoma-		Anja Anna-Maija	
rinta	25. 11. 41 merkon.	Sallinen	13. 2. 43
Seija Aulikki Makkonen		Orvo Kalervo Siimestö	3. 8. 43
s. Kivilinna	24. 2. 41	Terttu Tuulikki Silas-	
Heikki Ensio Mallat	2. 6. 42	kivi s. Piutunen	10. 4. 44
Erkki Tapio Manninen	24. 1. 43	Jukka Matti Silvennoi-	
Aira Marjatta Massinen	9. 9. 39 merkon.	nen	27. 5. 41
Osmo Uolevi		Hannu Sakari Siniharju	26. 8. 42 merkon.
Maunuksela	27. 1. 43	Seppo Tapio Sipola	9. 9. 43
Heidi Kristina Mellin		Lauri Juhani Syrjänen	8. 10. 42
s. Granholm	18. 10. 42	Kirsti Marjatta Takalo-	
Kari Toivo Mäkinen	14. 4. 43	eskola s. Tammissalo	19. 3. 41 merkon.
Jukka Uolevi Mänttari	29. 7. 38	Juhani Tapio	
Pekka Antti Juhani		Tammivuori	6. 6. 41
Mänty	20. 12. 33 Kad.kurs.	Kaija-Leena Anneli	
Liisa Paula Määttänen	4. 7. 42 Ilmasotak.	Tapanainen s. Laakso	7. 7. 43
Keijo Kalervo Nakari	21. 2. 42	Jouko Päiviö Taukojärvi	15. 2. 41
Kari Jouko Juhani		Kaiju Katriina Telaranta	
Niilola	17. 11. 44	s. Koppinen	21. 12. 44 oivallisesti
Jukka Antero Ojala	11. 2. 43	Jukka Antero Tiilikainen	20. 6. 42
Esko Lauri Oksiala	10. 8. 43	Aila Orvokki Tikkanen	22. 7. 43

Syntynyt Muu tutk.		Syntynyt Muu tutk.	
Heikki Antti Tapio		Pauli Viljo Viklund	9. 9. 40
Timonen	10. 5. 43	Toivo Rickhard	
Heikki Sakari Torvinen	16. 1. 43	Virkkunen	26. 5. 41
Pekka Antero Urrila	14. 5. 43	Aira Irmeli Synnöve	
Ritva Irmeli Uro	20. 2. 43	Virta	10. 10. 42
Sulo Harri Pertti		Antti Kustaa	
Uuksulainen	12. 11. 28	Vuorenjuuri	4. 8. 42
Timo Valdemar		ja merkonomi	
Valkeapää	10. 6. 43	Matti Vilhelm Juhani	
Reino Kyösti Valtonen	1. 9. 41	Tattari	28. 8. 42
Pirkko-Liisa Vepsä	26. 8. 41 merkon.		

Kirjeenvaihtajan tutkinto

Kirjeenvaihtajan tutkinnon ovat suorittaneet seuraavat ylioppilaat, yhteensä 106.

Syyslukukaudella 22. 10. 1965:

Syntynyt Muu tutk.		Syntynyt Muu tutk.	
Raisa Sinikka Alatan		Sirkka Kaarina	
s. Sihtola	14. 5. 42	Meriläinen s. Jalava	12. 11. 41
Auli Anita Behm	10. 9. 41	Eira Orvokki Murtolehto	17. 6. 39
Mirja Liisa Tuulikki		Pirkko-Liisa Mustikainen	15. 3. 42
Bertills s. Suuronen	6. 12. 39 merkon.	Paula Tuulikki Mutru	23. 3. 37
Pirkko Maria Liisa		Irja Helena Niinikoski	28. 4. 41
Huhtala s. Hahto-Reini	17. 3. 43	Riitta Leena Anneli	
Liisa Kaarina		Olkkonen	16. 6. 44
Huupponen	6. 11. 43	Maija Opas s. Tala	7. 9. 39
Maija Leena Keso		Elli Maria Paakkolan-	
s. Lario	4. 5. 39 merkon.	vaara	19. 6. 41 merkon.
Ulla Anneli Kukkonen	21. 10. 42	Marja-Liisa Pentikäinen	4. 3. 42
Helka Annikki Laakso	16. 7. 43	Seija Inkeri Rautkorpi	
Sirkka Anneli Lehto	9. 3. 41	s. Virtanen	17. 3. 40 merkon.
Terttu Orvokki Liima-		Pirkko Kaarina	
tainen s. Niinimäki	26. 11. 41	Saharinen	11. 8. 43
Hanna Orvokki		Leena Kristiina	
Lässämäki	16. 11. 40 merkon.	Sihvonen	16. 11. 38
Marja Sinikka Marttinen	13. 5. 42	Aili Irja Wira s. Platan	22. 10. 35

17. 12. 1965:

Annii Laila Marjatta		Liisa Hanneli Ruoslahti	25. 4. 43
Jämsä s. Lähdesmäki	5. 3. 40	Sirkka Liisa Virtanen	
Kirsti Liisa Merimäki		s. Siiröinen	5. 9. 40
s. Tappola	9. 1. 41		

Kevätlukukaudella 4. 3. 1966:

Syntynyt Muu tutk.		Syntynyt Muu tutk.	
Raija Tuulikki Alanen	22. 6. 43	Airi Anneli Neuvonen	
Raija Helena Anttila		s. Vuorinen	4. 12. 38 merkon.
s. Nuortimo	12. 7. 40 merkon.	Saara Lea Ojanen	28. 2. 42
Synnöve Kristina Berg	11. 11. 43	Marja Aune Helena	
Eeva Kaisu Harala		Paaso	1. 2. 43
s. Tiura	13. 3. 43	Tuula Iiona Pasola	8. 4. 42
Marjukka Marja Helena		Laila Heleena	
Horelli	29. 10. 43	Pikkarainen	16. 8. 42
Anna-Liisa Jarkko	4. 5. 37	Riitta Marjatta Pystö	13. 9. 42
Eila Marjatta Juntunen		Seija Maire Hannele	
s. Romo	11. 4. 39	Reunama	18. 7. 42
Marja-Leena Kivikari	12. 12. 43	Ulla Maija Saarinen	
Riitta Marjatta		s. Kokkonen	24. 3. 43
Koivulehto	22. 1. 43	Paula Marjatta Kaarina	
Irmeli Marita Lehto	22. 7. 41	Saastamoinen s. Mörsky	25. 1. 43
Leena Annikki Metsä		Liisa Tuulikki Suviala	1. 12. 43
s. Hakala	19. 2. 43	Pirjo Marjatta Tuominen	
		s. Voutilainen	23. 2. 42

29. 4. 1966:

Raili Tuulikki Kaakinen		Aune Marjatta Sandell	
s. Vuorela	12. 3. 40	s. Kuisma	5. 12. 41
Sirkku Arja-Liisa		Pirjo Tuulikki Setälä	5. 1. 44
Rauhio s. Ervelä	31. 10. 43		

31. 5. 1966:

Ulla Marja Aalto	14. 2. 39	Ritva Anneli Kauppinen	20. 8. 40
Ritva Kyllikki Eloranta	30. 11. 44	Hilkka Anneli Koho	30. 11. 44
Anja Marjatta Forsström	20. 7. 43	Marja Leena Kokko	26. 11. 42 merkon.
Tuula Kaarina Grund-		Marja-Liisa Koskinen	
ström s. Haapaniemi	30. 3. 44	s. Loukes	14. 1. 38 merkon.
Ritva Kaarina Haka	5. 9. 43	Mervi Marita Marga-	
Sisko Marjukka		reetta Kuivalainen	1. 7. 43 merkon.
Heikkinen	2. 9. 36 merkon.	Laila Kyllikki Kujala	22. 1. 43
Raili Anneli Hermansen	19. 6. 43	Marjatta Inkeri Kuok-	
Leena Helka Hupli	7. 3. 42	kanen s. Kaskama	12. 1. 42
Ritva Tuulikki		Riitta Maria	
Huuskonen	27. 5. 44	Kämäräinen	16. 12. 42
Laila Irmeli Hyytiäinen	23. 3. 43	Hilkka Tuulikki Laakso	
Marketta Mailis		s. Rosendahl	16. 5. 43
Ilivitzky s. Leppälä	8. 11. 41	Sirkka-Liisa Laitinen	29. 2. 44
Marjut Helena Jalkanen	28. 3. 41 merkon.	Tuija Iris Hellevi	
Eeva-Liisa Karhunen	22. 12. 42	Lehtonen	31. 8. 43

Syntynyt Muu tutk.

Syntynyt Muu tutk.

Aini Marja-Liisa		Pirkko Irmeli Pöllänen	
Liimatainen	25. 6. 41	s. Kiiveri	23. 9. 38
Inari Irja Anneli		Liisa Tuulikki Ritvanen	17. 9. 44
Lounema s. Viljamaa	28. 1. 43	Päivi Tellervo Sahlberg	7. 6. 42
Pirkko Liisa Miinala	9. 8. 40	Karina Lyyli Irène	
Marja Irmeli Mikkola		Sirén	18. 9. 45
s. Saarela	10. 2. 40	Hilkka Tellervo Sivula	2. 5. 43
Kati Elina Niemeläinen	6. 3. 44	Eeva Kaarina Stähle	
Lea Maija Tellervo		s. Virkkunen	18. 4. 37
Nikula	7. 8. 44	Sirkka-Liisa Syrjänpää	27. 6. 43
Eila Elina Okker		Asta Kyllikki	
s. Valonen	30. 12. 44	Tuomenoksa	19. 9. 40
Pirkko Liisa Okko		Anna Kaarina	
s. Savolainen	17. 7. 43	Tuomikoski	6. 8. 44
Ritva Sylvia Oksanen	4. 7. 44	Pirkko Inkeri Ursin	
Katriina Partanen	18. 9. 42 merkon.	s. Kostainen	14. 8. 42
Anja Marjatta Pelkonen		Kirsti Unelma Marjatta	
s. Boman	8. 1. 44	Vainikka	25. 12. 41
Mirja Sinikka Penttilä		Airi Kaarina Viitanen	
s. Hakuli	2. 9. 38	s. Prusi	18. 4. 44
Marja-Liisa Kyllikki		Maire Helena Virta	
Pitkänen	18. 11. 44	s. Alanen	10. 8. 37
Ritva Kyllikki Pulkinen	10. 4. 44		

VII Stipendit

Valtion ylioppilasstipendit

Korkeakoulussa opiskelevien lahjakkaiden, ahkerien ja vähävaraisten ylioppilaiden opintojen tukemiseksi korkeakoulu sai keväällä 1966 49 kokostipendiä määrältään 890 mk, 49 puolistipendiä määrältään 570 mk, 49 opiskeluvälinestipendiä määrältään 170 mk ja 10 vieraspaikkakuntalaisen lisää määrältään 220 mk eli yhteensä 82.070: —.

Korkeakoulun stipendilautakunnan puheenjohtajana on toiminut professori *Jouko Paakkanen*, ja jäseninä lehtori *Jaakko Havukkala* sekä lehtori *Sirkka-Liisa Norko-Turja*. Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunnan edustajina stipendilautakunnassa ovat lukuvuonna 1965—66 olleet kauppat.ylioppilaat *Antti Wuorenjuuri* ja *Erkki Tikkanen*. Sihteerinä on ollut KTM *Asko Korpela*.

Stipendilautakunta julisti maaliskuun 14 p:nä stipendit haettaviksi, jolloin määräajan kuluessa niitä haki 7 kauppat.kand. tutkintoa opiskelevaa sekä 12 III vuosikurssin, 119 II vuosikurssin ja 76 I vuosikurssin oppilasta.

Kokouksessaan toukokuun 2 p:nä lautakunta päätti jakaa lukuvuoden 1966—1967 opiskelijastipendit seuraavasti:

a) kokostipendin ja vieraspaikkakuntalaisen lisän saivat:

Raija Tuulikki Juvani, Eeva Marjatta Kärki.

b) kokostipendin ja opiskeluvälinestipendin saivat:

Kaarina Arola, Tuula Kaarina Karvala, Marja-Liisa Kotakorpi, Seija Irmeli Kulmala, Terttu Marjatta Peltonen, Kauko Tapio Sipponen.

c) kokostipendin saivat:

Veli Kalevi Ahonen, Jorma Alanko, Risto Raimo Olavi Asikainen, Raimo Olavi Fagerström, Heikki Jussi Ilari Haveri, Sirkka Tuulikki Heinonen, Taina Irene Järvinen, Kalle

Juhani Karjalainen, Kaste-Helmi Kaukonen, Aino Orvokki Kinnunen, Kirsti Helena Kivimäki, Rea Mirja Minerva Klinga, Juha Markku Kalervo Kokko, Hely Maria Koski, Sirkka Anneli Kytöhonka, Airi Marja-Liisa Köppi, Paula Hannele Laitinen, Aulis Veikko Aarre Lamio, Eila Marjatta Laukka, Olli Kalevi Lecklin, Mirja Anneli Lehtimäki, Liisa Leppäkoski, Tuula Anneli Louhi, Jorma Eetu Lyytikäinen, Raili Anneli Mäkinen, Eila Annikki Nyssönen, Ritva Irmeli Ollila, Tauno Juhani Ensio Pesola, Hannu Kalervo Pesonen, Olavi Juhani Punakivi, Sirkka-Liisa Ranki, Ritva Orvokki Ranta-Valkama, Alpo Antero Reinikka, Jussi Matti Saarikoski, Mauri Kaleva Savinainen, Paavo Kalervo Siltanen, Nina Marita Siukonen, Marja-Liisa Ester Stigell, Maijaleena Irmeli Tikkanen, Leena Väisänen, Jouko Aatos Ylä-Liedenpohja.

d) puolistipendin, vieraspaikkakuntalaisen lisän ja opiskeluvälinestipendin sai:

Jarmo Aulis Korhonen.

e) puolistipendin ja vieraspaikkakuntalaisen lisän saivat:

Leena Marita Forsman, Eeva-Marja Hokka, Irma Sylvia Kristiina Kumara, Rauno Juhani Kärkkäinen, Kauko Seppo Laakkonen, Väinö Ilmari Meriläinen, Martta Helena Sihvo.

f) puolistipendin ja opiskeluvälinestipendin saivat:

Arto Veikko Juhani Kajanto, Hanna Maria Kujala, Ritva Tuulikki Mikkonen, Kirsti Kaarina Pekkarinen, Veikko Ensio Timber, Tuire Marja Toivanen.

g) puolistipendin saivat:

Erkki Olavi Auvinen, Tuula Sinikka Eskelinen, Aune Ida Annikki Halonen, Leena Marjatta Hirvonen, Seija Tellervo Immonen, Ritva Marjatta Kallinen, Eeva Annikki Kiiskinen, Veikko Tapani Korhonen, Seppo Matti Johannes Korvola, Timo Matti Sakari Laitinen, Leila Tuulikki Laurila, Raimo Leppäharju, Heidi Maria Lindblom, Esa Juhani Lindqvist, Reijo Kalevi Luostarinen, Helena Maria Hannele Lähteenmäki, Mirja Anneli Meisalo, Hilka Maria Niemi, Pekka Antero Nikula, Reijo Ragnar Nyberg, Tuula Helinä Pajari, Veli Harry Palmén, Leila Anneli Pauli, Tuula Anneli Pellinen, Arja Anneli Pohto, Ilkka Juhani Puupponen, Marja-Liisa Kyllikki Rantanen, Sisko Annikki Ritvanen, Reino Tapani Rouhiainen, Kirsti Maija Ruohonen, Tuire Elina Salo, Aila Tellervo Talikka, Kristiina Uotila, Esa Iivari Ventonen, Paula Mariaana Viljakainen.

h) opiskeluvälinestipendin saivat:

Kari Tapio Harmanen, Inkeri Maija-Liisa Hietanen, Kari Kaarlo Kristian Janhunen, Heli Marjatta Järvinen, Kari Veikko Antero Kallio, Eeva Kaisa Kankainen, Rauno Päiviö Kauria, Saara Tellervo Kehusmaa, Pekka Veli Kilpikoski, Kaisa Koivuniemi, Marja Helena Komppa, Krister Heikki Juhani Kronlund, Pirkko Marjatta Kuronen, Marja-Leena Lehti, Esa Juhani Leimu, Esa Eljas Linna, Matti Kalervo Lipponen, Tuomo Aukusti Matilainen, Marja-Liisa Mäkinen, Marja-Leena Niemi, Hannu Kalevi Närhi, Aimo Antero Paananen, Terttu Liisa Ruponen, Ulla-Elina Ruuskanen, Raili Marjatta Räikkönen, Maila Hellevi Salmelin, Erkki Antero Sankelo, Marja-Leena Orvokki Sarenti, Yrjö Sauhke, Tarja Leena Tapio, Anja Marketta Tuomela, Aili Aino Vilhelmiina Vallinmäki, Reijo Henrik Vartiainen, Antti Kauko Matias Viitala, Tuomo Kalevi Välisalo, Leena Helena Yrjölä.

Korkeakoulun omat stipendit

Ottaen huomioon stipendirahastojen määräykset stipendien tarkoituksesta on seuraaville korkeakoulun opettajille ja virkailijoille jaettu stipendejä:

Professori Kalle Kaupin rahastosta professori Jaakko Hongolle 700 mk, professori Mika Kaskimiehelle 1.000 mk, vt. apul.professori Jouko Manniselle 700 mk, lehtori Meeri Saarsalmelle 400 mk, professori Tuttu Tarkiaiselle 500 mk ja professori K. A. Telarannalle 500 mk.

Kauppakorkeakoulun hallituksen kanslerin käytettäväksi myöntämistä varoista kanslisti Taimi Borgille 500 mk, kauppat. maisteri Kari Castrénille 500 mk, kassanhoitaja Kerttu Halmeelle 500 mk, assistentti Asko Korpelalle 700 mk, fil. maisteri Naimi Laineelle 700 mk, lehtori Erkki Lautsilalle 700 mk, amanuenssi Kyllikki Ruokoselle 400 mk, ylim. opettaja Eija Salolle 700 mk, assistentti Olli Uotilalle 700 mk, amanuenssi Erkki Vaistolle 500 mk, professori Fedi Vaiviolle 700 mk, assistentti Pentti Woivalinille 700 mk ja lehtori Elsa Vuoriselle 700 mk.

Kansallis-Osake-Pankin 40-vuotismuistorahastosta kauppat. kandidaatti Risto Järviselle 700 mk, vt. assistentti Kari Kallioniemelle 250 mk, assistentti Jaakko Koskimiehelle 500 mk, assistentti Ilmari Ojaselle 500 mk, lehtori Veijo Riistamalle 700 mk ja kauppat. maisteri Jukka Vihersaarelle 700 mk.

Oy Mars Ab:n stipendirahastosta vt. assistentti Kari Kallioniemelle 265 mk.

Kauppaneuvos Osk. Huttusen stipendirahastosta lehtori Hannu Teräkselle 190 mk.

Kauppakorkeakoulun Opettajien stipendirahastosta lehtori Hannu Teräkselle 100 mk.

Stipendien ja matka-apurahojen saajien on aikanaan tehtävä ilmoitus apurahojen käytöstä kirjallisesti Kanslerille osoitettuna.

Kauppakorkeakoulun entiset ja nykyiset oppilaat ovat saaneet stipendejä seuraavasti:

Hanna ja Eino Haapalan lahjoitusrahasto: Anttila, Mai 500:—, Asikainen, Risto 500:—, Hyttinen, Marjatta 400:—, Hyytiäinen, Irmeli 300:—, Karjalainen, Juhani 600:—, Kiviharju, Lea 500:—, Manninen, Erkki 500:—, Närhi, Riitta 500:—, Pekkarinen, Kirsti 700:—, Pellonperä, Tuula 300:—, Päiväkumpu, Kyllikki 300:—, Rouhiainen, Reino 700:—, Saarikoski, Jussi 700:—, Siltanen, Paavo 500:—, Sipponen, Tapio 600:—, Takala, Liisa 500:—, Tikka, Esko 500:—, Viitala, Urpo 600:—, Vuori, Pirkko 500:—, Väisänen, Leena 500:—, Ylä-Liedenpohja, Jouko 500:—.

Kansallis-Osake-Pankin 40-vuotismuistorahasto: Hallamaa, Timo 700:—, Kallio, Eero 600:—, Koivunen, Ossi 350:—, Linnainmaa, Pekka 600:—, Mäkelä, Esko 600:—, Ollila, Ritva 500:—.

Kalle Kaupin muistorahasto: Hukkataival, Tarja 600:—, Paananen, Anni 590:—, Pihlajaniemi, Olavi 600:—.

Kauppateiden Kandidaattiyhdistys ry:n rahasto: Suokas, Ritva 120:—, Tiainen, Anja 500:—.

Kilpiä Oy:n rahasto: Paakkanen, Ilpo 500:—, Pesola, Tauno 490:—.

Aleksanteri Konkosen lahjoitusrahasto: Koivunen, Ossi 60:—.

Alfred Kordelinin stipendirahasto: Jalava, Lea 290:—.

Juho Lallukan muistorahasto: Pesola, Tauno 100:—.

K. H. Lehtisen rahasto: Heino, Martti 360:—.

Ivar Lindforsin stipendirahasto: Kulmala, Seija 500:—, Nyberg, Reijo 500:—, Ranta-Valkama, Ritva 500:—, Siukonen, Marita 500:—, Tikkanen, Maija-Leena 180:—.

P. A. Luostarisen stipendirahasto: Inkiläinen, Raimo 500:—.

Mainos-Juniorin stipendi: Niilola, Kari 100:—.

Tukkukauppias S. Mäntysen rahasto: Saarinen, Osmo 380:—, Tattari, Matti 700:—.

Naisekonomien Kerhon palkinto: Ritvanen, Liisa 100:—.

Kauppakorkeakoulun Keräyksen Naistoimikunta ry:n stipendirahasto: Akkanen, Ulla-Maija 1.085:—, Tirkkonen, Sonja 1.085:—.

Maija ja Lauri Niiniojan rahasto: Hahla, Heikki 500:—, Heinonen, Erkki 300:—, Isojunno, Antti 500:—, Könönen, Reino 500:—, Luontola, Markku 500:—, Sointu, Pirkko-Liisa 200:—, Swanljung, Ritva 500:—.

V. P. Nurmilahden muistorahasto: Savijaho, Asko 500:—, Virtanen, Kalervo 500:—.

Gustav Pauligin stipendirahasto: Ahti, Alvar 500:—, Holopainen, Veli-Pekka 500:—.

Pohjolan stipendirahasto: Suokas, Ritva 230:—.

Helsingin Yleisen Ravintoyhdistyksen rahasto: Ravantti, Anna-Liisa 105:—.

Kauppaneuvos Juhani Santaholman rahasto: Sipponen, Tapio 65:—.

Elin ja Evert Sellgrenin stipendirahasto: Jalava, Lea 160:—.

Oy G. W. Sohlberg Ab:n stipendirahasto: Brander, Taina 100:—, Iisaho, Eero 100:—, Ravantti, Anna-Liisa 100:—.

Oy Stockman Ab:n 100-vuotisrahasto: Castrén, Kari 500:—, Chydenius, Leena 600:—, Heikkala, Pertti 600:—, Kaukinen, Risto 600:—, Lappi, Arja 600:—, Lehtinen, Antti 600:—, Lindy, Timo, 600:—, Luostarinen, Reijo 700:—, Pellonmaa, Niilo 600:—, Savijaho, Asko 300:—,

Suomen Yhdyspankin Riemujuhlarahasto: Airikkala, Reino 500:—, Kailasvuori, Kalevi 500:—, Malmberg, Kaarina 500:—, Pietiäinen, Riitta-Leena 500:—, Pitkänen, Marja-Liisa 260:—, Sierla, Antti 500:—,

Talous-Osakekaupan stipendirahasto: Korhonen, Jarmo 380:—.

Oy Tesvisio Ab:n selvitysvaroista: Arola, Kaarina 300:—, Fagerström, Raimo 500:—, Granroth, Seppo 500:—, Kotakorpi, Marja-Liisa 800:—, Meisalo, Anneli 500:—, Oikarinen, Eine-Liisa 300:—, Prepula, Eero 400:—, Siniharju, Hannu 600:—, Sulonen, Taisto 500:—.

Birger Wegeliuksen stipendirahasto: Jääsalo, Esko 90:—.

Professori Henrik Virkkusen muistorahasto: Lehtinen, Uolevi 800:—, Mannermaa, Kari 700:—, Siimestö, Orvo 500:—.

Palkintona seminaarikirjoituksesta ovat allamainituissa aineissa saaneet:

Liiketaloustiede I: Eskola, Aulis 50:—, Hallamaa, Timo 50:—, Jääskeläinen, Simo 60:—, Kare, Marjatta 50:—, Karonen, Pertti 50:—, Lindfors, Tapio 50:—, Linnainmaa, Pekka 50:—, Paananen, Anni 50:—, Pellonperä, Tuula 50:—, Prepula, Eero 50:—, Prihti, Aatto 60:—, Räikkönen, Leena-Maija 50:—, Sipola, Seppo 50:—, Tapanainen, Kaija 60:—, Torvinen, Sakari 50:—, Vainio, Eino 50:—, Virkkunen, Toivo 50:—.

Liiketaloustiede II: Ahonen, Liisa 50:—, Ahti, Alvar 40:—, Alhava, Markku 60:—, Haapasalmi, Kalervo 40:—, Heikkinen, Juhani 60:—, Hyttinen, Ritva 50:—, Immonen, Pirjo 40:—, Juhola, Matti 50:—, Kahila, Erkki 40:—, Lampinen, Kaarina 50:—, Lehto, Kirsti 40:—, Liimatainen, Eero 50:—, Lindfors, Esko 60:—, Lindström, Maj-Britt 50:—, Määttänen, Liisa 50:—, Nojonen, Raija 50:—, Oksiala, Esko 50:—, Olkku, Pekka 60:—, Paakkanen, Ilpo 50:—, Pesälä, Juhani 50:—, Pihlajaniemi, Olavi 50:—, Ruuskanen, Jaakko 60:—, Räikkönen, Leena-Maija 50:—, Siimestö, Orvo 60:—, Sikiö, Tuulikki 50:—, Takala,

Liisa 50:—, Tapanainen, Kaija 50:—, Tattari, Matti 50:—, Tiainen, Anja 50:—, Tiilikainen, Jukka 40:—, Toivonen, Raili 60:—, Torvinen, Sakari 50:—, Urrila, Pekka 60:—, Vainio, Eino 50:—, Vesto, Aune 40:—, Viklund, Pauli 60:—, Vuorenjuuri, Antti 50:—, Vuorinen, Jaakko 50:—.

Kansantaloustiede: Antskog, Anita 80:—, Heinonen, Erkki 70:—, Kallio, Eero 80:—, Kopinen, Kaiju 70:—, Koskinen, Lauri 80:—, Matikainen, Kai 80:—, Reijonen, Pauli 80:—, Rissanen, Erkki 70:—, Sillberg, Olavi 80:—, Vainio, Eino 80:—.

Oikeustiede: Laiho, Olli 60:—, Immonen, Pirjo 40:—, Liimatainen, Eero 40:—, Lipsanen, Antero 40:—, Nurmi, Kalevi 40:—, Uoti, Helena 40:—.

Talousmaantiede: Aaltonen, Irmeli 30:—, Aittola, Eero 40:—, Alanko, Reino 50:—, Inkiäinen, Raimo 40:—, Järvinen, Taito 40:—, Kettunen, Jorma 40:—, Kärkkäinen, Mikko 50:—, Lampinen, Kaarina 50:—, Lantto, Ilkka 40:—, Lindfors, Juhani 40:—, Manninen, Erkki 40:—, Ståhl, Marja 40:—, Suckman, Olli 40:—, Vikström, Maj-Lis 40:—.

Tavaraoppi ja teknologia: Hannula, Ilkka 55:—, Karonen, Pertti 60:—, Lintula, Ari 50:—, Paakkanen, Ilpo 60:—, Ritola, Erkki 60:—, Ruuskanen, Jaakko 70:—, Takala, Liisa 60:—, Uitto, Merja 55:—.

Talousmatematiikka: Ahonen, Kalevi 60:—, Ahti, Alvar 50:—.

Tilastotiede: Kurtto, Sinikka 60:—.

Englannin kieli: Aario, Ulpu 60:—, Eskelinen, Marjatta 60:—, Kettunen, Sinikka 50:—, Määttänen, Eeva 50:—, Ranta, Raija 80:—.

Espanjan kieli: Horelli, Marjukka 50:—.

Ranskan kieli: Liittola, Marjut 50:—.

Saksan kieli: Heikkinen, Marjukka 35:—, Mallas, Ulla Maija 35:—, Murros, Lea 35:—, Ritvanen, Tuulikki 35:—, Sirén, Karina 35:—, Suhonen, Soile 35:—, Suominen, Kyllikki 35:—.

Osuusliike Elannon käytettäväksi antamat kolme palkintoa Ltt. I:n tai Ltt. II:n alalta laadituista ansiokkaista vähittäiskauppa-alan kysymyksiä käsittelevistä seminaaritutkielmista on annettu seuraaville:

Iisaho, Eero 200:—, Linnainmaa, Pekka 200:—, Paljakka, Taimi 200:—.

Helsingissä, kesäkuussa 1966

Pekka Heinänen

Puhe,

*jonka rehtori, professori Pekka Heinänen
piti Kauppakorkeakoulun lukuvuoden avajaisissa 11. 9. 1965*

Suomen kansaa on sanottu kulttuurihakuiseksi. Sitä kuvastaa mm. suhtautumisemme koulunkäyntiin, opiskeluun ja kaikkeen sen lähetyvillä olevaan. Kun ennen toista maailmansotaa kovasti pohdittiin oppikoulun uudistamisprobleemaa, jonka ratkaisemiseen kadunmieskin katsoi olevansa melkoinen asiantuntija, kulttuurihakuisuus on viime aikoina ja viimeksi kuluneeseen lukuvuoteen huipentuneena kohdistunut lähinnä korkeakouluun sillä seurauksella, että asiantuntijoita on nyt huomattavasti vähemmän, mutta kenties kuitenkin riittävästi.

Keskustelu korkeakoulusta on lähtenyt siitä tosiasiasta, että vuosittain valmistuvien, uusien ylioppilaiden määrä on räjähdysmäisesti kasvanut, kahdessa vuosikymmenessä lähes viisinkertaiseksi. Puhutaan ylioppilastulvasta, joka aikaisemmin käsitettiin kulttuurihakuisuuden vinosuuntaukseksi, nyt sitä sen sijaan pidetään kansan sivistyspyrkimysten positiivisena ilmentymänä. Ylioppilas korkeakouluinstituution jäsenenä on tämän päivän kulttuuripoliittisten keskustelujen pääaiheita.

Ylioppilastulva on synnyttänyt monta probleemaa, joiden ratkaisemiseksi on tehty runsaasti komiteatyötä, kirjoitettu mietintöjä ja teoksia, pohdittu asiaa kokouksissa ja neuvottelupäivillä. Oman korkeakoulumme kehittämistä tutkivan eli niin sanotun pitkän tähtäyksen komitean osamietintö lähes kahden vuoden työn tuloksena julkistettiin viime keväänä ja tärkeitä siinä esitettyjä ehdotuksia on jo ryhdytty toteuttamaan. Niiden kertaamiseen tässä tilaisuudessa ei ole aihetta, riittäköön maininta, että tähtäyspisteemme ei ole ollut suinkaan vain korkeakoulun laajentaminen, vaan ennen kaikkea sen sisäinen kehittäminen ja uudistaminen, tutkimuksen ja opetuksen kasvun ja tehostumisen turvaaminen.

Viime keväänä Tasavallan presidentti asetti kuuden professorin muodostaman työryhmän, joka viidentoista lyhyemmän ja viiden koko päivän neuvottelun jälkeen on esittänyt korkeakoulupoliittikaamme

koskevan lausuntonsa. Painettuna se on saanut nimekseen: ”Tiede ja ylin opetus tulevien vuosien Suomessa”. Työryhmän toiminta on siis tapahtunut ainutlaatuisella teholla, joka saanee osittain selvityksensä siitä, että sen puheenjohtaja, prof. *Oiva Ketonen*, oli joutunut jo aikaisemmin korkeakoulupolitiikan näköaloja perusteellisesti käsittelevän teoksensa kirjoittaessaan paneutumaan näihin kysymyksiin.

Valtioneuvoston v. 1963 asettama ja prof. *Paavo Suomalaisen* puheenjohtolla toiminut komitea, jolle oli annettu tehtäväksi mm. tutkia yliopistojen ja korkeakoulujen koulutuskapasiteetin lisäämistä, ei pitänyt yhtä kovaa kiirettä, mutta ennätti kuitenkin ennen presidentin asettamaa työryhmää julkaista oman ensimmäisen osamietintönsä ja paria kuukautta myöhemmin toisen. Kun vielä mainitsen Suomen Kulttuuri-rahaston järjestämät kulttuuripoliittiset neuvottelupäivät ja ylioppilaiden aktiivisen osallistumisen korkeakoulupoliittiseen keskusteluun sekä julkisen sanan tähän, osittain jopa poleemiseksi kärjistettyyn aiheeseen uhraaman melkoisen palstamäärän, lienee tullut esitellyksi kulttuurihakuisuutemme viimeisimmät ilmenemismuodot.

1930-luvulla pyrittiin vakavasti *uudistamaan* oppikoulua. Nykyisessä korkeakoulupoliittisessa keskustelussa ei sen sijaan puhuta kovinkaan paljon uudistamisesta, mutta sitä enemmän yliopistojen ja korkeakoulujen *laajentamisesta*. On lähdetty siitä, sanoisinko, aksiomaattisesta premissistä, että yhteiskunnan on huolehdittava jokaisen opiskeluun kykenevän ylioppilaan mahdollisuudesta sijoittua jatko-opintojen piiriin. Suomalaisen komitea on asian ilmaissut seuraavasti: ”Yleiseksi koulutuspoliittiseksi periaatteeksi olisikin otettava se, että kaikilla halukkailla olisi mahdollisuus jatko-opintoihin, osalla yliopistoissa ja korkeakouluissa, osalla ammatillisissa oppilaitoksissa”. Tämän periaatteen johdonmukaisena seurauksena on sitten tehty monipuolisia laskelmia opiskelupaikkojen tarpeesta tänään, viiden vuoden kuluttua, presidentin asettaman työryhmän lausunnossa jopa viidentoista vuoden tähtäyksellä. Tuon tarpeen tyydyttäminen edellyttää ennen kaikkea valtiiovallan toimenpiteitä ja nimenomaan sellaisia, jotka vaativat melkoisia kustannuksia. Kysymyksessä on siis elävään materiaaliin kohdistuva investointi.

Aina kun on kysymys sijoituksesta, investoinnista, on syytä tarkoin selvittää sijoittajan voimavarat ja odotettavissa oleva tuotto. Skeptikko esittää kysymyksen, onko välttämätöntä, että kaikilla halukkailla pitää olla mahdollisuus jatko-opintoihin. Kysymys liittyy läheisesti laajempaan periaatteeseen, kysymykseen yleensä oikeudesta opiskeluun, koulutukseen, sivistykseen. Nuorison taholla oikeus opiskeluun käsitetään apriorisena yleisen ihmisoikeuden ilmentymänä. Se on tuotu toistuvasti esille, viimeksi mm. ylioppilaiden tämän vuoden helmikuussa pitämien sosiaa-

lis-taloudellisten neuvottelupäivien julkilausumassa. Siinä sanotaan näin: ”Demokraattisen koulutusjärjestelmän pitäisi pystyä antamaan jokaiselle yksilölle hänen kykyjensä ja halujensa mukainen koulutus sosiaalisista, taloudellisista ja maantieteellisistä tekijöistä riippumatta”. Itse asiassa demokratian olemukseenhan kuuluu tai demokratian täytyy perustua mahdollisuuksien samankaltaisuuteen. Mutta eivät vain ylioppilaat pidä koulutuksen saannin mahdollisuutta ihmisen sosiaalisiin perusoikeuksiin kuuluvana, se on tunnustettu myös Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa, jonka 26. artiklan 1. momenttiin sisältyvät mm. seuraavat virkkeet: ”Kullakin henkilöllä on oikeus opetukseen. Teknillisen ja ammattiopetuksen on oltava yleistä; jatko-opetuksen on oltava avoinna yhtäläisesti kaikille heidän ansionsa mukaan”.

Periaatteessa siis oikeus korkeakouluopiskeluun yhteiskunnan pitäisi voida taata kaikille muodollisesti päteville, so. ylioppilastutkinnon suorittaneille. Näin myös käytännössä tapahtui 1930-luvulle saakka. Korkeakoulujen ovet olivat avoinna kaikille ylioppilaille. Vasta 30 vuotta sitten noille oville ilmaantuivat ensimmäiset portinvartijat. Silloin näet, tarkemmin sanoen v. 1933, Helsingin yliopiston lääketieteellinen tiedekunta alkoi soveltaa sittemmin tietynlaisen kuuluisuuden saavuttanutta numerus clausus-järjestelmäänsä. Tällä hetkellä on vain ani harvoja aineita, joita voi ken tahansa ylioppilas ryhtyä opiskelemaan. Muutoin vallitsee ankarampi tai lievempi karsinta. Myös omassa korkeakoulussamme uusien opiskelijain määrä on pitkän aikaa ollut rajoitettu. Opiskelemaan pyrkijöistä voitiin ennen nykyiseen toimitaloon siirtymistä hyväksyä noin neljännes, sen jälkeen noin puolet. Hakijoiden määrä tavoitti tänä vuonna uuden huippunsa, 1192 ylioppilasta, joista hyväksyttiin 44,1 %; useitten peruutusten ja varamiesten tilalle kutsumisen jälkeen uusia opiskelijoita korkeakoulussamme on nyt noin 460.

Syyt yliopistojen ja korkeakoulujen opiskelijamäärien rajoittamiseksi ovat yleisesti tunnettuja ja yleensä myös yleisesti hyväksytyjä. Ylioppilaskokelaskin tuntee ne, hän tietää varsin hyvin, sanoisinko liiankin hyvin, että ei edes yleisarvosana laudatur ylioppilastutkinnon kirjallisissa kokeissa takaa hänelle vapaata pääsyä opiskelemaan mitä tahansa hänen haluamaansa alaa tai aineyhdistelmää ja että approbatur-ylioppilaan edessä korkeakoulujen ovet ovat lähes poikkeuksetta suljetut.

Ylioppilastutkinto on siis entisessä mielessä menettänyt merkityksensä, tai kenties voisi sanoa, että se vähintään cum laude approbatur-tasolle korotettuna sitä vielä jotenkuten vastaisi. Tästä älköön kuitenkaan tehdä sellaista johtopäätöstä, että omasta puolestani suosittelisin vaatimusten kiristämistä tälle tasolle. Suon mielelläni approbatur-ylioppi-

laillekin, joita kokonaismäärästä on noin kolmannes, valkolakkinsa ja jätettäköön heistä niille, jotka katsovat sattuman heitä kohtuuttomasti kolhineen, tilaisuus yrittää toisenlaisin kokein osoittaa todellinen kyvykkyytensä.

Vaikka ylioppilastutkinto ei siis nykyään enää ole se avain, jolla yliopiston tai korkeakoulun portti saadaan aukaistuksi, se useimmissa tapauksissa on kuitenkin osana niissä järjestelyissä, joilla tuollainen avain asianomaiselle annetaan. Eri korkeakoulut ja yliopistojen tiedekunnat ovat kehittäneet omat karsintamenetelmänsä ja pistelaskutaulukkonsa. Ylioppilastutkinnon jonkin arvosanan tuottama piste voi näin ollen ratkaisevasti vaikuttaa jatko-opintojen suuntaan ja siten ehkä suorastaan elämänuran määräytymiseen. Yksilön kohdalla silloin sattuma voi tulla karneella tavalla sotkemaan kauniiksi suunnitellun pistepelin. Mutta keskimäärin tuo järjestelmä sentään tekee oikeutta — niin ainakin uskotaan tai uskotaan siksi, kunnes keksitään parempi järjestelmä.

Ylioppilaat ovat neuvottelupäiviensä julkilausumassa tuoneet esille sen kannan, että ”periaatteessa karsinta on hylättävä ja jokaisella opetuksen tasolla on kaikilla oltava mahdollisuudet kykyjensä, taipumustensa ja kiinnostuksensa mukaiseen opiskeluun”. Karu todellisuus estää kuitenkin tämän sinänsä oikean periaatteen toteuttamisen. Karsinta on välttämätön, ja sen ylioppilaat itsekkin myöntävät. Ja kun näin on, he esittävät karsintamenetelmiä niin kehitettäväksi, että ne ”mittaisivat ko. alalle tärkeitä, tarkoin tutkittuja opinto- ja työmenestykseen vaikuttavia lahjakkuus- ja persoonallisuustekijöitä”. Jos tässä tarkoitetaan ns. soveltuvuustestien käytäntöön ottoa, se ilmeisesti kohtaa toistaiseksi ylipääsemättömiä vaikeuksia. Tämä todettiin Kauppakorkeakoulun pitkän tähtäyksen komiteassa asiaa pohdittaessa. Samalla keskusteltiin myös karsintakuulustelujen mahdollisesta järjestämisestä. Mutta päästäkö niidenkään avulla ylioppilastutkintoa paremmin mittaamaan esim. talouselämän ”alalle tärkeitä, opinto- ja työmenestykseen vaikuttavia lahjakkuus- ja persoonallisuustekijöitä”, se on varsin kyseenalaista. Kauppakorkeakoulun opettajaneuvosto päätyi ratkaisussaan alun toista vuotta sitten pitkän tähtäyksen komitean esityksen mukaisesti säilyttämään karsintamenetelmän periaatteen entisellään. Jotta pistetaulukon šabloonamainen käyttö ei täysin suvereenisti ratkaisisi opiskelemaan pyrkijöiden kohtaloa ja kenties vastaista elämänuraa, opettajaneuvosto jätti itselleen mahdollisuuden sisäänpääsyyn oikeut-tavan pisterajan lähivyöhykkeellä olevien pyrkijöiden ansioiden yksityiskohtaisempaan analysointiin.

Tuohon pisterajaan vaikuttaa oleellisesti opiskelemaan otettavien

lukumäärä, jonka tässä korkeakoulussa opettajaneuvosto ratkaisee. Viime vuosiin saakka eri korkeakoulut ovat päättäneet sisään otettavien ylioppilaiden määrän melkoisen itsenäisesti. Uusien ylioppilaiden lukumäärän valtava kasvu, johon alussa viittasin, on kuitenkin asettanut korkeakoulut moraalisen pakon eteen, so. tekemään voitavansa ylioppilastulvan aiheuttaman paineen keventämiseksi.

Tätä paineenkevennysproblemaa Suomalaisen komitea on joutunut perusteellisesti pohtimaan. Mietinnössään se on arvioinut kauppakorkeakouluihin viiden vuoden kuluttua sisään otettavien ylioppilaiden määrän 1 140:ksi, kun se vuosi sitten oli 840. Kuudessa vuodessa tapahtuisi siis 300 uuden opiskelijan lisäys, josta komitea kuitenkin on esittänyt vain puolet kauppakorkeakoulujen vastattavaksi. Tämä merkitsisi uusien opiskelijoiden määrän lisäämistä näissä laitoksissa noin 3 %:lla vuodessa. Kun komitea toisaalta on arvioinut sijoitettavien uusien opiskelijoiden kokonaismäärän kasvavan tähän verrattuna kolminkertaisella nopeudella, täytynee tällaista taloustieteellisen koulutustarpeen arviointia pitää varsin epärealistisena eikä se ilmeisesti perustu huolella laadittuun työmarkkinaennusteeseen. Oma korkeakoulumme onkin suunnitellut kasvun tapahtuvan 5—7 %:n nopeudella. Kun tänään korkeakoulumme uusien opiskelijoiden määrä on pyöreän luvun 460, sen lasketaan tietyin edellytyksin olevan viiden vuoden kuluttua 590—640. Näin ollen meidän korkeakoulumme yksinään voisi vastata komitean suunnitteleman opiskelijapaikkojen lisäyksestä. Suomalaisen komitea on halunnut kuitenkin erityisesti korostaa, että Turun kauppakorkeakoulun toimintaedellytyksiin olisi kiinnitettävä huomiota sen kapasiteetin lisäämiseksi. Jos kapasiteetin lisäämisellä tarkoitetaan oppilasmäärän suurentamista, en voi välttyä esittämästä komitealle kysymystä: miksi vain Turun kauppakorkeakoulun toimintaedellytyksiin olisi tässä mielessä kiinnitettävä huomiota, miksei tasapuolisesti myös muiden. Yhteisesti maan neljä kauppakorkeakoulua voisi käsitykseni mukaan parhaiten hoitaa ekonomien ja sihteerien koulutuksen nykyistä laajemmissakin puitteissa. Näin menetellen ratkaisu olisi korkeakoulujen toiminnan 70-prosenttisen rahoittajankin, so. valtiovalan kannalta edullisin. Tällaista taustaa vasten näyttää siltä, että koulutuskapasiteettimielessä uusien kauppakorkeakoulujen toiminnan aloittaminen vielä tällä vuosikymmenellä ei ole tarpeellista.

Niille ylioppilaille, jotka ovat karsintarajan ylittäneet, korkeakoulun ovet avautuvat ja opiskelu voi alkaa. Mitä sitten merkitsee opiskelu korkeakoulussa ja mitä merkitsee korkeakouluopetus? Minun opiskeluaikani, neljä vuosikymmentä sitten jälkimmäinen noista käsitteistä ilkamoiden määriteltiin seuraavasti: Wenn alle schlafen und einer

spricht, das nennt man Unterricht. Ja itse asiassa eräissä tapauksissa luento-opetus lähenteli, jos ei nyt juuri kirjaimellisesti, niin asiallisesti kuitenkin, äsken lausutun määritelmän mukaista tilannetta. Korkeakoulun luennoitsija oli ja on edelleenkin oppikouluopettajaan verrattuna huonommassa asemassa. Meikäläisen tavan mukaan hän ei käytä heuristista opetusmenetelmää eikä yleensä esitä luentonsa aikana kysymyksiä, joilla kuuntelijoiden harhautuneet ajatukset voisi palauttaa päivän tekstin pariin. Hän tuo julki sanottavansa synnynnäisistä pedagogisista lahjoistaan riippuen suurempaa tai vähäisempää harrastusta herättävästi, yksinkertaisen selkeästi tai monimutkaisen vaikeatajuisesti, kaunopuheisesti tai monotonisesti jne. Jos hänen sanomansa ei esim. vaikeatajuisuuden takia tavoita kuulijaa, tämä tuskin rohkenee esittää kysymystä tai pyyntöä asian valaisemiseksi, niin tärkeätä kuin se olisikin, vaan mieluummin vaikenee ja pyytää tuon selvityksen lahjakkaammalta toveriltaan. Näin meneteltiin 40 vuotta sitten enkä ole havainnut suomalaisen opiskelijan siitä paljonkaan muuttuneen. Sanon näin, samalla kuitenkin toivoen, että esim. tänään opiskelunsa aloittavat ylioppilaat osoittaisivat minun tässä kohdin olevan väärässä.

Aikanaan eräät minun luokkatoverini suorittivat opiskelunsa melkein yksinomaisesti vain kurssikirjoja lukemalla ja kuulusteluihin osallistumalla. Yliopisto tai heidän tiedekuntansa oli heille vain jonkinlainen katsastustoimisto, jossa koe joko hyväksyttiin tai hylättiin, ei lainkaan opinahjo. Ihmettelin tätä silloin ja ihmettelen vieläkin. Omat kokemukseni saamastani luento-opetuksesta ovat nimittäin erittäin positiiviset, tai paremminkin sanoen tuo opetus oli ratkaisevan tärkeä, enkä usko sen vieläkään menettäneen merkitystään.

Mutta mitä uskoo tämän päivän ylioppilas? Saanen jälleen siteerata Ylioppilaiden korkeakoulupoliittisten neuvottelupäivien julkilausumaa. ”Nykyisin useat luennot ja kurssit, mm. pakolliset pro exercitio-harjoitukset hidastavat opintoja. Useissa tapauksissa tarvittavat tiedot voidaan saada helpoimmin ja nopeimmin kirjoista”. Ja edelleen: ”Professoreiden on laadittava monisteet peruskursseista. Kaikilla aloilla ei niiden luennoiminen ole tarpeellista, koska assistentit voivat selvittää mahdolliset vaikeatajuiset kohdat”.

Edellä sanottu tuskin jättää erilaisille tulkinnoille varaa. En tahdo väittää etteikö luento-opetusta vastaan voitaisi esittää ankaraakin kritiikkiä, mutta yliammutulta tuntuu väite, että useat luennot ja kurssit hidastaisivat opintoja. Tahtoisin mieluummin väittää että monissa tapauksissa tulos on päinvastainen, ainakin mikäli opinnot halutaan saattaa myös laadullisesti mahdollisimman korkealle tasolle.

Korkeakoulun luennot eivät sanan varsinaisessa mielessä ole pakolli-

sia, kuten koulujen oppitunnit. Opiskelija voi vapaasti harkita miten intensiivisesti hän suhtautuu opetukseen, mutta samalla hän myös kantaa vastuun opiskelunsa menestymisestä. Kauppakorkeakoulussa luen-tojen ja harjoitusten määrä on melkoinen, vaikka sitä tosin viimeksi vahvistettujen järjestyssääntöjen pohjalta voidaan minimiaineyhdistelm-in paljonkin vähentää.

Tammikuussa 1959 korkeakoulumme ylioppilaskunta suoritti jäsenistönsä keskuudessa opiskelua monipuolisesti valaisevan Gallup-tiedustelun, jossa kysyttiin mm. aineyhdistelmän edellyttämää viikkotuntimäärää. Kokonaisluvuksi pyöristettynä tämä oli ekonomin tutkintoa opiskelevien osalta keskimäärin 24 ja kirjeenvaihtajan tutkintoa opiskelevien osalta 30 tuntia. Samassa tiedustelussa kysyttiin edelleen, missä määrin opiskelijat olivat edellisellä lukukaudella loka- ja marraskuussa käyneet luennoilla ja harjoituksissa. Vastausten mukaan keskimääräisten läsnäolotuntien lukumäärä vaihteli vuosikurssista riippuen 74—85 %:iin. Tähän eräänlaiseen ”ahkeruusindeksiin” pitäisi jollakin tavalla sisällyttää myös se aika, jonka opiskelija oli viikottain käyttänyt itsenäiseen opiskeluun. Gallupin mukaan tämä oli ekonomi-opiskelijoilla keskimäärin 9,5—10 tuntia ja kirjeenvaihtaja-opiskelijoilla 8,5—13,5 tuntia viikossa. Koko viikon urakkaan kului näin ollen keskimäärin 32 tuntia. Tulkoon mainituksi että tiedusteluun saatiin hyväksytyjä vastauksia yhteensä n. 740.

Yhteenvetona tiedustelun tuloksista voisi kenties sanoa, että kuuden vuoden takainen, keskimääräis-opiskelija on käyttäytynyt hyvin rationaalisesti. Hän on arvostanut runsaat kolme neljänestä luento-opetuksesta välttämättömäksi, laiminlyönyt joitakin luentoja, tyytynyt 5—6 tunnin työpäiviin eikä näin ollen ole raatanut itseään uuvuksiin. Tulos on myös sen mukainen. Hän ei selviytynyt ekonomiksi tai kirjeenvaihtajaksi lähestulkoonkaan minimiajassa tai edes neljännen vuoden syys-tutkintokaudella, näitä eteviä ja tunnollisia tovereita hänellä muuten oli 35—40 % koko vuosikurssista. Hänen omat opintonsa kestivät 8—9 kuukautta kauemmin.

Kaiken opetuksen tarkoituksena tässä korkeakoulussa on perussääntöjemme mukaisesti ”kehittää maan nuorisoa kykeneväksi talouselämän palvelukseen”. Merkitseekö sana kehittää tässä yhteydessä muuta kuin muodossa tai toisessa tapahtuvaa opettamista, vai sisältyykö siihen myös ajatus opiskelijan kasvatuksesta? Omasta puolestani haluaisin vastata tähän kysymykseen myöntävästi. Kasvatusta on kai hyvin vaikea kokonaan irroittaa opetuksesta ja toisaalta taas akateeminen opetus voi muodostua hyvinkin voimakkaaksi kasvatustekijäksi.

Korkeakoulumme järjestyssääntöjen 21 §:ssä sanotaan: ”Korkea-

koulun oppilaiden tulee käyttäytyä vakavasti ja nuhteettomasti sekä noudattaa rehtorin ja muiden opettajain määräyksiä". Varsinaisia vakavaan ja nuhteettomaan käyttäytymiseen tähdättyjä neuvoja, vielä vähemmän määräyksiä opettajat sangen harvoin tulevat antaneeksi. Meikäläisen käytännön mukaan ei pidetä soveliaana, että professori tai muu korkeakoulun opettaja ryhtyisi neuvomaan edes ensi vuoden ylioppilasta esim. ketä ja miten hänen tulee tervehtiä, miten pukeutua tiettyihin tilaisuuksiin, miten käyttäytyä luennoilla, harjoituksissa, vastaanotoilla jne. Oppilaiden käytökseen puututaan vain poikkeustapauksissa. Mutta tämä lienee järjestyssääntöjen laatijan tarkoituskin, koska äsken mainitun pykälän jatko kuuluu: "Oppilasta, joka tätä vastaan rikkoo, rangaistaan asianhaarojen mukaan jne". Rikkomukseen saakka tuosta vakavasta ja nuhteettomasta käyttäytymisestä poikkeaminen sentään vain ani harvoissa tapauksissa eksyy, ja täten muodollinen valvontakin supistuu varsin vähään.

Opettajan persoonallisuus, hänen moraalinen ryhdikkyytensä ja oikeudenmukaisuutensa, hänen esiintymisensä auditorion edessä ja yksityisen opiskelijan kanssa kahden oltaessa, jopa hänen puhetapansa tai kielenkäyttönsä rikkaus ja hienostuneisuus jättävät oman jälkensä nuoren kuulijan psyykeen. Korkeakouluopettajan eräänä tärkeänä tehtävänä on myös välittää menneen polven kulttuuriperintö tämän päivän nuorisolle ja tähänkin toimintaan voi kätkeytyä tiedostamatonta pyrkimystä luonteen kultivointiin.

Opettajan persoonallisuuden vaikutus on yleensä sitä tuntuvampi, mitä pienemmälle joukolle hän opetustaan jakaa. Se saavuttaa huipunsa sellaisina keskusteluksi muuttuneina opetuksen tuokioina, jolloin kokenut opettaja ja hänen tieteen poluille lähtenyt oppilaansa yhdessä etsivät eteen ilmestyneen ongelman ratkaisua. Siinä silloin maailmankatsomus avartuu ja tiedemiehen etiikka selkeytyy, sanalla sanoen, kasvatusta, jota ei ole lainkaan tavoiteltu, tuottaa kauneinta satoa.

Ylioppilasmaailmassa on korkeakoulun lisäksi toinenkin instituutio, joka harjoittaa omaa kasvatustyötään, se on ylioppilaskunta. Olen eräässä aikaisemmassa yhteydessä lausunut käsitykseni tästä työstä, jota aikanaan inspehtorina jouduin läheltä seuraamaan. Totesin silloin, että ylioppilaskunta monine toimintamuotoineen muodostaa erinomaisen kasvatustalouden, jolla nuori opiskelija voi saada sekä hyvän käytöksen pintasilausta että todellista luonteen syvämuokkausta.

Ylioppilaskunnan kasvatuksellinen panos vaikuttaa voimakkaimmin niihin henkilöihin, jotka virkailijoina tai toimenhaltijoina joutuvat aktiivisesti työskentelemään yhteisön hyväksi. Ennakkoon tuntuisi siltä, että tämä toiminta ei voi olla haitallisesti vaikuttamatta tuollaisen henki-

lön varsinaisen päätyön, opiskelun, edistymiseen. Mutta missä määrin tällaista haittavaikutusta esiintyy? Olen koettanut sitä korkeakoulumme kanslian myötävaikutuksella hieman selvittää. Tulos on seuraavainen: Olen valinnut KY:n virkailijoista näkyvimät eli isännän, emännän ja mursumajurin tarkasteluni kohteeksi ja heistä ne jotka ovat toimineet vuosina 1947—1962. Kaikki 16 isäntää ovat nyttemmin suorittaneet ekonomin tutkinnon, emännistä viisi ja mursumajureista yksi on jäänyt valmistumatta tai heidän opintonsa ovat edelleen kesken. Isäntien keskimääräinen valmistumisaika on 4 v. 3 kk., tutkintonsa suorittaneiden emäntien 3 v. 5 kk. ja mursumajurien 3 v. 10 kk. Verrattuna vuosina 1954, -56 ja -58 aloittaneiden ja tutkintonsa suorittaneiden keskimääräiseen valmistumisaikaan, 3 v. 8 kk:een, todetaan, että isänniltä on mennyt aikaa 7 kk. ja mursumajureilta 2 kk. enemmän, emännät, nuo yksitoista tutkintonsa suorittanutta, ovat selviytyneet 3 kk. keskimääräistä nopeammin. Aikaerot eivät ole ylen suuria. KY:n viran tai toimen vastaanottaessaan opiskelijan täytyy siis laskea sen keskimäärin hieman jarruttavan opintojen edistymistä, mutta tämän vastapainona on tehtävän mukanaan tuoma kasvatuksellinen panos, jonka arvoa on hyvin vaikea mennä arvioimaan.

Mainittujen KY:n entisten isäntien ja mursumajurien nykyinen yhteiskunnallinen status voi kenties antaa tässä kohdin — jos ei juuri selvitystä — niin ainakin miettimisen aihetta. Isännistä on yksi pääjohtajan varamies, viisi toimitusjohtajaa, kuusi osasto-, konttori- tai vientipäällikköä, kaksi muissa tehtävissä ja kahden asemasta en saanut tietoa; mursumajureista vastaavasti kaksi toimitusjohtajaa, seitsemän osasto-, myynti- tai vientipäällikköä, kolme muissa tehtävissä ja kolmen asemasta ei tietoa. Onko KY-kasvatus auttanut esim. isäntiä kipuamaan verraten korkeille johtajantuoleille vai onko ylioppilaskunta aikanaan heidät tehtävään valitessaan havainnut heidän liikkeenjohdollisen kyvykkyytensä, sitä on turha käydä tarkemmin pohtimaan. Mutta samoin kuin opiskelussaan niin myös suhtautumisessaan ylioppilaskuntaan opiskelija joutuu itsenäisesti tekemään ratkaisunsa, punnitsemaan vastakkain edut ja haitat sekä ottamaan riskin sen mahdollisesti aiheuttamista viivästysvaikutuksista.

Kun tarkastelemme ylioppilasta korkeakouluinstituution jäsenenä meidän on syytä vakavasti kiinnittää huomiotamme myös niihin ulkoihin, lähinnä taloudellisiin tekijöihin, jotka säätelevät hänen opiskelunsa kulkua. Ensisijaisina tulevat tällöin näköpiiriin asumis- ja opintojen rahoitusmahdollisuudet. Edellisen osalta Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunta on tehnyt ja tekee edelleen työtä, joka sangen merkittäväällä tavalla tasoittaa tämän päivän kauppatieteiden ylioppilaan opin-

tietä. Mutta asuntolakysymys on myös muualla, itse asiassa koko ylioppilasmaailmassamme ajankohtaisimpia probleemoita, joille pyritään löytämään tai — sanoisinko — on löydettävä ratkaisu, maksoi mitä maksoi. Jätän kysymyksen pohtimisen kuitenkin tässä yhteydessä vain pelkän maininnan varaan ja koskettelen sen sijaan lyhyesti eräitä opiskelun rahoitusta koskevia ja sitä sivuavia kysymyksiä.

Opiskelijan tuloista ja menoista on aikojen kuluessa tehty useita tutkimuksia, joista viimeisimpiä, kenties viimeisin on Suomen Ylioppilaskuntien Liiton sosiaalisihteerin, *Irma Kalajan* liiton toimeksiannosta suorittama ja viime keväänä julkisuuteen saatettu tutkimus. Se on tehty otantamenetelmää käyttäen hieman yli 1000 vastauksen perusteella. Tutkimuksen mukaan vieraspaikkakuntalaisen yksinäisen opiskelijan menot ovat keskimäärin 360 mk kuukaudessa, meidän korkeakoulussamme 25 mk enemmän. Näiden menojen rahoitukseen kauppatieteiden ylioppilas saa keskimäärin avustuksena vanhemmiltaan 41 % menojen kokonaismäärästä, lukukauden aikana ansiotyöstä saadun palkan osuus on 22 %, lainavarojen osuus 15 %, kesäansioiden 14 % sekä stipendien ym. tulojen osuus 8 %. Näin siis tällä hetkellä, mutta kuva rahoituksen koostumuksesta on aikojen kuluessa selvästi muuttunut, mikä käy ilmi, kun verrataan toisiinsa esim. vuosina 1935 ja 1961 suoritettuja, opiskelun tärkeintä rahoitusmuotoa koskevia tutkimuksia, joista edellinen koskee noin 3500 ja jälkimmäinen 25000 ylioppilasta. Kiinnitän huomiota vain kahteen tuloerään. Niitten opiskelijain prosenttinen osuus, jotka ilmoittivat lukukausien aikana suoritettuna ansiotyön tärkeimmäksi rahoitusmuodoksi, on kasvanut 4,9 %:sta 14,4 %:iin, kun taas lainarahoituksen osalta vastaava luku on muuttunut 34,9 %:sta 16,5 %:iin. Lyhyesti sanottuna siis tämän päivän ylioppilas käyttää lainarahoituksen sijasta lukukauden aikaisia ansiotulojaan menojensa katteeksi merkittävästi enemmän kuin hänen kollegansa 1930-luvulla.

Edellä sanottu tuo näköpiiriimme probleemaryhmän, joka koskee opiskelua kokonaisuudessaan, ei pelkästään sen rahoitusta. Ansiotyössä käyminen merkitsee näet opiskelun muuttumista osapäivätyöksi ja tämän seurauksena opintojen ilmeistä pitkittymistä, suoritusten tason todennäköistä madaltumista, tulevan karriäärin ja palkkakäyrän nousun viivästymistä jne. Ylioppilaiden sosiaalitaloudellisilla neuvottelupäivillä lausutun käsityksen mukaan opiskelun tulee olla kokopäivätyötä ja sellaista se opiskelijain enemmistölle toki edelleenkin on. Mutta kuten edellä esitetystäkkin on käynyt ilmi, sangen suuri vähemmistö käy ansiotyössä lukukauden aikana. Maist. Kalajan tutkimuksen mukaan heitä oli Kauppakorkeakoulussa peräti 43 % koko opiskelijamäärästä ja KY:n

Gallup-tiedustelunkin mukaan v. 1959 tällaisia opiskelijoita oli 33,4 % ekonomiksi ja 14,2 % kirjeenvaihtajiksi opiskelevista.

Noin kolmannes korkeakoulumme ylioppilaista, kenties suurempikin määrä, suorittaa siis opiskelunsa osapäivätyönä ja sen vuoksi ilmeisesti vähentyneellä teholla. Karsintakilpailussa he ovat voittaneet monta sellaista pyrkijää, jotka olisivat voineet tulla tänne täyspäivätyöhön. He ovat miehittäneet paikkansa täysin pistepelin sääntöjen mukaisesti ja saavat pitää ne hallussaan niin kauan kuin jaksavat maksaa lukukausimaksunsa. Tällöin herää kysymys, onko korkeakouluun pääsy katsottava todella sellaiseksi subjektiiviseksi oikeudeksi, joka takaa opiskelumahdollisuudet miten pitkäksi ajaksi tahansa. Kysymystä olisi syytä harkita ja kenties kehittää jokin menetelmä, mikä ajoissa karsisi opiskelijoista pois ne, jotka kuitenkin jäävät valmistumatta, so. lähes neljänneksen koko joukosta. Tällainen järjestelmä toisi varmasti nykyistä suuremman määrän opiskelijoista täyspäivätyöhön ilmeisen myönteisine seurauksineen.

Mutta ylioppilaat itse valittavat, että ”tehokkaiden rahoitusmahdollisuuksien puute on pakottanut heidät turvautumaan opintojensa rahoittamiseksi ansiotyöhön lukukausien aikana”. Tätä ei voine ehkä useankaan osalta kiistää, mutta varmasti on myös osapäiväopiskelijoita, joita pakko ei ole vienyt tähän kategoriaan. Ainakin näiden ja kenties muittenkin olisi aiheellista tutkia kaikki lainansaanti- ja muutkin rahoitusmahdollisuudet ja laskea mikä pitkällä tähtäyksellä kannattaa.

Osapäiväopiskelijoiden tai — sanoisinko — todellisten osapäiväopiskelijoiden koulutus muodostaa kuitenkin probleeman, joka pitäisi ratkaista mielekkäällä tavalla, so. siten että opiskelun tahti ja ajoitus olisivat sopuosinnussa heidän todellisten mahdollisuuksiensa kanssa. Tämä merkitsisi ehkä jonkinlaisen iltalinjan perustamista esim. Tanskan esimerkin mukaisesti. Valitettavasti tällaisen ratkaisun tiellä on kuitenkin monia vaikeuksia, ei vähiten opettajavoimien kohdalla, mutta kuten sanottu, sitä olisi syytä lähemmin tutkia.

Ylioppilaat itse kaavailevat toisenlaisia ratkaisuja, jotka perustuvat siihen premissiin, että opiskelu on kokopäivätyötä. Tällöin tarvitaan heidän käsityksensä mukaan opintotukijärjestelmää, jonka lähimmäksi tavoitteeksi esitetään valtiontakuisen lainajärjestelmän luominen. Sen puitteissa pitäisi kaikilla opiskelijoilla olla mahdollisuus saada opiskelun ja elinkustannuksiensa peittämiseksi korotonta lainaa. Kansantulon kasvaessa ja valtion taloudellisen tilan parantuessa lisättäisiin stipendien osuutta opintojen rahoitusmuotona. Koulutusyhteiskuntaa koskevasta julkilausumasta siteerattakoon vielä seuraava virke: ”Opiskelija saa yh-

teiskunnalta työstään korvauksen, jota hänen ei tarvitse myöhemmässäkään vaiheessa suoranaisesti maksaa takaisin”.

En voi täysin yhtyä tässä esitettyyn kantaan. Kenties kuulun siihen vanhempaan polveen, joka, kuten Tasavallan presidentti ylioppilaiden vapputervehdykseen vastatessaan sanoi, tahtoo pillastua ylioppilaiden ennakkoluulottomuuden johdosta. Käsitkseni mukaan koroton laina tai muu ilmainen raha, jos se annetaan ehdoitta kenelle tahansa, ei ole omiansa luomaan sellaista vastuuntuntoa, jota akateeminen opiskelu välttämättä edellyttää. Jos sen sijaan lainan saannin tai stipendin ehdoksi asetetaan opintojen menestyksellisyys, olen valmis myöntämään opintotukijärjestelmän tavoittelemisen arvoiseksi päämääräksi. Tässä kohdin muuten presidentin asettama työryhmä on asettunut sille kannalle, että ”valtion olisi vast’edes pidettävä huolta periaatteessa kaikista opiskelun ylioppilaalle aiheuttamista välttämättömistä kustannuksista lainojen, avustusten tai palkkojen muodossa”. Tämä ei kuitenkaan tarkoittane sitä, että valtion tulisi vastata jokaisen ylioppilaan kaikista opiskelukustannuksista. Työryhmän mietinnöissä näet puhutaan vähän myöhemmin kaikkien opiskelijain opintojen tukemisesta keskimäärin 1000 markalla vuosittain, mikä vastaa kuten aikaisemmin sanotusta selviää, vieraspaikkakuntalaisen opiskelijan vajaan kolmen kuukauden opintokustannuksia. Todettakoon vielä, että erään tiedon mukaan joka toinen opiskelija Saksassa pääsee osalliseksi apurahoista ja että Ruotsissa jokainen ylioppilas saa valtiolta automaattisesti noin 100 Suomen markan suuruisen avustuksen kuukaudessa. Vastaista opintotukijärjestelmää meillä luotaessa olisi mielestäni päämääräksi asetettava sellaisen täyspäiväopiskelun mahdollistaminen, johon liittyy vastuu sen tunnollisesta suorittamisesta.

Korkeakoulun elimellinen osa on sen opiskeleva nuoriso, johon sen opetus- ja kasvatustyö kokonaisuudessaan kohdistuu. Tämän työn tavoitteet on asetettava korkealle, jopa niin korkealle, että niiden täydellinen saavuttaminen saattaa tuntua ylivoimaiselta. Vain näin tuo työ säilyttää jatkuvan edistymisen ja tuoreuden mahdollisuuden. Meidän opettajien on aika ajoin syytä tarkistaa, onko tuon opetus- ja kasvatustyön päämäärä edelleenkin muistissamme, tarkistaa kurssimme ja tehdä siihen mahdolliset korjaukset. Näistä ei kukaan muu huolehdi. Mutta samalla lienee syytä muistaa vanha sanonta, jonka mukaan tärkeintä ei ehkä ole se mitä opetamme, vaan miten opetamme. Tämän päivän ylioppilaalle taas on annettava varaukseton tunnustus siitä, että hän monissa asioissa on selvästi aktiivisempi kuin hänen kollegansa joskus neljä vuosikymmentä sitten. Hän esittää julkisesti kärkevätkin mieli-

piteensä ja kirpeät arvostelunsa, joissa saattaa olla ylimunnun tuntua tai pillastumiseen ärsykettä. Mutta kun hän tähtää eettisesti hyväksyttäviin päämääriin, hän mielipiteineen ja arvosteluineen on korkeakouluinstituution jäsenenä asiallisen arvostuksen ja vakavan huomion arvoinen osapuoli.

LYHENNYKSIÄ

BA	Bachelor of Arts
DBA	Doctor of Business Administration
ekon.	ekonomi
FK, FL	filosofian kandidaatti, lisensiaatti
FM, FT	filosofian maisteri, tohtori
h.c.	honoris causa
HOK	hallinto-opin kandidaatti
HuK	humanististen tieteiden kandidaatti
HTM	kauppakamarin hyväksymä tilimies
KHT	Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja
KTK, KTL	kauppatieteiden kandidaatti, lisensiaatti
KTM, KTT	kauppatieteiden maisteri, tohtori
LaL, LaT	lakitieteen lisensiaatti, tohtori
LF	Licenciada en Filosofia y Letras
LOK	lainopin kandidaatti
LuK	luonnontieteiden kandidaatti
MA	Master of Arts
MH	metsänhoitaja
OTK	oikeustieteen kandidaatti
MMT	maatalous- ja metsätieteiden tohtori
OTT	oikeustieteen tohtori
VT	varatuomari
VTM, VTT	valtiotieteen maisteri, tohtori

SISÄLLYS

I	HALLINTO, OPETTAJAT SEKÄ VIRAN- JA TOIMENHALTIJAT 31. 5. 1966	11
	<i>Hallinto</i>	
	Kansleri, valtuuskunta	11
	Hallitus	13
	Rehtori, vararehtori	14
	<i>Kauppakorkeakoulun Kannatusosakeyhtiö</i>	
	Johtokunta	14
	<i>Opettajakunta</i>	
	Varsinaiset professorit	14
	Henkilökohtainen ylimääräinen professori	15
	Vieraileva professori	15
	Apulaisprofessorit ja dosentit	15
	Lehtorit	16
	Opettajat	17
	Assistentit	18
	Perustutkimuksen osaston tutkijat	18
	Eläkkeellä olevat opettajat	18
	<i>Virkailijat ja toimenhaltijat</i>	
	Korkeakoulun sihteeri ja taloudenhoitaja	19
	Apulaissihteeri, tiedotussihteeri	19
	Opintos sihteeri	19
	Kanslerin sihteeri	19
	Kanslia	19
	Kirjasto	19
	Laboratorio	20
	Talousmaantieteen laitos	20
	Vahtimestarit	20
	Puhelinkeskus	20
	Konemestari ja talonmies	20
	Eläkkeellä olevat virkailijat ja toimenhaltijat	20
II	YLEISIÄ TIETOJA	
	<i>Kanslerin ja rehtorin toimet</i>	21
	<i>Kauppakorkeakoulun hallintoa koskevia tapahtumia</i>	21
	<i>Virat ja toimet</i>	23
	<i>Valtion apurahat tieteenharjoittajille</i>	31

<i>Valtion opintotakaukset ja ylioppilaiden opintolainarahaston lainat</i>	31
<i>Suomen yliopistojen ja korkeakoulujen rehtorien neuvottelukokous</i> . .	32
<i>Kauppakorkeakoulujen rehtorien kokous</i>	32
<i>Kauppakorkeakoulun promootio 1966</i>	33
<i>Ulkomaisia luennoitsijoita</i>	53
<i>Lahjoitukset</i>	54
<i>Stipendivarat</i>	54
<i>Kirjasto</i>	57
III LUENNOT JA HARJOITUKSET KERTOMUS- KAUTENA 1965—1966	59
A. <i>Kauppätieteiden lisensiaatin ja kandidaatin tutkintoja varten opiskeleville pidetyt luennot ja harjoitukset</i>	59
Liiketaloustiede I	59
Liiketaloustiede II	59
Kansantaloustiede	59
Oikeustiede	60
Sosiologia	60
Talousmaantiede	60
Tilastotiede	60
Kieliopinnot yleensä	61
Englannin kieli	61
Espanjan kieli	61
Ranskan kieli	61
Ruotsin kieli	61
Saksan kieli	61
Suomen kieli ja tyylioppi	62
B. <i>Ekonomian, akateemista sihteerin ja kirjeenvaihtajan tut- kintoa varten opiskeleville pidetyt luennot ja harjoitukset</i>	62
Liiketaloustiede I	62
Liiketaloustiede II	64
Kansantaloustiede	68
Oikeustiede	70
Sosiologia	71
Talousmaantiede	71
Talousmatematiikka	72
Tavaraoppi ja teknologia	73
Tilastotiede	73

C. <i>Liikkeenjohdollinen täydennyskoulutus</i>	73
D. <i>Liiketaloustieteellinen Tutkimuslaitos (LTT)</i>	74
IV OPETTAJAIN JA VIRKAILIJAIN KIRJALLINEN TUOTANTO SEKÄ TOIMINTA KORKEAKOULUN ULKOPUOLELLA	76
V TILASTOLLISIA TIETOJA OPPILAISTA	95
Opiskelijain lukumäärä	99
VI OPPIARVOT JA TUTKINNOT	100
Kauppätieteiden tohtorin opinnäytteet ja arvo	100
<i>Kauppätieteiden lisensiaatin tutkinto</i>	100
<i>Kauppätieteiden kandidaatin tutkinto</i>	101
<i>Ekonomian tutkinto</i>	103
<i>Kirjeenvaihtajan tutkinto</i>	107
VII STIPENDIT	110
<i>Valtion ylioppilasstipendit</i>	110
<i>Korkeakoulun omat stipendit</i>	112
PUHE, jonka rehtori professori Pekka Heinänen piti Kaup- pakorkeakoulun lukuvuoden avajaisissa 11. 9. 1965 . .	115
<i>Lyhennykset</i>	128
<i>Sisällys</i>	129